

Vuosikertomus 2023

” Epävarmuuden keskellä roolimme asiakkaidemme luotettavana rahoittajana korostui entisestään.

Kuntarahoitus

Sisältö

Toimitusjohtajan katsaus	3	Organisaatio	28
Kuntarahoitus ja vuosi 2023 lyhyesti	5	Henkilöstö.....	29
Kuntarahoitus lyhyesti.....	6	Hallinto.....	34
Vuosi 2023 lukuina.....	8	Vastuullisuusraportoinnin periaatteet.....	37
Päätapahtumat 2023.....	9	Vastuullisuuden mittaristo.....	38
Strategia ja kestävyysohjelma	10	Hallitus.....	42
Kuntarahoituksen perustehtävä		Johtoryhmä.....	44
on tärkeämpi kuin koskaan.....	11	Verojalanjälki	45
Kestävän hyvinvointiyhteiskunnan		Tilinpäätös 1.1.–31.12.2023	47
mahdollistaja.....	12	Hallituksen toimintakertomus.....	47
Liiketoiminta	15	Konsernin tilinpäätös.....	110
Rahoitus ja muut palvelut.....	16	Emoyhtiön tilinpäätös.....	278
Varainhankinta.....	22	Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen	
Likviditeetin hallinta.....	26	allekirjoitukset.....	398
		Tilintarkastusmerkintä.....	399

” Uusi kestävyysohjelmamme painottuu erityisesti liiketoimintamme kautta aikaansaamiimme vaikutuksiin ja kirkastaa roolimme sekä pitkän aikavälin vastuullisuustavoitteemme.
(sivu 12)

” Kuntarahoituksen liiketoiminta jatkui vahvana vuonna 2023, mihin vaikutti erityisesti loppuvuotta kohden kasvanut rahoituksen kysyntä asuntosektorilla.
(sivu 16)

Klikkaamalla **K**-kuvaketta sivun vasemmassa yläkulmassa pääset takaisin tälle sivulle.

Toimitusjohtajan katsaus

Toiminta jatkui vakaana – kestävyys yhä vahvemmin keskiöön

Vuosi 2023 oli jo neljäs peräkkäinen epävakauden leimaama vuosi. Kuntarahoituksen toimintakykyyn geopoliittisten jännitteiden lisääntyminen ja markkinoiden ailahtelu eivät merkittävästi vaikuttaneet. Pystyimme häiriöttä toteuttamaan perustehtävämme eli edullisen pitkäaikaisen rahoituksen hankkimisen asiakkaillemme.

Venäjän hyökkäyssodan myötä vuonna 2022 alkanut inflaatio kääntyi laskuun vuoden 2023 aikana, ja korkojen nousu näyttää päättyneen. Geopoliittiset jännitteet eri puolella maailmaa lisääntyivät, ja lisäksi odotukset keskuspankkien toimista aiheuttivat epävarmuutta pääomamarkkinoilla.

Suomessa alkuvuotta ja kesää leimasivat eduskuntavaalit ja pitkään jatkuneet hallitusneuvottelut. Uudella hallitusohjelmalla ei arvioiden mukaan ole välittömiä vaikutuksia kuntien toimintaan. Asuntosektorin asiakkaidemme keskuudessa huolta ovat herättäneet asumisoikeusasumiseen ja valtion tukemaan asuntotuotantoon liittyvät hallitusohjelman kirjaukset. Toimintaympäristön epävarmuuden keskellä roolimme asiakkaidemme luotettavana rahoittajana on korostunut entisestään.

” Toimintaympäristön epävarmuuden keskellä roolimme asiakkaidemme luotettavana rahoittajana on korostunut entisestään.

Rahoituksen kysyntä säilyi vahvana

Kuntasektorin asiakkaidemme rahoituksen kysyntä oli alkuvuonna hiljaista, mutta kiihtyi vuoden loppua kohden lähelle edellisen vuoden tasoa. Niin sanotut verohännät tukivat kuntataloutta vielä hetkellisesti, mikä osaltaan laski kuntien rahoitustarpeita. Kuntien rahoitustilanne oli vielä vuonna 2023 verrattain hyvä, mutta heikkeni vuoden lopussa.

Asuntosektorin asiakkaidemme rahoitustarve oli korkeampi vuodentakaiseen verrattuna. Tämän sektorin asiakkaamme ovat jo useamman vuoden ajan kärsineet rakentamisen kustannusten noususta ja vuodesta 2022 lähtien myös korkokustannusten kasvusta, mikä on vähentänyt uusien hankkeiden aloittamista. Loppuvuotta kohden rahoituksen kysyntä alkoi kuitenkin kiihtyä, kun rakentamisen kustannusten nousu tasaantui, ja asumisoikeushankkeiden aloitusta alettiin kiirehtiä hallitusohjelmakirjausten vuoksi.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alussa, ja rahoitimme niitä Kuntien takauskeskuksen meille asettamien limiittien puitteissa. Kuntarahoitukselle asetettu 400 miljoonan euron pitkäaikaisen rahoituksen limiitti tuli täyteen ennen vuoden loppua, emmekä tämän jälkeen voineet enää vastata hyvinvointialueiden vuotta 2023 koskeviin rahoituspyyntöihin.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen siirtyminen hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa muutti kuntien rahoituspohjaa. Asuntosektorin talouteen ovat vaikuttaneet inflaatio ja korkojen nousu. Olemme tänäkin vuonna tukeneet sekä kuntia ja hyvinvointialueita että asuntosektorin asiakkaitamme talouden ennakkoinnissa ja investointikyvyn tarkastelussa.

Varainhankinnassamme menestyimme erinomaisesti pääomamarkkinoiden vaihtelevista olosuhteista huolimatta. Liikkeeseenlaskujemme ajoitus onnistui, ja kaikki transaktiomme olivat menestyksekkäitä. Likviditeettitasoamme olemme pitäneet edelleen vahvana, jotta voimme varmistaa asiakkaidemme rahoituksen saatavuuden kaikissa olosuhteissa.

Liiketoimintamme voidaan sanoa jatkuneen normaalisti, ja toimintamme kannattavuus vuonna 2023 oli hieman aiempaa parempi.

Kestävyys on päivitetyn strategiamme keskiössä

Vuonna 2023 päivitimme strategiamme korostaen yhtiön perustehtävää. Strategiamme nostaa erityisesti esille vastuullisuuden ja roolimme kestävän hyvinvointiyhteiskunnan mahdollistajana. Olemme myös panostaneet vastuullisuustyömme vaikutusten arviointiin ja mittaamiseen.

Syyskuussa julkaisemamme kestävyysohjelma asettaa raamit ja tavoitteet pitkän aikavälin vastuullisuustyöllemme. Kestävyysohjelmamme keskittyy erityisesti liiketoimintamme, eli asiakkaillemme tarjoamien tuotteiden ja palveluiden, kautta syntyvään pitkän aikavälin vaikuttavuuteen. Se määrittelee vastuullisuustyöllemme aiempaa selkeämmän suunnan ja tavoitteet.

Yksi strategisista painopisteistämme on osaamisen kehittäminen. Toimintaympäristön muutokset ja työn murros edellyttävät jokaiselta kuntarahoituslaiselta muutoskykyä ja valmiuksia oppia uutta. Tarjoamme osaamisen kehittämiseen monipuolisia mahdollisuuksia ja tukea. Tavoitteenamme on varmistaa, että jokaisella on edellytykset tehdä työtä, jossa on parhaimmillaan.

Etätyökäytäntömme ovat joustavat, ja hybridityöstä on tullut meille arkea. Vuonna 2023 vahvistimme erityisesti hybridityöosaamistamme. Järjestimme esihenkilöille hybridijohtamisen valmennusta ja koko henkilöstölle koulutusta hybridityön onnistumista tukevien toimintatapojen kehittämiseksi.

Kiitän henkilöstöämme sitoutumisesta yhteiseen tehtäväämme kestävän yhteiskunnan mahdollistajana. Asiakkaillemme suuri kiitos luottamuksesta ja yhteistyöstä tänäkin vuonna!

Esa Kallio
toimitusjohtaja
Kuntarahoitus Oyj

Kuntarahoitus ja vuosi 2023 lyhyesti

Kuntarahoitus turvaa suomalaisen yhteiskunnan toimintakykyä, kehitysmahdollisuuksia ja huoltovarmuutta. Työmme vaikutukset näkyvät suomalaisten elämässä päivittäin.

Kuntarahoitus lyhyesti

Vahvistamme yhteiskunnan toimintakykyä ja huoltovarmuutta

Kuntarahoitus turvaa suomalaisen yhteiskunnan toimintakykyä, kehitysmahdollisuuksia ja huoltovarmuutta. Tehtävämme on varmistaa rajatun ja julkisia intressejä edistävän asiakaskuntamme rahoituksen saatavuus ja edullisuus kaikissa markkinatilanteissa. Työmme vaikutukset näkyvät suomalaisten elämässä päivittäin.

Haluamme olla asiakkaidemme tärkein rahoituksen kumppani. Tarjoamme monipuolisia rahoitus- ja talouden neuvonantopalveluita kunta- ja hyvinvointisektoreille sekä valtion tukemaan asuntotuotantoon. Rahoitamme ympäristön kannalta kestäviä ja yhteiskunnallisesti vaikuttavia kohteita, kuten kouluja ja päiväkoteja, julkista liikennettä, sairaaloita ja terveyskeskuksia sekä kohtuuhintaista asumista. Asiakkaitamme ovat kunnat ja kuntayhtymät, hyvinvointialueet, hyvinvointiyhtymät, niiden määräysvallassa olevat yhteisöt sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen Aran nimeämät yleishyödylliset yhteisöt ja kohteet. Olemme asiakasryhmiemme suurin yksittäinen rahoittaja.

Huomioimme vastuullisuuden kaikessa toiminnassamme. Asiantuntijamme auttavat asiakkaitamme tekemään talouden, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta kestäviä investointipäätöksiä. Autamme kokonaisvaltaisesti

kaikissa rahoitukseen ja talouden kokonaiskuvan hallintaan liittyvissä kysymyksissä aina investointien suunnittelusta ja rahoitusvaihtoehtojen kartoittamisesta investointien elinkaaren loppuun asti.

Rahoituksen asiakkaidemme tarpeisiin hankimme kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta, jossa meidät tunnetaan luotettavana ja nopeasti reagoivana yhteistyökumppanina. Varainhankintamme takaa Kuntien takauskeskus.

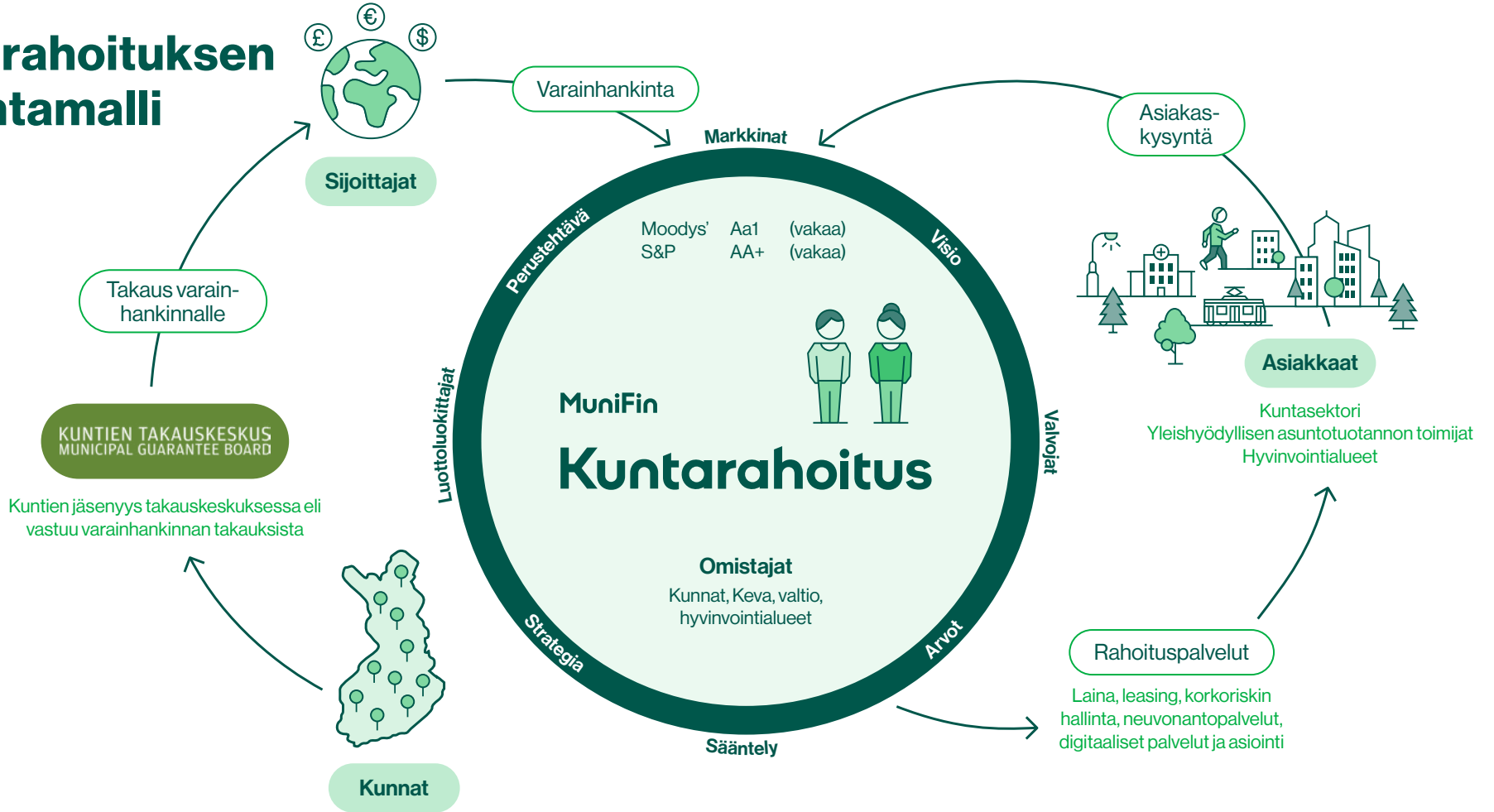
Kuntarahoitus on Suomen suurimpiin kuuluva luottolaitos, jonka keskeisiin omistajiin kuuluvat kunnat, Keva ja Suomen valtio. Tavoitteenamme ei ole voiton maksimointi, vaan pyrimme toiminnassamme asiakkaidemme pitkäaikaiseen etuun. Tuemme kestäviä investointeja tarjoamalla marginaaliedun tavanomaisia hankkeita ilmasto- ja ympäristöystävällisempiin ja laajaa yhteiskunnallista hyötyä tuottaviin investointeihin.

Kuntarahoituksessa työskentelee noin 185 rahoituksen ja talouden asiantuntijaa. Haluamme olla kiinnostava, arvojohdettu ja muutoksenkykyinen työyhteisö. Emoyhtiö Kuntarahoitus Oyj:n lisäksi Kuntarahoitus-konserniin kuuluu asiakkaidemme taloudelliseen neuvonantoon erikoistunut Rahoituksen neuvonantopalvelut Inspira Oy.

Kuntarahoitus lyhyesti

Kuntarahoituksen toimintamalli

Kuntarahoitus Oyj • vuosikertomus 2023

Vuosi 2023 lukuina

AA+
Aa1

Luottoluokitus
Standard & Poor's: AA+
Moody's: Aa1

Omistus %

53 / 31 / 16

Kunnat

Keva

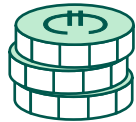
Valtio

Pitkäaikainen
asiakasrahoitus

32,0

miljardia euroa

Vihreän
rahoituksen määrä

4,8

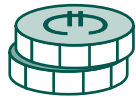
miljardia euroa

Pitkäaikainen uusi
varainhankinta

10,0

miljardia euroa

Yhteiskunnallisen
rahoituksen määrä

2,2

miljardia euroa

ESG-luokitukset

9,3

Sustainalytics-vastuullisuus-
riskiluokitus, 6.1.2024

7,6

MSCI

C+Prime

ISS ESG

Avainluvut (konserni)

Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia

2023

2022

176 **170**

miljoonaa euroa

miljoonaa euroa

Vähimmäisomavaraisuusaste

2023

2022

12,0 **11,6** %

Suositteluhalkkuus (asteikolla 1-7)

6,53

Päätapaukset 2023

Vuoden 2023 päätapahtumat

2.1. Brittiläinen CMD Portal palkitsi Kuntarahoituksen parhaana strukturoitujen joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskijana kolmantena vuotena peräkkäin.

14.3. Vastaanotimme Suomen innostavimmat työpaikat -tunnustuksen. Meidät palkittiin kovimpana nousijana Eezy Flow -henkilöstötutkimuksen keski suurten organisaatioiden sarjassa.

5.4. Käynnistimme Talous & kunnat -verkkotapahtumasarjan. Neljässä tapahtumassa keskusteltiin pitkin vuotta kuntia koskettavista ajankohtaisista talouden teemoista ja jaettiin parhaita vinkkejä käytännön työhön.

4.5. Laajensimme digitaalista asiointia lainojen hakemiseen. Asiakkaamme kokevat digitaalisten työkalujen sujuvoittavan asiointia, ja loppuvuodesta vastaanotimme jo noin puolet lainahakemuksista verkossa.

13.10. Julkaisimme ensimmäisen kestävyysohjelmamme. Kestävän hyvinvointiyhteis-kunnan mahdollistaja -nimeä kantava ohjelma asettaa raamit ja tavoitteet Kuntarahoituksen pitkän aikavälin vastuullisuus-työlle.

29.11. Palkitsimme Kokkolan kaupungin ja Piispanmäen monitoimitalon Vuoden vihreänä edelläkävijänä. Kilpailussa painotimme laajaa ja pitkäjänteistä sitoutumista kestävään kehitykseen.

15.2. Liikkeeseen laskemastamme 1 miljardin joukkovelkakirjalainasta tuli ennätysellinen, Kuntarahoituksen kaikkien aikojen suurin vihreä joukkovelkakirjalaina ja samalla suurin euromääräinen vihreä liikkeeseenlasku Pohjoismaiden SSA-markkinoilla.

29.3. Meidät palkittiin viestintäyhteistyö-kumppanimme SEKin kanssa pitkäjänteisestä viestintätyöstä yhteis-kunnallisten aiheiden parissa kansainvälisessä SABRE Awards EMEA -kilpailussa.

12.4. Julkaisimme ESG-sovelluksen, jonka avulla kunta-asiakkaamme voivat seurata kestävä kehityksen tunnuslukuja sekä vertailla niitä muiden kuntien lukuihin.

7.6. Julkaisimme ensimmäistä kertaa ennusteen kuntien talouden kehityksestä osana neljännesvuosittain julkaistavaa suhdanne-ennustettamme. Uusi kuntatalousennusteemme sai runsaasti huomiota mediassa.

21.12. CMD Portal palkitsi Kuntarahoituksen joulukuussa parhaana vastuullisten joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskijana SSA (Sovereigns, Supranational and Agencies) -kategoriassa vuodelle 2024.

Strategia ja kestävyysohjelma

Kuntarahoituksen päivitetty strategia korostaa yhtiön perustehtävää ja nostaa esiin vastuullisuuden sekä roolimme kestävän hyvinvointiyhteiskunnan mahdollistajana.

Strategia

Kuntarahoituksen perustehtävä on tärkeämpi kuin koskaan

Kuntarahoituksella on merkittävä suomalaisen yhteiskunnan kehitystä ja toimintavarmuutta turvaava rooli, koska olemme Suomen ainoa kuntasektoriin, valtion tukemaan asuntotuotantoon ja hyvinvointialueiden rahoitukseen keskittynyt luottolaitos. Visiomme on olla asiakkaidemme tärkein rahoituksen kumppani. Päivittäistä työtämme ohjaavat arvomme: asiakaskeskeisyys, vastuullisuus ja avoimuus.

Perustehtävänä rahoituksen saatavuuden ja edullisuuden varmistaminen

Vuonna 2023 päivitimme strategiaamme. Päivityksen tarkoituksena oli kirkastaa Kuntarahoituksen perustehtävää rajatun ja julkisia intressejä edistävän asiakaskuntamme rahoituksen saatavuuden ja edullisuuden turvaajana kaikissa markkinatilanteissa. Strategiamme mukaisesti täytämme vastuullisesti ja tehokkaasti asiakkaidemme rahoitustarpeet ja tavoittelemme liiketoimintamme turvaavaa kannattavuutta pitkällä aikavälillä. Emme pyri voiton maksimointiin vaan asiakkaiden aitoon, pitkän aikavälin etuun. Perustehtävämme rajaa paitsi asiakaskuntaamme myös palvelu- ja tuotetarjoamaamme: kehitämme ja tarjoamme vain perustehtävämme toteutusta tukevia palveluita. Päivitetty strategiamme tuo esiin vahvasti yhtiön toiminnan ytimessä olevan vastuullisuuden sekä tarpeet kehittää osaamista, prosesseja ja it-järjestelmiä vastaamaan tulevaisuuden tarpeita.

Strategia ja liiketoimintamalli voimavaroina toimintaympäristön muutoksissa

Viime vuosia leimanneet kriisit, kuten koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota sekä näitä seuranneet talouden epävarmuus, inflaatio, energiakriisi ja muutokset geopoliittisessa maailmantilanteessa ovat korostaneet yhteiskunnallista rooliaamme entisestään.

Vuonna 2023 onnistuimme jälleen perustehtävämme toteuttamisessa: pystyimme varmistamaan asiakkaillemme rahoituksen saatavuuden ja edullisuuden, vaikka toimintaympäristöön kohdistui monenlaisia kansallisia ja globaaleja haasteita. Kuntarahoituksen liiketoimintamalli ja strategia ovat kansainvälisille sijoittajille luottamusta herättäviä, vaikka markkinatilanteet vaihtelevat. Katsauskaudella panostimme myös erityisesti digitaalisen asioinnin ja tietoturvan kehittämiseen. Vahva asiakaskysyntä ja onnistunut varainhankintamme lujittivat entisestään asemaamme asiakkaidemme tärkeänä rahoituksen kumppanina.

” Tehtävämme on turvata asiakkaidemme edullisen rahoituksen saatavuus ja edullisuus kaikissa markkinatilanteissa.

Visiomme

Olla asiakkaidemme tärkein rahoituksen kumppani

Arvomme

Asiakaskeskeisyys, vastuullisuus, avoimuus

Kuntarahoituksen kestävyysohjelma

Kestävän hyvinvointiyhteiskunnan mahdollistaja

Vastuullisuus on päivitetyn strategian myötä entistä keskeisemmässä roolissa Kuntarahoituksen toiminnassa. Vastuullisuustyötämme ohjaa lokakuussa 2023 julkistamamme kestävyysohjelma.

Vastuullisuus ja laajemmin kestävä kehitys on yhä kiinteämpi osa Kuntarahoituksen, asiakkaidemme, sijoittajien sekä rahoitusmarkkinoiden toimintaa. Kansalliset ja kansainväliset tavoitteet yhdessä lisääntyneen sääntelyn myötä ovat muuttaneet rahoitusmarkkinoiden ja reaali talouden suhdetta pysyvästi. Rahoitusalan toimijat voivat ohjata rahavirtoja yhä paremmin kestävä kehitystä edistäviin kohteisiin. Haluamme tehdä oman osuutemme ongelmien ratkaisemiseksi oman vastuullisuustyömme sekä liiketoimintaympäristömme puitteissa.

Uusi kestävyysohjelmamme – Kestävän hyvinvointiyhteiskunnan mahdollistaja – painottuu erityisesti liiketoimintamme kautta aikaansaamiimme vaikutuksiin ja kirkastaa roolimme sekä pitkän aikavälin vastuullisuustavoitteemme. Keskitymme kahteen teemaan: hyvinvointiyhteiskunnan perustaan sekä vihreän siirtymän vauhdittamiseen. Tavoitteenamme on tukea kestävä hyvinvointiyhteiskunnan kehittämistä sekä edistää ilmasto- ja ympäristöystävällisiä investointeja.

Vakaa yhteiskunnallinen perusta mahdollistaa myös vihreän siirtymän

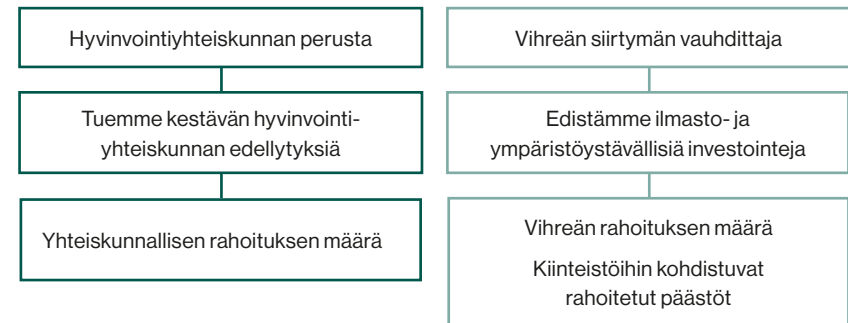
Kestävyysohjelmamme perustuu Kate Raworthin (2017) donitsitalouden malliin, jonka mukaisesti yhteiskunnan sosiaaliset perustarpeet on täytettävä maapallon ekologisen kantokyvyn puitteissa. Kuntasektorilla, hyvinvointialueilla ja valtion tukemalla asuntotuotannolla on keskeinen rooli sekä sosiaalisen että ekologisen kestävyuden

saavuttamisessa. Hyvinvointiyhteiskunnan edellytysten tukeminen on Kuntarahoituksen olemassaolon lähtökohta.

Kestävyysohjelman pohjaksi toteutimme keväällä 2023 vastuullisuuden olennaisuusanalyysin, jonka tuloksien avulla muodostimme kestävyysohjelman kaksi pääteemaa sekä niille sanalliset tavoitteet ja määrälliset mittarit. Olennaisuusanalyysin aikana kuulimme Kuntarahoituksen asiantuntijoiden lisäksi tärkeimpiä ulkoisia ja sisäisiä sidosryhmiämme. Vuonna 2023 toteutimme myös erillisen ilmasto- ja ympäristöriskeihin keskittyvän olennaisuusanalyysin, jonka tuloksia hyödynsimme kestävyysohjelman laadinnassa.

Pyrimme tavoitteisiimme kasvattamalla kestävä asiakasrahoituksemme osuutta sekä pienentämällä rahoittamiemme kiinteistöjen päästöjä.

Kestävän hyvinvointiyhteiskunnan mahdollistaja

Kestävän rahoituksen määrä kestävyysohjelman keihäänkärkenä

Kestävän rahoituksen määrän on tarkoitus kuvata selkeästi ja yhteismitallisesti vaikutustamme ja kuvata liiketoimintamme kestävyyttä koko liiketoiminnan tasolla. Tavoitteidemme mukaisesti vihreän rahoituksen osuuden tulisi olla 25 % ja yhteiskunnallisen rahoituksen 8 % asiakasrahoituksestamme vuonna 2030. Vuonna 2023 vihreän rahoituksen osuus oli 14,6 % ja yhteiskunnallisen 6,8 % asiakasrahoituksestamme.

Asiakkaidemme päätökset ja investoinnit vaikuttavat merkittävästi vihreän siirtymän etenemiseen Suomessa. Asetimme kestävyysohjelmassa ensimmäisen rahoitettujen päästöjen tavoitteemme. Sen mukaan kiinteistöihin kohdistuvien rahoittamiemme päästöjen intensiteetti tulee olla 8 kg/CO₂e/m² vuonna 2035. Päästölaskentamme perustuu tuoreimpaan saatavilla olevaan päästötietoon. Vuoden 2022 tiedoilla laskettuna portfolion päästöintensiteetti oli 12 kgCO₂e/m².

Sitoudumme toimintamme jatkuvaan parantamiseen

Vastuullisuustyömme vaatii jatkuvaa kehitystyötä, eikä se rajoitu pelkästään kestävyysohjelmassa asettamiimme tavoitteisiin. Vaikka suurin osa ympäristövaikutuksistamme syntyy liiketoiminnassamme välillisesti asiakkaidemme toiminnan kautta, huomioimme ympäristövastuun omassa toiminnassamme sitoutumalla jatkuvasti vähentämään toimintamme kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Pitkän aikavälin tavoitteiden mittarit

- Kiinteistöihin kohdistuvat rahoitetut päästöt, päästöintensiteetti 8 kgCO₂e/m² vuonna 2035
- Vihreän rahoituksen määrä 25 % pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta vuonna 2030
- Yhteiskunnallisen rahoituksen määrä 8 % pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta vuonna 2030
- Kestävän rahoituksen osuus 25 % pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta vuonna 2027

Kestävä kehitys

Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan ihmisten hyvinvointia maapallon kantokyvyn rajoissa. Yhteiskunnan kestävä sosiaalinen perusta on edellytys ilmastotavoitteiden saavuttamiselle.

Kuntarahoitus-konsernilla on WWF:n auditoima Green Office -sertifikaatti. Green Office -työpaikoilla edellytetään ympäristöasioiden huomioimista laaja-alaisesti toimitiloissa, päätöksenteossa ja toiminnassa. Green Office -työpaikat sitoutuvat jatkuvasti parantamaan toimintansa ympäristövastuullisuutta.

Raportoimme vuosittain toimintamme ilmasto- ja ympäristövaikutuksista. Ymmärrys oman toimintamme sekä rahoituksemme ja likviditeettisijoitustemme päästöistä on tärkeä osa ympäristövastuutamme. Kehitämme valmiuttamme vastata tuleviin kestävyysraportoinnin vaatimuksiin.

Kompensoimme vuosittain henkilökuntamme matkustamisesta aiheutuvat lentopäästöt. Vuonna 2023 estimme hiilidioksidipäästöjä 78,1 tonnia EU:n päästökauppajärjestelmän kautta. Työmatkustaminen ja tilaisuuksien järjestäminen on vähentynyt toiminnassamme merkittävästi etäteknologian yleistymisen myötä.

Henkilökuntamme hyvinvoinnista sekä vastuullisista toimintatavoista huolehtiminen ovat ehdottoman tärkeässä roolissa kaikkien tavoitteidemme saavuttamisessa.

Case

Vuoden vihreä edelläkävijä otti kestävyiden rohkeasti omiin käsiin

Kuntarahoituksen vihreän rahoituksen arviointiryhmä valitsi Kokkolan kaupungin ja Piispanmäen monitoimitalon Vuoden vihreäksi edelläkävijäksi.

”Piispanmäen monitoimitalo on osoitus Kokkolan kaupungin vahvasta sitoutumisesta kestäväen investoinnin toteuttamiseen. Ympäristötavoitteiden saavuttaminen on haluttu varmistaa ottamalla hankkeen toteutus omiin käsiin, mikä on edellyttänyt tarkkaa resursointia, osallistamista ja sitoutumista läpi organisaation. Tämän onnistuminen puolestaan vaatii vaivannäköä siilojen ja totuttujen tapojen purkamisessa sekä uusien käytäntöjen luomisessa.

Hankkeen suunnittelusta paistaa perehtyneisyys vihreän rahoituksen vaatimuksiin, kuten energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan omavaraisuusenergiaan. Meihin teki vaikutuksen se laajuus, jolla Kokkolassa on tarkasteltu kestävää rakentamista, mutta myös tarkka ja yksityiskohtainen materiaali, jonka avulla hanketta oli helppo arvioida. Kaupunki on rohkeasti ottanut muutoksen teemat omiin käsiinsä ja lähtenyt mieluummin tekemään itse kuin ostamaan ulkoa – näin on saatu Piispanmäen hankkeessa aikaan erinomaisia vaikutuksia.”

Rami Erkkilä
vastuullisen rahoituksen asiantuntija,
Kuntarahoitus

Liiketoiminta

Kuntarahoituksen liiketoiminta jatkui vahvana vuonna 2023. Maltillista alkuvuotta seurasi piikki rahoituksen kysynnässä loppuvuonna.

Liiketoiminta /Rahoitus ja muut asiakkaille tarjottavat palvelut

Rahoitus ja muut asiakkaille tarjottavat palvelut

Rahoituksen kysyntä kiihtyi loppuvuotta kohden

Vuonna 2023 edelleen verrattain korkealla pysynyt inflaatio ja korkotason nousu aiheuttivat kustannuspaineita asiakkaille. Maltillista alkuvuotta seurasi piikki rahoituksen kysynnässä loppuvuonna.

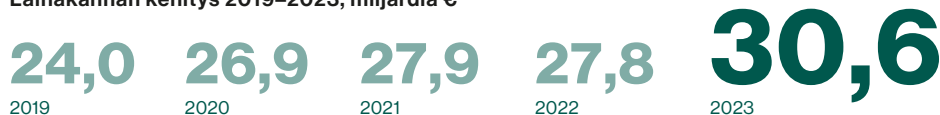
Kuntarahoituksen asiakkaita ovat kunnat ja kuntayhtymät, hyvinvointialueet, näiden määräysvallassa olevat yhteisöt sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus Aran nimeämät yleishyödylliset yhteisöt ja kohteet. Olemme näissä asiakasryhmissämme selvästi suurin rahoittaja. Tarjoamme asiakkaillemme monipuolisia rahoitukseen liittyviä palveluita ja kokonaisvaltaista tukea investointien suunnitteluun ja talouden hallintaan.

Kuntarahoituksen liiketoiminta jatkui vahvana vuonna 2023, mihin vaikutti erityisesti loppuvuotta kohden kasvanut rahoituksen kysyntä asuntosektorilla. Kuntarahoitukselle tulleiden tarjouspyyntöjen ja myöntämämme asuntorahoituksen määrä ylitti merkittävästi

edellisvuosien tason, mihin vaikutti muun muassa rakentamisen kustannusnousun tasaantumisesta johtuva Ara-tuotannon aktivoituminen. Asumisoikeusasuntojen tuen poistuminen vuonna 2024 kiihdytti rahoituksen kysyntää entisestään vielä loppuvuonna 2023.

Kunnissa vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi ilman sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen järjestämisen vastuita ja näihin liittyviä investointeja. Kuntataloutta tuki myös sote-uudistukseen liittyvä kertaluonteinen verohyöty, mikä vähensi kuntien rahoitustarpeita. Lisäksi kunnissa myös varautuminen yleisen korkotason nousuun korkosuojauksilla ja pitkillä viitekoroilla oli verrattain hyvällä tasolla.

Lainakannan kehitys 2019–2023, miljardia €

Asiakasliiketoiminnan kannalta keskeiset vastuullisuusmittarit

- Asiakastyytyväisyys erittäin hyvällä tasolla
- Asiakaskoulutukset, -seminaarit ja -tapahtumat

Liiketoiminta /Rahoitus ja muut asiakkaille tarjottavat palvelut

Kuntarahoitus Oyj • vuosikertomus 2023

Hyvinvointialueita edeltäneet sairaanhoitopiirit olivat osittain varautuneet hyvinvointialueiden rahoitustarpeisiin nostamalla rahoitusta ennakkoon, mutta loppuvuotta kohden kysyntä kasvoi. Kuntarahoitus toteutti rahoitussopimusten ja vastuiden siirron sairaanhoitopiireiltä, erityishuoltopiireiltä ja vapaaehtoisilta sote kuntayhtymiltä hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Kuntarahoituksen luotto- ja muita sitoumuksia siirtyi hyvinvointialueiden vastattavaksi noin neljän miljardin euron arvosta.

Kuntien takauskeskuksen asettama limiitti Kuntarahoituksen hyvinvointialueille myöntämään pitkäaikaiseen rahoitukseen oli 400 miljoonaa euroa vuonna 2023. Valtioneuvoston myöntämät lainanottovaltuudet vuodelle 2023 ja myös hyvinvointialueiden rahoitustarpeet olivat huomattavasti Kuntarahoituksen toimintaan vaikuttavaa limiittiä suuremmat. Käytössä ollut 400 miljoonan euron limiitti tuli täyteen ennen vuoden loppua, emmekä voineet viimeisellä vuosineljänneksellä antaa vuotta 2023 koskevia tarjouksia hyvinvointialueiden rahoituspyyntöihin.

” Käytössä ollut 400 miljoonan euroon limiitti hyvinvointialueiden pitkäaikaiseen rahoitukseen tuli täyteen ennen vuoden loppua.

Vihreän rahoituksen hankkeiden vuosittaiset vältetyt/vähennetyt hiilidioksidipäästöt

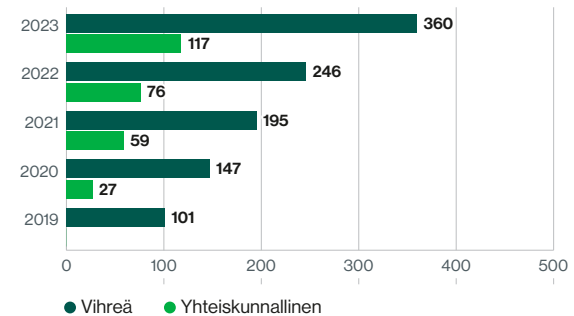
81 366

Vihreän rahoituksen hankkeiden vuosittainen energiansäästö (vältetty/vähennetty)

51 736

Vihreän ja yhteiskunnallisen rahoituksen hankkeiden määrän kehitys 2019–2023

Liiketoiminta /Rahoitus ja muut asiakkaille tarjottavat palvelut

Uuden pitkäaikaisen rahoituksen määrä pysyi edellisvuoden tasolla

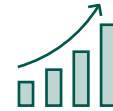
Uuden pitkäaikaisen rahoituksen määrä pysyi lähes samalla tasolla kuin vuonna 2022.

Sen määrä vuonna 2023 oli 4,4 miljardia euroa (4,4 miljardia euroa), mistä 4,1 miljardia euroa oli lainoja (4,1 miljardia euroa) ja 0,3 miljardia euroa (0,3 miljardia euroa) leasingrahoitusta.

Pitkäaikaisen rahoituksemme määrä oli vuoden lopussa 32,0 miljardia euroa (29,1 miljardia euroa), josta lainakanta oli 30,6 miljardia euroa (27,8 miljardia euroa) ja leasingkanta oli 1,4 miljardia euroa (1,3 miljardia euroa). Kunta- ja yritystodistuksina myöntämämme lyhytaikainen asiakasrahoitus oli vuoden 2023 lopussa 1,6 miljardia euroa (1,5 miljardia euroa).

Talouden ja rahoituksen neuvonantopalveluita tarjoavan tytäryhtiömme Inspiran palveluiden kysyntä oli vakaata, ja liikevaihto oli tilikaudella 1,4 miljoonaa euroa (1,6 miljoonaa euroa). Inspira tukee asiakkaitaan kestävien talous- ja rahoitusratkaisujen valmistelussa ja toteutuksessa. Toimintaympäristön muutokset kasvattivat asiakkaiden tarpeita löytää, valmistella ja toteuttaa keinoja tasapainottaa taloutta ja toimintaa. Inspiran palveluiden kysynnässä korostuivatkin erityisesti talouden tasapainottamista tukevat palvelut sekä hyvinvointialueiden talouden ja kiinteistöjen omistus- ja hallintamallien suunnitteluun liittyvät palvelut.

Loppuvuonna 2022 Kuntarahoitus sai Venäjän hyökkäyssodan aiheuttaman poikkeustilan takia Euroopan komissiolta luvan rahoittaa kunnallisia energiayhtiöitä valtiotukisääntelyn puitteissa. Lupa oli voimassa vuoden 2023 loppuun, mutta asiakastarpeet tähän rahoitukseen olivat vähäiset.

Rahoituksen määrä kasvoi

9,9 %

vuonna 2023 vuoteen 2022 verrattuna

Josta oli

30,6 mrd.

lainoja

ja

1,4 mrd.

leasingrahoitusta

Kestävän rahoituksen määrä

7,0 mrd.

vihreä ja yhteiskunnallinen rahoitus yhteensä

Harppauksia digitaalisessa asioinnissa

Vuonna 2023 panostimme erityisesti digitaalisen asioinnin kehittämiseen. Digitaalisten palveluiden asiointisovellus laajeni kuntatodistuksista pitkäaikaisten lainojen hakemiseen, ja vuoden loppuun mennessä noin puolet lainahakemuksista tuli verkon kautta. Vuonna 2022 alkanut sähköinen kuntatodistuskauppa puolestaan kasvatti suosiotaan katsauskaudella, ja vuoden 2023 loppuun mennessä lähes kaikki kuntatodistuskauppa käytiin verkossa.

Lisäksi lanseerasimme ESG-sovelluksen, joka herätti mielenkiintoa asiakkaiden keskuudessa. Sovellus mahdollistaa kunta-asiakkaille kestäväen kehityksen tunnuslukujen seurannan sekä vertailun muihin kuntiin. Myös muiden sovellusten suosio jatkui, ja esimerkiksi Kuntarahoituksen asiakkaiden laajasti käyttämää lainasalkkusovellusta hyödynnettiin rahoituksen suunnitteluun muuttuneessa korkoympäristössä.

Tuemme asiakkaitamme kestävässä taloudenpidossa ja vastuullisten investointipäätösten tekemisessä. Tarjoamme päätöksenteon tueksi myös säännöllisiä talouden ajankohtaiskatsauksia, digitaalisten palveluiden käyttökoulutuksia ja muita tapahtumia. Suositut tapahtumat keräsivät vuoden aikana jälleen tuhansia talouden aiheista kiinnostuneita kuulijoita ajankohtaisten keskusteluiden pariin.

” Digitaalisten palveluiden asiointisovellus laajeni kuntatodistuksista pitkäaikaisten lainojen hakemiseen, ja vuoden loppuun mennessä noin puolet lainahakemuksista tuli verkon kautta.

Case

Inspiran neuvonantopalveluiden selvitys tukee talouden suunnittelua Kuopiossa

Kuntien talouden kehitysnäkymät ovat haastavat. Viime vuodet ovat olleet poikkeuksellisia: Takana ovat koronapandemia ja energiakriisi sekä korkojen nopea nousu. Sote-uudistuksen myötä kuntien valtionosuudet kutistuivat kuudesosaan.

Inspira laati Kuopion kaupungille talouden tilannekuvan talousarviovalmistelun tueksi. Selvitys vahvisti kaupungin aavistuksen rakenteellisesta alijäämästä. Osana selvitystä laadittiin myös toimenpidesuosituksia, joiden perusteella kaupunki suunnitteli ja valmisteli talouden tasapainottamistoimia ja tuottavuusohjelmaa.

Talouden tilannekuvaa ja skenaarioita esiteltiin niin Kuopion kaupungin luottamushenkilöille, talousarvion valmistelijoille, konsernille kuin konserniyhtiöille.

” Pitkän aikavälin tilannekuva on ollut iso apu talouden tarkemmassa suunnittelussa. Haluamme pitää talouden tasapainossa ja tarjota kuntalaisille laadukkaita palveluja jatkossakin. Erityisesti muutostilanteessa tällainen näkyminen on välttämätön.”

Marja-Leena Martikainen

Talousjohtaja, Kuopion kaupunki

Case

Talous & kunnat -tapahtumasarjassa keskusteltiin investoinneista ja taloudesta uudistusten keskellä

Kuntien toimintaympäristössä on tapahtunut viime vuosina monenlaisia muutoksia, ja edessä ennakoitaan olevan taloudellisesti vaikeita vuosia. Halusimme luoda keskustelua ja tarjota sidosryhmillemme erilaisia näkökulmia kuntien talouteen uudistusten keskellä. Neliosaisessa Talous ja kunnat -tapahtumasarjassamme vaihtuvat asiantuntijat keskustelivat kuntien roolista ja taloudesta nyt ja tulevaisuudessa.

Ensimmäisessä tapahtumassa pureuduttiin kuntien rooliin, tehtäviin ja talouteen sote-uudistuksen jälkeen sekä pohdittiin vuonna 2025 voimaan tulevan TE-uudistuksen vaikutuksia. Seuraavassa kahdessa keskustelussa puitiin investointeja elinvoiman ja kestävä kehityksen näkökulmista. Viimeisessä tapahtumassa puntaroitiin kuntatalouden uutta suuntaa ja keinoja talouden tasapainottamiseen.

Verkkotapahtumina järjestetyn sarjan lähetykset keräsivät yli 600 katsojaa.

Kestävien rahoitustuotteiden kysyntä kasvoi

Tarjoamme asiakkaidemme kestävyyttä edistäviin investointeihin vihreää ja yhteiskunnallista rahoitusta. Vihreä rahoituksemme kohdistuu tavanomaisia hankkeita ilmasto- ja ympäristöystävällisempien investointien rahoittamiseen ja yhteiskunnallinen rahoitus puolestaan investointeihin, jotka tuottavat laaja-alaista yhteiskunnallista hyötyä.

Erityisesti vihreän rahoituksen kysyntä jatkui ennätyksellisen vahvana. Vuoden 2023 lopussa rahoitusta nostaneita vihreitä hankkeita oli 360 (246), ja vihreisiin investointeihin myönnetyn rahoituksen määrä vuoden lopussa oli 4,8 miljardia euroa (3,3 miljardia euroa). Myös yhteiskunnallisen rahoituksen kysynnän kasvu jatkui. Vuoden lopussa rahoitusta nostaneita yhteiskunnallisia hankkeita oli 117 (76) ja niihin myönnetyn rahoituksen määrä vuoden lopussa oli 2,2 miljardia euroa (1,7 miljardia euroa). Asuntosektorin kannalta merkityksellistä vuonna 2023 olivat uuden hallitusohjelman linjaukset, joilla voi olla vaikutuksia vihreän ja yhteiskunnallisen rahoituksen määrään tulevaisuudessa. Vaikutukset liittyivät erityisesti korkotukilainavaltuuden alentamiseen ja erityisryhmien investointiavustusvaltuuden pienentymiseen.

Vihreä ja yhteiskunnallinen rahoitus ovat instrumentteja, joilla kannustamme asiakkaitamme vastuullisiin investointeihin. Myönnämme vihreille ja yhteiskunnallisille hankkeille marginaalialennuksen, mikä osaltaan ohjaa asiakkaitamme arvioimaan laaja-alaisesti investointien vaikuttavuutta ja tekemään ympäristön ja yhteiskunnan kannalta kestäviä valintoja. Vuonna 2023 lisäsimme vihreän rahoituksen kannustinta kasvattamalla asiakkaille tarjoamaamme marginaalietua. Vastuullisten investointien vaikutuksiin voi tutustua tarkemmin vihreässä vaikutusraportissamme ja yhteiskunnallisessa vaikutusraportissamme.

Vastuullisuuden liittyvät raportointivaatimukset kasvavat finanssialalla ja lisäävät Kuntarahoituksen lisäksi myös asiakkaidemme vaatimuksia dokumentoida yhä tarkemmin toimintansa vaikutuksia. Arvostamme korkealle asiakkaiden jo itse aloittamaa työtä oman toimintansa kestävyuden kehittämisessä. Teemme aktiivista työtä kehittääksemme omaa sekä asiakkaidemme ja muiden sidosryhmiemme osaamista ja sitoutumista vastuullisuuteen.

Vuonna 2023 osallistuimme Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKOn järjestämään ohjausryhmän toimintaan, jossa pyritään luomaan ja konkretisoimaan määritelmät ja keinot soveltaa EU:n kestävän rahoituksen luokittelujärjestelmän (EU-taksonomia) kriteereitä kansallisesti rakentamisen toimialalla. Rahoitimme myös Resurssiviisaiden kuntien tiedolla johtaminen (Reijo) -hanketta ja osallistuimme sen ohjausryhmään. Hankkeessa etsitään uusia tapoja kerätä ja hyödyntää entistä tehokkaammin erilaista resurssiviisaustietoa. Hanke on jatkoa vuoden 2022 Resurssiviisaiden kuntien talous- ja ilmastojohtaminen (Reetta) -hankkeelle, jossa olimme myös tiiviisti mukana. Vuoden 2023 aikana kestävän rakentamisen teema toistui myös Talous & kunnat -verkkotapahtumissamme ja osallistuimme aktiivisesti erilaisiin puheenvuoroihin kestävän rahoituksen asiakkaiden vastuullisuustyön puitteissa.

Jatkoimme vuonna 2023 työtämme oman toimintamme ja rahoituksemme päästöjen mittaamiseksi. Noudatamme laskennassa PCAF-metodologiaa. Tavoitteenamme on suunnitelmallisesti pienentää erityisesti rahoittamaamme hiilijalanjälkeä, tukea asiakkaitamme päästöjen vähentämisessä ja hallita toimintaamme liittyviä olennaisia ilmasto- ja ympäristöriskejä. Julkaisimme syksyllä 2023 myös ensimmäisen kestävyysohjelmamme, jonka tavoitteena on kasvattaa kestävän rahoituksen osuutta ja vähentää rahoittamiemme kiinteistöjen päästöjä.

Raportoimme kestävän rahoituksemme vaikutuksista kattavasti

Vihreä rahoitus edistää ilmastotavoitteiden saavuttamista

Vuonna 2023 myönsimme vihreää rahoitusta ennätyskellisen määrän. Miten arvioimme hankkeita ja millaisia vaikutuksia niillä on? Lue lisää vihreästä vaikutusraportistamme.

Pitkäaikaisia hyötyjä yksilölle ja yhteiskunnalle

Vuonna 2023 myönsimme yhteiskunnallista rahoitusta 37 hankkeelle, esimerkiksi sairaaloille ja erityisryhmien asunnoille. Lue lisää hankkeista ja niiden vaikutuksista yhteiskunnallisesta vaikutusraportistamme.

Varainhankinta

Varainhankinta onnistui erinomaisesti epävakailta markkinoilla

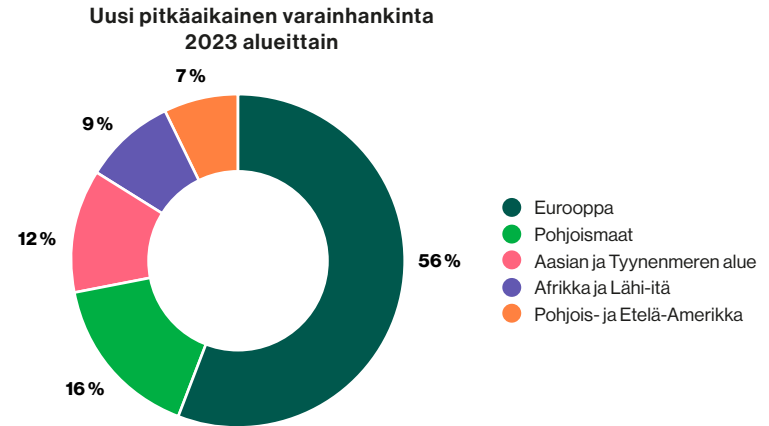
Menestyksellä varainhankinta vuoden 2023 vaihtelevalla pääomamarkkinalla vaati huolellista ajoitusta.

Kuntarahoitus hankkii kaikki luotonantoon tarvittavat varat pääsääntöisesti kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta vakioituina liikkeeseenlaskuina velkakirjaohjelmien alla. Varainhankintamme strategiana on varainhankinnan lähteiden hajautus, jolla varmistamme rahoituksen saatavuuden asiakkaillemme kaikissa markkinaolosuhteissa.

Tilanne pääomamarkkinoilla vuonna 2023 oli hyvin vaihteleva. Vuotta leimasi geopoliittisten vastakkainasettelujen tuoma epävarmuus sekä keskuspankkien toimet inflaation hillitsemiseksi. Erityisesti Yhdysvalloissa tämä johti pankkisektorin ongelmiin. Vuonna 2022 alkanut korkojen nousu jatkui syksyyn 2023 asti.

Vuoden alussa ripeästi kasvanut inflaatio ja maailmanlaajuiset pankkisektorin ongelmat sekä nopeasti nousut korkotaso loivat markkinoille epävarmuutta, mikä vaikeutti varainhankintaa. Nopeasti vaihdelleessa tilanteessa varainhankinnan toteuttamisen ajoituksen merkitys korostui.

Uusi pitkäaikainen varainhankinta 2019–2023 (mrd. euroa)

Varainhankinnan kannalta keskeiset vastuullisuusmittarit

- Pankkimielikuvatutkimus

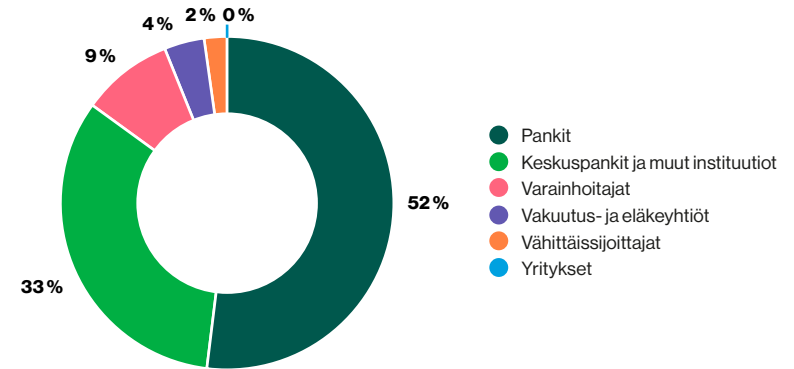
Vuoden ensimmäisten kuukausien jälkeen keskuspankkien toimiin tuli läpinäkyvyyttä, inflaatio alkoi hellittää ja luottamus palasi markkinoille kesäksi ja alkusyksyksi. Syksyllä tilanne alkoi jälleen vaikeutua talouden yleisnäkymän heikkenemisen myötä. Marginaalit alkoivat vuoden lopussa leventyä ja erityisesti euromarkkinalla tilanne muuttui haastavaksi.

Varainhankintamme toteutui ennakoitua suurempana

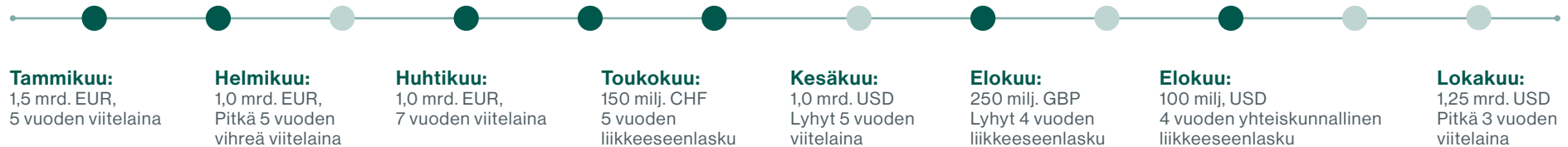
Varainhankinnan strategiamme osoittautui jälleen erittäin toimivaksi epävakailta markkinoilla. Pääsymme pääomaomamarkkinoille säilyi vahvana läpi vuoden ja varainhankinnan keskihinta pysyi hyvällä tasolla. Asiakkaiden rahoitustarve osoittautui alkuperäisiä arvioita suuremmaksi, minkä vuoksi kasvatimme varainhankinnan ohjelmaa.

Viitelainojen liikkeeseenlaskut onnistuivat hyvin markkinoiden epävarmasta tilanteesta huolimatta. Vuoden aikana järjestimme yhteensä viisi viitelainaa, kolme euroissa ja kaksi Yhdysvaltain dollareissa. Alkuvuonna varainhankinnan pääpaino oli euromarkkinoilla, mutta kesän jälkeen varainhankintamme painopiste siirtyi dollarimarkkinoille.

Uusi pitkäaikainen varainhankinta 2023 sijoittajatyypeittäin

Varainhankinnan päätapahtumat

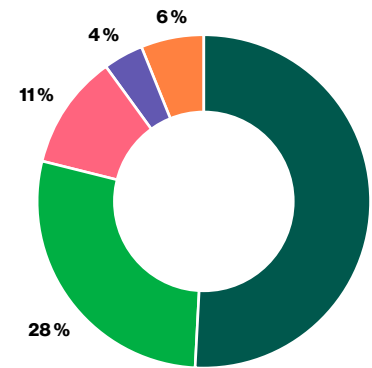

Tammikuussa liikkeeseen laskemamme 1,5 miljardin euron viitelaina oli yhtiön suurin transaktio kahteen vuoteen, ja se ylimerkittiin nopeasti haastavasta markkinatilanteesta huolimatta. Helmikuussa liikkeeseen laskemastamme 1 miljardin euron vihreästä joukkovelkakirjalainasta tuli ennätysellinen, Kuntarahoituksen kaikkien aikojen suurin vihreä joukkovelkakirjalaina ja samalla suurin euromääräinen vihreä liikkeeseenlasku Pohjoismaiden SSA-markkinoilla.

Teimme myös useita lisäyksiä aiemmin liikkeeseen laskettuihin joukkovelkakirjalainoihin. Viitelainojen rinnalla jatkoimme muuta varainhankintaa. Olimme aktiivisia erityisesti Englannin punta- ja Norjan kruunumarkkinoilla. Lisäksi palasimme Sveitsin frangimarkkinalle kahdella transaktiolla. Vuonna 2023 päivittämämme varainhankinnan strategia tukee entistä vahvemmin varainhankinnan hajauttamista.

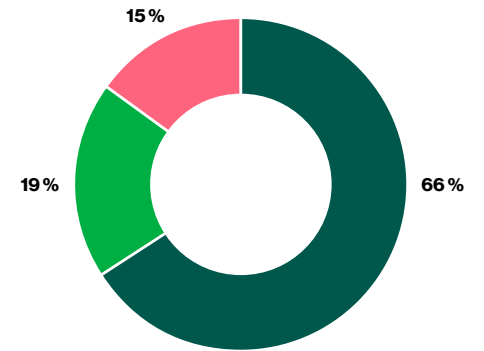
Alkuvuoden 2023 aikana päätimme maksaa takaisin Euroopan keskuspankin TLTRO III -operaation kautta nostetut velat, yhteensä kaksi miljardia euroa. Korvasimme nämä erät tekemällä muuta pitkäaikaista varainhankintaa.

Uusi pitkäaikainen varainhankinta valuutoittain 2023

- Euro (EUR)
- Yhdysvaltain dollari (USD)
- Englannin punta (GBP)
- Norjan kruunu (NOK)
- Muut valuutat

Uusi pitkäaikainen varainhankinta 2023 varainhankintaluokittain

- Euro ja Yhdysvaltain dollarin määräiset viitelainat
- Velkakirjat muilta julkisilta markkinoilta
- Räätälöidyt järjestelyt

Yhteensä toteutimme pitkäaikaisia varainhankintajärjestelyitä vuoden aikana 87 (180) kaikkiaan 12 valuutassa (13). Pitkäaikaista varainhankintaa teimme vuoden aikana yhteensä 10,1 miljardia euroa (8,8 miljardia euroa).

Varainhankintamme kokonaismäärä joulukuun 2023 lopussa oli 43,3 miljardia euroa (40,2 miljardia euroa), josta lyhytaikaisia Kuntarahoituksen velkasitoumuksia (Euro Commercial Paper, ECP) oli vuoden lopussa 4,0 miljardia euroa (4,6 miljardia euroa). Koko varainhankinnan määrästä euromääräistä oli 54,0 % (48,5 %) ja valuuttamääräistä 46,0 % (51,5 %).

Vastuulliset viitelainat ovat vakiinnuttaneet asemansa rahoitustuotteena, mutta niiden tarjonta pääomamarkkinoilla on hieman vähentynyt. Kuntarahoitus on profiloitunut markkinalla vastuullisena toimijana, ja vastuulliset viitelainamme ovat saaneet yhteistyöpankeilta kiitosta. Syksyllä julkaisimme kestävyysohjelmamme, jossa olemme asettaneet päästövähennystavoitteen, mikä myös kertoo roolistamme vastuullisten rahoitustuotteiden edelläkävijänä.

Elokuussa laskimme liikkeeseen 100 miljoonan Yhdysvaltain dollarin yhteiskunnallisen joukkovelkakirjalainan. Joulukuussa brittiläinen CMD Portal palkitsi Kuntarahoituksen parhaana vastuullisten (ESG) joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskijana SSA (Sovereigns, Supranational and Agencies) -kategoriassa vuodelle 2024.

Case

Kahdeksas vihreä viitelainamme rikkoi ennätyksiä

Helmikuussa liikkeeseen laskemaamme yhden miljardin vihreä viitelaina rikkoi ennätyksiä. Se oli Kuntarahoitukselle kaikkien aikojen suurin vihreä joukkovelkakirjalaina sekä samalla suurin euromääräinen vihreä liikkeeseenlasku Pohjoismaiden SSA-markkinoilla koskaan.

Viitelaina ylimerkittiin kaksinkertaisesti vain muutamassa tunnissa. Lopulliseen merkintäkirjaan osallistuneista sijoittajista lähes 80 prosenttia oli vastuulliseen sijoittamiseen keskittyviä tahoja.

Vihreillä joukkovelkakirjalainoilla rahoitamme asiakkaidemme ilmasto - ja ympäristöstävällisiä investointeja ympäri Suomea.

” Oli suuri ilo huomata, miten hyvin vihreä viitelainamme otettiin vastaan markkinoilla. Oli hienoa olla mukana toteuttamassa näin merkittävää transaktiota.”

Aaro Koski
Analyst
Kuntarahoitus

Likviditeetin hallinta

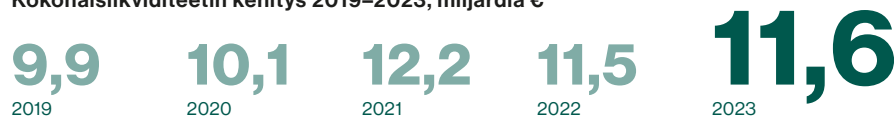
Vahvalla likviditeetillä varmistettiin rahoituksen saatavuus

Pidimme likviditeettitason vuonna 2023 edelleen korkealla.

Kuntarahoituksen likviditeettitilanne on säilynyt erinomaisena. Määrittelemämme pitkän aikavälin riskinottohalukkuus edellyttää, että kokonaislikviditeetin määrän on riitettävä vastaamaan veloitteisiimme ilman uutta varainhankintaa vähintään 12 kuukauden ajan (Survival Horizon). Poikkeuksellisen poliittisen ja markkinatilanteen vuoksi olemme ylläpitäneet likviditeettiämme selvästi yli tämän vaatimuksen. Vuoden lopun kokonaislikviditeetti riittäisi Kuntarahoituksen kaikkiin veloitteisiin vastaamiseen ilman uutta varainhankintaa lähes 16 kuukauden ajan (15 kuukautta). Ylläpitämällä vahvaa likviditeettiä haluamme ennen kaikkea varmistaa asiakkaidemme rahoituksen saatavuuden kaikissa olosuhteissa.

Markkinatilanteen yleisen epävarmuuden vuoksi lisäsimme vuonna 2022 sijoitustemme allokaatiota keskuspankkitalletuksiin. Tämän vuoden lopulla olemme siirtäneet painopistettä hieman takaisin pidempiaikaisiin sijoituksiin. Vuoden 2023 lopussa kokonaislikviditeettimme oli yhteensä 11,6 miljardia euroa (11,5 miljardia euroa). Tästä talletuksia keskuspankkiin oli 8,0 miljardia euroa (8,1 miljardia euroa) ja 3,6 miljardia euroa (3,3 miljardia euroa) sijoitettuna likvideihin, vähäriskisiin arvopaperisijoituksiin. Arvopaperisijoitusten keskimääräinen luottoluokitus oli AA+ (AA+), ja keskimääräinen maturiteetti oli 2,9 vuotta (2,6). Tämän lisäksi rahamarkkinatalletuksia luottolaitoksiin oli 74 miljoonaa euroa (32 miljoonaa euroa).

Kokonaislikviditeetin kehitys 2019–2023, miljardia €

Likviditeetin hallinnan keskeiset vastuullisuusmittarit

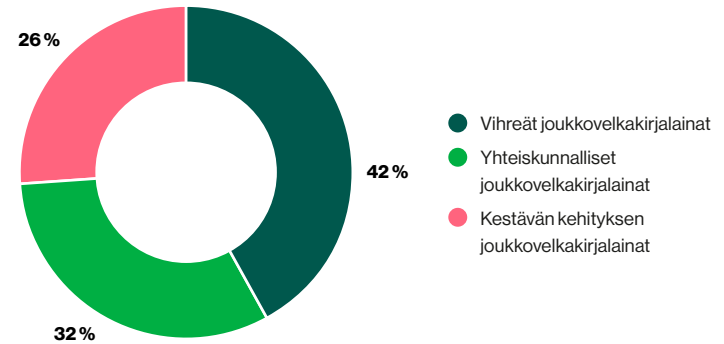
- Sijoitussalkun ESG-luku verrattuna vertailuarvoindeksiin
- Vastuullisten SRI-sijoitusten kokonaissumma

Likviditeettisijoitustemme korkoriski on pääsääntöisesti suojattu koronvaihtosopimuksilla, joten korkojen muutokset eivät suoraan vaikuta likviditeettisijoitustemme arvonmuutoksiin. Lyhyen ajan likviditeettivaateen vähimmäismäärän lakisääteinen maksuvalmiusvaatimus (LCR) on 100 prosenttia ja pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR) 100 prosenttia. Vuoden lopussa LCR-lukumme oli 409,1% (256,7%), ja NSFR-lukumme oli 124,1% (120,3%).

Vastuullisen sijoittamisen viitekehiksemme kiteyttää sijoitustoimintamme vastuullisuuden periaatteet, prosessit ja vastuut. Matalan luottoriskin ja korkean likviditeetin lisäksi tavoittelemme likviditeettisijoitustemme vastuullisuutta. Seuraamme sijoitustemme vastuullisuutta ympäristö- ja yhteiskunnallisia vaikutuksia ja hyvää hallintoa kuvaavan ESG-arvon (Environmental, Social and Governance) avulla.

Vuoden 2023 lopussa konsernin likviditeettisijoitusten ESG-arvo asteikolla 0–10 oli 7,59 (7,65), mikä ylittää vertailuindeksin 7,41 (7,43). Suoria vastuullisia sijoituksia oli yhteensä 635 miljoonaa euroa (498 miljoonaa euroa), mikä oli 17,8% (15,0%) kaikista arvopaperisijoituksista. Vastuullisten sijoitusten osuus on konsernilla korkeampi kuin markkinaindeksistä laskettu 17,4% (8,1%). Vastuullisten sijoitusten määrä suhteessa omaan vihreään ja yhteiskunnalliseen varainhankintaamme oli 14,0% (14,5%).

Kuntarahoituksen vastuulliset SRI-sijoitukset

Vastuullisten SRI-sijoitusten kokonaissumma, 635 miljoonaa €.

” Ylläpitämällä vahvaa likviditeettiä haluamme ennen kaikkea varmistaa asiakkaidemme rahoituksen saatavuuden kaikissa olosuhteissa.

Organisaatio

Henkilöstökokemus kehittyi positiivisesti ja Kuntarahoitukselle myönnettiin Innostavimmat työpaikat -tunnustus.

Henkilöstö

Henkilöstökokemuksen yhteinen kehittäminen tuotti tulosta

Vuonna 2023 panostimme erityisesti hybridityön tukemiseen ja henkilöstökokemuksen kehittämiseen.

Kuntarahoitus-konsernissa työskenteli vuoden 2023 lopussa 185 henkilöä (175) erilaisissa asiantuntijatehtävissä. Tänä vuonna palkkasimme osaamista uusiin tehtäviin erityisesti tiedonhallinnan alueille.

Hybridityöstä tuli viimeistään vuonna 2023 pysyvä tapa tehdä työtä. Etätyökäytäntömme on joustava, emmekä ole määrittäneet yhtiötasoisista pakollista läsnäoloa toimistolla. Vuonna 2023 vahvistimme työssä onnistumista kehittämällä hybridityötaitoja. Järjestimme esihenkilöille hybridijohtamisen ja fasilointitaitojen valmennusta. Koko henkilöstölle tarjosimme tukea ja koulutusta hybridityön onnistumista tukevien toimintatapojen ja modernin työn välineosaamisen kehittämiseksi.

Muokkasimme myös toimitilojamme paremmin monipaikkaista työtä ja yhteisöllisyyttä tukeviksi. Toimistotilamme on jaettu äänimaiseman mukaan, jolloin työntekijä voi valita tilan työtehtävän vaatimusten mukaan.

Tuemme yhteisöllisyyttä ja yhteisen kulttuurin rakentamista myös yhteisillä toimistopäivillä, joiden aikana henkilöstölle on tarjolla yhteistä ohjelmaa ja aamupalaa. Toimistopäivien kohtaamisissa olemme vuonna 2023 keskustelleet muun muassa arvoistamme, toimiston toimintatapojen ja kulttuurin kehittämisestä, tavoite- ja kehityskeskustelun uudistamisesta sekä perehdytyksen kehittämisestä.

Henkilöstön kannalta keskeiset vastuullisuusmittarit

- Henkilöstötyytyväisyys hyvällä tasolla
- Esihenkilöiden sukupuolijakauma
- Hallituksen sukupuolijakauma
- Henkilökunnan vastuullisuuskoulutuksen suoritusprosentti 100 %
- Johtoryhmän sukupuolijakauma
- Koulutuspäivät / työntekijät
- Palkkaerot sukupuolten välillä
- Työntekijöiden sukupuolijakauma
- Työntekijöiden vaihtuvuus
- Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittäminen

Henkilöstöllä on keskeinen rooli henkilöstökokemuksen kehittämisessä

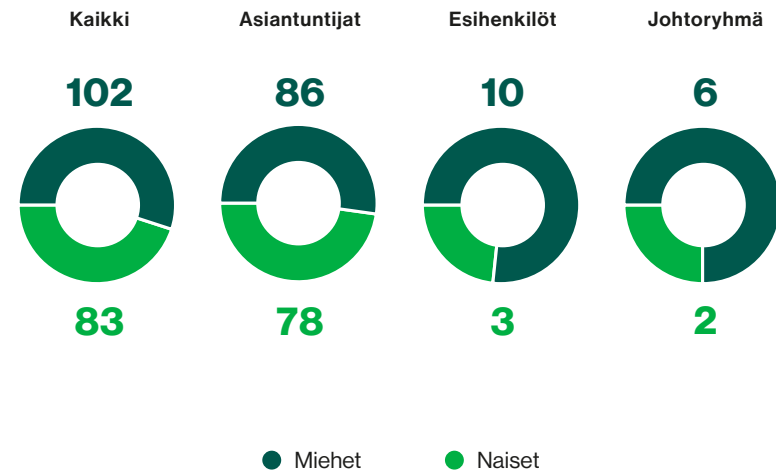
Hyvä henkilöstökokemus on meille tärkeä tavoite. Mittaamme henkilöstötyytyväisyyttämme vuosittain riippumattoman tutkimusyhtiön toteuttamalla anonyymillä tutkimuksella, ja tulosten perusteella valitsemme yhdessä henkilöstön kanssa tärkeimmät henkilöstökokemukseen vaikuttavat kehittämisalueet, joihin panostamme. Henkilöstömme on ollut tiiviisti mukana henkilöstökokemuksen kehittämiseen liittyvien toimien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kuntarahoituksen henkilöstökokemus on kehittynyt positiivisesti. Maaliskuussa 2023 meille myönnettiin Vuoden innostavimmat -työpaikat tunnustus vuoden 2022 henkilöstökokemustutkimuksen tulosten perusteella. Myös vuoden 2023 tutkimuksessa henkilöstökokemuksemme oli hyvä ja parantui hieman edellisen vuoden tuloksesta. Tulos on korkeampi kuin suomalaisissa asiantuntijaorganisaatioissa keskimäärin.

Vuonna 2023 lisäsimme henkilöstön kehittymisen mahdollisuuksia muun muassa perustamalla osaamisyhteisöjä sekä tukemalla tehtävänkiertoa. Käynnistimme perehdytysprosessin digitalisoinnin ja tarkensimme teknologiapalveluiden ja liiketoiminnan rooleja.

Olemme myös uudistaneet kehittämisen toimintamalleja voimakkaasti. Olemme pyrkineet lisäämään vuorovaikutusta ja vaikutusmahdollisuuksia muun muassa järjestämällä kehittämisen iltapäiviä. Ohjausryhmille ja projektipäälliköille olemme järjestäneet koulutusta, ja olemme parantaneet kehittämisen välineitä sekä toimintamalleja ja raportointia.

Työntekijöiden sukupuolijakauma

Panostamme osaamisen kehittämiseen

Toimintaympäristön muutokset ja työn murros edellyttävät jokaiselta kuntarahoituslaiselta tavoitekulttuurimme mukaista itsenäistä vastuunkantoa omasta työstä ja oman toiminnan vaikutuksista muihin sekä uuden oppimista ja muutосkykyä.

Strategiamme päivityksen yhteydessä määrittelimme osaamisen kehittämisen yhdeksi keskeiseksi strategian kulmakiveksi. Vuonna 2024 tulemme panostamaan oppimisen mahdollisuuksiin. Haluamme myös varmistaa osaamisen saatavuuden, ja jatkamme johdonmukaisesti tunnettuutemme ja työnantajakuvamme parantamista potentiaalisten rekrytoitavien keskuudessa. Haluamme säilyttää hyvän henkilöstökokemuksemme.

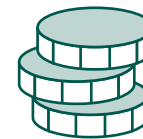
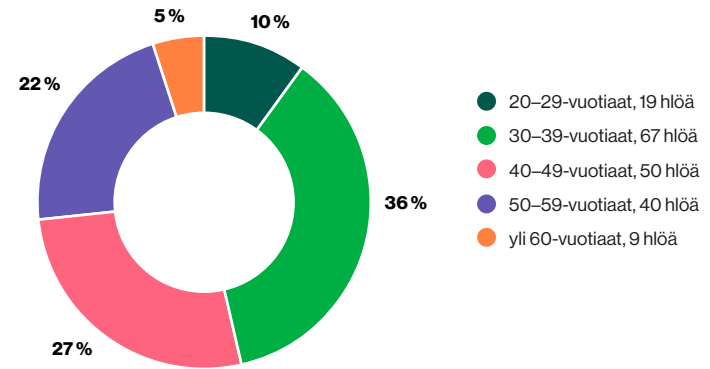
Monimuotoisuus ja osallisuus

Monimuotoisuus ja osallisuus ovat tärkeä osa kulttuuriamme. Meille nämä tarkoittavat yhdenvertaisuutta, monimuotoisuuden ja erilaisuuden arvostamista sekä mahdollisuutta olla osallinen. Emme hyväksy syrjintää ja edistämme yhdenvertaisia mahdollisuuksia. Arvostamme ja hyödynnäme erilaista osaamista ja kokemusta. Vaalimme yhteisöön kuulumisen tunnetta sekä sitoudumme yhteisiin arvoihin ja tavoitteisiin.

Tavoitteenamme on, että jokainen voi saavuttaa oman potentiaalinsa ja kehittyä edelleen. Hyväksymme yksilöllisten erojen olemassaolon ja näemme erilaisuuden vahvuutena.

Tavoitteenamme on, että jokainen voi kokea kuuluvansa yhdenvertaisena joukkoon ja häntä arvostetaan sellaisena kuin hän on.

Työntekijöiden ikäjakauma

Palkkaero sukupuolten välillä vastaavissa tehtävissä

0 %

Palkkaero sukupuolten välillä vastaavan vaativuuden tehtävissä. Tasa-arvoisen palkkauksen pohjan muodostaa tehtävien vaativuusluokittelu, jonka perusteella palkkaus määräytyy. Toteutamme myös vuosittain ulkopuolisen tahon toteuttaman palkkauksen tasa-arvoselvityksen.

Kuntarahoituksen tavoitteena on edistää monimuotoisuutta organisaation kaikilla tasoilla. Huomioimalla ja arvostamalla erilaisuutta parannamme työhyvinvointia ja työn tuottavuutta. Olemme sitoutuneet yhdenvertaisten mahdollisuuksien turvaamiseen ja syrjinnän vastustamiseen. Vuonna 2023 järjestimme monimuotoisuus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskoulutusta sekä esihenkilöille että henkilöstölle.

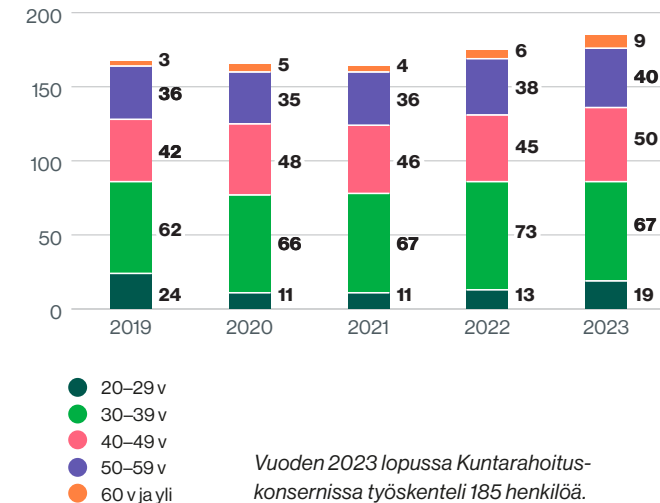
Tuemme monipuolisesti työntekijöidemme hyvinvointia

Panostamme työhyvinvoinnin tukemiseen monin tavoin. Tavoitteenamme on ennaltaehkäistä työssäjaksamisen ongelmia ja tukea henkilöstöämme elämän eri vaiheissa. Pyrimme huomioimaan eri-ikäisten ja työuransa eri vaiheissa olevien työntekijöiden erilaiset tarpeet ja osaamisen.

Tarjoamme henkilökunnallemme muun muassa laajoja terveydenhuollon ja työkyvyn tukemisen palveluita, hyvät kouluttautumismahdollisuudet, virike-etuja vapaa-ajan viettoon ja järjestämme yhteistä vapaa-ajan toimintaa. Henkilöstömme sairauspoissaolojen määrä on hyvin matala. Kuntarahoituksen TyEL-maksuluokka on myös matalin mahdollinen (1) eli työkyvyttömyyseläkkeitä ei ole ollut.

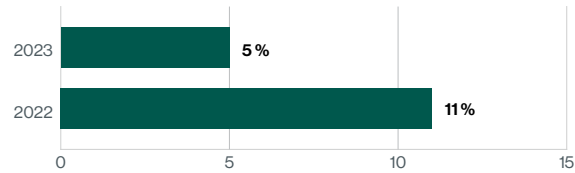
” Tavoitteenamme on ennaltaehkäistä työssäjaksamisen ongelmia ja tukea henkilöstöämme elämän eri vaiheissa.

Työntekijöiden ikäjakauma ja henkilöstömäärän kehitys

Työntekijöiden vaihtuvuus

TyEL-maksuluokka

1

TyEL-maksuluokka kertoo siitä, kuinka paljon yrityksessä on ollut maksuluokkaan vaikuttavia työkyvyttömyyseläkkeitä. Mitä alhaisempi luokka, sitä vähemmän työkyvyttömyyseläkkeitä. Inspira ei kokonsa vuoksi ole maksuluokkien piirissä, vaan maksaa keskimääräisen TyEL-kulun.

Case

Kuntarahoitukselle Suomen innostavimmat työpaikat -tunnustus

"Hyvä henkilöstökokemus on meille tärkeä tavoite. Seuraamme henkilöstötyytyväisyyttä vuosittain tehtävällä henkilöstökokemuskyselyllä.

Maaliskuussa 2023 meille myönnettiin Suomen innostavimmat työpaikat -tunnustus. Henkilöstökokemus-tutkimuksemme tulokset olivat ottaneet merkittävän harppauksen vuodesta 2021 vuoteen 2022, ja meidät palkittiin keski suurten yritysten sarjan kovimpana nousijana.

Kuntarahoituslaisia yhdistävät erityisesti työn vaikuttavuus yhteiskunnassa, vastuullisuus ja yhdessä kehitetty kulttuuri. Kulttuurin kehittäminen on pitkäjänteistä jatkuvaa työtä – matka, jossa koko henkilöstöllä on keskeinen rooli. Emme missään nimessä ole perillä, mutta suunta on oikea ja siitä kertoo myös parantunut henkilöstökokemuksemme."

Minna Piitulainen

johtaja, kehitys- ja HR-palvelut,
Kuntarahoitus

Organisaatio / Hallinto

Hallinto

Hallinto

Finanssitoimiala on vankasti säänneltyä ja valvottua. Toimintaamme ohjaavat keskeisesti luottolaitoksia koskeva lainsäädäntö ja siihen liittyvät viranomaisohjeet. Ne sisältävät huomattavan määrän hallinnon järjestämistä koskevia vaatimuksia, joita noudatamme toiminnassamme. Toimintaamme valvovat Euroopan keskuspankin pankkivalvonta ja Suomen Finanssivalvonta.

Meille on tärkeää, että Kuntarahoituksen hallintotapa on ammattimaista, tehokasta ja luo perustan terveille liiketoimintaperiaatteille. Kuntarahoitus edistää päätöksenteossa ja rakenteissaan vastuullisuutta yli lakisääteisten minimivaatimusten, mikä tarkoittaa esimerkiksi erilaisten vapaaehtoisten suositusten noudattamista. Sitoutuminen vastuulliseen hallintotapaan näkyy arvoissamme, strategiassamme ja toiminnassamme.

Finanssisektorilla sääntelykehitys on jatkuvaa, ja se edellyttää, että yhtiön hallinto pystyy jatkuvasti täyttämään uudistuvaan sääntelyyn liittyvät vaatimukset. Seuraamme aktiivisesti kaikkea sääntelykehitystä ja pyrimme myös tarpeen mukaan vaikuttamaan kannanotoilla valmisteilla oleviin sääntelyhankkeisiin. Viranomaisvalvonnan osalta Kuntarahoituksella on selkeät prosessit, joilla varmistamme esimerkiksi viranomaisten tietopyyntöihin vastaamisen ja huolehdimme viranomaisvalvonnan edellyttämien kehitystoimenpiteiden toteuttamisesta. Historiamme aikana ei ole ilmennyt olennaisia sääntelyrikköitä, joista olisi seurannut Kuntarahoitukselle viranomaissanktioita.

Hallinnon kannalta keskeiset vastuullisuusmittarit

- Sustainalyticsin vastuullisuusriskiluokitus (ESG risk rating)
- Sääntelyrikkomukset

Käytössä olevien sisäisten kontrollien lisäksi compliance-toimintamme valvoo toimintamme sääntelynmukaisuutta valvontasuunnitelmamme mukaisesti sekä neuvoo ja tukee eri toimintojamme sääntelyn noudattamiseen liittyvissä kysymyksissä. Verkkosivuillamme on whistleblowing-kanava, jonka kautta voi raportoida epäilyt väärinkäytöksistä tarvittaessa nimettömästi. Raportoimme toimivalle johdolle ja hallitukselle olennaisen sääntelyn vastaisen toiminnan kuukausittain osana yhtiömme koko riskiasemaa koskevaa raportointia. Raportointikäytäntö on osa riskinottohalukkuutemme viitekehystä.

Linjaamme yhtiömme päätöksentekoon liittyvät periaatteet ja vastuut hallituksen hyväksymässä Corporate Governance -politiikassa ja kuvaamme niitä vuosittain julkaistavassa selvityksessä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä. Toimintaamme ohjaavat myös yhtiömme hallituksen hyväksymä vastuullisuuspolitiikka sekä eettiset periaatteet, jotka antavat tukea päätöksenteolle erityisesti silloin, kun muita pakottavia ohjeita tai normeja ei ole sovellettavissa.

Vastuulliseen hallintotapaan kuuluu myös henkilöstöpolitiikka. Työsuhteen ehdoissamme noudatamme Suomen lakia ja rahoitusalan työehtosopimusta (TES) yleissitovana, ja kaikki työntekijämme kuuluvat työehtosopimuksen piiriin.

Kuntarahoitus on liittynyt Yhdistyneiden kansakuntien (YK) Global Compact -aloitteeseen. Sitoudumme omaksumaan, tukemaan ja toteuttamaan omassa vaikutuspiirissämme aloitteen ihmisoikeuksiin, työelämän periaatteisiin, ympäristöön ja korruption vastaiseen toimintaan liittyviä perusarvoja ja näihin liittyviä periaatteita. Edellytämme vastuullista toimintatapaa myös yhteistyökumppaneiltamme.

” Sitoutuminen vastuulliseen hallintotapaan näkyy arvoissamme, strategiassamme ja toiminnassamme.

Jäsenyydet järjestöissä, verkostoissa, hankkeissa ja edunvalvontaorganisaatioissa

- European Association of Public Banks
- FIBS Pro – kestävän liiketoiminnan yritysverkosto
- Finsif – Suomen vastuullisen sijoittamisen foorumi
- Green Building Council Finland
- Hinku-verkosto ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijöille
- International Capital Market Association ICMA
- International Swaps and Derivatives Association ISDA
- Nordic Capital Markets Forum
- Partnership for Carbon Accounting Financials PCAF (liittynyt vuonna 2022)
- REETTA – kuntien talous- ja ilmastojohtaminen -hanke
- REIJO – Resurssiviisaiden kuntien tiedolla johtaminen - hanke
- WWF Green Office

Sitoumukset

- Suomen valtioneuvoston kanslian sitoumus 2050
- YK:n Global Compact -aloite

Vastuullisuus- raportoinnin periaatteet ja mittaristo

Raportoimamme vastuullisuusmittarit perustuvat Kuntarahoituksen strategiaan, kestävyysohjelmamme tavoitteisiin sekä vuonna 2023 toteuttamaamme olennaisuusanalyysiin.

Vastuullisuusraportoinnin periaatteet

EU-direktiivi ei-taloudellisen tiedon raportointivaatimuksista ei koske Kuntarahoitusta eikä kirjanpitolaki velvoita meitä vastuullisuusraportointiin. Olemme kuitenkin huomioineet GRI-standardin meille soveltuvia sisältöjä ja teemoja raportoinnissamme, mutta raportoimme ei ole GRI-standardin mukainen.

Tulevaisuudessa raportointiimme vaikuttaa olennaisesti EU:n kestävyysraportoinnin direktiivi (CSRD, Corporate Sustainability Reporting Directive), jonka raportointivelvollisuuden piiriin Kuntarahoitus kuuluu. Raportointivelvollisuus koskee Kuntarahoitusta vuoden 2026 alusta alkaen, jolloin tulemme osana toimintakertomustamme raportoimaan vuoden 2025 tietoja. Olemme aloittaneet valmistautumisen tuleviin raportointivaatimuksiin.

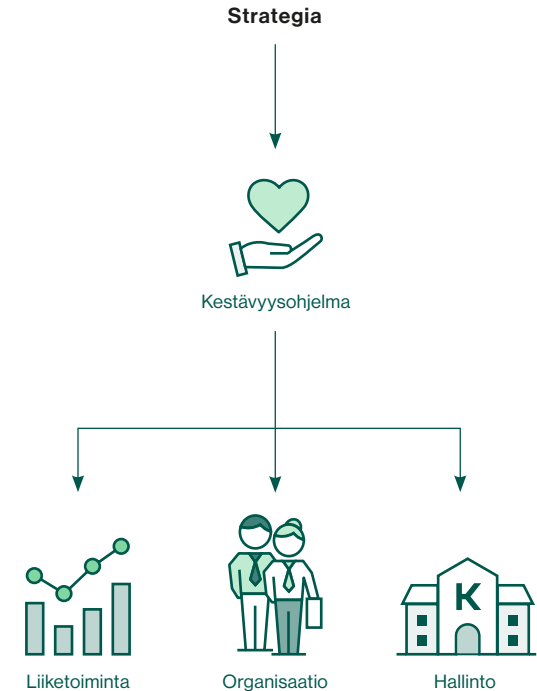
Toimintamme vastuullisuus toteutuu erityisesti liiketoimintamme, organisaatiomme ja hallintomme kautta. Olemme koonneet keskeiset vastuullisuusmittarimme vastuullisuuden mittaristoon, johon voi tutustua tämän raportin sivulla 38. Raportoimamme vastuullisuusmittarit perustuvat Kuntarahoituksen strategiaan, uuden kestävyysohjelmamme tavoitteisiin sekä vuonna 2023 toteuttamaamme olennaisuusanalyysiin.

Toteutimme olennaisuusanalyysin yhdessä sisäisten ja ulkoisten sidosryhmiemme kanssa kyselyillä ja haastatteluilla. Lähetimme tuloksista yhteenvedon analyysiin osallistuneille sidosryhmillemme. Edellisen olennaisuusanalyysin tavoitin tärkeimpien teemojen joukkoon nousivat ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen sekä oman henkilöstön sekä hyvän hallinnon tärkeys. Näille teemoille on siksi päivittämässämme mittaristossa omat tilannettamme kuvaavat ja seuraamamme mittarit.

Voimme tarvittaessa muuttaa vastuullisuuden mittareita, mutta muutosten on kuitenkin oltava linjassa yhtiömme vastuullisuusstrategiassa määriteltyjen pääteemojen kanssa. Mahdolliset päivitykset olennaisuusanalyysiin voivat myös vaikuttaa raportoimiimme mittareihin.

Vuosikertomuksen ohella julkaisemme vuosittain myös vihreän ja yhteiskunnallisen rahoituksemme vaikutusraportit.

Kuntarahoituksen vastuullisuusraportointi ei ole ulkopuolisen toimijan varmentama.

Vastuullisuuden mittaristo

Vastuullisuuden mittaristo

Keräämme vastuullisuuden pääteemojen mukaiset mittarit ja suoriutumisen vastuullisuuden mittaristoon.

Pääteemat	Mittari	2023 suoriutuminen	Raja-arvot
Kunta- rahoituksen kestävyyss- ohjelma	Kiinteistöihin kohdistuvat rahoitetut päästöt, Päästöintensiiteetti 8 kgCO ₂ e/m ² 2035	● 12 kgCO ₂ e/m ²	Vihreä: Tavoiteuran mukainen kehitys Oranssi: Tavoiteuraa hitaampi kehitys Punainen: Ei kehitystä
	Vihreän rahoituksen määrä 25 % pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta 2030	● 14,6 %	Vihreä: Tavoiteuran mukainen kasvu Oranssi: Tavoiteuraa hitaampi kasvu Punainen: Ei kasvua
	Yhteiskunnallisen rahoituksen määrä 8 % pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta 2030	● 6,8 %	Vihreä: Tavoiteuran mukainen kasvu Oranssi: Tavoiteuraa hitaampi kasvu Punainen: Ei kasvua
Strateginen tavoite (2027)	Kestävän rahoituksen osuus pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta 25 % (2024 tavoite 20 %)	● 21,3 %	Vihreä: Osuuden kasvu on kasvu-uralla Oranssi: Osuuden kasvu 1–2 %-yksikköä alle kasvu-uran Punainen: Osuuden kasvu yli 2 %-yksikköä alle kasvu-uran
Henkilöstö	Henkilöstötyytyväisyys hyvällä tasolla	● AA Hyvä	Vihreä: AA Hyvä, AA+ Hyvä+, AAA Erinomainen Oranssi: A Tyydyttävä, A+ Tyydyttävä + Punainen: C Heikko, B Välittävä
	Esihenkilöiden sukupuolijakauma	● 76/24	Vihreä: 40–60 % (toista sukupuolta) Oranssi: 61–79 % tai 21–39 % (toista sukupuolta) Punainen: 80 % tai suurempi / 20 % tai alle (toistasukupuolta)
	Hallituksen sukupuolijakauma	● 62,5/37,5	Vihreä: 40–60 % (toista sukupuolta) Oranssi: 61–79 % tai 21–39 % (toista sukupuolta) Punainen: 80 % tai suurempi / 20 % tai alle (toista sukupuolta)
	Henkilökunnan vastuullisuuskoulutuksen suoritusprosentti 100 %	● 100%	Vihreä: 95 % Oranssi: 90 – 95 % Punainen: < 90 %
	Johtoryhmän sukupuolijakauma	● 75/25	Vihreä: 40–60 % (toista sukupuolta) Oranssi: 61–79 % tai 21–39 % (toista sukupuolta) Punainen: 80 % tai suurempi / 20 % tai alle (toista sukupuolta)

Jatkuu seuraavalla sivulla →

Vastuullisuuden mittaristo

Kuntarahoitus Oyj • vuosikertomus 2023

Pääteemat	Mittari	2023 suoriutuminen	Raja-arvot
Henkilöstö	Koulutuspäivät / työntekijät	● 2,7	Vihreä: ≥ 4 Oranssi: 2–3,9 Punainen: < 2
	Palkkaerot sukupuolten välillä	● 0%	Vihreä: vaatavuusluokittain tarkasteltuna, keskiarvo ero enintään 3 % Oranssi: vaatavuusluokittain tarkasteltuna, keskiarvo ero 3,1–5 % Punainen: vaatavuusluokittain tarkasteltuna, keskiarvo ero yli 5 %
	Työntekijöiden sukupuolijakauma	● 55/45	Vihreä: 40–60 % (toista sukupuolta) Oranssi: 61–79 % tai 21–39 % (toista sukupuolta) Punainen: 80 % tai suurempi / 20 % tai alle (toista sukupuolta)
	Työntekijöiden vaihtuvuus	● 5%	Vihreä: ≤ 10 % Oranssi: 10,1–13 % Punainen: > 13 %
Hallinto	Sustainalyticsin vastuullisuusriskiluokitus (ESG risk rating)	● 9.3 (osittainen päivitys 6.1.2024)	Vihreä: Tavoiteuran mukainen kehitys Oranssi: Kehitystä edellisvuoteen, mutta jääden tavoiteurasta Punainen: Heikkenys edellisvuoteen
	Sääntelyrikkomukset	● Ei rikkomuksia	Vihreä: Ei rikkeitä Oranssi: Sääntelyn tai viranomaismääräysten/-ohjeiden noudattamatta jättämisestä aiheutuva, toimenpiteitä edellyttävä valvontaviranomaisen päätös, josta ei seuraa viranomaisanktiota Punainen: Viranomaisanktio (rikemaksu, julkinen varoitus tai seuraamusmaksu)

Vastuullisuuden mittaristo

Pääteemat	Mittari	2023 suoriutuminen	Raja-arvot
Rahoitus ja muut palvelut	Asiakastyytyväisyys erittäin hyvällä tasolla	● 6,07	Vihreä: ≥ 5,5 Oranssi: 4–5,4 Punainen: < 4
	Asiakaskoulutukset, -seminaarit ja -tapahtumat	● 23	Vihreä: ≥ 16 kpl / vuosi Oranssi: 11–15 kpl / vuosi Punainen: ≤ 11 kpl / vuosi
Varainhankinta	Pankkimielikuvatutkimus	● 1	Vihreä: Sija 1 tai 2 luokassamme Oranssi: Sija 3 tai 4 luokassamme Punainen: Alle 4. sija luokassamme
Likviditeetin hallinta	Sijoitussalkun ESG-luku verrattuna vertailuarvoindeksiin	● Yli	Vihreä: Yli vertailuarvon Punainen: Alle vertailuarvo
	Vastuullisten SRI-sijoitusten kokonaissumma	● 14%	Vihreä: ≥ 10 % ulkonaolevasta vastuullisesta varainhankinnasta Oranssi: 8–10 % ulkonaolevasta vastuullisesta varainhankinnasta Punainen: ≤ 8 ulkonaolevasta vastuullisesta varainhankinnasta

Hallitus ja johtoryhmä

Hallitus ja johtoryhmä 31.12.2023

Hallitus

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään yhdeksän jäsentä. Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet vuosittain, ja jäsenten toimikausi päättyy vaalia seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Vuoden 2023 varsinainen yhtiökokous valitsi omistajien nimitysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti kahdeksan jäsentä hallitukseen kaudelle 2023–2024 (varsinaisesta yhtiökokouksesta seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen).

Kari Laukkanen, s. 1964

puheenjohtaja, hallituksen jäsen vuodesta 2018

Koulutus: Kauppatieteiden maisteri

Päätoimi: Hallitusammattilainen ja rahoitusalan konsultti (Lauvest Oy), toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja, Kari Laukkasen omistama konsultointiyhtiö, tehtävä ei ole kokoaikainen

Keskeiset muut luottamustoimet: Emittor Oy, hallituksen puheenjohtaja

Riippumattomuus: Riippumaton yhtiöstä sekä merkittävistä osakkeenomistajista

Aiempi keskeinen työhistoria ja luottamustoimet:

Pitkä ja monipuolinen kansainvälisen pankkitoiminnan kokemus globaalien pankkikonsernin eri tehtävissä (Citigroup 1990–2016, josta viimeiset 13 vuotta Suomen toimintojen maajohtaja).

Maaria Eriksson, s. 1967

varapuheenjohtaja, hallituksen jäsen vuodesta 2019

Koulutus: Kauppatieteiden maisteri, CEFA

Päätoimi: Sijoitusjohtajan varahenkilö, operatiivinen johtaja, sijoitukset, Keva

Keskeiset muut luottamustoimet: Oulun yliopiston sijoitusvaliokunnan jäsen (ei-kaupallinen)

Riippumattomuus: Riippumaton yhtiöstä, ei-riippumaton merkittävistä osakkeenomistajista (merkittävän osakkeenomistajan palveluksessa)

Aiempi keskeinen työhistoria ja luottamustoimet: Pitkä

ja monipuolinen kokemus pääomamarkkinatehtävistä Kevassa, Suomen suurimmassa työeläkevakuutusyhtiössä (vuodesta 1998) ja tätä ennen pankkisektorilla salkunhoitajana ja ekonomistina (Merita 1996–1998) ja Suomen pankissa ekonomistina (1994–1996).

Markku Koponen, s. 1957

hallituksen jäsen vuodesta 2018

Koulutus: Oikeustieteen kandidaatti, varatuomari, EMBA

Päätoimi: Hallitusammattilainen

Keskeiset muut luottamustoimet:

Ei muita luottamustoimia

Riippumattomuus: Riippumaton yhtiöstä sekä merkittävistä osakkeenomistajista

Aiempi keskeinen työhistoria

ja luottamustoimet: Pitkä ja monipuolinen työkokemus yhdessä Suomen suurimmista finanssiryhmistä, erityisesti viestintä, lakiasiat ja pankkisääntely (OP-Ryhmä 1985–2017, joista yli 20 vuotta johtokunta- ja hallitustehtävissä).

Tuomo Mäkinen, s. 1972

hallituksen jäsen vuodesta 2021

Koulutus: Kauppatieteiden maisteri

Päätoimi: Rahoituspääliikö, Helsingin kaupunki

Keskeiset muut luottamustoimet:

Helsinki Stadion Oy, hallituksen puheenjohtaja (Helsinki-konserniin kuuluva yhtiö, ei kaupallinen toimija)

Riippumattomuus: Ei-riippumaton yhtiöstä eikä merkittävistä osakkeenomistajista (merkittävän osakkeenomistajan ja asiakkaan palveluksessa)

Aiempi keskeinen työhistoria ja luottamustoimet: Pitkä kokemus

Helsingin kaupungin (vuodesta 2000) talous- ja rahoitushallinnon tehtävistä. Vuodesta 2014 toiminut kaupungin ylimmässä johdossa rahoituspääliikönä.

Hallitus ja johtoryhmä 31.12.2023

Minna Smedsten, s. 1976
hallituksessa vuodesta 2021
Koulutus: Kauppatieteiden maisteri
Päätoimi: Talousjohtaja, Tietoevry Banking, Tietoevry Oyj, 1.2.2024 alkaen
Minna Smedstenin tehtävä Taaleri Oyj:n talousjohtajana päättyi vuoden 2023 lopussa ja samalla päättyivät konserniin liittyvät luottamustehtävät.
Keskeiset muut luottamustoimet: Ei muita luottamustoimia
Riippumattomuus: Riippumaton yhtiöstä sekä merkittävistä osakkeenomistajista
Aiempi keskeinen työhistoria ja luottamustoimet: Pitkä kokemus (vuodesta 2000) finanssisektorin taloushallinnon johtotehtävistä (Taaleri, GreenStream, Kaupthing Bank, Norvestia).

Denis Strandell, s. 1958
hallituksessa vuodesta 2020
Koulutus: Kauppatieteiden maisteri
Päätoimi: Kaupunginjohtaja, Hangon kaupunki
Keskeiset muut luottamustoimet: Asunto Oy Lappohjan kerrostalot, hallituksen puheenjohtaja (ei-kaupallinen toimija), C-Fiber Hanko Oy, hallituksen jäsen
Riippumattomuus: Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista
Aiempi keskeinen työhistoria ja luottamustoimet: Pitkä ja monipuolinen kokemus pääoma-markkinatehtävistä ja sijoituspalvelujen tarjoamisesta pankki- ja sijoituspalvelukonserneissa Suomessa ja Pohjoismaissa (1986–2011, Protos, Aktia, Unibank Danske Bank, FIM). Pitkä kokemus (2000 lähtien) suomalaisesta kuntasektorin hallinnosta Kirkkonummen kaupunginvaltuustossa ja hallituksessa ennen Hangon kaupunginjohtajan tehtävää (2015 lähtien).

Leena Vainiomäki, s. 1961
hallituksessa vuodesta 2021
Koulutus: Valtiotieteiden maisteri, MBA
Päätoimi: Hallitusammattilainen
Keskeiset muut luottamustoimet: LRV Corp Oy, hallituksen jäsen, Suomi-rata Oy, hallituksen jäsen, tarkastusvaliokunnan jäsen (ei-kaupallinen toimija), Veikkaus Oy, hallituksen jäsen
Riippumattomuus: Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista
Aiempi keskeinen työhistoria ja luottamustoimet: Pitkä ja monipuolinen kokemus pankkisektorilta eri johtotehtävistä, viimeksi Danske Bankin Suomen maajohtajan tehtävästä (2018 – 2020) ja tätä ennen Danske Bankissa muissa johtotehtävissä vuodesta 2011 ja Nordeassa ja sen edeltäjissä vuodesta 1988. Danske-konserniin kuuluvissa yrityksissä toiminut myös hallitustehtävissä.

Arto Vuojolainen, s. 1963
hallituksessa vuodesta 2023
Koulutus: Diplomi-insinööri
Päätoimi: Liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja, Tampereen kaupunki
Keskeiset muut luottamustoimet: Tor, Joe ja Pentti Borgin säätiö, hallituksen jäsen (ei-kaupallinen toimija), Tampereen ammattikorkeakoulun tukisäätiö sr, hallituksen jäsen (ei-kaupallinen toimija)
Riippumattomuus: Ei-riippumaton yhtiöstä, riippumaton merkittävistä osakkeenomistajista (merkittävän asiakkaan palveluksessa)
Aiempi keskeinen työhistoria ja luottamustoimet: Vuodesta 2007 lähtien Tampereen kaupungin palveluksessa rahoitusjohdon tehtävissä. Tätä ennen, vuodesta 1991 lähtien pankkisektorilla (Nordea, Handelsbanken) luotonmyönnön ja asiakassuhteiden asiantuntija- ja johtotehtävissä.

Hallitus ja johtoryhmä 31.12.2023

Johtoryhmä

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä on hallituksen nimittämä toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen. Toimitusjohtajan tehtävänä on johtaa yhtiön toimintaa niin, että hallituksen tekemät päätökset toteutuvat ja että yhtiön toiminta on linjassa hallituksen asettaman strategian sekä riskienhallintaa koskevien periaatteiden ja limiittien kanssa. Toimitusjohtaja huolehtii johtoryhmän tukemana yhtiön päivittäisen liiketoiminnan ja organisaatorakenteen toimivuudesta sekä raportoinnista hallitukselle.

Esa Kallio, s. 1963
toimitusjohtaja
Kuntarahoituksen palveluksessa
vuodesta: 2005, toimitusjohtaja
vuodesta 2018
Koulutus: Kauppatieteiden maisteri

Mari Tyster, s. 1975
johtaja, Lakiasiat ja viestintä,
hallituksen ja sen valiokuntien sihteeri,
toimitusjohtajan sijainen vuodesta 2018.
Kuntarahoituksen palveluksessa
vuodesta: 2009
Koulutus: Oikeustieteen kandidaatti

Aku Dunderfelt, s. 1975
johtaja, Asiakasratkaisut
Kuntarahoituksen palveluksessa
vuodesta: 2019
Koulutus: BBA

Toni Heikkilä, s. 1965
johtaja, Riskienhallinta ja compliance
Kuntarahoituksen palveluksessa
vuodesta: 1997
Koulutus: Kauppatieteiden lisensiaatti

Joakim Holmström, s. 1977
johtaja, Pääomamarkkinat ja
vastuullisuus
Kuntarahoituksen palveluksessa
vuodesta: 2008
Koulutus: Kauppatieteiden maisteri

Harri Luhtala, s. 1965
johtaja, talous
Kuntarahoituksen palveluksessa
vuodesta: 2019
Koulutus: Kauppatieteiden maisteri

Minna Piitulainen, s. 1973
johtaja, kehitys- ja HR-palvelut
Kuntarahoituksen palveluksessa
vuodesta: 2018
Koulutus: Psykologian maisteri

Juha Volotinen, s. 1975
johtaja, teknologiapalvelut
Kuntarahoituksen palveluksessa
vuodesta: 2021
Koulutus: Kauppatieteiden maisteri

Verojalanjälki

Verojalanjälki

Kuntarahoituksen strategia ja toimintaperiaatteet verotuksessa

Kuntarahoituksen veroasioiden hoitaminen ja johtaminen on organisoitu osaksi konsernin taloushallintoa. Tärkeimmät veroasioihin ja -riskeihin liittyvät havainnot ja toimenpiteet raportoidaan Kuntarahoituksen hallitukselle.

Kuntarahoitus-konserni noudattaa verolainsäädäntöä verojen ja maksujen maksamisessa, tilittämisessä ja ilmoittamisessa. Kuntarahoituksen verostrategiana on tukea liiketoimintaratkaisuja ja huomioida verotus liiketoimintaratkaisuihin liittyvässä suunnittelussa ja päätöksenteossa yhtenä vaikuttavana tekijänä. Verosuunnittelussa pyritään hallitsemaan verotukseen liittyviä epävarmuustekijöitä ja välttämään tulkintariskejä, minkä vuoksi Kuntarahoitus hakee tarvittaessa veroviranomaisilta ennakkoratkaisuja.

Maksetut ja tilitetyt verot sekä veronluonteiset maksut

Vaikka Kuntarahoitus hankkii rahoitustaan kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta, se harjoittaa liiketoimintaa vain Suomessa. Siten Kuntarahoitus maksaa tuloveronsa kokonaisuudessaan Suomeen. Kuntarahoitus ei saa ulkomailta tuloja, joista maksettaisiin ulkomailta olennaisia lähdeveroja. Kuntarahoituksella ei ole sijoituksia tai toimintaa OECD:n määrittelemissä veroparatiisivaltioissa.

Kuntarahoitus-konsernissa työskenteli vuoden 2023 lopussa 185 henkilöä, joista emoyhtiössä 174 henkilöä. Konsernin liikevaihto oli 2 680 miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja 139 miljoonaa euroa. Kuntarahoitus on luottolaitos, minkä vuoksi se on voinut tehdä kirjanpidossaan ja verotuksessaan elinkeinoverolain mukaisen luottotappiovarauksen. Tehtyyn luottotappiovaraukseen liittyy laskennallinen verovelka.

Kuntarahoituksen toiminta on pääosin arvonlisäverotonta. Kuntarahoitus ei voi vähentää arvonlisäverottomaan toimintaansa liittyvien ostojen arvonlisäveroa, ja tämä arvonlisävero jää Kuntarahoituksen lopulliseksi kustannukseksi. Kuntarahoituksella on myös arvonlisäverollista leasingtoimintaa sekä digitaalisia palveluita, joiden osalta Kuntarahoitus tilittää arvonlisäveroa ja vähentää ostoihin sisältyvän arvonlisäveron. Myös Kuntarahoituksen tytäryhtiön Inspiran liiketoiminta on arvonlisäverollista. Inspira vähentää ostojensa arvonlisäverot ja tilittää myynnistään arvonlisäveron. Maksetun ja tilitetyn arvonlisäveron määrät vaihtelevat liiketoiminnan volyymien mukaan, eikä arvonlisäveroja ole huomioitu maksetuissa ja tilitettyissä veroissa.

Maksetut verot ja veronluonteiset muut maksut (1 000 €)

	2023	2022
Tulovero	16 877	34 545
Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut	3 389	3 121
Vakausero EU:n kriisintalouden tukemiseksi	7 353	9 185
Yhteensä	27 618	46 851

Tilitetyt verot ja veronluonteiset muut maksut (1 000 €)

	2023	2022
Ennakkopidätys	5 550	4 799
Työntekijän sosiaalivakuutusmaksut	1 537	1 413
Yhteensä	7 087	6 211

Toimintakertomus ja tilinpäätös

2023

Tämä on vapaaehtoisesti julkaistu pdf-raportti,
joten se ei täytä Arvopaperimarkkinalain 7:5§:n
mukaista julkistamisvelvollisuutta.

Kuntarahoitus

Hallituksen toimintakertomus

1.1.–31.12.2023

Yhteenveto Kuntarahoitus-konsernin vuodesta 2023.....	49
Konsernin avainluvut.....	51
Toimintaympäristö 2023	53
Sote-uudistuksen vaikutukset Kuntarahoitus-konserniin.....	54
Konsernin tulosta koskevat tiedot.....	55
Konsernin tasetta koskevat tiedot.....	58
Rahoitus ja muut asiakkaille tarjottavat palvelut.....	59
Varainhankinta ja likviditeetinhallinta.....	62
Kuntarahoituksen luottoluokitukset.....	64
Vakavaraisuus.....	65
Kuntarahoitus-konsernin strategiaa päivitetiin, vastuullisuutta korostaen.....	72
Kuntarahoitus-konsernin taloudelliset tavoitteet.....	73
Riskienhallinta.....	75
Hallinnointikäytäntö.....	78
Osakepääoma ja omistajat.....	80
Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat.....	81
Näkymät vuodelle 2024.....	82
Hallituksen ehdotus taseen osoittaman voiton käyttämisestä ja osingonjaosta päättämisestä.....	83
Konsernin tunnuslukujen kehitys 2019–2023.....	84

Liitteet hallituksen toimintakertomukseen.....	86
Liite 1. Tunnusluvut.....	86
Liite 2. Konsernin vakavaraisuusasema.....	95
Liite 3. Emoyhtiön vakavaraisuusasema.....	104

Yhteenvedo Kuntarahoitus-konsernin vuodesta 2023

- Konsernin tammi–joulukuun liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia kasvoi 3,2 % 176 miljoonaan euroon (170 miljoonaa euroa). Korkokate kasvoi lähinnä lyhyiden markkinakorkojen nousun seurauksena 7,5 % 259 miljoonaan euroon (241 miljoonaa euroa). Kulujen kasvu hidasti tuloksen kasvua.
- Liikevoitto oli 139 miljoonaa euroa (215 miljoonaa euroa). Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset olivat tilikaudella -37 miljoonaa euroa (45 miljoonaa euroa). Muutokseen on vaikuttanut etenkin konsernin keskeisillä varainhankintamarkkinoilla tapahtuneet korko-odotusten sekä luottoriskillisien muutokset.
- Tilikauden kulut olivat 82 miljoonaa euroa (73 miljoonaa euroa). Kulukasvua selittää suurelta osin Kuntien takauskeskukselle maksettavan takausprovisio lähes nelinkertaistuminen 13 miljoonaan euroon (4 miljoonaa euroa), mikä johtui Kuntien takauskeskuksen ilmoittaman laskentamenetelmän muutoksesta. Takausprovisio on korvaus Kuntien takauskeskukselle Kuntarahoituksen varainhankinnalle antamasta takauksesta.
- Konsernin vähimmäisomavaraisuusaste (*leverage ratio*) vahvistui edelleen, ja se oli joulukuun lopussa 12,0 % (11,6 %).
- Konsernin CET1-vakavaraisuus on erittäin vahva ja oli joulukuun lopussa 103,4 % (97,6 %). CET1-vakavaraisuus oli selvästi korkeampi kuin 13,9 %:n vaaditut pääomapuskurit huomioiva kokonaisvakavaraisuusvaatimus. Koska Kuntarahoitus-konsernilla on vain ydinpääomaa, niin Tier 1- ja kokonaisvakavaraisuus ovat samat kuin CET1-vakavaraisuus, 103,4 % (97,6 %).
- Venäjän hyökkäyssodalla ei ole ollut olennaisia vaikutuksia konsernin toimintaan. Sodan kiihdyttämä inflaatio ja siitä johtuva markkinakorkotason nousu on kasvattanut konsernin korkokatetta, mutta se on myös kasvattanut kuluja. Sodan aiheuttaman geopoliittisen epävarmuuden vuoksi konserni on varautumistoimenpiteenä ylläpitänyt vahvaa likviditeettipuskuria. Muutoin sodan vaikutukset liiketoimintaan olivat vähäisiä.
- Pitkäaikainen asiakasrahoitus (laina- ja leasingrahoitus) ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia oli joulukuun lopussa 32 948 miljoonaa euroa (30 660 miljoonaa euroa), ja se kasvoi 7,5 % (5,5 %). Uusi pitkäaikainen asiakasrahoitus oli tammi–joulukuussa 2023 samalla tasolla kuin vertailuvuonna, yhteensä 4 370 miljoonaa euroa (4 375 miljoonaa euroa). Lyhytaikainen asiakasrahoitus oli 1 575 miljoonaa euroa (1 457 miljoonaa euroa).
- Joulukuun lopussa pitkäaikaisessa asiakasrahoituksessa ympäristövaikutuksiltaan kestävien investointien rahoitukseen tarkoitettua vihreää rahoitusta oli 4 795 miljoonaa euroa (3 251 miljoonaa euroa) sekä yhdenvertaisuutta ja yhteisöllisyyttä edistävää yhteiskunnallista rahoitusta 2 234 miljoonaa euroa (1 734 miljoonaa euroa). Rahoituksen yhteismäärä kasvoi 41,0 % (42,9 %) edellisvuoteen verrattuna. Niiden määrä pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia kasvoi 5,1%-yksikköä 21,3 %:iin. Konserni julkaisi loppuvuodesta 2023 kestävyysohjelman, joka ulottuu vuoteen 2035. Konsernin tavoitteena on vuoden 2030 loppuun mennessä nostaa konsernin vihreän ja yhteiskunnallisen rahoituksen osuus pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta kolmannekseen sekä vuoteen 2035 mennessä vähentää rahoitettujen kiinteistöjen päästöjä 38 %:lla vuoden 2022 tasosta.

Yhteenvedo Kuntarahoitus-konsernin vuodesta 2023

- Pitkäaikainen uusi varainhankinta vuoden aikana oli 10 087 miljoonaa euroa (8 827 miljoonaa euroa). Varainhankinnan kokonaismäärä oli joulukuun lopussa 43 320 miljoonaa euroa (40 210 miljoonaa euroa), josta pitkäaikaisen varainhankinnan osuus oli 39 332 miljoonaa euroa (35 560 miljoonaa euroa). Kuntarahoitus päätti maksaa maaliskuussa ja kesäkuussa 2023 takaisin Euroopan keskuspankin kohdennettuun pidempiaikaiseen rahoitusoperaatioon (*TLTRO III*) liittyvät velat. Velkojen yhteismäärä oli 2 000 miljoonaa euroa.
- Konsernin kokonaislikviditeetti on erittäin vahva, ja se oli tilikauden lopussa 11 633 miljoonaa euroa (11 506 miljoonaa euroa). Maksuvalmiusvaatimus (*Liquidity Coverage Ratio, LCR*) oli joulukuun lopussa 409 % (257 %). Pysyvän varainhankinnan vaatimus (*Net Stable Funding Ratio, NSFR*) oli 124 % (120 %).
- Kuntarahoituksen hallitus ehdottaa kevään 2024 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 1,69 euroa osakkeelta, yhteensä 66,0 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 osinkoa maksettiin 1,73 euroa osakkeelta, yhteensä 67,6 miljoonaa euroa.

- Näkymät vuodelle 2024: Kuntarahoitus-konserni arvioi konsernin liikevoiton ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia olevan samantasoinen tai suurempi kuin vuotta aiemmin. Konsernin vakavaraisuuden ja vähimmäisomavaraisuusasteen arvioidaan säilyvän vahvoina. IFRS-tilinpäätösnormiston arvostusperiaatteet voivat aiheuttaa merkittäviä, mutta väliaikaisia realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, joista osa lisää myös liikevoiton volatiliteettia ja vaikeuttaa siten liikevoiton ennustettavuutta. Näkymistä on kerrottu tarkemmin luvussa *Näkymät vuodelle 2024*.

Tuloksen ja tilikauden muutosta kuvaavien lukujen vertailulukuna on käytetty vuoden 2022 vastaavan jakson lukua. Taseen ja muiden poikkeikkaustyyppisten erien vertailulukuna on käytetty vuoden 2022 lopun tilannetta, ellei toisin mainita.

Konsernin avainluvut

Konsernin avainluvut

	1-12/2023	1-12/2022	Muutos, %
Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia (milj. euroa)*	176	170	3,2
Liikevoitto (milj. euroa)*	139	215	-35,5
Korkokate (milj. euroa)*	259	241	7,5
Pitkäaikainen uusi asiakasrahoitus (milj. euroa)*	4 370	4 375	-0,1
Pitkäaikainen uusi varainhankinta (milj. euroa)*	10 087	8 827	14,3
Kulu-tuottosuhte, %*	32,4	23,9	35,7
Oman pääoman tuotto (ROE), %*	6,6	9,9	-33,5
	31.12.2023	31.12.2022	Muutos, %
Pitkäaikainen asiakasrahoitus (milj. euroa)*	32 022	29 144	9,9
Taseen loppusumma (milj. euroa)	49 736	47 736	4,2
Ydinpääoma (CET1) (milj. euroa)	1 550	1 482	4,6
Ensisijainen pääoma (Tier 1) (milj. euroa)	1 550	1 482	4,6
Omat varat yhteensä (milj. euroa)	1 550	1 482	4,6
CET1-vakavaraisuus, %	103,4	97,6	5,9
Tier 1 -vakavaraisuus, %	103,4	97,6	5,9
Kokonaisvakavaraisuus, %	103,4	97,6	5,9
Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio), %	12,0	11,6	3,8
Henkilöstö	185	175	5,7

* Vaihtoehtoinen tunnusluku.

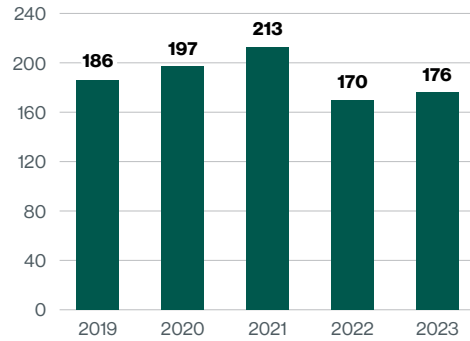

Kaikkien tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty sivuilla 86–94. Tässä toimintakertomuksessa esitetyt luvut ovat Kuntarahoitus-konsernin lukuja, ellei toisin ole mainittu.

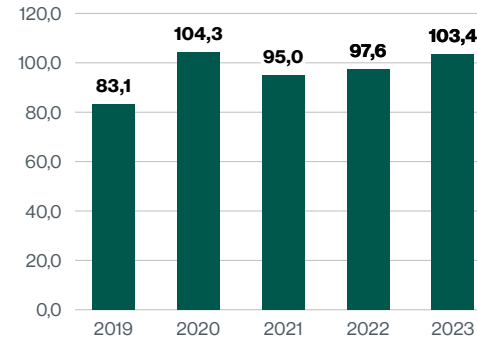
Konsernin avainluvut

Kuntarahoitus Oyj • vuosikertomus 2023

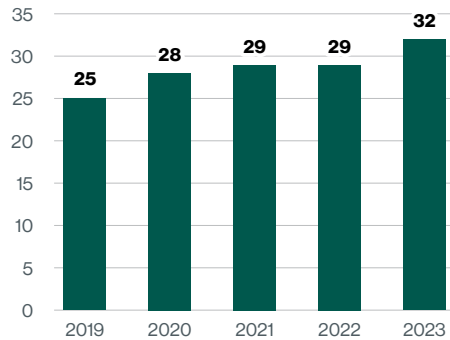
Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, milj. euroa*

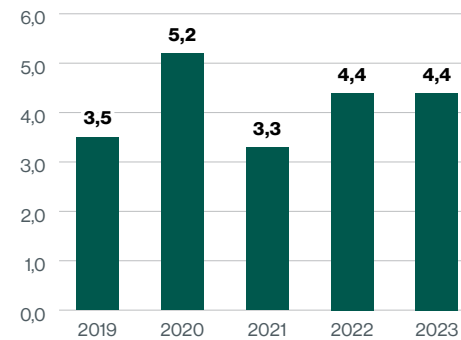
CET1-vakavaraisuus, %

Pitkäaikainen asiakasrahoitus, mrd. euroa*

Uusi pitkäaikainen asiakasrahoitus, mrd. euroa*

*Vaihtoehtoinen tunnusluku.

Kaikkien tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty sivuilla 86–94. Tässä toimintakertomuksessa esitetyt luvut ovat Kuntarahoitus-konsernin lukuja, ellei toisin ole mainittu.

Toimintaympäristö vuonna 2023

Toimintaympäristö vuonna 2023

Vuotta 2023 leimasi edelleen keskuspankkien inflaation vastainen taistelu. Yhdysvaltain keskuspankki Fed nosti keskeisintä ohjauskorkoaan vuoden aikana 3,75–4,00 %:n tavoitevälistä 5,25–5,50 %:iin. Euroopan keskuspankki (EKP) puolestaan nosti talletuskorkonsa 2,00 %:sta 4,00 %:iin. Lisäksi keskuspankkien taseiden supistuminen nopeutui. Epävarmuutta talouden toimintaympäristöön toivat yhä myös Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa sekä muut kansainvälisen politiikan kipupisteet, kuten Yhdysvaltain ja Kiinan jännitteiset suhteet sekä Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin kärjistyminen.

Rahapolitiikan nopeasta kiristymisestä ja geopoliittisista riskeistä huolimatta länsimaiden suhdannekehitys jatkui pitkään yllättävän hyvänä. Korkotason nousu tosin oli kääntänyt rakentamisen ja teollisuuden näkymät laskuun jo edellisvuoden puolella, mutta palvelualat, jotka länsimaissa tuovat valtaosan bruttokansantuotteesta, jatkoivat vielä vuoden 2023 alkupuolikolla vahvassa kasvussa. Myös elvyttävä finanssipolitiikka vauhditti kasvua, erityisesti USA:ssa. Koronnostojen vaikutukset tulivat selvemmin näkyviin vasta loppuvuoden aikana, jolloin euroalueen bkt alkoi supistua ja inflaatio hidastui ennakoitua enemmän.

Negatiivinen suhdannekäännöksi oli Suomen taloudessa muuta euroaluetta jyrkempi. Vaihtuvakorkoisten lainojen yleisyys sekä rakennusinvestointien suuri merkitys voimistivat Suomessa rahapolitiikan kiristysten vaikutuksia. Myös vientiteollisuuden tilauskertymät kärsivät rahoituskustannusten noususta. Asuntomarkkinoilla kauppamäärät olivat huomattavasti normaalia alhaisemmat ja keskimääräiset neliöhinnat laskivat vuositason selvästi. Suhdanneheikkoudesta huolimatta työllisyystilanne säilyi vielä suhteellisen hyvänä. Vuoden 2023 keskimääräinen työttömyysaste oli vain puolisen %-yksikköä edellisvuotta korkeampi.

Keskuspankkien ripeinä jatkuneet koronnostot sekä muutokset tulevaisuuden rahapolitiikkaodotuksissa aiheuttivat korkomarkkinoilla ajoittain voimakastakin tempoilua. 12 kuukauden euribor-korko nousi vuoden 2023 aikana 3,29 %:sta 3,51 %:iin. Pitkät korot sen sijaan päättyivät lopulta vuoden alun tasojen alemmaksi. Saksan 10-vuotinen lainakorko laski 2,56 %:sta 2,02 %:iin ja Suomen valtion vastaava korko 3,09 %:sta 2,57 %:iin.

Sote-uudistuksen vaikutukset Kuntarahoitus-konserniin

Sote-uudistuksen vaikutukset Kuntarahoitus-konserniin

Pitkään valmisteltu sote-uudistus toteutui, kun uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alussa. Hyvinvointialueiden operatiivisen toiminnan rahoitus perustuu valtion rahoitukseen, mutta ne voivat hankkia investointeihinsa pitkäaikaista rahoitusta valtioneuvoston erillisellä luvalla valtion rahoituksen ulkopuolelta. Lisäksi hyvinvointialueet voivat itsenäisesti hankkia lyhytaikaista rahoitusta.

Kuntarahoitus jatkoi rahoittajana ja vastapuolena niissä luotoissa ja muissa sitoumuksissa, jotka siirtyivät hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Näiden sitoumusten kokonaismäärä oli noin neljä miljardia euroa.

Kuntarahoituksella on lainsäädännön mukaan oikeus myöntää rahoitusta myös hyvinvointialueiden uusiin investointeihin tai muihin uusiin rahoitustarpeisiin. Tähän uuteen myönnettävään rahoitukseen vaikuttaa tällä hetkellä se, että hyvinvointialueet eivät ole vastuussa Kuntarahoituksen varainhankinnan takauksista, koska ne, kunnista poiketen, eivät ole Kuntien takauskeskuksen jäseniä. Tämän vuoksi Kuntarahoituksen varainhankinnan takaaja, Kuntien takauskeskus, on päättänyt asettaa vuosittaisen limiitin Kuntarahoituksen hyvinvointialueille myöntämälle uudelle rahoitukselle.

Kuntien takauskeskuksen asettama limiitti Kuntarahoituksen hyvinvointialueille myöntämään pitkäaikaiseen rahoitukseen oli 400 miljoonaa euroa vuonna 2023. Valtioneuvoston hyvinvointialueille myöntämät lainanottovaltuudet vuodelle 2023 olivat tätä huomattavasti

suuremmat, ja sen vuoksi myös hyvinvointialueiden rahoitustarpeet olivat Kuntarahoituksen toimintaan vaikuttavaa limiittiä suuremmat. Käytössä ollut 400 miljoonan euron limiitti tuli täyteen ennen vuoden loppua, eikä Kuntarahoitus voinut tämän jälkeen antaa vuotta 2023 koskevia tarjouksia hyvinvointialueiden rahoituspyyntöihin. Hyvinvointialueilla oli mahdollisuus saada rahoitusta muilta rahoittajilta. Kuntarahoituksen arvion mukaan Kuntarahoituksen väliaikainen poistuminen markkinalta voi nostaa hyvinvointialueiden rahoituksen kustannuksia, mikä ei tukisi tavoitteita sote-sektorin kustannusten hillitsemisestä.

Kuntarahoituksen hyvinvointialueille myöntämän uuden lyhytaikaisen rahoituksen eli hyvinvointialuetodistusten määrän Kuntien takauskeskus rajasi limiitillä 900 miljoonaa euroon vuonna 2023. Vuoden 2022 lyhytaikaisen rahoituksen limiitti hyvinvointialueille oli myös 900 miljoonaa euroa.

Kuntarahoitus katsoo, että lainsäädäntöä ja hyvinvointialueiden rahoitusmallia tulisi kehittää niin, että hyvinvointialueet voisivat tulevaisuudessa olla Kuntien takauskeskuksen jäseniä tai muuten vastuussa hyvinvointialueisiin kohdistuvaan rahoitukseen liittyvän varainhankinnan takauksista, jotta hyvinvointialueiden rahoitustarpeet saadaan turvattua pitkäjänteisesti ja kustannustehokkaasti. Kuntien takauskeskus päätti loppuvuonna vuotta 2024 koskevista hyvinvointialueiden rahoituksen limiiteistä. Ne vastaavat vuoden 2023 limiittejä, ja näin ollen haasteet hyvinvointialueiden investointien rahoituksen kustannustehokkuudesta jatkuvat myös vuonna 2024.

Konsernin tulosta koskevat tiedot

Konsernin tulosta koskevat tiedot

Konsernin tulos Miljoonaa euroa	1-12/2023	1-12/2022	Muutos, %
Korkokate	259	241	7,5
Muut tuotot	0	2	-93,7
Tuotot ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	259	243	6,5
Palkkiokulut	-16	-6	>100
Henkilöstökulut	-20	-19	9,1
Muihin hallintokuluihin liittyvät erät	-20	-19	8,8
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-7	-10	-37,2
Liiketoiminnan muut kulut	-19	-20	-2,5
Kulut yhteensä	-82	-73	12,4
Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot	-1	0	<-100
Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	176	170	3,2
Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset	-37	45	<-100
Liikevoitto	139	215	-35,5
Tuloverot	-28	-43	-34,8
Tilikauden tulos	111	172	-35,7

Yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta johtuen pyöristyksestä.

Yli 100 % muutokset esitetään taulukossa merkinnällä >100 % tai <-100 %.

Konsernin liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia

Konsernin perusliiketoiminta jatkui edelleen vahvana vuoden 2023 aikana. Konsernin liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia kasvoi 3,2 % 176 miljoonaan euroon (170 miljoonaa euroa) korkokatteen kasvun seurauksena. Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset sekä tilikauden että vertailuvuoden tulokseen olivat vähäiset. Inflaation kiihtymisen seurauksena nousseella markkinakorkotasolla on kokonaisuudessaan positiivinen vaikutus konsernin korkokatteeseen.

Tuotot ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia olivat 259 miljoonaa euroa (243 miljoonaa euroa) eli 6,5 % vertailuvuotta suuremmat. Korkokate kasvoi 7,5 % 259 miljoonaan euroon (241 miljoonaa euroa). Korkokatteen kehitykseen ovat vaikuttaneet positiivisesti liiketoimintavolyymien kasvu ja matalalla tasolla säilyneet varainhankinnan kustannukset sekä nousseen markkinakorkotason myötä kasvanut oman pääoman positiivinen korkokatevaikutus.

Konsernin tulosta koskevat tiedot

Muut tuotot olivat 0,1 miljoonaa euroa (2 miljoonaa euroa). Muut tuotot koostuvat pääasiassa tytäryhtiö Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oy:n (*Inspira*) liikevaihdosta sekä valuuttakurssieroista johtuvista realisoituneista nettotuotoista. Muiden tuottojen osuus konsernin tuotoista ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia oli vähäinen eli 0,1 % (0,9 %).

Konsernin kulut olivat 82 miljoonaa euroa (73 miljoonaa euroa), eli 12,4 % suuremmat kuin edellisvuonna. Kuluja kasvatti erityisesti Kuntien takauskeskuksen päätös muuttaa Kuntarahoituksen varainhankintaan kohdistuva takausprovisio kiinteästä maksusta taatun varainhankinnan määrään sidotuksi, mikä nosti maksun määrän merkittävästi 13 miljoonaan euroon vertailuvuoden 4 miljoonasta eurosta. Kulujen kasvua hidasti luottolaitosten kriisinratkaisujärjestelmän vakaumaksun pienentyminen 20,0 %:lla 7 miljoonaan euroon (9 miljoonaa euroa). Vertailuvuoden kuluihin sisältyy keskeytetystä tietojärjestelmähankkeesta kirjattu 5 miljoonan euron kertaluonteinen kulu.

Palkkiokulut olivat 16 miljoonaa euroa (6 miljoonaa euroa), ja palkkiokulujen kasvu aiheutui pääosin edellä mainitusta takausprovisioiden kasvusta.

Henkilöstö- ja hallintokulut kasvoivat 9,0 % (7,6 %) 41 miljoonaan euroon (37 miljoonaa euroa). Henkilöstökuluja oli 20 miljoonaa euroa (19 miljoonaa euroa) ja muita hallintokuluja 20 miljoonaa euroa (19 miljoonaa euroa). Keskimääräinen

henkilöstömäärä kasvoi vuoden aikana 183 henkilöön (172 henkilöä). Muihin hallintokuluihin liittyvät erät kasvoivat 8,8 % (8,9 %). Muita hallintokuluja kasvattivat erityisesti tietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämiskustannukset.

Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä olivat tilikaudella 7 miljoonaa euroa (10 miljoonaa euroa). Poistoihin ja arvonalentumisiin sisältyi vertailuvuonna edellä kuvattu tietojärjestelmähankkeen keskeyttämisestä aiheutunut 5 miljoonan euron arvonalentuminen.

Liiketoiminnan muut kulut pienivät 2,5 % (edellisenä vuonna kasvua oli 27,0 %) 19 miljoonaan euroon (20 miljoonaa euroa). Kulujen pienentymiseen vaikutti erityisesti kriisinratkaisujärjestelmään maksettava vakaumaksu. Liiketoiminnan muut kulut ilman viranomaiskuluja kasvoivat 9,9 % ja olivat 9 miljoonaa euroa (8 miljoonaa euroa).

Odotettavissa olevien luottotappioiden (*Expected Credit Losses, ECL*) määrä oli 1,2 miljoonaa euroa (0,1 miljoonaa euroa positiivinen). Konserni päivitti tilikauden aikana ECL-laskentamallissa käytettäviä konkurssitodennäköisyyksiä, maksukyvyttömyydestä johtuvan tappio-osuuden laskennassa käytettäviä tervehtymisasteita sekä tappio-osuuksia tietyille asiakassegmenteille. Lisäksi päivitettiin tulevaisuuteen suuntautuvia makroskenaarioita. Konsernin johto on arvioinut nopeasti kohonneen korkotason vaikutusta asiakasrahoituksen saamiin ja luottoriskiin. Konsernin arvion mukaan joillakin asiakkailla saattaa olla

kassavirran riittävydessä haasteita alkuvuoden 2024 aikana, joten konsernin johto piti edelleen perusteltuna tehdä ryhmäkohtaiseen arvioon perustuvan lisävarauksen 0,6 miljoonaa euroa.

Kuntarahoitus-konsernin kokonaisluottoriski on edelleen pysynyt alhaisena. Konsernilla ei ollut joulukuun 2023 lopussa asiakkaiden maksukyvyttömyydestä johtuvia takausvaamia julkisyhteisöiltä (4 miljoonaa euroa). Myönnettyjen lainanhoitojoustojen määrä joulukuun 2023 lopussa oli 491 miljoonaa euroa (80 miljoonaa euroa). Järjestämättömiä saamia oli tilikauden lopussa 140 miljoonaa euroa (7 miljoonaa euroa), ja ne olivat alle 0,4 % (0,02 %) asiakasvaamia. Asiakasrahoitukseen liittyvät saamiset ovat suomalaisilta kunnilta, kuntayhtymiltä, hyvinvointialueilta tai hyvinvointiyhtymiltä, tai niihin liittyä turvaava kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän takaus tai kiinteistövuokutta täydentävä valtion täytetäkaus, ja näin ollen lopullista luottotappiota ei synny. Johdon arvion mukaan kaikki asiakassaavat tullaan saamaan kokonaisuudessaan takaisin. Konsernin lähes 35-vuotisen historian aikana se ei ole kirjannut lopullisia luottotappioita asiakasrahoituksesta.

Myös likviditeettisalkun luottoriski on pysynyt alhaisella tasolla, ja salkussa olevien arvopaperisijoitusten keskimääräinen luottoluokitus on AA+ (AA+). Saamisten ja sitoumusten luottoriskeistä on esitetty lisätietoa tämän konsernitilinpäätöksen liitteessä 25.

Konsernin tulosta koskevat tiedot

Konsernin kokonaistulos ja realisoitumattomat käyvän arvon muutokset

Konsernin liikevoitto oli 139 miljoonaa euroa (215 miljoonaa euroa). Tilikauden aikana realisoitumattomat käyvän arvon muutokset pienensivät konsernin liikevoittoa 37 miljoonaa euroa (vuonna 2022 kasvattivat 45 miljoonaa euroa). Tammi–joulukuussa realisoitumattomat käyvän arvon muutokset suojauslaskennassa olivat -27 miljoonaa euroa (36 miljoonaa euroa) ja rahoitusvarojen ja -velkojen tuloslaskelman kautta kirjatut realisoitumattomat nettotuotot olivat -10 miljoonaa euroa (8 miljoonaa euroa).

Konsernin efektiivinen veroaste oli tilikaudella 20,2 % (20,0 %). Konsernin tuloslaskelmassa verot olivat 28 miljoonaa euroa (43 miljoonaa euroa). Konsernin tilikauden tulos verojen jälkeen oli 111 miljoonaa euroa (172 miljoonaa euroa).

Konsernin oman pääoman tuotto-% (*Return on Equity, ROE*) oli koko tilikaudelta 6,6 % (9,9 %). Ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia ROE oli 8,4 % (7,8 %).

Konsernin muihin laajan tuloksen eriin kirjattiin realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia 109 miljoonaa euroa (-21 miljoonaa euroa). Tilikauden aikana merkittävin muihin laajan tuloksen eriin vaikuttanut erä oli nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikuttaisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos 75 miljoonaa euroa (-0,2 miljoonaa euroa). Suojauskustannuksen arvonmuutos (*Cost-of-Hedging*)

oli 25 miljoonaa euroa (-15 miljoonaa euroa). Käyvän arvon muutos käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista oli 8 miljoonaa euroa (-6 miljoonaa euroa).

Kokonaisuudessaan realisoitumattomat käyvän arvon muutokset vaikuttivat tilikaudella konsernin omaan pääomaan verojen jälkeen 56 miljoonaa euroa (19 miljoonaa euroa). Vakavaraisuuslaskennan mukaiseen ydinpääomaan (*CET1*) realisoitumattomat käyvän arvon muutokset vaikuttivat verovaikutukset huomioon ottaen -3 miljoonaa euroa (16 miljoonaa euroa). Tilikauden lopussa realisoitumattomien käyvän arvon muutosten kumulatiivinen vaikutus vakavaraisuuslaskennan mukaisiin omiin varoihin oli 45 miljoonaa euroa (47 miljoonaa euroa).

Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset heijastavat raportointiajankohdan markkinaolosuhteiden sen hetkisiä vaikutuksia rahoitusinstrumenttien arvostustasoihin. Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset voivat vaihdella merkittävästi raportointikausittain, mikä aiheuttaa volatiliiteettia tulokseen, omaan pääomaan sekä omiin varoihin. Yksittäisiin sopimuksiin liittyvien arvostusten aiheuttama vaikutus poistuu viimeistään sopimusten erääntyessä. Tilikauden realisoitumattomiin käyvän arvon muutoksiin ovat vaikuttaneet etenkin konsernin keskeisillä varainhankintamarkkinoilla tapahtuneet korko-odotusten sekä luottoriskilisten muutokset.

Riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti Kuntarahoituskonserni hallitsee korko-, valuuttakurssi- ja muita markkina- ja hintariskejä käyttämällä johdannaisopimuksia. Sopimusten mukaiset kassavirrat on suojattu, mutta yleisesti käytössä olevien arvostusmenetelmien vuoksi käyvän arvon muutokset eroavat rahoitusinstrumenttien ja niitä suojaavien johdannaisten välillä. Korkokäyrien muodon ja luottoriskilisten muutokset eri valuutoissa vaikuttavat arvostuksiin, minkä seurauksena suojattujen varojen ja velkojen sekä suojaavien instrumenttien käyvät arvot käyttäytyvät eri tavoin. Arvostuserot eivät käytännössä realisoidu kassaperusteisesti, koska konserni pitää rahoitusinstrumentit sekä niihin liittyvät suojaavat johdannaisinstrumentit lähtökohtaisesti aina eräpäivään asti. Johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskiä suojataan kattavasti vakuuskäytännöillä. Myöskään luottoriskilisten muutosten aiheuttamien arvonmuutosten ei odoteta käytännössä realisoituvan luottotappioiden, koska konsernin likviditeettireservi on sijoitettu alhaisen luottoriskin instrumentteihin.

Emoyhtiön ja tytäryhtiö Inspiran tulos

Kuntarahoituksen korkokate oli 259 miljoonaa euroa (237 miljoonaa euroa), ja liikevoitto oli 139 miljoonaa euroa (211 miljoonaa euroa). Vertailukauden tulokseen kohdistui 4 miljoonaa euroa huhtikuussa 2022 takaisinmaksetun AT1-pääomallain korkoja.

Kuntarahoituksen tytäryhtiön, Inspiran, liikevaihto 2023 oli 1,4 miljoonaa euroa (1,6 miljoonaa euroa) ja liikevoitto oli 0,0 miljoonaa euroa (0,0 miljoonaa euroa).

Konsernin tasetta koskevat tiedot

Konsernin tasetta koskevat tiedot

Konsernin tase Miljoonaa euroa	31.12.2023	31.12.2022	Muutos, %
Käteiset varat	0	0	4,5
Saamiset luottolaitoksilta	9 187	9 625	-4,6
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	32 022	29 144	9,9
Saamistodistukset	5 145	4 787	7,5
Johdannaissopimukset	1 857	2 707	-31,4
Muut varoihin sisältyvät erät	1 526	1 473	3,6
Varat yhteensä	49 736	47 736	4,2
Velat luottolaitoksille	214	2 333	-90,8
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 588	2 530	2,3
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	40 602	35 592	14,1
Johdannaissopimukset	3 373	4 616	-26,9
Muut velkoihin sisältyvät erät	1 216	1 052	15,6
Oma pääoma	1 744	1 614	8,1
Velat ja oma pääoma yhteensä	49 736	47 736	4,2

*Yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta johtuen pyöristyksestä.
Yli 100 % muutokset esitetään taulukossa merkinnällä >100 % tai <-100 %.*

Konsernin tase oli tilikauden lopussa 49 736 miljoonaa euroa (47 736 miljoonaa euroa) ja se kasvoi vuoden 2022 lopusta 4,2 % (3,0 %). Kasvu taseen varoissa johtui pääosin lainakannan kasvusta saamisissa yleisöltä ja julkisyhteisöiltä. Velkaerissä suurimmat muutokset näkyivät TLTRO III -velan takaisinmaksusta veloissa luottolaitoksille sekä toisaalta uusista velkojen liikkeeseenlaskuista yleiseen liikkeeseen lasketuissa velkakirjoissa.

Oma pääoma oli tilikauden lopussa 1 744 miljoonaa euroa (1 614 miljoonaa euroa). Omaa pääomaa kasvattivat tilikauden tulos 111 miljoonaa euroa (171 miljoonaa euroa) sekä oman luottoriskin rahaston, sijoitusten käyvän arvon rahaston ja suojauskustannusrahaston muutokset yhteensä 87 miljoonaa euroa (-17 miljoonaa euroa). Konsernin omasta pääomasta on vähennetty tilikaudelta 2022 huhtikuussa 2023 maksetut osingot 68 miljoonaa euroa (40 miljoonaa euroa) Kuntarahoituksen osakkeenomistajille.

Emoyhtiön tase oli tilikauden lopussa 49 735 miljoonaa euroa (47 736 miljoonaa euroa).

Rahoitus ja muut asiakkaille tarjottavat palvelut

Rahoitus ja muut asiakkaille tarjottavat palvelut

Kuntarahoitus-konsernin asiakkaita ovat kunnat ja kuntayhtymät, hyvinvointialueet, näiden määräysvallassa olevat yhteisöt sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAn nimeämät yleishyödylliset yhteisöt ja kohteet. Kuntarahoitus-konserni on näissä asiakasryhmissä selvästi suurin rahoittaja. Konserni tarjoaa asiakkaille monipuolisia rahoitukseen liittyviä palveluita ja kokonaisvaltaista tukea investointien suunnitteluun ja talouden hallintaan.

Vuonna 2023 edelleen verrattain korkealla pysynyt inflaatio ja korkotason nousu aiheuttivat kustannuspaineita asiakkaille. Kuntarahoitus-konsernin liiketoiminta jatkui vahvana tilikaudella, mihin vaikutti erityisesti loppuvuotta kohden kasvanut rahoituksen kysyntä asuntosektorilla. Kuntarahoitukselle tulleiden tarjouspyyntöjen ja myönnetyn asuntorahoituksen määrä ylitti merkittävästi edellisvuosien tason, mihin vaikutti muun muassa rakentamisen kustannusnousun tasaantumisesta johtuva ARA-tuotannon aktivoituminen. Korkotukilain uudistus ja asumisoikeusasuntojen tuen poistuminen vuonna 2024 kiihdyttivät rahoituksen kysyntää entisestään.

Kunnissa vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi ilman sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen järjestämisen vastuita ja näihin liittyviä investointeja. Kuntataloutta tuki myös

sote-uudistukseen liittyvä kertaluonteinen verohyöty, mikä vähensi kuntien rahoitustarpeita. Kunnissa myös varautuminen yleisen korkotason nousuun korkosuojauksilla ja pitkällä viitekoroilla oli verrattain hyvällä tasolla.

Hyvinvointialueita edeltäneet sairaanhoitopiirit olivat osittain varautuneet hyvinvointialueiden rahoitustarpeisiin nostamalla rahoitusta ennakkoon, mutta loppuvuotta kohden kysyntä kasvoi. Kuntarahoitus toteutti rahoitussopimusten ja vastuiden siirron sairaanhoitopiireiltä, erityishuoltopiireiltä ja vapaaehtoisilta sotekuntayhtymiltä hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Kuntarahoituksen luotto- ja muita sitoumuksia siirtyi hyvinvointialueiden vastattavaksi noin neljän miljardin euron arvosta.

Kuntien takauskeskuksen asettama limiitti Kuntarahoituksen hyvinvointialueille myöntämään pitkäaikaiseen rahoitukseen oli 400 miljoonaa euroa vuonna 2023. Valtioneuvoston myöntämät lainanottovaltuudet vuodelle 2023 ja myös hyvinvointialueiden rahoitustarpeet olivat huomattavasti Kuntarahoituksen toimintaan vaikuttavaa limiittiä suuremmat. Käytössä ollut 400 miljoonan euron limiitti tuli täyteen ennen vuoden loppua, eikä Kuntarahoitus voinut viimeisellä vuosineljänneksellä antaa vuotta 2023 koskevia tarjouksia hyvinvointialueiden rahoituspyyntöihin.

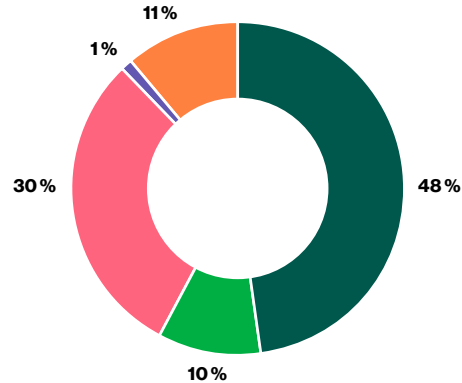
Uuden pitkäaikaisen rahoituksen määrä pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2022

Uuden pitkäaikaisen rahoituksen määrä pysyi lähes samalla tasolla kuin vuonna 2022, laskua oli 0,1 % (vertailuvuonna kasvoi 19,2 %). Sen määrä vuonna 2023 oli 4 370 miljoonaa euroa (4 375 miljoonaa euroa), mistä 4 103 miljoonaa euroa oli lainoja (4 074 miljoonaa euroa) ja 268 miljoonaa euroa (301 miljoonaa euroa) leasingrahoitusta. Pitkäaikaisen asiakasrahoituksen määrä oli vuoden lopussa 32 022 miljoonaa euroa (29 144 miljoonaa euroa), josta lainakanta oli 30 580 miljoonaa euroa (27 841 miljoonaa euroa) ja leasingkanta oli 1 442 miljoonaa euroa (1 303 miljoonaa euroa). Lainakannasta 48 % on myönnetty asuntoyhteisöille, 42 % kunnille, kuntien omistamille yrityksille sekä kuntayhtymille ja 10 % hyvinvointialueille. Pitkäaikainen asiakasrahoitus ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia oli joulukuun lopussa 32 948 miljoonaa euroa (30 660 miljoonaa euroa), ja se kasvoi 7,5 % (5,5 %). Rahamarkkinatodistuksina myönnetty lyhytaikainen asiakasrahoitus oli vuoden 2023 lopussa 1 575 miljoonaa euroa (1 457 miljoonaa euroa).

Talouden ja rahoituksen neuvonantopalveluita tarjoavan tytäryhtiö Inspiran palveluiden kysyntä oli vakaata, ja liikevaihto oli tilikaudella 1,4 miljoonaa euroa (1,6 miljoonaa euroa). Inspira tukee asiakkaitaan kestävien talous- ja

Rahoitus ja muut asiakkaille tarjottavat palvelut

Lainakanta asiakkaittain 31.12.2023, %

- Asuntoyhteisöt
- Hyvinvointialueet
- Kunnat
- Kuntayhtymät
- Kuntien yhtiöt

rahoitusratkaisujen valmistelussa ja toteutuksessa. Toimintaympäristön muutokset kasvattivat asiakkaiden tarpeita löytää, valmistella ja toteuttaa keinoja tasapainottaa taloutta ja toimintaa. Inspiran palveluiden kysynnässä korostuivatkin erityisesti talouden tasapainottamista tukevat palvelut sekä hyvinvointialueiden talouden ja kiinteistöjen omistus- ja hallintamallien suunnitteluun liittyvät palvelut.

Loppuvuonna 2022 Kuntarahoitus sai Venäjän hyökkäyssodan aiheuttaman poikkeustilan takia Euroopan komissiolta luvan valtiotukisääntelyn puitteissa rahoittaa kunnallisia energia-yhtiöitä. Lupa oli voimassa vuoden 2023 loppuun, mutta asiakastarpeet tähän rahoitukseen olivat vähäiset.

Harppauksia digitaalisessa asiointissa

Kuntarahoitus panosti tilikaudella erityisesti digitaalisen asiointin kehittämiseen. Digitaalisten palveluiden asiointisovellus laajeni rahamarkkinatodistuksina myönnetystä lyhytaikaisesta asiakasrahoituksesta pitkäaikaisten lainojen hakemiseen, ja vuoden loppuun mennessä noin puolet lainahakemuksista tuli verkon kautta. Vuonna 2022 alkanut sähköinen rahamarkkinatodistuskaspa asiakkaille puolestaan kasvatti suosiotaan tilikaudella, ja vuoden 2023 loppuun mennessä lähes kaikki rahamarkkinatodistuskaspa käytiin verkossa.

Kuntarahoitus lanseerasi ESG-sovelluksen, joka herätti mielenkiintoa asiakkaiden keskuudessa. Sovellus

mahdollistaa kunta-asiakkaille kestävä kehityksen tunnuslukujen seurannan sekä vertailun muihin kuntiin. Myös muiden sovellusten suosio jatkui, ja esimerkiksi konsernin asiakkaiden laajasti käyttämää lainasalkkusovellusta hyödynnettiin rahoituksen suunnitteluun muuttuneessa korkoympäristössä.

Kuntarahoitus-konserni tukee asiakkaitaan kestävässä taloudenpidossa ja vastuullisten investointipäätösten tekemisessä. Se tarjoaa päätöksenteon tueksi myös säännöllisiä talouden ajankohtaiskatsauksia, digitaalisten palveluiden käyttökoulutuksia ja muita tapahtumia. Suositut tapahtumat keräsivät vuoden aikana jälleen tuhansia talouden aiheista kiinnostuneita kuulijoita ajankohtaisten keskusteluiden pariin.

Uusi kestävyysohjelma asettaa korkean riman vastuullisuustyölle

Konserni jatkoi vuonna 2023 työtään oman toimintansa ja rahoituksen päästöjen mittaamiseksi. Tavoitteena on suunnitelmallisesti pienentää erityisesti rahoitettua hiilijalanjälkeä, tukea asiakkaita päästöjen vähentämisessä ja hallita toimintaan liittyviä olennaisia ilmasto- ja ympäristöriskejä.

Konserni julkaisi loppuvuodesta 2023 myös ensimmäisen kestävyysohjelmansa, jonka tavoitteena on kasvattaa kestävä rahoituksen osuutta ja sitä kautta vähentää rahoitettujen kiinteistöjen päästöjä. Kestävä rahoituksen

Rahoitus ja muut asiakkaille tarjottavat palvelut

määrän on tarkoitus kuvata selkeästi ja yhteismitallisesti Kuntarahoitus-konsernin liiketoiminnan kestävyyttä koko liiketoiminnan tasolla. Tavoitteiden mukaisesti vihreän rahoituksen osuus tulisi olla 25 % ja yhteiskunnallisen rahoituksen 8 % vuoteen 2030 mennessä. Vuoden 2023 lopussa vihreän rahoituksen määrä oli 14,6 % ja yhteiskunnallisen rahoituksen määrä 6,8 % pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia. Konserni asetti kestävyysohjelmassa myös ensimmäisen rahoitettujen päästöjen tavoitteensa. Sen mukaan Kuntarahoituksen rahoittamien kiinteistöihin kohdistuvien päästöjen intensiteetti tulee olla 8 kgCO₂e/m² vuoteen 2035 mennessä. Vuoden 2022 tietoon perustuva portfolion päästöintensiteetti oli 12 kgCO₂e/m².

Konserni tekee aktiivista työtä kehittääkseen omaa sekä asiakkaiden ja muiden sidosryhmien osaamista ja sitoutumista vastuullisuuteen muun muassa osallistumalla aktiivisesti erilaisiin vastuullisuutta edistäviin työryhmiin ja puheenvuoroihin.

Kestävien rahoitustuotteiden kysyntä kasvoi

Konserni tarjoaa asiakkaiden kestävyyttä edistäviin investointeihin vihreää ja yhteiskunnallista rahoitusta. Vihreä rahoitus kohdistuu tavanomaisia hankkeita ilmasto- ja ympäristöystävällisempien investointien rahoittamiseen, yhteiskunnallinen rahoitus puolestaan investointeihin, jotka tuottavat laaja-alaista yhteiskunnallista hyötyä. Yhdessä ne muodostavat myös konsernin kestävyysohjelman keihäänkärjen.

Vihreä ja yhteiskunnallinen rahoitus ovat instrumentteja, joilla Kuntarahoitus-konserni kannustaa asiakkaitaan yhä vastuullisempiin investointeihin. Vihreille ja yhteiskunnallisille hankkeille myönnetään marginaalialennus, mikä osaltaan ohjaa asiakkaita arvioimaan laaja-alaisesti investointien vaikuttavuutta ja tekemään ympäristön ja yhteiskunnan kannalta kestäviä valintoja. Vuonna 2023 vihreän rahoituksen kannustinta lisättiin kasvattamalla asiakkaille tarjottua marginaalietua useimmissa hanketyypeissä.

Vihreän rahoituksen kysyntä jatkui vahvana. Vuoden 2023 lopussa pitkäaikaisessa asiakasrahoituksessa oli vihreän rahoituksen hankkeita 411 (246), ja vihreän rahoituksen määrä vuoden lopussa oli 4 795 miljoonaa euroa (3 251 miljoonaa euroa). Myös yhteiskunnallisen rahoituksen kysynnän kasvu jatkui. Tilikauden lopussa yhteiskunnallisia hankkeita oli 123 (76) ja yhteiskunnallisen rahoituksen määrä oli vuoden lopussa 2 234 miljoonaa euroa (1 734 miljoonaa euroa). Asuntosektorin kannalta merkityksellistä vuonna 2023 on ollut uuden hallitusohjelman linjaukset, joilla voi olla vaikutuksia yhteiskunnallisen rahoituksen määrään tulevaisuudessa. Vaikutukset liittyvät erityisesti korkotukilainavaltuuden alentamiseen ja erityisryhmien investointiavustusvaltuuden pienentymiseen.

Kuntarahoitus-konserni julkistaa samanaikaisesti tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisen vihreän vaikutusraportin sekä yhteiskunnallisen vaikutusraportin, jotka ovat saatavilla Kuntarahoituksen verkkosivuilla.

Varainhankinta ja likviditeetin hallinta

Varainhankinta ja likviditeetin hallinta

Kuntarahoitus-konserni hankkii luotonantoon tarvittavat varat pääosin kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta laskemalla liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja velkakirjaohjelmien alla. Varainhankinnan strategiana on varainhankinnan lähteiden hajautus, jolla pyritään varmistamaan rahoituksen saatavuus markkinaolosuhteista riippumatta. Varainhankintaa hajautetaan aktiivisesti valuutoittain ja maturiteeteittain sekä maantieteellisesti eri sijoittajaryhmittäin.

Konsernin strategia on osoittautunut erityisen toimivaksi turvallisuus- ja talouspoliittisten mullistusten keskellä, sillä konsernin pääsy pääomamarkkinoille säilyi vahvana läpi vuoden ja varainhankinnan keskihinta pysyi hyvällä tasolla. Vuoden 2023 alkupuolella ripeä inflaatio, maailmanlaajuiset pankkisektorin haasteet sekä nopeasti noussut korkotaso loivat markkinoille epävarmuutta. Vuoden edetessä riskilisien leveneminen jatkui maailmantalouden suhdannehuolien, Lähi-idän levottomuuden sekä keskuspankkien taseiden nopean supistumisen seurauksena. Loppuvuonna viitekorot laskivat selvästi, kun inflaatio hidastui odotettua nopeammin ja keskuspankkien tulevia koronlaskuja alettiin markkinoilla hinnoitella aiempaa voimakkaammin.

Konserni järjesti vuoden aikana kolme euromääräistä ja kaksi Yhdysvaltain dollarimääräistä viitelainaa, ja

ne otettiin markkinoilla erinomaisesti vastaan. Lisäksi tehtiin useita lisäyksiä aiemmin liikkeeseen laskettuihin joukkovelkakirjalainoihin. Lisääntyneen markkinavolatiliteetin johdosta konserni teki strategisten viitelainojen lisäksi myös paljon muuta varainhankintaa. Kuntarahoitus-konserni oli aktiivinen erityisesti Englannin punta- ja Norjan kruunumarkkinoilla. Lisäksi konserni palasi Sveitsin frangimarkkinoille.

Kuntarahoitus päätti maksaa maaliskuussa ja kesäkuussa 2023 takaisin Euroopan keskuspankin TLTRO III -operaation kautta nostetut velat, yhteensä kaksi miljardia euroa. Nämä erät korvattiin tekemällä muuta pitkäaikaista varainhankintaa.

Tammi–joulukuussa 2023 pitkäaikaista varainhankintaa tehtiin 10 087 miljoonaa euroa (8 827 miljoonaa euroa). Yhteensä pitkäaikaisia varainhankintajärjestelyitä tehtiin vuoden aikana 87 (180) kaiken kaikkiaan 12 (13) eri valuutassa. Konserni suojaa varainhankintaan liittyviä markkinariskejä johdannaissopimuksilla.

Varainhankinnan kokonaismäärä joulukuun 2023 lopussa oli 43 320 miljoonaa euroa (40 210 miljoonaa euroa), josta lyhytaikaisia Kuntarahoituksen velkasitoumuksia (*Euro Commercial Paper, ECP*) oli vuoden lopussa 3 987

miljoonaa euroa (4 650 miljoonaa euroa). Koko varainhankinnan määrästä euromääräistä oli 54,0 % (48,5 %) ja valuuttamääräistä 46,0 % (51,5 %).

Kuntarahoituksen käytössä olevat velkaohjelmat

Medium Term Note (<i>MTN</i>) -ohjelma	45 000 milj. euroa
Euro Commercial paper (<i>ECP</i>) -ohjelma	10 000 milj. euroa
AUD-velkaohjelma (<i>Kangaroo</i>)	2 000 milj. AUD

Kuntarahoituksen varainhankinnan takaa Kuntien takauskeskus. Kuntien takauskeskus on lailla perustettu julkisoikeudellinen laitos, jossa jäseninä ovat kaikki Manner-Suomen kunnat. Jäsenkunnat vastaavat takauskeskuksen sitoumuksista asukaslukujensa mukaisessa suhteessa. Kuntien takauskeskus on antanut takauksen velkaohjelmille sekä ohjelmien ulkopuolisille varainhankintajärjestelyille, minkä perusteella Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemat velkasitoumukset lasketaan luottolaitosten vakavaraisuuslaskennassa ja vakuutusyhtiöiden solvenssilaskennassa nollariskiluokkaan sekä likviditeettilaskennassa tason 1 likvideihin varoihin EU-alueella.

Sijoittajien kiinnostus vastuullisia sijoituskohteita kohtaan on jatkuvassa kasvussa, ja myös rahoitusalan sääntelykehitys

Varainhankinta ja likviditeetin hallinta

ohjaa markkinoita tähän suuntaan. Kuntarahoitus-konsernin tavoitteena on laskea liikkeeseen säännöllisesti uusi vihreä ja yhteiskunnallinen joukkovelkakirjalaina. Vuonna 2023 laskettiin liikkeeseen yhden miljardin euron määräinen vihreä joukkovelkakirjalaina, joka oli Kuntarahoituksen kaikkien aikojen suurin vihreä joukkovelkakirjalaina ja samalla suurin euromääräinen vihreä liikkeeseenlasku Pohjoismaiden SSA-markkinoilla (*Sovereigns, Supranationals, Agencies*). Haastavasta markkinatilanteesta huolimatta laina ylimerkittiin moninkertaisesti, ja sijoittajista lähes 80 % oli vastuulliseen sijoittamiseen keskittyviä tahoja. Yhteiskunnallisessa varainhankinnassa konserni teki yhden räätälöidyn liikkeeseenlaskun.

Geopoliittinen tilanne ja markkinoiden epävakaus ovat vaikuttaneet myös Kuntarahoitus-konsernin likviditeetin suunnitteluun, jotta voidaan varmistaa asiakkaiden rahoituksen saatavuus kaikissa markkinaolosuhteissa. Konsernin määrittelemä pitkän aikavälin riskinottohalukkuus edellyttää, että kokonaislikviditeetin määrän on riitettävä vastaamaan Kuntarahoituksen velvoitteisiin ilman uutta varainhankintaa vähintään 12 kuukauden ajan (*Survival Horizon*). Vuoden lopun kokonaislikviditeetti riittäisi vastaamaan Kuntarahoituksen kaikkiin velvoitteisiin ilman uutta varainhankintaa lähes 16 kuukauden ajan (15 kuukautta).

Markkinatilanteen yleisen epävarmuuden vuoksi konsernin sijoitusten suurin osuus oli keskuspankkitalletuksissa myös vuonna 2023. Vuoden 2023 lopussa kokonaislikviditeetti oli yhteensä 11 633 miljoonaa euroa (11 506 miljoonaa euroa). Tästä talletuksia keskuspankkiin oli 7 989 miljoonaa euroa (8 144 miljoonaa euroa) ja 3 570 miljoonaa euroa (3 330 miljoonaa euroa) sijoitettuna likvideihin, vähäriskisiin arvopaperisijoituksiin. Arvopaperisijoitusten keskimääräinen luottoluokitus oli AA+ (AA+), ja keskimääräinen maturiteetti oli 2,9 vuotta (2,6). Tämän lisäksi rahamarkkinatalletuksia luottolaitoksiin oli 74 miljoonaa euroa (32 miljoonaa euroa). Arvopaperisijoitusten korkoriski on suojattu koronvaihtosopimuksilla, joten korkojen muutokset eivät aiheuta tulosvaikutusta.

Kuntarahoitus-konsernin vastuullisen sijoittamisen viitekehys kiteyttää konsernin sijoitustoiminnan vastuullisuuden periaatteet, prosessit ja vastuut. Matalan luottoriskin ja korkean likviditeetin lisäksi tavoitellaan likviditeettisijoitusten vastuullisuutta. Konserni seuraa sijoitustensa vastuullisuutta ympäristö- ja yhteiskunnallisia vaikutuksia ja hyvää hallintoa kuvaavan ESG-luokituksen (*Environmental, Social and Governance*) avulla. ESG-luokituksen laskee ulkopuolinen palveluntarjoaja neljännesvuosittain. ESG-luokituksen laskennassa huomioidaan liikkeeseenlaskijan merkittävimmät

ESG-riskit ja -mahdollisuudet sekä omassa toiminnassa että toimialalla, kuinka altistunut liikkeeseenlaskija on näille avainriskeille/mahdollisuuksille, kuinka hyvin liikkeeseenlaskija hallinnoi avainriskejä ja mahdollisuuksia, miltä näyttää liikkeeseenlaskijan toiminnan kokonaiskuva ja miten toiminta vertautuu globaaliin vertaisryhmään. Näitä kohtia arvioidaan kymmenen eri ESG-teeman avulla ja lopputuloksena saadaan ESG-luokitus asteikolla 0–10, jossa 10 vastaa parasta arvosanaa.

Vuoden 2023 lopussa konsernin likviditeettisijoitusten ESG-luokitus oli 7,59 (7,65), mikä ylittää vertailuindeksin 7,41 (7,43). Suoria vastuullisia sijoituksia (ESG) oli yhteensä 635 miljoonaa euroa (498 miljoonaa euroa), mikä oli 17,8 % (15,0 %) kaikista arvopaperisijoituksista. Vastuullisten sijoitusten osuus on konsernilla korkeampi kuin markkinaindeksistä laskettu viitearvo 17,4 % (8,1%). Vastuullisten sijoitusten määrä suhteessa omaan vihreään ja yhteiskunnalliseen varainhankintaan oli 14,0 % (14,5 %).

Kuntarahoituksen luottoluokitukset

Luokituslaitos			
Moody's Investors Service	Aa1	Vakaat	P-1
Standard & Poor's	AA+	Vakaat	A-1+

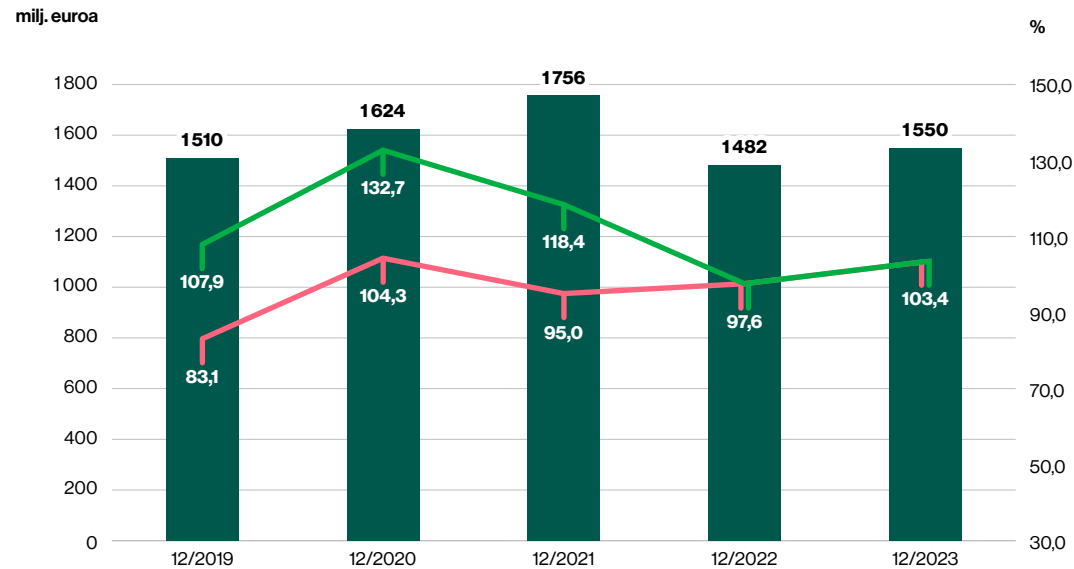
Kuntarahoituksen luottoluokitukset vastaavat Suomen valtion luottoluokituksia. Kuntarahoituksen luottoluokitukset eivät ole muuttuneet tilikauden aikana. Kuntarahoituksen varainhankinnan takaavalla Kuntien takauskeskuksella on vastaavat luottoluokitukset.

Vakavaraisuus

Vakavaraisuus

Konsernin omat varat ja vakavaraisuus

- Omat varat (milj. euroa)
- CET1-vakavaraisuus, %
- Kokonaisvakavaraisuus, %

Konsernin omat varat ja vakavaraisuus

Kuntarahoitus-konsernin vakavaraisuus on erittäin vahva. CET1-vakavaraisuus oli 103,4 % (97,6 %), mikä vastaa myös Tier 1 - ja kokonaisvakavaraisuutta joulukuun 2023 lopussa (97,6 %), sillä konsernilla oli vain ydinpääomaa tilikauden lopussa. CET1-vakavaraisuus oli yli seitsemänkertainen verrattuna 13,9 %:n kokonaisvakavaraisuusvaatimukseen vaaditut pääomapuskurit huomioiden.

Vakavaraisuus

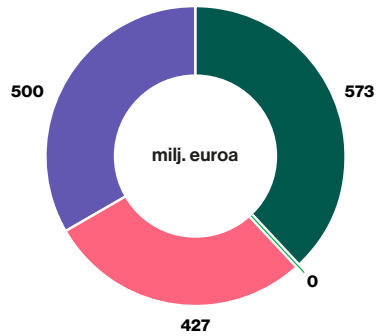
Omat varat, konserni (1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	1677 800	1546 129
Vähennykset ydinpääomasta	-127 991	-64 519
Ydinpääoma (CET1)	1 549 809	1 481 610
Ensisijainen lisäpääoma ennen vähennyksiä	-	-
Vähennykset ensisijaisesta lisäpääomasta	-	-
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	-	-
Ensisijainen pääoma (T1)	1 549 809	1 481 610
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä	-	-
Vähennykset toissijaisesta pääomasta	-	-
Toissijainen pääoma (T2)	-	-
Omat varat yhteensä	1 549 809	1 481 610

Kuntarahoitus-konsernin ydinpääoma (CET1) oli joulukuun 2023 lopussa 1 550 miljoonaa euroa (1 482 miljoonaa euroa). Konsernilla ei ollut tilikauden lopussa ensisijaiseen lisäpääomaan tai toissijaiseen pääomaan luettavia eriä, minkä johdosta ensisijainen pääoma sekä omat varat yhteensä olivat yhtä suuria kuin ydinpääoma eli 1 550 miljoonaa euroa (1 482 miljoonaa euroa).

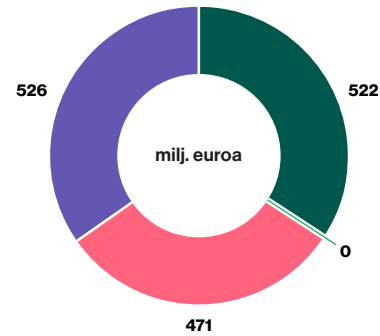
Ydinpääomaan sisältyy tilikauden voitto, sillä tilikauden tulos on ollut tilintarkastuksen kohteena, ja näin ollen jakson voitto on voitu lukea ydinpääomaan Euroopan keskuspankin myöntämän vakavaraisuusasetuksen mukaisen luvan perusteella. Omista varoista on vähennetty hallituksen ehdottama voitonjako tilikaudelta eli 66 miljoonaa euroa.

Kuntarahoitus-konserni on vuoden 2023 aikana kehittänyt edelleen varovaisen arvostamisen mallejaan, mutta näillä muutoksilla oli vain vähäinen vaikutus omiin varoihin.

**Kokonaisriskin määrä 12/2023
yhteensä 1500 milj. euroa**

**Kokonaisriskin määrä 12/2022
yhteensä 1518 miljoonaa euroa**

- Luotto- ja vastapuoliriski
- Markkinariski
- Vastuun arvonkaisu-riski
- Operatiivinen riski

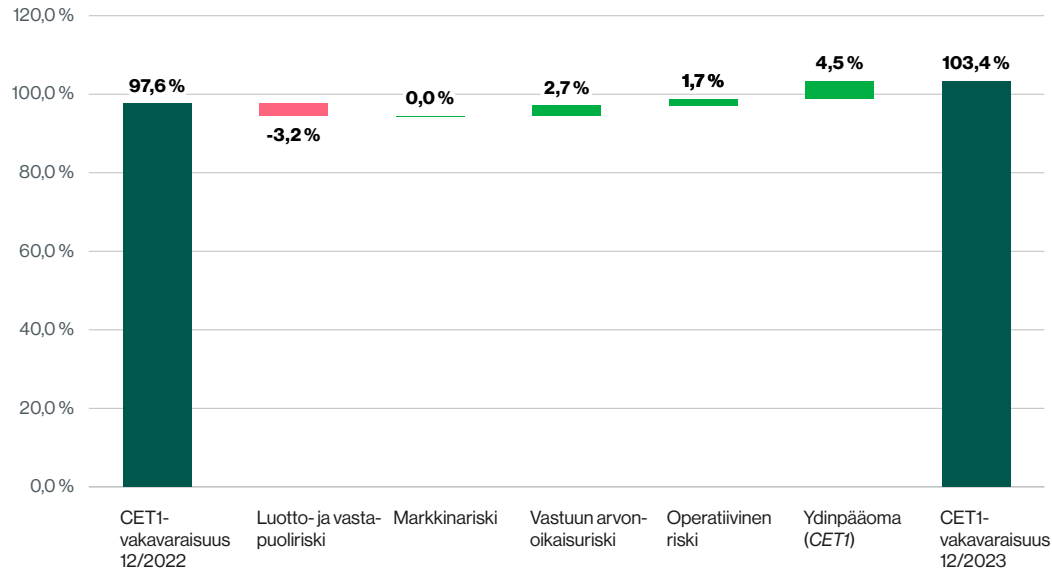
Konsernin riskipainotetut saamiset pienenivät 1,2 % vuoden 2022 lopusta ollen 1500 miljoonaa euroa joulukuun 2023 lopussa (1 518 miljoonaa euroa).

Kokonaisuudessaan luotto- ja vastapuoliriskin riskipainotetut saamiset kasvoivat 51 miljoonaa euroa vuoden 2022 lopusta. Markkinariskille ei ollut pääomavaadetta tilikauden lopussa eikä vertailuvuonna, sillä valuuttapositio oli alle 2 % omista varoista, joten markkinariskille ei ole laskettu omien varojen vaatimusta EU:n vakavaraisuusasetuksen 351 artiklan mukaisesti. Vastuun arvonkaisu-riski laski 427 miljoonaan euroon (471 miljoonaa euroa). Operatiivisen riskin vasta-arvo oli 500 miljoonaa euroa (526 miljoonaa euroa). Kuntarahoitus-konserni on kehittänyt vuoden 2023 aikana johdannaisvastapuoliriskin pääomavaateen laskennan malleja, mikä on pienentänyt sekä vastuun arvonkaisu-riskiä että vastapuoliriskin pääomavaadetta.

Vakavaraisuus

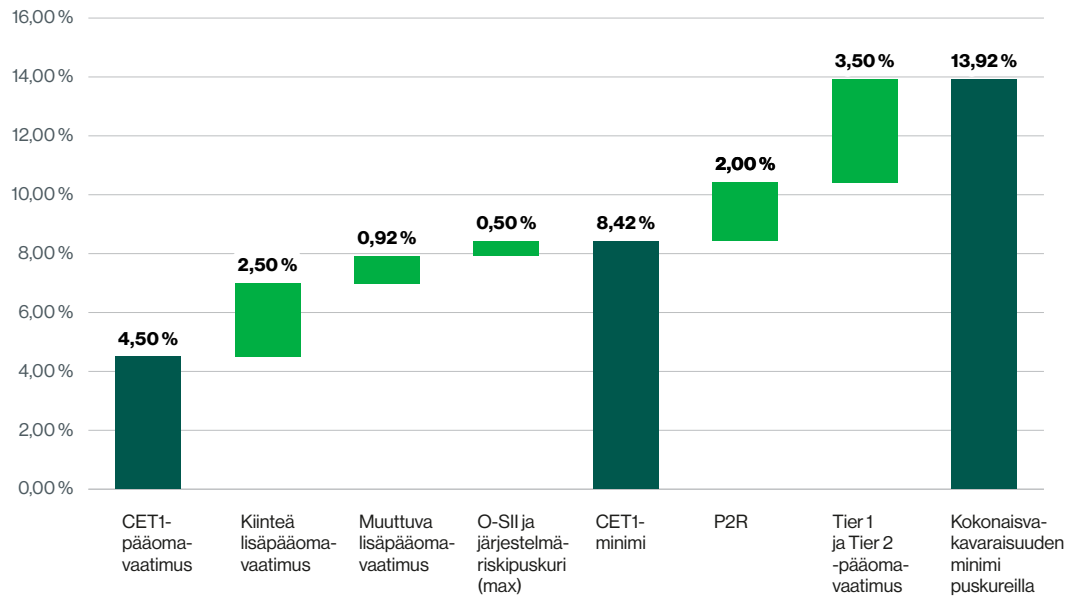
Kuntarahoitus Oyj • vuosikertomus 2023

Muutokset konsernin CET1-vakavaraisuudessa, %

Vakavaraisuuden tarkemmat tunnusluvut sekä Kuntarahoitus-konsernin että emoyhtiön osalta on kuvattu osana tämän toimintakertomuksen liitteitä. Vakavaraisuuden hallinnan periaatteet on kuvattu konsernitilinpäätöksen liitteessä *2 Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema*. Kuntarahoitus-konserni julkistaa samanaikaisesti tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisen riskienhallintaa, vakavaraisuutta ja palkitsemista koskevia tietoja sisältävän Pilari III -raportin, joka on saatavilla Kuntarahoituksen verkkosivuilla englanninkielisenä.

Konsernin vähimmäispääomavaatimukset ja pääomapuskurit, %

Konsernin vähimmäispääomavaatimukset ja pääomapuskurit

Vähimmäispääomavaatimus vakavaraisuudelle on 8 % ja CET1-vakavaraisuudelle 4,5 %. Luottolaitoslain mukainen kiinteä lisäpääomavaatimus on 2,5 % sekä muu rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen (*Other Systemically Important Institution, O-SII*) lisäpääomavaatimus on Kuntarahoitus-konsernille 0,5 %. Kesäkuun 2023 lopussa Finanssivalvonta antoi vuosittaisen päätöksensä O-SII-lisäpääomavaatimuksesta ja piti vaatimuksen ennallaan 0,5 %:ssa. Maaliskuun lopussa 2023 Finanssivalvonta asetti Kuntarahoitukselle rakenteellisten ominaisuuksien perusteella määrättävän ydinpääomalla katettavan lisäpääomavaatimuksen, ns. järjestelmäriskipuskurivaatimuksen suuruudeltaan 1%. Päätös tulee voimaan huhtikuun 2024 alusta ja vastaa muille suomalaisille pankeille samassa yhteydessä asetettua vaatimusta. Ennen huhtikuuta 2024 voimassa oleva järjestelmäriskipuskurivaatimus on 0 %. Järjestelmäriskipuskuri ja O-SII-lisäpääomavaatimus ovat rinnakkaisia puskureita, joista sovelletaan suurempaa.

Vakavaraisuus

Joulukuussa 2023 Finanssivalvonta päätti pitää muuttuvan lisäpääomavaatimuksen ennallaan ja säilyttää sen perustasollaan 0 %:ssa. Vastuiden maantieteellisen jakauman perusteella määrittyvä luottolaitoskohtainen lisäpääomavaatimus on Kuntarahoitus-konsernille 0,9 % (0,8 %), ja näin ollen CET1-vakavaraisuuden alaraja on 8,4 % (8,3 %) ja kokonaisvakavaraisuuden alaraja 11,9 % (11,8 %).

Edellä olevien lisäksi Euroopan keskuspankki (EKP) on asettanut osana vuosittaista valvojan arviota (*Supervisory Review and Evaluation Process, SREP*) Kuntarahoitus-konsernille 2,0 % lisäpääomavaatimuksen (*Pillar 2 Requirement, P2R*). Lisäpääomavaatimus on yhtä suuri kuin vuotta aiemmin. Kun huomioidaan lisäpääomavaatimus, SREP:n mukaista kokonaispääomavaatimusta (*Total SREP Capital Requirement, TSCR*) kuvaava suhde oli joulukuun 2023 lopussa 10,0 % (10,0 %).

Kokonaispääomavaatimuksen minimitaso on 13,9 % (13,8 %) sisältäen P2R:n sekä muut lisäpääomavaatimukset.

Vähimmäisomavaraisuusaste, maksuvalmiusvaatimus ja pysyvän varainhankinnan vaatimus

Konsernin vähimmäisomavaraisuusaste (*leverage ratio*) oli joulukuun lopussa 12,0 % (11,6 %). Kuntarahoitus on CRR II -asetuksen mukainen julkinen kehitysluottolaitos (*public development credit institution*), ja näin ollen se voi vähentää vähimmäisomavaraisuusasteen laskennassa vastuistaan kunta-, hyvinvointialue- ja valtionriskillä olevat luottosaatavansa. Kunta-, hyvinvointialue- ja valtionriskillä olevien luottosaatavien määrä oli joulukuun lopussa 35 251 miljoonaa euroa (31 853 miljoonaa euroa) ja tämä vähennys huomioiden vähimmäisomavaraisuusvastuut olivat 12 877 miljoonaa euroa (12 777 miljoonaa euroa). Vähimmäistaso vähimmäisomavaraisuusasteelle on 3 %.

Maksuvalmiusvaatimus (*Liquidity Coverage Ratio, LCR*) oli joulukuun lopussa 409,1 % (256,7 %). Pysyvän varainhankinnan vaatimus (*Net Stable Funding Ratio, NSFR*) oli joulukuun lopussa 124,1 % (120,3 %). Molempien vaatimusten vähimmäistaso on 100 %.

Kriisinratkaisusta annetun lain mukaiset velat

Kuntarahoituksen kriisinratkaisuviranomainen on EU:n yhteinen kriisinratkaisuneuvosto (*Single Resolution Board, SRB*). Yhteinen kriisinratkaisuneuvosto on asettanut Kuntarahoitukselle sitovan omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärää koskevan vaatimuksen (*Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities, MREL*), joka on suuruudeltaan 10 % kokonaisriskin määrästä ja 3 % vähimmäisomavaraisuusasteen laskennassa käytetystä vastuuden kokonaismäärästä. MREL-vaateessa on otettu huomioon SRB:n päätös siitä, että Kuntarahoitusta koskee yksinkertaistettu kriisinratkaisustrategia.

MREL-vaade tulee voimaan 1.1.2024. Kuntarahoituksen on kuitenkin tullut täyttää 1.1.2022 alkaen täysimääräisesti lopullisen MREL-vaateen tasot, jotka ovat yhtä suuria kuin vakavaraisuuden ja vähimmäisomavaraisuuden vähimmäisvaateet. Kuntarahoituksen omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen yhteismäärä ylittää moninkertaisesti Kuntarahoitukselle asetettavan vähimmäisvaatimuksen. Kuntarahoituksella ei ole tällä hetkellä tarvetta MREL-vaateen täyttämiseen liittyvien Tier 3 -instrumenttien liikkeeseenlaskuille.

Vakavaraisuus

Muutokset pankkisääntelyssä

Kuntarahoitus-konserni julkisti maaliskuussa 2023 osana Pilari III-raporttia ensimmäisen kerran CRR:n 449a artiklan mukaiset ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvät riskit huomioiden vaatimukset Euroopan pankkiviranomaisen antamassa teknisessä standardissa (EBA/ITS/2022/01). Vuoden 2023 aikana konserni on valmistautunut vaiheen 2 eli Green Asset Ratio (GAR) -tietojen julkistamiseen Pilari III-raportissa vuoden 2023 lopusta maaliskuussa 2024.

Euroopan komissio julkisti lokakuun 2021 lopussa esityksensä lopullisten Basel III -pankkisääntelystandardien toimeenpanemisesta EU:ssa (ns. *CRR III*). Uudistus vaikuttaa pankkien vakavaraisuuslaskentaan, erityisesti luotto-, markkina- ja operatiivisen riskin laskentaan, vastuun arvonoikaisurisktiin, vähimmäisomavaraisuusasteen laskentaan sekä tuo uuden riskipainolattian (*output floor*). Kuntarahoitus-konsernin liiketoimintamalli perustuu vain nollariskiluokituksen saavaan luotonantoon, eikä tähän ole tulossa muutoksia Basel III -paketin toimeenpanossa. Uudistus tulee kuitenkin vaikuttamaan Kuntarahoitus-konsernin laskentamenetelmiin ja raportointiin.

Konserni on toteuttanut tilikauden aikana sääntelyn muutosten arvioinnin. Tämän hetkisen arvion mukaan muutosten seurauksena johdannaisiin liittyvät vakavaraisuuslaskennan pääomavaateet tulevat kasvamaan, mutta muutoin vaikutusten vakavaraisuuteen odotetaan olevan vähäisiä. Vaikutusten arviointiin liittyy vielä epävarmuutta sääntelymuutosten tulkinnan vakiintumattomuuden vuoksi. Kuntarahoituksen vahvan vakavaraisuuden ansiosta vakavaraisuuden arvioidaan ylittävän sääntelyn voimaantulon jälkeenkin edelleen sääntelyn vähimmäisvaatimuksen moninkertaisesti. Sääntelyllä ei arvioida olevan vaikutuksia Kuntarahoituksen vähimmäisomavaraisuusasteeseen.

Vastuullisuuteen liittyvät raportointivaatimukset kasvavat finanssialalla ja lisäävät Kuntarahoitus-konsernin lisäksi myös asiakkaiden vaatimuksia dokumentoida yhä tarkemmin toimintansa vaikutuksia. Kuntarahoitus-konserni on aloittanut valmistelut liittyen marraskuussa 2022 Euroopan parlamentin hyväksymään yritysten kestävä kehityksen raportointidirektiiviin (*Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD*). CSRD:n implementointi kansalliseen lainsäädäntöön on hyväksytty vuoden 2023 lopussa. Raportointivaatimus koskee Kuntarahoitus-konsernia vuodesta 2025 alkaen niin, että ensimmäinen raportointi tehdään alkuvuoden 2026 aikana.

Konserni on myös aloittanut valmistelut huomioidakseen finanssialan digitaalisesta häiriönsietokyky -asetuksesta (*Digital Operational Resiliency Act, DORA*) tulevat muutokset tieto- ja viestintätekniikan sopimuksiin sekä tietojärjestelmien ylläpidon prosesseihin niin Kuntarahoitus-konsernissa kuin järjestelmiin liittyvien yhteistyökumppanien kanssa. Asetus on tullut voimaan tammikuussa 2023 ja sitä sovelletaan tammikuussa 2025 alkaen. Asetus sisältää vaatimuksia, joilla pyritään parantamaan finanssialan kykyä sietää tietojärjestelmien vikoja ja häiriöitä.

Kuntarahoitus-konsernin strategiaa päivitettiin, vastuullisuutta korostaen

Kuntarahoitus-konsernin strategiaa päivitettiin, vastuullisuutta korostaen

Kuntarahoituksen hallitus vahvisti syyskuussa 2023 konsernin strategian. Päivitetty strategia on jatkoa aiemmille strategioille ja on luonteeltaan enemmän yhtiön strategiaa tarkentava kuin muuttava. Näin ollen Kuntarahoitus-konsernin strategian ydin ja liiketoimintamalli säilyivät päivityksessä muuttumattomana.

Strategian päivittämisen keskeisenä tavoitteena oli kirkastaa perustehtävää muuttuneessa toimintaympäristössä sekä integroida vastuullisuus entistä laajemmin konsernin toimintaan. Kuntarahoituksen perustehtävä on varmistaa rajatun ja julkisia intressejä edistävän asiakaskunnan rahoituksen saatavuus ja edullisuus kaikissa markkinaolosuhteissa, täyttää vastuullisesti ja tehokkaasti asiakkaiden rahoitustarpeet sekä pyrkiä konsernin asiakkaiden aitoon, pitkän aikavälin etuun.

Perustehtävässä korostuvat asiakkaiden saaman hyödyn määrätietoinen kasvattaminen, toiminnan pitkäjänteisyys, vastuullisuus ja sujuvuus omistajien intressejä unohtamatta. Perustehtävä yhdessä selkeän liiketoimintamallin ja arvojen (asiakaslähtöisyys, vastuullisuus ja avoimuus) kanssa ohjaavat koko konsernin toimintaa.

Strategiassa konsernin toiminnan kehittämistä ohjaavat linjaukset liittyvät perustehtävän toteutukseen, vastuullisuuteen, osaamisen kehittämiseen sekä toiminnan uudistamiseen. Linjausten mukaan tavoitteena on:

- varmistaa ja vakiinnuttaa rooli muuttuvassa suomalaisessa yhteiskunnassa ja julkisessa sektorissa,
- olla asiakkaiden tukena ja kumppanina kestäväen yhteiskunnan rakentamisessa ja hallita konsernin omat ilmasto- ja ympäristöriskit,
- panostaa osaamiseen ja sen kehittämiseen tukemalla asiantuntijuutta, vastuunottoa ja oppimisen mahdollisuuksia,
- yksinkertaistaa, sujuvoittaa ja automatisoida toimintaa tuottaaksemme kasvavaa asiakashyötyä ja parempaa henkilöstökokemusta.

Kuntarahoitus-konsernin taloudelliset tavoitteet

Kuntarahoitus-konsernin taloudelliset tavoitteet

Kuntarahoituksen perustehtävänä on varmistaa rajatun, julkista tehtävää hoitavan asiakaskuntansa rahoituksen saatavuus ja edullisuus kaikissa markkinaolosuhteissa. Tämä perustehtävä edellyttää, että Kuntarahoituksen pääomien määrä ja laatu sekä maksuvalmius ylittävät aina tiukimmatkin viranomaisvaatimukset ja mahdollistavat siten normaalin liiketoiminnan harjoittamisen myös taloudellisesti vaikeina aikoina. Kuntarahoitus suhtautuu riskinottoon hyvin maltillisesti sekä ylläpitää vahvaa määrällistä ja laadullista riskinkantokykyä.

Erikoistuneen liiketoimintamallin vuoksi konsernin kaikkein tiukin sääntelyyn perustuva pääomavaade on useimmista luottolaitoksista poiketen vähimmäisomavaraisuusaste (*leverage ratio*). Vähimmäisomavaraisuusaste on luottolaitossääntelyssä (*CRR*) määritelty, vakavaraisuustunnuslukuja täydentävä tunnusluku. Sen tavoitteena on estää luottolaitosten liiallinen velkaantuminen. Tunnusluku lasketaan vakavaraisuussäännösten mukaisen ensisijaisen pääoman sekä taseen varojen ja sääntelyssä tarkemmin kuvatulla tavalla määriteltyjen taseen ulkopuolisten erien suhteena. Kuntarahoitus on CRR II -asetuksen ((EU) 2019/876) mukainen julkinen kehitysluottolaitos. Tämän johdosta se voi vähentää vähimmäisomavaraisuusasteen laskennassa vastuistaan kunta-, hyvinvointialue- ja valtioriskillä olevat luottosaatavansa. Vähennyksen jälkeen merkittävimmin Kuntarahoituksen vähimmäisomavaraisuuden tasoon vaikuttaa yhtiön maksuvalmiutta turvaavan likviditeettisalkun koko.

Kuntarahoituksen tavoitteena on, että konsernin ydinpääoman (*CET1*) määrä ylittää aina vähimmäis-omavaraisuusasteen vähimmäistavoitteen, joka muodostuu sääntelyn vähimmäisvaatimuksen (3 %) sekä johdon asettamien pääomapuskurien (4 %) yhteismäärästä (7 %). Johdon asettamilla pääomapuskureilla konserni varautuu epäedullisesti pääoma-asemaan vaikuttaviin tapahtumiin ja muutoksiin, jotka voivat olla realisoituneita liiketoimintariskejä tai pääoma-asemaa heikentäviä sääntelyn muutoksia. Liiketoimintariskeihin kohdistuva pääomavaade perustuu ankaraan stressitestiin. Merkittävä osa edellä mainituista liiketoimintarisken pääomavaateesta aiheutuu realisoitumattomista käyvän arvon muutoksista, jotka ovat luonteeltaan tilapäisiä.

Kuntarahoitus-konsernin taloudelliset tavoitteet

Joulukuun 2023 lopussa konsernin vähimmäisomavaraisuusaste ydinpääomalla laskettuna oli 12,0 %. Vähimmäispääomatavoitteen ylittävät pääomat kattavat likviditeetin määrän muutosten aiheuttamaa pääomavaateen heilahteluja sekä turvaavat liiketoiminnan jatkuvuutta ja osingonmaksukykyä.

Huomioiden, että Kuntarahoituksen tavoitteena julkisena kehitysluottolaitoksena ei ole yhtiön tuloksen maksimointi, konserni tavoittelee tulosta, joka turvaa pitkällä aikavälillä konsernin kyvyn perustehtävän toteuttamiseen.

Konsernin tavoitteena on saavuttaa vähintään tulos, joka on riittävä kattamaan liiketoiminnan kasvun aiheuttaman pääomavaateen kasvun sekä tyydyttämään omistajien pitkän aikavälin tuotto-odotuksen. Kuntarahoitus pyrkii pitkän aikavälin hinnoittelulla ja muilla toimenpiteillä mahdollisimman suureen asiakashyötyyn huomioiden samalla myös toiminnan jatkuvuuden varmistamisen ja omistajien tuotto-odotukset.

Yhtiökokouksen maaliskuussa 2023 hyväksymän osinkopolitiikan mukaan vahvan pääoma-aseman mahdollistamana Kuntarahoituksen tavoitteena on maksaa osinkoa 30–60 % konsernin tilikauden tuloksesta. Osingonjako ei saa kuitenkaan vaarantaa Kuntarahoituksen vakavaraisuutta, maksuvalmiutta eikä kykyä selvittää sitoumuksistaan. Voitonjakoesitystä valmisteltaessa ja itse voitonjakopäätöstä tehtäessä otetaan lisäksi kattavasti huomioon konsernin pääoma-asemaan vaikuttavia tekijöitä, kuten:

- toimintaympäristöön ja sääntelyyn liittyvät epävarmuudet ja muutokset,
- arviot konsernin taloudellisesta tilanteesta tulevaisuudessa,
- konsernin rahoitusasema ja maksuvalmius,
- riskiasemassa tapahtuneet muutokset,
- omiin varoihin vaikuttaneet realisoitumattomat käyvän arvon muutokset,
- arviot likviditeetin määrän kehityksestä,
- valvojen ja luottoluokittajien näkemykset,
- mahdollisten AT1-lainojen tulokseen kirjaamattomat korot.

Riskienhallinta

Kuntarahoituksen liiketoiminta edellyttää riittäviä riskienhallintamekanismeja, joilla varmistetaan konsernin riskiaseman säilyminen emoyhtiön hallituksen vahvistamissa puitteissa. Konserni soveltaa riskienhallinnassaan konservatiivisia periaatteita. Tavoitteena on kokonaisriskiaseman säilyttäminen niin matalalla tasolla, että Kuntarahoituksen hyvää luottoluokitusta ei vaaranneta.

Kuntarahoitus-konsernin toiminnan merkittävät riskit ovat luotto- ja vastapuoliriski, markkinariski ja likviditeettiriski. Kaikkeen liiketoimintaan liittyvät olennaisesti myös strategiset riskit, yritysvastuuriskit, kuten ilmasto- ja ympäristöriskit, sekä operatiiviset riskit mukaan lukien compliance-riskit.

Konsernin riskit on kuvattu tarkemmin osana konsernitilinpäätöstä liitteessä 2 *Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema*. Kuntarahoitus-konserni julkistaa samanaikaisesti tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisen riskienhallintaa, vakavaraisuutta ja palkitsemista koskevia tietoja sisältävän Pilarin III -raportin, joka on saatavilla Kuntarahoituksen verkkosivuilla englanniksi.

Konsernin riskiasema

Konsernin riskinottohalukkuudessa ei tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2023 aikana, ja konserni on pysynyt hallituksen määrittelemän riskinottohalukkuuden puitteissa. Ukrainassa käytävän Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset konsernin taloudelliseen asemaan tai toiminnan tulokseen ovat edelleen olleet vähäiset. Pääomamarkkinoilla toimintaympäristön muutokset leimasivat vuotta 2023, ja markkinatilanne oli haastava. Inflaation nousu, maailmanlaajuiset pankkisektorin haasteet sekä kohonnut korkotaso loivat markkinoille epävarmuutta, mikä vaikeutti varainhankintaa. Näistä haasteista huolimatta konsernin varainhankinta on toiminut tilikauden aikana normaalisti. Epävarmuuden johdosta konserni on kuitenkin varautumistoimenpiteenä ylläpitänyt vahvaa likviditeettipuskuria. Venäjän hyökkäyssota vaikuttaa Kuntarahoitus-konsernin riskeihin välillisesti pääosin yleisen markkinatilanteen kautta. Vaikutuksia voisi myös tulla esimerkiksi Kuntarahoitus-konserniin kohdistuvista kyberhyökkäyksistä, joihin on kuitenkin varauduttu huolellisesti.

Ulkoisten olosuhteiden muutoksista huolimatta Kuntarahoitus-konsernin toiminnan riskiasema on säilynyt vakaana ja riskitasoltaan maltillisena. Tilikauden aikana rahoitusinstrumenttien realisoitumattomat käyvän arvon muutokset aiheuttivat tulosvolatiliteettia. Konserni seuraa ja analysoi jatkuvasti arvostuksista syntyvää volatiliteettia ja on varautunut sen mahdollisesti aiheuttamiin tulos- ja vakavaraisuusvaikutuksiin.

Kuntarahoitus-konserni osallistui alkuvuoden aikana EKP:n ohjaamaan stressitestiin (*SSM Stress Test*), joka kattoi vuodet 2023–2025. Stressitestin tulokset julkistettiin heinäkuussa. Kuntarahoitus-konsernin pääomat ylittävät selvästi stressitestin mukaisen skenaarion edellyttämän pääomatarpeen.

Riskienhallinta

Kuntarahoitus altistuu luottoriskille osana konsernin liiketoimintaa. Asiakaskunnan luonteen vuoksi siitä syntyvät luottoriskit ovat vähäisiä. Kuntarahoituksen luottoriskit syntyvät lähes yksinomaan asiakasrahoituksesta sekä likviditeetti- ja johdannaissalkun saamisista. Kuntarahoitus tarjoaa asiakkaidensa korkoriskipositioiden suojaamiseen myös johdannaissopimuksia, jotka katetaan vastakkaisilla sopimuksilla markkinoilta. Konserni käyttää johdannaissalkun markkinariskeiltä suojautumiseen.

Huomioiden luottoriskin vähentämistekniikat (kiinteistövakuudet ja saadut takaukset) ja CRR:n artiklan 400 mukaiset vapautukset liittyen suurten asiakasriskien laskentaan Kuntarahoitus-konsernille ei synny sääntelyn tarkoittamaa asiakasriskiä asiakkaidensa rahoituksessa, eikä näin ollen yhdenkään asiakkaan asiakasriski ylitä 10 % omista varoista. Tammi–joulukuun tulokseen kirjattujen odotettavissa olevien luottotappioiden määrä oli 1,2 miljoonaa euroa (0,1 miljoonaa euroa positiivinen). Myönnettyjen lainanhoitajustojen määrä joulukuun 2023 lopussa oli 491 miljoonaa euroa (80 miljoonaa euroa). Järjestämättömiä saamia oli tilikauden lopussa 140 miljoonaa euroa (7 miljoonaa euroa), joille Kuntarahoituksella on kuntien tai hyvinvointialueiden omavelkainen takaus tai kiinteistövakuus sekä valtion täytetäkaus, eikä siten näihin saataviin odoteta liittyvän riskiä lopullisesta luottotappiosta. Järjestämättömät saamiset olivat alle 0,4 % asiakasvastoista (0,02 %).

Kuntarahoituksen luottoriskiasema on säilynyt vuoden aikana vakaana ja riskitasoltaan alhaisena. Myös tulevaisuudessa luottoriskiaseman odotetaan pysyvän vakaana konsernin luottoriskistrategian mukaisesti.

Markkinariskit muodostuvat korko-, valuuttakurssi- ja muista markkina- ja hintariskeistä. Konserni suojautuu markkinariskiltä johdannaissopimuksilla, ja niitä voidaan tehdä ainoastaan suojaustarkoituksessa. Konserni ei harjoita trading-toimintaa. Korkoriskiä syntyy pääasiassa viitekorkojen korkosidonnaisuuden eroista taseen saamisten ja velkojen välillä. Korkoriskiä seurataan ja suojataan aktiivisesti. Tuloriskin laskennassa käytetään kymmentä eri skenaariota, joista epäedullisin tulema otetaan huomioon korkoriskin seurannassa. Yhden vuoden tuloriski oli joulukuun lopussa -18 miljoonaa euroa, jolloin epäedullisin skenaario oli lyhytaikaisten korkojen shokki ylös (vuoden 2022 lopussa epäedullisin skenaario oli korkokäyrän 200 korkopisteen lasku, -25 miljoonaa euroa). Myös taseen nykyarvon korkoherkkyyden laskennassa käytetään useita eri skenaarioita, joista huomioidaan epäedullisin tulema. Epäedullisin skenaario joulukuun lopussa oli korkokäyrän 200 korkopisteen nousu, jolloin korkoherkkyys oli -93 miljoonaa euroa (vuoden 2022 lopussa epäedullisin skenaario oli korkokäyrän 200 korkopisteen nousu, -34 miljoonaa euroa).

Valuuttakurssiriskiltä suojaudutaan vaihtamalla johdannaissopimuksilla kaikki valuuttamääräinen varainhankinta ja sijoitukset euromääräiseksi. Konsernin kaikki asiakasrahoitus on euromääräistä. Konsernilla ei ole merkittäviä avoimia valuuttapositioneja. Johdannaisten keskusvastapuoliselvityksen vakuushallinnan seurauksena voi kuitenkin syntyä väliaikaisesti vähäistä valuuttakurssiriskiä. Tätä valuuttakurssiriskiä seurataan ja suojataan aktiivisesti. Myös muilta markkina- ja hintariskeiltä suojaudutaan johdannaissopimuksilla.

Konserni on myös tunnistanut arvostusriskin olennaiseksi liiketoimintansa riskiksi. Tilikauden aikana rahoitusinstrumenttien realisoitumattomat käyvän arvon muutokset aiheuttavat konsernille tulosvolatiliteettia. Realisoitumattomiin käyvän arvon muutoksiin ovat vaikuttaneet etenkin konsernin keskeisillä varainhankintamarkkinoilla tapahtuneet korko-odotusten ja luottoriskilisten muutokset sekä pankkisektorin haasteet. Konserni seuraa ja analysoi jatkuvasti arvostuksista syntyvää volatiliteettia ja varautuu sen mahdollisesti aiheuttamiin tulos- ja vakavaraisuusvaikutuksiin.

Kuntarahoitus-konsernin markkinariski on edelleen säilynyt vakaana huolimatta markkinamuutoksista.

Riskienhallinta

Kuntarahoitus hallitsee jälleenerahoitusriskiä rajoittamalla rahoitusvarojen ja -velkojen välistä keskimaturiteettia. Lisäksi maksuvalmiusriskiä rajoitetaan käytettävissä olevan lyhyt- ja pitkäaikaisen likviditeetin vähimmäisriittävyuden limiitillä. Likviditeetin riittävyys -tunnusluku oli joulukuun lopussa lähes 16 kuukautta (15 kuukautta). Kuntarahoitus-konsernin maksuvalmius on hyvä. Maksuvalmiusvaatimus (LCR) oli tilikauden lopussa 409,1% (256,7%). Pitkäaikaisen rahoituksen saatavuutta seurataan pysyvän varainhankinnan vaatimuksella (NSFR), ja se oli joulukuun lopussa 124,1% (120,3%). Rahoituksen saatavuus on säilynyt hyvällä tasolla koko vuoden aikana ja tammi–joulukuussa 2023 pitkäaikainen uusi varainhankinta oli 10 087 miljoonaa euroa (8 827 miljoonaa euroa).

Operatiivisten riskien arvioidaan olevan maltillisella tasolla. Operatiivisista riskeistä ei realisoitunut olennaisia tappioita vuoden 2023 aikana.

Yritysvastuuriskit voidaan jakaa ilmasto- ja ympäristöriskeihin, yhteiskunnallisiin riskeihin sekä hallintotapaan liittyviin riskeihin (ESG-riskit). Yritysvastuuriskeissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia tilikauden aikana.

Konsernin arvion mukaan altistuminen ilmasto- ja ympäristöriskeille on alhaisella tasolla. Kuntarahoituksen liiketoimintamallin mukaisesti asiakkasaavat ovat suomalaiselta kunta- ja hyvinvointialuesektoreilta tai

Suomen valtiolta riskinsiirron jälkeen (*valtion täytetäkaus*). Kuntarahoitus-konserni tunnistaa, että sen asiakkaat voivat altistua sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamille fyysisille riskeille että ilmastonmuutoksen hillintään liittyville siirtymäriskeille. Myös Kuntarahoitus-konserni voi asiakkaidensa kautta altistua näille riskeille. Tunnistetut riskit liittyvät rahoituksen vakuutena oleviin kiinteistövakuuksiin, joista ei kuitenkaan odoteta lopullisia luottotappiota ilmasto- tai ympäristöriskitapahtuman toteutuessa johtuen takausjärjestelyistä. Kuntarahoitus-konsernin sijoitusvastapuolet ovat valtioita, keskuspankkeja, SSA-sektorin toimijoita sekä luottolaitoksia, ja konsernin arvion mukaan näihin toimijoihin kohdistuvien ilmasto- ja ympäristöriskien vaikutus konsernille on vähäinen, sillä Kuntarahoitus sijoittaa vain matalan riskin toimijoihin. Sama koskee myös konsernin johdannaisvastapuolia.

Konsernin tämänhetkisen arvion mukaan ilmasto- ja ympäristöriskien vaikutus konsernille ei toteudu lyhyellä aikavälillä. Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ilmasto- ja ympäristöriskeillä voi kuitenkin olla kielteinen vaikutus Kuntarahoitus-konsernin asiakkaiden taloudelliseen tilanteeseen. Vaikka konserni arvioi siihen kohdistuvat ilmasto- ja ympäristöriskit alhaisiksi, tunnistaa se, että ilmastonmuutoksen edetessä siihen liittyvät riskit lisääntyvät ja epävarmuus kohoaa. Kuntarahoitus-konserni arvioikin sen altistumista ilmasto- ja ympäristöriskeille vähintään vuosittain.

Konsernin tämänhetkisen arvion mukaan konsernilla ei ole merkittäviä yhteiskunnallisia tai hallintotapaan liittyviä riskejä. Altistuminen yhteiskunnallisille riskeille on matalalla tasolla, sillä perusliiketoiminnassa ei ole tunnistettu materiaalista riskiä työläinsäädännön noudattamatta jättämisestä, ihmisoikeuksista tai muista vastaavista sosiaalisen oikeuden osa-alueista. Kuntarahoitus-konserni seuraa asiakkaidensa ja sijoitusvastapuoliensa hallinnon toimintaa ESG-pisteytysmallin kautta, joka arvioi muun muassa hallinnon osalta asiakkaan tai vastapuolen raportoituja hallintojärjestelyitä sekä muita ESG-tekijöitä.

Konserni on vuoden 2023 aikana jatkanut ESG-riskien hallintaan liittyvän riskienhallintakehikon rakentamista sääntelyvaatimusten ja EKP:lta saadun palautteen mukaisesti. Tämä kehitystyö jatkuu myös tulevien vuosien aikana.

Hallinnointikäytäntö

Kuntarahoitus noudattaa yhtiölainsäädännön lisäksi luottolaitostoiminnasta annetun lain vaatimuksia ja viranomaisohjeita hallinnon järjestämisestä. Hallintoon liittyvät käytännöt on kuvattu tarkemmin Kuntarahoituksen verkkosivuilla. Kuntarahoitus julkistaa vuoden 2023 vuosikertomuksen julkistamisen kanssa samanaikaisesti arvopaperimarkkinalain 7 luvun 7§:n mukaisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä vuodelta 2023 sisältäen kuvauksen taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä. Selvitys pitää sisällään myös luottolaitostoiminnasta annetun lain edellyttämät kuvaukset hallinnosta sekä tiedot siitä, miten Kuntarahoitus noudattaa pörssiyhtiötä koskevaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Koodi koskee suomalaisia pörssiyhtiötä eli niitä yhtiötä, joiden osakkeet ovat listattuina Helsingin pörssissä. Koska Kuntarahoitus on yksinomaan listattujen joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskija, ja sen osakkeet eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena, Kuntarahoituksen kannalta ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa kyseistä koodia suoraan.

Konsernirakenne

Kuntarahoitus-konsernin muodostavat Kuntarahoitus Oyj (Kuntarahoitus, Yhtiö) sekä Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oy (Inspira). Kuntarahoitus omistaa Inspiran täysimääräisesti. Tilikauden aikana konsernirakenteessa ei tapahtunut muutoksia.

Yhtiökokous

Kuntarahoituksen varsinainen yhtiökokous pidettiin 28.3.2023. Yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen tilikaudelta 2022 ja myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille, toimitusjohtajalle ja toimitusjohtajan sijaiselle. Lisäksi yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että osinkoa jaetaan 1,73 euroa osakkeelta, yhteensä 67,6 miljoonaa euroa. Yhtiön taseen 31.12.2022 mukaan voitonjakokelpoiset varat olivat 365,8 miljoonaa euroa.

Varsinainen yhtiökokous päätti omistajien nimitysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, että toimikaudella 2023–2024 hallituksen jäsenten lukumäärä on kahdeksan sekä nimitti hallituksen jäsenet toimikaudelle 2023–2024 (vuoden 2023 varsinaisesta yhtiökokouksesta seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen asti). Yhtiökokous vahvisti myös omistajien nimitysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti hallituksen jäsenille maksettavien palkkioiden määrät.

Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin hallituksen ehdotuksen ja suostumuksensa mukaisesti tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Tiia Kataja. Hän toimi myös edellisellä tilikaudella päävastuullisena tilintarkastajana. Lisäksi todettiin, että Yhtiön on sääntelyn mukaan vaihdettava tilintarkastajaa vuonna 2024 alkavalle toimikaudelle. Yhtiökokouksessa merkittiin tiedoksi tilintarkastajan valintaa 2024 alkavalle toimikaudelle koskeva tarkastusvaliokunnan suositus sekä tähän perustuva hallituksen ehdotus tilintarkastajaksi seuraavan vuoden varsinaiselle yhtiökokoukselle. Kuntarahoituksen hallituksen ehdotus vuoden 2024 varsinaiselle yhtiökokoukselle on, että uudeksi tilintarkastajaksi valitaan PricewaterhouseCoopers Oy.

Yhtiökokous vahvisti lisäksi osinkopolitiikan hallituksen ehdotuksen mukaisesti. Osinkopolitiikan mukaisesti Kuntarahoituksen tavoitteena on maksaa osinkoina 30–60 % konsernin tilikauden tuloksesta. Osingonjako ei kuitenkaan saa vaarantaa Kuntarahoituksen vakavaraisuutta, maksuvalmiutta eikä kykyä selvitä sitoumuksista. Osinkopolitiikasta on kerrottu tarkemmin tämän toimintakertomuksen luvussa *Kuntarahoitus-konsernin taloudelliset tavoitteet*.

Hallinnointikäytäntö

Yhtiökokous hyväksyi myös hallituksen ehdotuksen mukaisesti Kuntarahoituksen osakkeiden liittämisen arvo-osuusjärjestelmään hallituksen päättämänä ajankohtana sekä sen edellyttämistä muutoksista Kuntarahoituksen yhtiöjärjestykseen. Yhtiön osakkeiden liittäminen arvo-osuusjärjestelmään on vielä vaadittavilta toimenpiteiltään kesken. Lisäksi yhtiöjärjestykseen tehtiin muita teknisempiä tarkennuksia. Varsinaisen yhtiökokouksen päätökset ovat luettavissa Kuntarahoituksen verkkosivuilla olevasta yhtiökokouksen pöytäkirjasta.

Hallitus

Omistajien nimitysvaliokunta teki ehdotuksen 28.3.2023 järjestetylle yhtiökokoukselle yhtiön hallitukseen valittavista henkilöistä toimikaudelle, joka alkoi vuoden 2023 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä ja päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Yhtiökokous päätti valita hallituksen jäseniksi seuraavat henkilöt: Maaria Eriksson, Markku Koponen, Kari Laukkanen, Tuomo Mäkinen, Minna Smedsten, Denis Strandell, Leena Vainiomäki ja Arto Vuojolainen. Kuntarahoituksen hallitus valitsi omistajien nimitysvaliokunnan ehdotuksesta puheenjohtajaksi Kari Laukkanen ja varapuheenjohtajaksi Maaria Erikssonin.

Kuntarahoituksella on sääntelyn edellyttämät, hallituksen perustamat tarkastus-, riski- ja palkitsemisvaliokunnat, jotka toimivat hallitusta avustavina ja valmistelevinä toimieliminä.

Tarkastusvaliokuntaan hallitus valitsi Markku Koposen puheenjohtajaksi sekä Tuomo Mäkisen, Minna Smedstenin ja Denis Strandellin jäseniksi. Riskivaliokuntaan hallitus valitsi Leena Vainiomäen puheenjohtajaksi sekä Maaria Erikssonin, Kari Laukkanen ja Arto Vuojolaisen jäseniksi. Palkitsemisvaliokuntaan hallitus valitsi Kari Laukkanen puheenjohtajaksi sekä Leena Vainiomäen ja Maaria Erikssonin jäseniksi.

Vuoden 2022 varsinaisesta yhtiökokouksesta vuoden 2023 varsinaiseen yhtiökokoukseen asti hallitukseen kuuluivat seuraavat jäsenet: Kari Laukkanen (puheenjohtaja), Maaria Eriksson (varapuheenjohtaja), Markku Koponen, Vivi Marttila, Tuomo Mäkinen, Minna Smedsten, Denis Strandell ja Leena Vainiomäki. Vivi Marttila ei ollut enää käytettävissä hallitukseen maaliskuussa 2023 alkaneelle kaudelle.

Hallituksen ja sen valiokuntien toimintaa on selostettu tarkemmin Kuntarahoituksen verkkosivuilla.

Henkilöstö

Kuntarahoitus-konsernissa työskenteli joulukuun 2023 lopussa 185 henkilöä (175), joista emoyhtiössä 174 henkilöä (165). Henkilöstölle maksetut palkat ja palkkiot olivat koko konsernissa 16,9 miljoonaa euroa (15,5 miljoonaa euroa).

Kuntarahoituksen toimitusjohtajana toimii Esa Kallio ja toimitusjohtajan sijaisena johtaja Mari Tyster. Lisäksi Kuntarahoituksen johtoryhmään kuuluvat johtajat

Aku Dunderfelt, Toni Heikkilä, Joakim Holmström, Harri Luhtala, Minna Piitulainen ja Juha Volotinen.

Palkat ja palkitseminen

Kuntarahoitus-konsernin johdon ja henkilöstön palkkiot muodostuvat kiinteästä palkkiosta (peruspalkka ja luontoisedut) ja muuttuvasta palkitsemisesta palkitsemisjärjestelmän ehtojen mukaan. Palkitsemisjärjestelmän periaatteet vahvistaa emoyhtiön hallitus, ja ne arvioidaan vuosittain. Palkitsemisjärjestelmiin ja palkkioihin liittyvässä työssä hallitusta avustaa hallituksen palkitsemisvaliokunta. Lisätietoja palkoista ja palkitsemisesta on konsernitilinpäätöksen liitteessä *43 Palkat ja palkitseminen*. Kuntarahoitus-konserni julkistaa vuosikertomuksen julkistamisen yhteydessä tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisen riskienhallintaa, vakavaraisuutta ja palkitsemista koskevia tietoja sisältävän Pilari III -raportin, joka on saatavilla Kuntarahoituksen verkkosivuilla englanniksi.

Sisäinen tarkastus

Kuntarahoitus-konsernin sisäisen tarkastuksen tehtäviin kuuluu valvoa konsernin taloudellisen ja muun johtamisinformaation luotettavuutta ja oikeellisuutta. Lisäksi sen tehtävänä on varmistaa, että Kuntarahoitus-konsernilla on toimintaa varten riittävät ja asianmukaisesti järjestetyt toimintatavat ja tietotekniset järjestelmät ja että toimintaan liittyvien riskien hallinta on riittävää. Sisäisen tarkastuksen johtajana on aloittanut Mauri Mikola maaliskuussa 2023.

Osakepääoma ja omistajat

Osakepääoma ja omistajat

Tilikauden 2023 lopussa Kuntarahoituksen maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli 43 008 044,20 euroa. Osakkeiden lukumäärä on 39 063 798. Yhtiössä on käytössä kaksi osakesarjaa (A- ja B-osakesarjat), joilla on yhtäläiset ääni- ja osinko-oikeudet. Jokainen osake oikeuttaa yhtiökokouksessa yhteen ääneen.

Vuoden 2023 päättyessä Kuntarahoituksella oli 276 osakkeenomistajaa (276).

10 suurinta osakkeenomistajaa 31.12.2023

	kpl	%-osuus
1. Keva	11 975 550	30,7
2. Suomen valtio	6 250 000	16,0
3. Helsingin kaupunki	4 066 525	10,4
4. Espoon kaupunki	1 547 884	4,0
5. VAV Asunnot Oy (Vantaan kaupunki)	963 048	2,5
6. Tampereen kaupunki	919 027	2,4
7. Oulun kaupunki	903 125	2,3
8. Turun kaupunki	763 829	2,0
9. Kuopion kaupunki	592 028	1,5
10. Lahden kaupunki	537 926	1,4

Taulukossa esitetyt osakemäärät eivät sisällä näiden osakkeenomistajien konserniyhtiöiden mahdollisesti omistamia osakkeita.

Kuntarahoituksen tiedon mukaan suurimpien osakkeenomistajien omistuksissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden aikana.

Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Kuntarahoituksen hallituksen tiedossa ei ole sellaisia seikkoja, jotka vaikuttaisivat olennaisesti konsernin taloudelliseen asemaan tilikauden päättymisen jälkeiseltä ajalta.

Näkymät vuodelle 2024

Näkymät vuodelle 2024

Maailmantaloudessa vuosi 2024 käynnistyy heikkenevän suhdanteen merkeissä. Kasvun lähteitä on niukasti, kun koronnostojen kysyntää hidastavat vaikutukset saavuttavat huippunsa. Samaan aikaan finanssipolitiikka on kiristymässä, koska valtioilla on tarvetta suitsia velanottoa. Myös geopoliittinen toimintaympäristö jatkuu arvaamattomana. Talouden jäähtyminen toisaalta vaimentaa hintapaineita ja euroalueella inflaatio alenee kohti keskuspankin kahden prosentin tavoitetta. EKP:n odotetaan käynnistävän koronlaskut vuoden 2024 aikana.

Suomessa taloutta kuormittavien tekijöiden yhteisvaikutus on voimakkaimmillaan alkuvuoden 2024 aikana. Vuoden edetessä elpyminen vähitellen käynnistyy kotimarkkinoiden vedolla, kun inflaatio helpottaa, kuluttajien ostovoima kasvaa ja korot kääntyvät maltilliseen laskuun. Loppuvuotta kohden myös vientimarkkinat voivat jo tukea talouden toipumista. Heikon lähtötason vuoksi Suomen bkt-kasvu voi kuitenkin jäädä vuonna 2024 lievästi negatiiviseksi.

Talouden taantuma heijastuu väistämättä myös työllisyyteen. Suomessa rakenteellinen työvoimapula on tosin monilla aloilla niin suurta, ettei työttömyysasteessa ole toistaiseksi näköpiirissä voimakasta nousua. Työllisyyden näkymä on kuitenkin riskialtis. Rakennusalan laman lopullista syvyyttä ja mahdollisia kerrannaisvaikutuksia muille toimialoille on vielä vaikea arvioida. Myös euroalueen inflaatiokehitykseen liittyy yhä epävarmuutta. Mikäli inflaatio ei hidastu ennakoidusti ja odotukset korkojen alenemisesta jäävät täyttymättä, talouden taantuma voi pitkittyä ja työttömyys nousta arvioitua enemmän.

Vaikka hallitusohjelmaan on kirjattu kunnianhimoiset sopeutustavoitteet, julkinen talous pysyy lähivuodet huomattavan alijäämäisenä eikä velkaantumisen taitu. Odotuksia voimakkaampi sote-menojen ja rahoituskustannusten kasvu sekä verotulokertymien suhdanneluontoinen heikentyminen vaikeuttavat valtiontalouden tasapainottamista. Kuntasektorikin palaa muutaman poikkeuksellisen vahvan vuoden jälkeen selvästi

alijäämäiseksi, kun erilaiset positiiviset kertaerät poistuvat, kustannukset kasvavat ja valtionosuudet pienenevät. Kuntatalouden suurimpia epävarmuustekijöitä ovat yleistaloudellinen kehitys, valtionosuusjärjestelmän tulevat muutokset sekä TE-uudistuksesta mahdollisesti koituvat lisämenot.

Edellä kuvatut seikat huomioon ottaen Kuntarahoitus-konserni arvioi konsernin liikevoiton ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia olevan samantasoinen tai suurempi kuin vuonna 2023. Konsernin vakavaraisuuden ja vähimmäisomavaraisuusasteen arvioidaan säilyvän vahvoina. IFRS-tilinpäätösnormiston arvostusperiaatteet voivat aiheuttaa merkittäviä, mutta väliaikaisia realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, joista osa lisää myös liikevoiton volatiliiteettia ja vaikeuttaa siten liikevoiton ennustettavuutta.

Tässä esitetyt arviot perustuvat tämänhetkiseen näkemykseen toimintaympäristön ja toiminnan kehityksestä.

Hallituksen ehdotus taseen osoittaman voiton käyttämisestä ja osingonjaosta päättämisestä

Hallituksen ehdotus taseen osoittaman voiton käyttämisestä ja osingonjaosta päättämisestä

Kuntarahoitus Oyj:n voitonjakokelpoiset varat ovat 365,6 miljoonaa euroa, josta tilikauden voitto on 67,4 miljoonaa euroa.

Yhtiökokouksen maaliskuussa 2023 vahvistaman osinkopolitiikan mukaan Kuntarahoituksen tavoitteena on maksaa osinkoina 30–60 % konsernin tilikauden tuloksesta. Hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vuodelta 2023 vahvistettavan taseen perusteella jaetaan osinkoa 1,69 euroa osakkeelta, yhteensä 66,0 miljoonaa euroa, mikä vastaa 59,7 % konsernin tilikauden tuloksesta. Tilikaudelta 2022 osinkoja maksettiin 67,6 miljoonaa euroa.

Kuntarahoituksen tilikauden tulos oli vahva. Hallitus pitää perusteltuna ehdotuksen mukaisen osingon jakamista. Kuntarahoitus ylittää merkittävästi kaikki yhtiölle asetetut vakavaraisuusvaatimukset. Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia, eikä ehdotettu voitonjako hallituksen arvion mukaan vaaranna pääomavaateiden täyttämistä tai Yhtiön maksuvalmiutta tai ole ristiriidassa Kuntarahoitusta velvoittavan lainsäädännön kanssa.

Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka on merkittynä Yhtiön osakasluetteloon 21.5.2024. Hallitus ehdottaa, että osinko maksetaan aikaisintaan 28.5.2024.

Konsernin tunnuslukujen kehitys 2019–2023

Konsernin tunnuslukujen kehitys 2019–2023

	1-12/2023	1-12/2022	1-12/2021	1-12/2020	1-12/2019
Liikevaihto (milj. euroa)	2 680	759	535	532	718
Korkokate (milj. euroa)*	259	241	280	254	240
%-osuus liikevaihdosta	9,7	31,8	52,4	47,7	33,5
Liikevoitto (milj. euroa)*	139	215	240	194	131
%-osuus liikevaihdosta	5,2	28,3	44,8	36,5	18,3
Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset (milj. euroa)*	-37	45	27	-3	-54
Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia (milj. euroa)*	176	170	213	197	186
Kulu–tuottosuhde, %*	32,4	23,9	21,7	21,6	29,9
Kulu–tuottosuhde ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, %*	27,4	28,4	23,8	21,3	23,2
Oman pääoman tuotto (ROE), %*	6,6	9,9	10,7	9,4	6,8
Oman pääoman tuotto (ROE) ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, %*	8,4	7,8	9,6	9,6	9,6
Koko pääoman tuotto (ROA), %*	0,2	0,4	0,4	0,4	0,3
Koko pääoman tuotto (ROA) ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, %*	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Pitkäaikainen uusi asiakasrahoitus (milj. euroa)*	4 370	4 375	3 671	5 157	3 486
Pitkäaikainen uusi varainhankinta (milj. euroa)*	10 087	8 827	9 395	10 966	7 385

Konsernin tunnuslukujen kehitys 2019–2023

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Pitkäaikainen asiakasrahoitus (milj. euroa)*	32 022	29 144	29 214	28 022	24 798
Vihreän rahoituksen määrä (milj. euroa)*	4 795	3 251	2 328	1 786	1 263
Yhteiskunnallisen rahoituksen määrä (milj. euroa)*	2 234	1 734	1 161	589	-
Varainhankinnan kokonaismäärä (milj. euroa)*	43 320	40 210	40 712	38 139	33 929
Oma pääoma (milj. euroa)	1 744	1 614	1 862	1 705	1 594
Taseen loppusumma (milj. euroa)	49 736	47 736	46 360	44 042	38 934
Kokonaislikviditeetti (milj. euroa)*	11 633	11 506	12 222	10 089	9 882
Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %	409,1	256,7	334,9	264,4	430,2
Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR), %	124,1	120,3	123,6	116,4	116,3
Omavaraisuusaste, %*	3,5	3,4	4,0	3,9	4,1
Ydinpääoma (CET1) (milj. euroa)	1 550	1 482	1 408	1 277	1 162
Ensisijainen pääoma (Tier 1) (milj. euroa)	1 550	1 482	1 756	1 624	1 510
Omat varat yhteensä (milj. euroa)	1 550	1 482	1 756	1 624	1 510
CET1-vakavaraisuus, %	103,4	97,6	95,0	104,3	83,1
Tier 1-vakavaraisuus, %	103,4	97,6	118,4	132,7	107,9
Kokonaisvakavaraisuus, %	103,4	97,6	118,4	132,7	107,9
Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio), %**	12,0	11,6	12,8	3,9	4,0
Henkilöstö	185	175	164	165	167

* Vaihtoehtoinen tunnusluku.

** Kuntarahoitus on CRR II -asetuksen mukainen julkinen kehitysluottolaitos, ja näin ollen voi vähentää laskennassa vastuistaan kunta-, hyvinvointialue- ja valtiotilillä olevat luottosaatavansa. CRR II -asetus astui voimaan kesäkuussa 2021.

Kaikkien tunnuslukujen laskentakaavat ovat sivuilla 86–94. Tässä toimintakertomuksessa esitetyt luvut ovat Kuntarahoitus-konsernin lukuja ellei toisin ole mainittu.

Liite 1. Tunnusluvut

Kuntarahoitus-konserni määrittelee vaihtoehtoiset tunnusluvut (*Alternative Performance Measures, APM*) tunnusluvuiksi, joita ei ole määritelty IFRS-standardeissa tai vakavaraisuussäännöksissä (*CRD/CRR*). Vaihtoehtoiset tunnusluvut parantavat vertailukelpoisuutta saman toimialan yritysten ja eri raportointikausien välillä ja tarjoavat arvokasta tietoa taloudellisten raporttien lukijoille. Vaihtoehtoiset tunnusluvut tarjoavat johdonmukaisen perustan eri kausien tulosten vertaamiseen ja konsernin suorituskyvyn arviointiin. Ne ovat myös tärkeä osa konsernin johdon asettamien operatiivisten tavoitteiden määrittämistä ja seurantaa.

Vaihtoehtoiset tunnusluvut esitetään konsernin taloudellisessa raportoinnissa Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (*European Securities and Markets Authority, ESMA*) vaihtoehtoisista tunnusluvuista antamien ohjeiden mukaisesti.

Tunnuslukujen laskentakaavoja on päivitetty soveltuvien osin huomioimaan Finanssivalvonnan *Määräykset ja Ohjeet 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus* tehtyjä muutoksia tiettyihin tuloslaskelman eriin. Myös vertailutiedot on muutettu vastaamaan päivitettyä ohjeistusta.

Liite 1. Tunnusluvut

Vaihtoehtoinen tunnusluku Miljoonaa euroa	Määritelmä /perustelu	Laskentakaava ja täsmäytys	1-12/2023	1-12/2022
Korkokate	Korkotuotot rahoitusvaroista ja korkokulut rahoitusveloista kirjataan korkokatteeseen. Konsernin liiketoiminnan tuotoista suurin osa muodostuu korkokatteesta.	Korkotuotot ja vastaavat tuotot (sis. leasing) Korkokulut ja vastaavat kulut	2 718 -2 458	712 -471
		Korkokate	259	241
Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset	IFRS 9 -standardin mukaisesti osa konsernin rahoitusinstrumenteista arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti, mikä lisää konsernin tulosvolatiliteettiä. Eri raportointikausien ja yritysten liiketoiminnan tuloksellisuuden vertailtavuuden parantamiseksi on usein tarpeen raportoida konsernin tulosta ja siihen liittyviä tunnuslukuja ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia. Laskentakaavan erät ovat tuloslaskelman erästä <i>Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot</i> .	Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloslaskelman kautta kirjattavat nettotuotot, realisoitumattomat käyvän arvon muutokset Suojauslaskennan nettotulos	-10 -27	8 36
		Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset	-37	45
Liikevoitto	Liikevoitto kuvaa konsernin liiketoiminnan tulosta ennen veroja.	Liikevoitto	139	215
Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia kuvaa konsernin operatiivisen liiketoiminnan ansaintakykyä.	Liikevoitto - Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset	139 -37	215 45
		Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	176	170
Tuotot	Tuotot kuvastavat mm. kulu-tuottosuhte -tunnusluvussa jakajana käytettyä (palkkiokuluilla oikaistua) erää, joka kuvaa konsernin kaikkia tuottoja ml. korkokate.	Korkokate Palkkiotuotot Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot Liiketoiminnan muut tuotot	259 2 -39 0 0	241 2 45 0 0
		Tuotot	222	288

Liite 1. Tunnusluvut

Vaihtoehtoinen tunnusluku Miljoonaa euroa	Määritelmä /perustelu	Laskentakaava ja täsmäytys	1-12/2023	1-12/2022
Tuotot ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	Tuotot ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia kuvastaa konsernin operatiivisen liiketoiminnan tuottoja, joista merkittävin on korkokate.	Tuotot - Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset	222 -37	288 45
		Tuotot ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	259	243
Muut tuotot	Muut tuotot pitävät sisällään kaikki konsernin muut tuotot, pl. korkokate sekä realisoitumattomat käyvän arvon muutokset.	Palkkiotuotot Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloslaskelman kautta kirjattavat nettotuotot, realisoituneet Valuuttakurssieroista johtuvat nettotuotot Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot Liiketoiminnan muut tuotot	2 0 -2 0 0	2 - 0 0 0
		Muut tuotot	0	2
Kulut	Kulut kuvastavat mm. kulu-tuottosuhte -tunnusluvussa jaettavana (pl. palkkiokulut) käytettyä erää, joka kuvaa konsernin kaikkia liiketoiminnan kuluja.	Palkkiokulut Henkilöstö- ja hallintokulut Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä Liiketoiminnan muut kulut	16 41 7 19	6 37 10 20
		Kulut	82	73
Kulut ilman kertaluonteista erää	Kulut ilman kertaluonteista erää kuvastaa aiempiin raportointikausiin vertailukelpoista kulujen määrää.	Kulut - Kertaluonteinen keskeytetystä järjestelmähankkeesta kirjattu kulu	82 -	73 -5
		Kulut ilman kertaluonteista erää	82	69
Kulu-tuottosuhte	Kulu-tuottosuhte on rahoitustoimialalla vakiintunut tunnusluku kulujen ja tuottojen välisen suhteen arvioimiseksi. Suhdeluku antaa sijoittajille vertailukelpoisen kuvan konsernin toiminnan kustannustehokkuudesta.	Kulut (pl. palkkiokulut) ÷ Tuotot (sis. nettopalkkiotuotot)	67 205	68 283
		Kulu-tuottosuhte, %	32,4 %	23,9 %

Liite 1. Tunnusluvut

Vaihtoehtoinen tunnusluku Miljoonaa euroa	Määritelmä /perustelu	Laskentakaava ja täsmäytys	1-12/2023	1-12/2022
Kulu-tuottosuhte ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	Kulu-tuottosuhte ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia antaa kulu-tuottosuhdetta tarkemman kuvan konsernin operatiivisesta tehokkuudesta, koska se ei huomioi realisoitumattomien käyvän arvon muutosten vaikutusta kulu-tuottosuhteeseen. Tunnusluku parantaa vertailukelpoisuutta eri raportointikausien ja yritysten välillä.	Kulut (pl. palkkiokulut) ÷ (Tuotot (sis. nettopalkkiotuotot) - Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset)	67 205 -37	68 283 45
		Kulu-tuottosuhte ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, %	27,4 %	28,4 %
Realisoitumattomien käyvän arvon muutosten vaikutus kauden laajaan tulokseen ja omaan pääomaan verojen jälkeen	Tunnusluku kuvaa kauden realisoitumattomien käyvän arvon muutosten vaikutusta konsernin laajaan tulokseen ja omaan pääomaan verojen jälkeen.	Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset, tulosvaikutteiset Tulosvaikutteisesti kirjatut verot realisoitumattomista käyvän arvon muutoksista Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos verojen jälkeen Suojauskustannuksen (<i>Cost-of-Hedging</i>) muutos verojen jälkeen Käyvän arvon muutos käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista verojen jälkeen Tuloslaskelmaan siirretty erä käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen myynneistä verojen jälkeen	-37 7 60 20 6 0	45 -9 0 -12 -5 -
		Realisoitumattomien käyvän arvon muutosten vaikutus kauden laajaan tulokseen ja omaan pääomaan verojen jälkeen	57	19
Pitkäaikainen uusi asiakasrahoitus	Johdon raportoinnissa konsernin liiketoiminnan volyymin kuvaamiseen käytetty suoritusasomittari (<i>KPI</i>). Tunnusluku sisältää kauden aikaisen uuden nostetun antolainauksen ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia sekä uuden leasingrahoituksen määrän ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia.	Uusi luotonanto Uusi leasingrahoitus	4 103 268	4 074 301
		Pitkäaikainen uusi asiakasrahoitus	4 370	4 375
Pitkäaikainen uusi varainhankinta	Johdon raportoinnissa konsernin varainhankinnan aktiivisuuden kuvaamiseen käytetty suoritusasomittari (<i>KPI</i>). Tunnusluku sisältää yli vuoden mittaisen kauden aikana tehdyn uuden varainhankinnan ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia.	Pitkäaikainen uusi varainhankinta	10 087	8 827

Liite 1. Tunnusluvut

Vaihtoehtoinen tunnusluku Miljoonaa euroa	Määritelmä /perustelu	Laskentakaava ja täsmäytys	1-12/2023	1-12/2022
Oman pääoman tuotto (ROE), %	ROE mittaa konsernin pääoman käytön tehokkuutta. Tunnuslukua käytetään yleisesti suorituskykymittarina ja vaihtoehtoisena tunnuslukuna se parantaa yritysten taloudellisen raportoinnin vertailukelpoisuutta.	((Liikevoitto - Verot) ÷ Oma pääoma ja määräysvallattomien omistajien osuus (kauden alun ja lopun keskiarvo)) x100	139 -28 1 679	215 -43 1 738
		Oman pääoman tuotto (ROE), %	6,6 %	9,9 %
Oman pääoman tuotto (ROE) ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, %	Konsernin käyttämä strateginen mittari. Realisoitumattomien käyvän arvon muutosten pois lukeminen parantaa ROEn vertailukelpoisuutta raportointikausien välillä.	((Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia - Verot) ÷ Oma pääoma ja määräysvallattomien omistajien osuus (kauden alun ja lopun keskiarvo)) x100	176 -35 1 679	170 -34 1 738
		Oman pääoman tuotto (ROE) ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, %	8,4 %	7,8 %
Koko pääoman tuotto (ROA), %	ROA mittaa konsernin investointien tehokkuutta. Sitä käytetään yleisesti suorituskykymittarina ja vaihtoehtoisena tunnuslukuna se parantaa yritysten taloudellisen raportoinnin vertailukelpoisuutta.	((Liikevoitto - Verot) ÷ Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)) x100	139 -28 48 736	215 -43 47 048
		Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,2 %	0,4 %
Koko pääoman tuotto (ROA) ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, %	Realisoitumattomien käyvän arvon muutosten pois lukeminen parantaa ROAn vertailukelpoisuutta raportointikausien välillä.	((Liikevoitto ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia - Verot) ÷ Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)) x100	176 -35 48 736	170 -34 47 048
		Koko pääoman tuotto (ROA) ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, %	0,3 %	0,3 %

Liite 1. Tunnusluvut

Vaihtoehtoinen tunnusluku Miljoonaa euroa	Määritelmä /perustelu	Laskentakaava ja täsmäytys	31.12.2023	31.12.2022
Omaraisuusaste, %	Omaraisuusaste on vakavaraisuussuhdetta kuvaava tunnusluku, joka mittaa oman pääoman rahoittamaa varojen määrää. Sitä käytetään yleisesti suorituskyky mittarina ja vaihtoehtoisena tunnuslukuna se parantaa yritysten välistä vertailtavuutta.	(Oma pääoma ja määräysvallattomien omistajien osuus ÷ Taseen loppusumma) x100 Omaraisuusaste, %	1744 49 736	1614 47 736
Lainakanta	Johdon raportoinnissa konsernin liiketoiminnan volyymin kuvaamiseen käytetty suoritusaste mittari (KPI).	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä - Leasing Lainakanta	32 022 1 442 30 580	29 144 1 303 27 841
Pitkäaikainen asiakasrahoitus	Johdon raportoinnissa konsernin liiketoiminnan volyymin kuvaamiseen käytetty suoritusaste mittari (KPI).	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä Pitkäaikainen asiakasrahoitus	32 022 32 022	29 144 29 144
Pitkäaikainen asiakasrahoitus ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	Johdon raportoinnissa konsernin liiketoiminnan volyymin kuvaamiseen käytetty suoritusaste mittari (KPI), jossa realisoitumattomat käyvän arvon muutokset on haluttu eliminoida, jotta varsinaiset asiakasrahoituksessa tapahtuneet muutokset käyvät ilmi tunnusluvusta.	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä - Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset Pitkäaikainen asiakasrahoitus ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	32 022 926 32 948	29 144 1 516 30 660
Vihreän ja yhteiskunnallisen rahoituksen määrä pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	Johdon raportoinnissa konsernin liiketoiminnan volyymin kuvaamiseen käytetty suoritusaste mittari (KPI).	Vihreän rahoituksen määrä Yhteiskunnallisen rahoituksen määrä (Vihreän ja yhteiskunnallisen rahoituksen määrä yhteensä ÷ Pitkäaikainen asiakasrahoitus ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia) x100 Vihreän ja yhteiskunnallisen rahoituksen määrä pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta ilman realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia	4 795 2 234 7 029 32 948 21,3 %	3 251 1 734 4 985 30 660 16,3 %
Lyhytaikainen asiakasrahoitus	Johdon raportoinnissa konsernin liiketoiminnan volyymin kuvaamiseen käytetty suoritusaste mittari (KPI).	Saamistodistukset, rahamarkkinatodistukset asiakkailta Lyhytaikainen asiakasrahoitus	1 575 1 575	1 457 1 457

Liite 1. Tunnusluvut

Vaihtoehtoinen tunnusluku Miljoonaa euroa	Määritelmä /perustelu	Laskentakaava ja täsmäytys	31.12.2023	31.12.2022
Varainhankinnan kokonaismäärä	Johdon raportoinnissa konsernin varainhankinnan volyymin kuvaamiseen käytetty suoritusasomittari (KPI).	Velat luottolaitoksille Velat yleisölle ja julkisyhteisöille Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	214 2 588 40 602	2 333 2 530 35 592
		Yhteensä	43 404	40 454
		- Saadut lisävakuudet (CSA-vakuudet)	-82	-244
		- Vaadittuun maksettavat velat luottolaitoksille	-2	-
		Varainhankinnan kokonaismäärä	43 320	40 210
Pitkäaikainen varainhankinta	Johdon raportoinnissa konsernin varainhankinnan volyymin kuvaamiseen käytetty suoritusasomittari (KPI).	Varainhankinnan kokonaismäärä - Lyhytaikaiset velkakirjalainat (ECP)	43 320 -3 987	40 210 -4 650
		Pitkäaikainen varainhankinta	39 332	35 560
Kokonaislikviditeetti	Johdon raportoinnissa konsernin maksuvalmiuden kuvaamiseen käytetty suoritusasomittari (KPI).	Saamistodistukset - Lyhytaikainen asiakasrahoitus	5 145 -1 575	4 787 -1 457
		Arvopaperisijoitukset yhteensä	3 570	3 330
		Käteiset varat	0	0
		Talletukset	8 062	8 176
		Muut sijoitukset yhteensä	8 063	8 176
		Kokonaislikviditeetti	11 633	11 506
Vastuullisten sijoitusten määrä suhteessa konsernin omaan vihreään ja yhteiskunnalliseen varainhankintaan	Johdon raportoinnissa vastuullisuuden kuvaamiseen käytetty suoritusasomittari (KPI).	(Vastuullisten sijoitusten määrä ÷ Vihreän ja yhteiskunnallisen varainhankinnan määrä) x100	635 4 523	498 3 430
		Vastuullisten sijoitusten määrä suhteessa konsernin omaan vihreään ja yhteiskunnalliseen varainhankintaan	14,0 %	14,5 %

Liite 1. Tunnusluvut

Muut tunnusluvut Miljoonaa euroa	Määritelmä	Laskentakaava ja täsmäytys	1-12/2023	1-12/2022
Liikevaihto	Määritetty IAS 1-standardissa. Liikevaihtoa ei esitetä konsernin tuloslaskelmassa omana eränään, minkä vuoksi konserni esittää laskentakaavan ja täsmäytyksen tunnuslukutaulukossa.	Korkotuotot ja vastaavat tuotot (sis. leasing) Palkkiotuotot Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot Liiketoiminnan muut tuotot	2 718 2 -39 0 0	712 2 45 0 0
		Liikevaihto	2 680	759
			31.12.2023	31.12.2022
Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %	Määritetty vakavaraisuusasetuksessa (CRR).	(Likvidit varat ÷ (Likviditeetin ulosvirtaukset – likviditeetin sisäänvirtaukset stressitilanteessa)) x100	10 909 2 667	10 882 4 240
		Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %	409,1%	256,7%
Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR), %	Määritetty vakavaraisuusasetuksessa (CRR).	(Pysyvän varainhankinnan erät (ASF) ÷ Pysyvää varainhankintaa edellyttävät erät (RSF)) x100	36 279 29 244	31 966 26 583
		Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR), %	124,1%	120,3%
CET1-vakavaraisuus, %	Määritetty vakavaraisuusasetuksessa (CRR).	(Ydinpääoma (CET1) ÷ Riskipainotetut saamiset) x100	1 550 1 500	1 482 1 518
		CET1-vakavaraisuus, %	103,4%	97,6%

Liite 1. Tunnusluvut

Muut tunnusluvut Miljoonaa euroa	Määritelmä	Laskentakaava ja täsmäytys	31.12.2023	31.12.2022
Tier 1 -vakavaraisuus, %	Määritelty vakavaraisuusasetuksessa (CRR).	(Ensisijainen pääoma (Tier 1) ÷ Riskipainotetut saamiset) x100	1550 1500	1482 1518
		Tier 1 -vakavaraisuus, %	103,4 %	97,6 %
Kokonais- vakavaraisuus, %	Määritelty vakavaraisuusasetuksessa (CRR).	(Omat varat yhteensä ÷ Riskipainotetut saamiset) x100	1550 1500	1482 1518
		Kokonaisvakavaraisuus, %	103,4 %	97,6 %
Vähimmäis- omavaraisuusaste, %	Määritelty vakavaraisuusasetuksessa (CRR).	(Ensisijainen pääoma (Tier 1) ÷ Vastuiden kokonaismäärä) x100	1550 12 877	1482 12 777
		Vähimmäisomavaraisuusaste, %	12,0 %	11,6 %

Liite 2. Konsernin vakavaraisuusasema

Liite 2. Konsernin vakavaraisuusasema

Taulukko 1. Vähimmäispääomavaatimukset ja pääomapuskurit

Vähimmäispääomavaatimukset ja pääomapuskurit, % 31.12.2023	Pääomavaatimus	Kiinteä lisäpääoma- vaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpääoma- vaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Järjestelmäriski- puskuri ⁴⁾	Pääomapuskurit yhteensä	Yhteensä
Ydinpääoma (CET1)	4,50 %	2,50 %	0,92 %	0,50 %	0,00 %	3,92 %	8,42 %
Ensisijainen pääoma (T1)	6,00 %	2,50 %	0,92 %	0,50 %	0,00 %	3,92 %	9,92 %
Omat varat yhteensä	8,00 %	2,50 %	0,92 %	0,50 %	0,00 %	3,92 %	11,92 %

Vähimmäispääomavaatimukset ja pääomapuskurit (1 000 €) 31.12.2023	Pääomavaatimus	Kiinteä lisäpääoma- vaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpääoma- vaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Järjestelmäriski- puskuri ⁴⁾	Pääomapuskurit yhteensä	Yhteensä
Ydinpääoma (CET1)	67 480	37 489	13 850	7 498	0	58 837	126 316
Ensisijainen pääoma (T1)	89 973	37 489	13 850	7 498	0	58 837	148 810
Omat varat yhteensä	119 964	37 489	13 850	7 498	0	58 837	178 801

Liite 2. Konsernin vakavaraisuusasema

Kuntarahoitus Oyj • vuosikertomus 2023

Vähimmäispääomavaatimukset ja pääomapuskurit, % 31.12.2022	Pääomavaatimus	Kiinteä lisäpääoma- vaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpääoma- vaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Järjestelmäriski- puskuri ⁴⁾	Pääomapuskurit yhteensä	Yhteensä
Ydinpääoma (CET1)	4,50 %	2,50 %	0,81 %	0,50 %	0,00 %	3,81 %	8,31 %
Ensisijainen pääoma (T1)	6,00 %	2,50 %	0,81 %	0,50 %	0,00 %	3,81 %	9,81 %
Omat varat yhteensä	8,00 %	2,50 %	0,81 %	0,50 %	0,00 %	3,81 %	11,81 %

Vähimmäispääomavaatimukset ja pääomapuskurit (1 000 €) 31.12.2022	Pääomavaatimus	Kiinteä lisäpääoma- vaatimus ¹⁾	Muuttuva lisäpääoma- vaatimus ²⁾	O-SII ³⁾	Järjestelmäriski- puskuri ⁴⁾	Pääomapuskurit yhteensä	Yhteensä
Ydinpääoma (CET1)	68 312	37 951	12 320	7 590	0	57 861	126 173
Ensisijainen pääoma (T1)	91 082	37 951	12 320	7 590	0	57 861	148 943
Omat varat yhteensä	121 443	37 951	12 320	7 590	0	57 861	179 304

- ¹⁾ Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014) luku 10:3 § ja EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013) ja -direktiivi (2013/36/EU). Voimassa 1.1.2015 alkaen.
- ²⁾ Laki luottolaitostoiminnasta luku (610/2014) 10:4-6 § ja EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013) ja -direktiivi (2013/36/EU). Finanssivalvonnan johtokunta päätti 19.12.2023 (16.12.2022) olla asettamatta muuttuvaa lisäpääomavaatimusta Suomeen kohdistuville luottovastuille. Vastuiden maantieteellisen jakauman perusteella määrityvä luottolaitoskohtainen lisäpääomavaatimus Kuntarahoitus-konsernille on 0,92 % (0,81 %).
- ³⁾ Muu rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen lisäpääomavaatimus: Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014) luku 10:8 § ja EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013) ja -direktiivi (2013/36/EU). Lisäpääomavaatimus (O-SII) Kuntarahoitus-konsernille on 0,5 % (0,5 %). Finanssivalvonnan päätös 28.6.2023, voimassa heti.
- ⁴⁾ Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014) luku 10:6a § ja EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013) ja -direktiivi (2013/36/EU). Maaliskuun lopussa 2023 Finanssivalvonta asetti Kuntarahoitukselle rakenteellisten ominaisuuksien perusteella määrättävän ydinpääomalla katettavan lisäpääomavaatimuksen, ns. järjestelmäriskipuskurivaatimuksen suuruudeltaan 1%. Päätös tulee voimaan huhtikuun 2024 alusta ja vastaa muille suomalaisille pankeille samassa yhteydessä asetettua vaatimusta. Ennen huhtikuun 2024 alkua järjestelmäriskipuskurivaatimus on 0 %. Järjestelmäriskipuskurivaatimus ja O-SII-lisäpääomavaatimus ovat rinnakkaisia puskureita, joista sovelletaan suurempaa.

Edellä olevien lisäksi Euroopan keskuspankki (EKP) on asettanut osana vuosittaista valvojan arviota (SREP) Kuntarahoitus-konsernille 2 % lisäpääomavaatimuksen (P2R). Kun huomioidaan lisäpääomavaatimus, SREP:n mukaista kokonaispääomavaatimusta (TSCR) kuvaava suhde oli joulukuun 2023 lopussa 10,0 % (10,0 %). Kokonaispääomavaatimuksen minimitaso on 13,92 % (13,81 %) sisältäen P2R:n sekä muut lisäpääomavaatimukset.

Liite 2. Konsernin vakavaraisuusasema

Taulukko 2. Omat varat

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Osakepääoma	42 583	42 583
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	40 366	40 366
Kertyneet voittovarot	1 576 480	1 533 535
Käyvän arvon rahasto	84 111	-3 052
Muut rahastot	277	277
Ennakoitu voitonjako	-66 018	-67 580
Ydinpääoma (CET1) ennen lakisääteisiä oikaisuja	1 677 800	1 546 129
Aineettomat hyödykkeet	-6 311	-8 831
Laskennalliset verosaamiset, jotka eivät synny väliaikaisten erojen seurauksena	-9	-763
Omiin varoihin sovellettavista suodattimista johtuvat ydinpääoman mukautukset	-121 670	-54 925
Ydinpääoma (CET1)	1 549 809	1 481 610
Muihin ensisijaisiin omiin varoihin luettavat instrumentit	-	-
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	-	-
Ensisijainen pääoma (T1)	1 549 809	1 481 610
Toissijainen pääoma (T2)	-	-
Omat varat yhteensä	1 549 809	1 481 610

Ydinpääomaan on sisällytetty tilikauden voitto, joka on ollut tilintarkastuksen kohteena, ja näin ollen tilikauden voitto voidaan lukea ydinpääomaan EKP:n myöntämän vakavaraisuusasetuksen mukaisen luvan perusteella. Omiin varoihin sovellettavista suodattimista johtuvat ydinpääoman mukautukset koostuvat Kuntarahoituksen omasta luottoriskikorjauksesta (DVA) sekä varovaista arvostamista koskevista vaatimuksista aiheutuvista arvonoikaisuista (AVA). Lisäksi ydinpääomasta on vähennetty ennakoitu voitonjako.

Oman luottoriskin muutosta ei ole sisällytetty omiin varoihin (CRR 33 artikla).

Taulukko 3. Vakavaraisuuden tunnusluvut

	31.12.2023	31.12.2022
CET1-vakavaraisuus, %	103,35	97,60
Tier 1 -vakavaraisuus, %	103,35	97,60
Kokonaisvakavaraisuus, %	103,35	97,60

Taulukko 4. Omien varojen vähimmäisvaatimus

Luottoriskin vakavaraisuusvaateen laskentaan on käytetty luottoriskin standardimenetelmää.

Markkinariskin vakavaraisuuslaskennassa huomioidaan vain valuuttariskit, koska konsernilla ei ole kaupankäyntivarastoa eikä osake- ja hyödykepositioita. Koska valuuttariskiltä suojaudutaan vaihtamalla johdannaisopimuksilla

kaikki valuuttamääräinen varainhankinta ja sijoitukset euromääräiseksi, on konsernin valuuttapositio hyvin pieni. 31.12.2023 valuuttanettopositio oli 4,7 miljoonaa euroa (4,8 miljoonaa euroa), joka on alle 2 % omista varoista. Näin ollen valuuttakurssiriskille ei ole laskettu omien varojen vaatimusta EU:n vakavaraisuusasetuksen (575/2013) 351 artiklan mukaisesti tilikaudella eikä vertailukaudella.

Vastuun arvonokaisuriskin laskennassa ei ole huomioitu Kuntien takauskeskuksen antamia takauksia tiettyihin johdannaisvastapuoliin.

Operatiivisten riskien vakavaraisuusvaade lasketaan käyttämällä perusmenetelmää.

(1 000 €)	31.12.2023		31.12.2022	
	Pääomavaade	Riskipainotetut saamiset	Pääomavaade	Riskipainotetut saamiset
Luotto- ja vastapuoliriski, standardimenetelmä	45 826	572 829	41 727	521 592
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	-	0	-	0
Saamiset aluehallinnoilta ja paikallisviranomaisilta	430	5 372	419	5 240
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	441	5 507	639	7 983
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	-	0	-	0
Saamiset laitoksilta	29 511	368 890	26 800	335 004
Saamiset yrityksiltä	1 850	23 130	3 297	41 210
Katetut joukkolainat	10 630	132 874	8 723	109 041
Muut erät	2 964	37 056	1 849	23 113
Markkinariski	-	-	-	-
Vastuun arvonokaisuriski (CVA VaR), standardimenetelmä	34 154	426 924	37 644	470 552
Operatiivinen riski, perusmenetelmä	39 984	499 797	42 071	525 892
Yhteensä	119 964	1 499 550	121 443	1 518 036

Vastapuoliriskin omien varojen vaade on 3 047 tuhatta euroa (5 640 tuhatta euroa).

Liite 2. Konsernin vakavaraisuusasema

Taulukko 5. Vastuiden määrä vastuuryhmittäin**31.12.2023****(1 000 €)****Vastuuryhmä**

	Tase-erät	Taseen ulkopuoliset erät	Johdannaiset	Vastuiden kokonaismäärä	Vastuiden keskimääräinen arvo kaudella	Riskipainotetut saamiset
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	8 149 371	-	-	8 149 371	7 904 436	0
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	16 153 608	704 628	31 379	16 889 615	16 202 529	5 372
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	225 075	-	-	225 075	243 318	5 507
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	93 031	-	-	93 031	95 351	0
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	127 234	-	-	127 234	116 637	0
Saamiset laitoksilta	1 432 518	-	577 401	2 009 919	1 963 686	368 890
Saamiset yrityksiltä	6 093 478	2 366 584	76 786	8 536 848	7 878 379	23 130
Kiinteistövakuudelliset saamiset	11 779 567	-	-	11 779 567	11 431 067	0
Maksukyvyttömyystilassa olevat	141 215	-	-	141 215	71 014	0
Katetut joukkolainat	1 328 736	-	-	1 328 736	1 237 797	132 874
Muut erät	59 852	-	-	59 852	42 629	37 056
Yhteensä	45 583 684	3 071 212	685 567	49 340 463	47 186 842	572 829

Liite 2. Konsernin vakavaraisuusasema

31.12.2022 (1 000 €) Vastuuryhmä	Tase-erät	Taseen ulkopuoliset erät	Johdannaiset	Vastuiden kokonaismäärä	Vastuiden keskimääräinen arvo kaudella	Riskipainotetut saamiset
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	8 294 139	-	-	8 294 139	9 206 789	0
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	14 615 347	845 466	22 881	15 483 694	15 456 426	5 240
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	293 300	-	-	293 300	317 351	7 983
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	108 801	-	-	108 801	124 784	0
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	121 432	-	-	121 432	127 218	0
Saamiset laitoksilta	1 278 256	-	635 051	1 913 306	1 892 380	335 004
Saamiset yrityksiltä	5 600 553	1 618 498	89 662	7 308 714	7 621 870	41 210
Kiinteistövakuudelliset saamiset	10 874 824	-	-	10 874 824	10 570 175	0
Maksukyvyttömyystilassa olevat	7 092	-	-	7 092	79 266	0
Katetut joukkolainat	1 090 411	-	-	1 090 411	1 042 511	109 041
Muut erät	26 304	-	-	26 304	26 725	23 113
Yhteensä	42 310 459	2 463 964	747 594	45 522 018	46 465 494	521 592

Taulukko 6. Vähimmäisomavaraisuusaste**Vähimmäisomavaraisuusaste, konserni
(1 000 €)**

	31.12.2023	31.12.2022
Ensisijainen pääoma (T1)	1549 809	1481610
Vastuut yhteensä	12 876 965	12 777 216
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	12,04	11,60

**Vastuut, konserni
(1 000 €)**

	31.12.2023	31.12.2022
Taseessa olevat vastuut (ilman johdannaisia ja aineettomia hyödykkeitä)	45 899 684	42 601 459
Johdannaisvastuut	777 859	864 243
Taseen ulkopuoliset vastuut	1 450 415	1 164 571
Julkisen kehitysluottolaitoksen vähennykset (edistämisloukot)	-35 250 993	-31 853 057
Yhteensä	12 876 965	12 777 216

Liite 2. Konsernin vakavaraisuusasema

	31.12.2023	31.12.2022
	Vähimmäisoma- varaisuusasteen vastuiden arvot	Vähimmäisoma- varaisuusasteen vastuiden arvot
Taseessa olevien vastuiden jako, konserni (ilman johdannaisia ja vähennettyjä vastuita) (1 000 €)		
Katetut joukkolainat	1 328 736	1 090 411
Valtiovastuiksi katsotut vastuut	8 868 248	9 116 446
Aluehallinnon, kansainvälisten kehityspankkien, kansainvälisten organisaatioiden, julkisyhteisöjen ja julkisoikeudellisten laitosten vastuut, joita ei katsota valtiovastuiksi	54 397	66 117
Laitokset	1 432 518	1 278 256
Kiinteistövakuudelliset vastuut	0	-
Yritykset	355 355	335 439
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	0	-
Muut vastuut	66 163	35 135
Yhteensä	12 105 417	11 921 804

Liite 3. Emoyhtiön vakavaraisuusasema

Taulukko 1. Omat varat

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Osakepääoma	43 008	43 008
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	40 743	40 743
Kertyneet voittovarot	1575 567	1532 647
Käyvän arvon rahasto	84 111	-3 052
Muut rahastot	277	277
Ennakoitu voitonjako	-66 018	-67 580
Ydinpääoma (CET1) ennen lakisääteisiä oikaisuja	1677 688	1546 042
Aineettomat hyödykkeet	-6 314	-8 837
Laskennalliset verosaamiset, jotka eivät synny väliaikaisten erojen seurauksena	-8	-763
Omiin varoihin sovellettavista suodattimista johtuvat ydinpääoman mukautukset	-121 670	-54 925
Ydinpääoma (CET1)	1549 695	1481 518
Muihin ensisijaisiin omiin varoihin luettavat instrumentit	-	-
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	-	-
Ensisijainen pääoma (T1)	1549 695	1481 518
Toissijainen pääoma (T2)	-	-
Omat varat yhteensä	1549 695	1481 518

Ydinpääomaan on sisällytetty tilikauden voitto, joka on ollut tilintarkastuksen kohteena, ja näin ollen tilikauden voitto voidaan lukea ydinpääomaan EKP:n myöntämän vakavaraisuusasetuksen mukaisen luvan perusteella. Omiin varoihin sovellettavista suodattimista johtuvat ydinpääoman mukautukset koostuvat Kuntarahoituksen omasta luottoriskikorjauksesta (DVA) sekä varovaista arvostamista koskevista vaatimuksista aiheutuvista arvonoikaisuista (AVA). Lisäksi ydinpääomasta on vähennetty suunniteltu voitonjako.

Oman luottoriskin muutosta ei ole sisällytetty omiin varoihin (CRR 33 artikla).

Liite 3. Emoyhtiön vakavaraisuusasema

Taulukko 2. Vakavaraisuuden tunnusluvut

	31.12.2023	31.12.2022
CET1-vakavaraisuus, %	104,32	99,21
Tier 1 -vakavaraisuus, %	104,32	99,21
Kokonaisvakavaraisuus, %	104,32	99,21

Taulukko 3. Omien varojen vähimmäisvaatimus

Luottoriskin vakavaraisuusvaateen laskentaan on käytetty luottoriskin standardimenetelmää.

Markkinariskin vakavaraisuuslaskennassa huomioidaan vain valuuttariskit, koska Kuntarahoituksella ei ole kaupankäyntivarastoa eikä osake- ja hyödykepositioita. Koska valuuttariskiltä suojaudutaan vaihtamalla johdannaispimuksilla kaikki valuuttamääräinen

varainhankinta ja sijoitukset euromääräiseksi, on yhtiön valuuttapositio hyvin pieni. 31.12.2023 valuuttanettopositio oli 4,7 miljoona euroa (4,8 miljoonaa euroa), joka on alle 2 % omista varoista. Näin ollen valuuttakurssiriskille ei ole laskettu omien varojen vaatimusta EU:n vakavaraisuusasetuksen (575/2013) artiklan 351 mukaisesti tilikaudella eikä vertailukaudella.

Vastuun arvonokaisuriskin laskennassa ei ole huomioitu Kuntien takauskeskuksen antamia takauksia tiettyihin johdannaisvastapuoliin.

Operatiivisten riskien vakavaraisuusvaade lasketaan käyttämällä perusmenetelmää.

(1000 €)	31.12.2023		31.12.2022	
	Pääomavaade	Riskipainotetut saamiset	Pääomavaade	Riskipainotetut saamiset
Luotto- ja vastapuoliriski, standardimenetelmä	45 906	573 825	41 811	522 644
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	-	0	-	0
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	430	5 372	419	5 240
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	441	5 507	639	7 983
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	-	0	-	0
Saamiset laitoksilta	29 494	368 671	26 784	334 800
Saamiset yrityksiltä	1 850	23 130	3 297	41 210
Katetut joukkolainat	10 630	132 874	8 723	109 041
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	131	1 639	131	1 639
Muut erät	2 931	36 631	1 818	22 729
Markkinariski	-	-	-	-
Vastuun arvonokaisuriski (CVA VaR), standardimenetelmä	34 154	426 924	37 644	470 552
Operatiivinen riski, perusmenetelmä	38 781	484 758	40 014	500 171
Yhteensä	118 841	1 485 507	119 469	1 493 367

Vastapuoliriskin omien varojen vaade on 3 047 tuhatta euroa (5 640 tuhatta euroa).

Liite 3. Emoyhtiön vakavaraisuusasema

Taulukko 4. Vastuiden määrä vastuuryhmittäin

31.12.2023

(1 000 €)

Vastuuryhmä

	Tase-erät	Taseen ulkopuoliset erät	Johdannaiset	Vastuiden kokonaismäärä	Riskipainotetut saamiset
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	8 149 364	-	-	8 149 364	0
Saamiset aluehallinnoilta ja paikallisviranomaisilta	16 153 608	704 628	31 379	16 889 615	5 372
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	225 075	-	-	225 075	5 507
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	93 031	-	-	93 031	0
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	127 234	-	-	127 234	0
Saamiset laitoksilta	1 431 423	-	577 401	2 008 825	368 671
Saamiset yrityksiltä	6 093 478	2 366 584	76 786	8 536 848	23 130
Kiinteistövakuudelliset saamiset	11 779 567	-	-	11 779 567	0
Maksukyvyttömyystilassa olevat	141 215	-	-	141 215	0
Katetut joukkolainat	1 328 736	-	-	1 328 736	132 874
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	656	-	-	656	1 639
Muut erät	59 428	-	-	59 428	36 631
Yhteensä	45 582 814	3 071 212	685 567	49 339 594	573 825

Liite 3. Emoyhtiön vakavaraisuusasema

31.12.2022
(1 000 €)
Vastuuryhmä

	Tase-erät	Taseen ulkopuoliset erät	Johdannaiset	Vastuiden kokonaismäärä	Riskipainotetut saamiset
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	8 294 139	-	-	8 294 139	0
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	14 615 347	845 466	22 881	15 483 694	5 240
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	293 300	-	-	293 300	7 983
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	108 801	-	-	108 801	0
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	121 432	-	-	121 432	0
Saamiset laitoksilta	1 277 238	-	635 051	1 912 288	334 800
Saamiset yrityksiltä	5 600 553	1 618 498	89 662	7 308 714	41 210
Kiinteistövakuudelliset saamiset	10 874 824	-	-	10 874 824	0
Maksukyvyyttömyystilassa olevat	7 092	-	-	7 092	0
Katetut joukkolainat	1 090 411	-	-	1 090 411	109 041
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	656	-	-	656	1 639
Muut erät	25 912	-	-	25 912	22 729
Yhteensä	42 309 706	2 463 964	747 594	45 521 265	522 644

Kuntarahoitus-konsernin tilinpäätös

1.1.–31.12.2023

Konsernitilinpäätös (IFRS)	110
Konsernin tuloslaskelma	111
Konsernin laaja tuloslaskelma	112
Konsernin tase	113
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	115
Konsernin rahavirtalaskelma	117
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	118
Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)	278
Emoyhtiön tuloslaskelma	279
Emoyhtiön tase	280
Emoyhtiön rahavirtalaskelma	283
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	284
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	398
Tilintarkastuskertomus	400

Konsernitilinpäätös (IFRS)

Kuntarahoitus

Konsernin tuloslaskelma

(1 000 €)	Liite	1-12/2023	1-12/2022
Korkotuotot ja vastaavat tuotot	(3)	2 717 519	711 740
Korkokulut ja vastaavat kulut	(3)	-2 458 266	-470 585
Korkokate		259 253	241 155
Palkkiotuotot	(4)	2 275	2 302
Palkkiokulut	(4)	-15 638	-5 517
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot	(5)	-39 461	44 583
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot	(6)	-257	-149
Liiketoiminnan muut tuotot	(9)	139	90
Henkilöstö- ja hallintokulut	(10)	-40 711	-37 361
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	(11)	-6 543	-10 423
Liiketoiminnan muut kulut	(12)	-19 271	-19 774
Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot	(13)	-1 203	118
Liikevoitto		138 583	215 024
Tuloverot	(14)	-28 058	-43 023
Tilikauden tulos		110 526	172 001

Tuloslaskelmassa on huomioitu soveltuvin osin Finanssivalvonnan *Määräykset ja Ohjeet 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus* vuoden 2023 alusta voimaan tulleet muutokset tiettyihin tuloslaskelman eriin.

Liitetiedot ovat erottamaton osa tilinpäätöstä.

Konsernin laaja tuloslaskelma

(1 000 €)	Liite	1-12/2023	1-12/2022
Tilikauden tulos		110 526	172 001
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, joita ei siirretä myöhemmin tulosvaikutteisiksi			
Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos, netto	(5)	75 401	-184
Suojauskustannuksen (<i>Cost-of-Hedging</i>) muutos	(24)	25 417	-15 166
Erät, jotka voidaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käyvän arvon muutos käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista, netto	(6)	7 851	-5 961
Tuloslaskelmaan siirretty erä käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen myynneistä, netto	(6)	287	-
Odotettavissa olevien luottotappioiden muutos käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista	(25)	-2	3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot		-21 791	4 262
Muut laajan tuloksen erät yhteensä		87 163	-17 046
Tilikauden laaja tulos		197 689	154 955

Liitetiedot ovat erottamaton osa tilinpäätöstä.

Konsernin tase

(1 000 €)	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Varat			
Käteiset varat	(19)	2	2
Saamiset luottolaitoksilta	(20)	9 187 071	9 625 488
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	(21)	32 021 717	29 144 361
Saamistodistukset	(22)	5 144 963	4 786 768
Johdannaissopimukset	(18, 23)	1 856 769	2 707 103
Aineettomat hyödykkeet	(26, 28)	6 311	8 831
Aineelliset hyödykkeet	(27, 28)	9 648	5 062
Muut varat	(29)	1 073 885	1 234 810
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	(30)	435 982	223 104
Laskennalliset verosaamiset	(31)	9	763
Varat yhteensä	(15, 16, 17)	49 736 359	47 736 293

(1000 €)	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Velat ja oma pääoma			
Velat			
Velat luottolaitoksille	(32, 35)	213 695	2 332 623
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	(33, 35)	2 588 275	2 529 585
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	(34, 35)	40 601 646	35 592 065
Johdannaisopimukset	(18, 23)	3 372 514	4 616 111
Varaukset ja muut velat	(36)	418 275	593 848
Siirtovelat ja saadut ennakot	(37)	474 620	166 635
Laskennalliset verovelat	(31)	323 517	291 717
Velat yhteensä	(15, 16, 17)	47 992 542	46 122 584
Oma pääoma			
Osakepääoma	(38)	42 583	42 583
Vararahasto	(38)	277	277
Käyvän arvon rahasto: sijoitukset	(38)	2 052	-4 457
Oman luottoriskin rahasto	(38)	60 238	-83
Suojauskustannusrahasto	(38)	21821	1 488
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	(38)	40 366	40 366
Kertyneet voittovarot	(38)	1 576 480	1 533 535
Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma		1 743 817	1 613 709
Oma pääoma yhteensä		1 743 817	1 613 709
Velat ja oma pääoma yhteensä		49 736 359	47 736 293

Liitetiedot ovat erottamaton osa tilinpäätöstä.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

(1 000 €)	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma								Liikkeeseen lasketut oman pääoman ehtoiset instrumentit	Oma pääoma yhteensä
	Osake-pääoma	Vara-rahasto	Käyvän arvon rahasto: sijoitukset	Oman luotto-riskin rahasto	Suojaus-kustannus-rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voittovarot	Yhteensä		
Oma pääoma 31.12.2021	42 583	277	309	64	13 621	40 366	1 416 916	1 514 136	347 454	1 861 590
AT1-pääomainstrumentin takaisinmaksu	-	-	-	-	-	-	-2 546	-2 546	-347 454	-350 000
AT1-pääomainstrumentille maksettu korko	-	-	-	-	-	-	-12 600	-12 600	-	-12 600
Vuodelta 2021 maksetut osingot	-	-	-	-	-	-	-40 236	-40 236	-	-40 236
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	-	172 001	172 001	-	172 001
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen										
Erät, joita ei siirretä myöhemmin tulosvaikutteisiksi										
Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos, netto	-	-	-	-147	-	-	-	-147	-	-147
Suojauskustannuksen (<i>Cost-of-Hedging</i>) muutos	-	-	-	-	-12 133	-	-	-12 133	-	-12 133
Erät, jotka voidaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi										
Käyvän arvon muutos käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista, netto	-	-	-4 769	-	-	-	-	-4 769	-	-4 769
Tuloslaskelmaan siirretty erä käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen myynneistä, netto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Odotettavissa olevien luottotappioiden muutos käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista	-	-	2	-	-	-	-	2	-	2
Oma pääoma 31.12.2022	42 583	277	-4 457	-83	1 488	40 366	1 533 535	1 613 709	-	1 613 709

(1 000 €)	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma								Liikkeeseen lasketut oman pääoman ehtoiset instrumentit	Oma pääoma yhteensä
	Osake-pääoma	Vara-rahasto	Käyvän arvon rahasto: sijoitukset	Oman luotto-riskin rahasto	Suojaus-kustannus-rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voittovarot	Yhteensä		
AT1-pääomainstrumentin takaisinmaksu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AT1-pääomainstrumentille maksettu korko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vuodelta 2022 maksetut osingot	-	-	-	-	-	-	-67 580	-67 580	-	-67 580
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	-	110 526	110 526	-	110 526
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen										
Erät, joita ei siirretä myöhemmin tulosvaikutteisiksi										
Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos, netto	-	-	-	60 320	-	-	-	60 320	-	60 320
Suojauskustannuksen (<i>Cost-of-Hedging</i>) muutos	-	-	-	-	20 334	-	-	20 334	-	20 334
Erät, jotka voidaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi										
Käyvän arvon muutos käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista, netto	-	-	6 281	-	-	-	-	6 281	-	6 281
Tuloslaskelmaan siirretty erä käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen myynneistä, netto	-	-	230	-	-	-	-	230	-	230
Odotettavissa olevien luottotappioiden muutos käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista	-	-	-2	-	-	-	-	-2	-	-2
Oma pääoma 31.12.2023	42 583	277	2 052	60 238	21 821	40 366	1 576 480	1 743 817	-	1 743 817

Liitetiedot ovat erottamaton osa tilinpäätöstä.

Konsernin rahavirtalaskelma

(1 000 €)

	1-12/2023	1-12/2022
Liiketoiminnan rahavirta	84 900	-7 975 442
Pitkäaikaisen varainhankinnan nettomuutos	2 782 391	2 063 033
Lyhytaikaisen varainhankinnan nettomuutos	-719 460	1 103 027
Pitkäaikaisten luottojen nettomuutos	-2 305 076	-1 637 350
Lyhytaikaisten luottojen nettomuutos	-107 788	-368 992
Sijoitusten nettomuutos	2 566	-7 919 967
Vakuustalletusten nettomuutos	166 962	-1 332 255
Korkovirta rahoitusvaroista	1517 912	97 307
Korkovirta rahoitusveloista	-1 196 347	93 906
Muut tuotot	62 955	54 080
Maksut liiketoiminnan kuluista	-84 091	-61 490
Maksetut verot	-35 125	-66 742
Investointien rahavirta	-545	-3 550
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	-7	-16
Aineellisten hyödykkeiden luovutukset	138	149
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	-676	-3 684
Rahoituksen rahavirta	-69 765	-407 887
AT1-pääomainstrumentin takaisinmaksu	-	-350 000
AT1-pääomainstrumentin korot	-	-15 750
Maksetut osingot	-67 580	-40 236
Vuokrasopimuksista johtuva kokonaisrahavirta	-2 185	-1 902
Rahavarojen muutos	14 590	-8 386 879
Rahavarat 1.1.	48 624	8 435 504
Rahavarat 31.12.	63 214	48 624

Liitetiedot ovat erottamaton osa tilinpäätöstä.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernin laatimisperiaatteita ja riskienhallintaa koskevat liitetiedot

- Liite 1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet
- Liite 2. Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

- Liite 3. Korkotuotot ja -kulut
- Liite 4. Palkkiotuotot ja -kulut
- Liite 5. Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot
- Liite 6. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot
- Liite 7. Suojauslaskennan nettotulos
- Liite 8. Uudelleenluokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen vaikutus
- Liite 9. Liiketoiminnan muut tuotot
- Liite 10. Henkilöstö- ja hallintokulut
- Liite 11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
- Liite 12. Liiketoiminnan muut kulut
- Liite 13. Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot
- Liite 14. Tuloverot

Tasetta koskevat liitetiedot ja muut liitetiedot

- Liite 15. Rahoitusvarat ja -velat
- Liite 16. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot
- Liite 17. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma tasearvoin
- Liite 18. Rahoitusvarojen ja -velkojen netottaminen
- Liite 19. Rahavarat
- Liite 20. Saamiset luottolaitoksilta
- Liite 21. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- Liite 22. Saamistodistukset
- Liite 23. Johdannaissopimukset
- Liite 24. Suojauslaskenta
- Liite 25. Saamisten ja sitoumusten luottoriskit
- Liite 26. Aineettomat hyödykkeet
- Liite 27. Aineelliset hyödykkeet
- Liite 28. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- Liite 29. Muut varat
- Liite 30. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- Liite 31. Laskennalliset verot
- Liite 32. Velat luottolaitoksille
- Liite 33. Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

- Liite 34. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- Liite 35. Liikkeeseen laskettujen velkojen täsmäytyslaskelma
- Liite 36. Varaukset ja muut velat
- Liite 37. Siirtovelat ja saadut ennakot
- Liite 38. Oma pääoma
- Liite 39. Ehdolliset varat ja velat
- Liite 40. Annetut vakuudet
- Liite 41. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- Liite 42. Lähipiiritapahtumat
- Liite 44. Palkat ja palkitseminen
- Liite 44. Raportointikauden jälkeiset tapahtumat

Konsernin laatimisperiaatteita ja riskienhallintaa koskevat liitetiedot

Liite 1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1. Konsernin perustiedot ja konsernitilinpäätöksen laatimisperusta

Kuntarahoitus-konsernin (Kuntarahoitus-konserni tai konserni) muodostavat Kuntarahoitus Oyj (Kuntarahoitus tai emoyhtiö) ja Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oy (Inspira tai tytäryhtiö). Konsernin emoyhtiö on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Helsinki. Emoyhtiön rekisteröity osoite on Jaakonkatu 3 A, 00100 Helsinki. Tytäryhtiön kotipaikka on Helsinki ja rekisteröity osoite Jaakonkatu 3 A, 00100 Helsinki. Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa verkkosivuilta www.kuntarahoitus.fi tai konsernin emoyhtiöstä osoitteesta Jaakonkatu 3 A, 00100 Helsinki.

Kuntarahoitus Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 9.2.2024 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

Kuntarahoitus-konserni julkaisee verkkosivuillaan tilinpäätöksen yhtenäisessä sähköisessä raportointimuodossa (*European Single Electronic Format, ESEF*) XHTML-tiedostona tilinpäätöksen julkistamisen yhteydessä.

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (*International Financial Reporting Standards, IFRS*) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2023 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksen (EY) N:o 1606/2002 säädetyt menettelyt mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Vakavaraisuusasetuksen (EU N:o 575/2013) ja sen muutosasetuksen (EU N:o 876/2019) kahdeksannen osan mukaiset vakavaraisuus- ja riskitiedot on julkistettu toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisenä dokumenttina nimeltään Pilari III -raportti.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen, lukuun ottamatta käypään arvoon kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja ja suojauskohteita käyvän arvon suojauslaskennassa suojatun riskin osalta.

Konsernin emoyhtiön toimintavaluutta on euro ja tilinpäätöksen liitetiedot esitetään tuhansina euroina. Kaikki liitetietojen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

2. Muutokset laatimisperiaatteissa ja uusien standardien soveltaminen

Konsernitilinpäätös on laadittu noudattaen samoja laatimisperiaatteita kuin vuonna 2022, lukuun ottamatta seuraavia uusia standardeja, tulkintoja ja muutoksia olemassa oleviin standardeihin, joita konserni on soveltanut 1.1.2023 alkaen.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden esittäminen – Muutokset IAS 1:een Tilinpäätöksen esittäminen ja IFRS Practice Statement 2:een Making Materiality Judgements

(sovellettava 1.1.2023 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät olennaisuuden periaatteen soveltamista tilinpäätöksen laatimisperiaatteita koskevaan informaatioon. Muutoksella ei ole ollut merkittävää vaikutusta Kuntarahoitus-konsernin konsernitilinpäätökseen.

Kirjanpidollisten arvioiden määritelmä – Muutokset IAS 8:aan Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidollisten arvioiden muutokset ja virheet (sovellettava 1.1.2023 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät, kuinka yhtiöiden tulisi erottaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset kirjanpidollisten arvioiden muutoksista, ja keskittyvät kirjanpidollisen arvion määritelmään ja sen selvennyksiin. Muutoksella ei ole ollut merkittävää vaikutusta Kuntarahoitus-konsernin konsernitilinpäätökseen.

Yhdestä liiketoimesta aiheutuviin varoihin ja velkoihin liittyvä laskennallinen vero – Muutokset IAS 12:een Tuloverot (sovellettava 1.1.2023 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset kaventavat alkuperäistä kirjaamista koskevan poikkeuksen soveltamisalaa ja selventävät, ettei poikkeus sovellu sellaisiin liiketoimiin, kuten vuokrasopimukset ja käytöstä poistamisesta johtuvat velvoitteet, joista syntyy yhtä suuret ja vastakkaiset väliaikaiset erot. Muutoksella ei ole ollut merkittävää vaikutusta Kuntarahoitus-konsernin konsernitilinpäätökseen.

Kansainvälinen verouudistus – Pilari 2:n mallisäännöt – Muutokset IAS 12:een Tuloverot (väliaikainen pakollinen poikkeus on voimassa välittömästi sen jälkeen, kun se on julkaistu 28.5.2023; tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja koskevia vaatimuksia on sovellettava 1.1.2023 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksilla annetaan helpotus OECD:n (*Organization for Economic Cooperation and Development, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö*) kansainvälisestä verouudistuksesta johtuvien laskennallisten verojen kirjanpidokäsittelyyn ja edellytetään uusien liitetietojen esittämistä, joilla pyritään korvaamaan helpotuksesta mahdollisesti aiheutuva informaation menetys. Muutoksella ei ole ollut vaikutusta Kuntarahoitus-konsernin konsernitilinpäätökseen.

Muilla vuonna 2023 voimaan tulleilla tai muutetuilla standardeilla ei ollut olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Tilinpäätöksessä on huomioitu soveltuvin osin Finanssivalvonnan *Määräykset ja Ohjeet 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus* vuoden 2023 alusta voimaan tulleet muutokset tiettyihin tuloslaskelman erien nimiin. Vaikka Finanssivalvonnan *Määräykset ja Ohjeet 2/2016* ei koske IFRS-tilinpäätöstä, niin konserni on halunnut ottaa nämä uudet tuloslaskelmaerien nimet käyttöön myös konsernitilinpäätöksessä. Myös vertailutiedot on muutettu vastaamaan päivitettyä ohjeistusta.

Tuloslaskelman erä vuoden 2022 loppuun saakka	Tuloslaskelman erä 1.1.2023 alkaen
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitus-instrumenttien nettotuotot
Suojauslaskennan nettotulos	Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitus-instrumenttien nettotuotot
Hallintokulut	Henkilöstö- ja hallintokulut

3. Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaan edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa niiden laatimisperiaatteiden soveltamisessa, jotka ovat vaikuttaneet tilinpäätöksessä esitettäviin tuottoihin, kuluihin, varoihin ja velkoihin.

Konsernin tekemät keskeiset oletukset liittyvät tulevaisuutta ja tilinpäätöspäivän arvioita koskeviin merkittävimpiin epävarmuustekijöihin. Nämä liittyvät muun muassa käyvän arvon määrittämiseen sekä rahoitusvarojen odotettavissa oleviin luottotappioihin.

3.1 Käyvän arvon määrittämiseen liittyvä johdon harkinta

Jos rahoitusinstrumentille on saatavilla toimivilla markkinoilla noteerattu hinta, on johdon käyttämän harkinnan tarve yleensä vähäinen. Jos rahoitusinstrumentille ei ole saatavissa toimivilla markkinoilla noteerattua hintaa, konserni käyttää käyvän arvon määrittämiseksi arvostusmenetelmiä. Näihin arvostusmenetelmiin liittyy jonkin verran johdon arviointia ja harkintaa, joiden aste riippuu syöttötietojen saatavuudesta ja instrumentin monimutkaisuudesta. Niiden instrumenttien arvostusten osalta, jotka on arvostettu markkinoilla vakiintuneilla arvostusmenetelmillä ja joissa kaikki käytetyt syöttötiedot noteerataan toimivilla markkinoilla, on arvostuksessa tarvittavan arvionvaraisuuden tai harkinnan taso vähäinen. Vaadittu arvionvaraisuuden ja johdon harkinnan aste ovat merkittävämpiä niille instrumenteille,

jotka arvostetaan monimutkaisemmilla malleilla ja joissa osa tai kaikki syöttötiedoista ovat vähemmän likvidejä tai muita kuin havainnoitavissa olevia. Johdon harkintaa vaaditaan sopivien syöttötietojen, oletusten, arvostusparametrien ja mallintamistekniikoiden valinnassa ja soveltamisessa erityisesti silloin, kun syöttötietojen noteeraukset ovat vähäisiä tai on sovellettava ekstrapolointitekniikoita.

Kuntarahoitus-konserni esittää rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen hierarkiatasot liitetiedoissa. Johdon harkintaa tarvitaan, kun määritellään hierarkiataso, johon tietyt instrumentit tulisi luokitella erityisesti silloin, kun käypä arvo määräytyy useiden syöttötietojen perusteella, joista osa on havainnoitavissa ja osa ei. Lisäksi instrumentin luokittelu voi muuttua ajan myötä syöttötietojen likvideettimuutoksista johtuen. Konserni esittää myös herkkyysanalyysin tason 3 rahoitusinstrumenttien osalta käyttämällä mahdollisia vaihtoehtoisia oletuksia tason 3 syöttötiedolle. Mahdollisten vaihtoehtoisten oletusten määrittäminen vaatii johdon harkintaa.

Käyvän arvon määrittämiseen liittyvät arvostusmenetelmät ja -kontrollit sekä määrälliset tiedot ja käyvän arvon hierarkiatasot herkkyysanalyseineen on esitetty liitteessä 16 *Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot*. Muutokset rahoitusinstrumenttien käyvissä arvoissa vaikuttavat tuloslaskelmassa erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot* sekä muissa laajan tuloksen erissä eriin *Käyvän arvon muutos*

käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista, Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos ja Suojauskustannuksen (Cost-of-Hedging) muutos.

3.2 Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan liittyvä johdon harkinta

Arvon alentumistappioiden määrittäminen edellyttää kaikissa rahoitusvarojen ryhmissä harkintaa erityisesti liittyen tulevaisuuden kassavirtojen määrään ja ajoitukseen sekä vakuuksien arvioihin, kun arvonalentumistappioita määritetään ja luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan. Näihin arviointeihin vaikuttavat monet tekijät, joiden muutokset voivat johtaa erisuuruisiin varauksiin. Konsernin odotettavissa olevat luottotappiot on esitetty liitteessä 25 *Saamisten ja sitoumusten luottoriskit*. Odotettavissa olevien luottotappioiden muutokset sisältyvät tuloslaskelmassa erään *Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot*.

Konsernin odotettavissa olevien luottotappioiden laskelmat ovat monimutkaisten mallien tuotosta. Mallit sisältävät lukuisia oletuksia, jotka koskevat muuttujien valintaa ja niiden keskinäisiä riippuvuuksia. Odotettavissa olevien luottotappioiden mallien elementtejä, joita pidetään harkintaa sisältävinä ja arvioina ovat:

- Konsernin sisäinen luottoluokitusmalli, joka määrittää maksukyvyttömyyden todennäköisyydet (*Probability of Default, PD*) yksittäisille luokille.

- Konsernin kriteerit sen arvioimiseksi, onko luottoriskissä tapahtunut merkittävä lisääntyminen sekä laadullinen arviointi.
- Odotettavissa olevien luottotappioiden mallien kehittäminen mukaan lukien erilaiset kaavat ja muuttujien valinta.
- Makrotaloudellisten skenaarioiden ja taloudellisten muuttujien, kuten työttömyysasteen ja vakuuksien arvon, välisten suhteiden määrittäminen sekä näiden vaikutus maksukyvyttömyyden todennäköisyyksiin, maksukyvyttömyyshetken vastuiden määrään (*Exposure at Default, EAD*) ja tappio-osuuksiin (*Loss Given Default, LGD*).
- Tulevaisuuteen suuntautuvien makrotaloudellisten skenaarioiden valinta ja niiden painotetut todennäköisyydet odotettavissa olevan luottotappiomallin taloudellisten muuttujien määrittämiseksi.

Konserni tarkastelee mallejaan säännöllisesti toteutuneisiin luottotappioihin verrattuna sekä muokkaa malleja tarvittaessa. Kuntarahoitus-konserni päivitti vuoden 2023 aikana konkurssitodennäköisyydet päivityssyklin mukaisesti ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Lisäksi makroskenaarioita on päivitetty tulevaisuuden informaation huomioimiseksi tilikauden lopussa. Samassa yhteydessä päivitettiin myös maksukyvyttömyydestä johtuvan tappio-osuuden laskennassa käytettäviä palautumisasteita sekä tappio-osuuksia tietyille asiakassegmenteille. Konserni on arvioinut nopeasti kohonneen korkotason vaikutusta asiakasrahoituksen saamisiin ja luottoriskiin. Kesäkuussa

2023 konsernin johto päätti kirjata ryhmäkohtaiseen arvioon perustuvan lisävarauksen 609 tuhatta euroa, sillä johdon arvion mukaan joillakin asiakkailta on kassavirran riittävydessä haasteita loppuvuoden 2023 aikana. Tilikauden 2023 lopussa konsernin johto arvioi edelleen lisävarauksen tarvetta ja päätti kasvattaa lisävarausta 16 tuhannella eurolla. Konsernin arvion mukaan joillakin asiakkailta saattaa olla kassavirran riittävydessä haasteita myös alkuvuonna 2024, mikä voi ilmentyä Kuntarahoitus-konsernille lisääntyneinä maksuviiveinä ja lainanhoitoustoina. Ryhmäkohtaiseen arvioon perustuvan lisävarauksen määrä oli joulukuun 2023 lopussa 625 tuhatta euroa. Lisävaraus kohdistui tase-erään *Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä*. Lisävarausta ei kohdistettu sopimustasolle.

4. Yhdistelyperiaatteet

Konsernitiilin päätökseen yhdistellään Kuntarahoituksen, joka on emoyhtiö, ja sen määräysvallassa olevan tytäryhtiö Inspiran tiilin päätökset. Kuntarahoituksella on määräysvalta, jos se olemalla osallisena sijoituskohteessa altistuu sijoituskohteen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä sijoituskohdetta koskevaa valtaansa. Inspira on Kuntarahoituksen täysin omistama, jolloin määräysvalta perustuu äänivaltaan. Konsernin keskinäinen omistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitonjako eliminoidaan konsernitiilin päätöstä laadittaessa.

5. Segmenttiraportointi

Kuntarahoitus-konsernin toimialana on luottolaitostoiminta ja rahoituspalveluiden tarjoaminen. Konsernin toimintaa käsitellään yhtenä segmenttinä, jonka perusteella raportoidaan konsernin johdolle. Koko konsernitason tuotteita ja palveluita koskevat tiedot on esitetty liitteissä *3 Korkotuotot ja -kulut* ja *4 Palkkiotuotot ja -kulut*. Konserni ei ole jakanut tuotteita tai varoja maantieteellisten alueiden perusteella, sillä konsernin rahoitustoiminta rajoittuu Suomeen. Lainakannan kehitystä asiakkaittain ja asiakkaiden maksamien korkojen osuutta konsernin kokonaiskorkotuotoista seurataan säännöllisesti. Merkittävimmät lainakannan volyymit liittyvät väestömäärältään suurimpiin kaupunkeihin sekä vuokra-asuntotuotantoon keskittyviin yleishyödyllisiin yhteisöihin. Yhdenkään yksittäisen asiakaskokonaisuuden osuus ei ylitä 10 % konsernin kokonaiskorkotuotoista. Konsernin ylin operatiivinen päätöksentekijä on emoyhtiön toimitusjohtaja, joka vastaa resurssien kohdistamisesta ja tuloksen arvioinnista konsernissa.

6. Ulkomaan rahan määraisten erien muuntaminen

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu konsernin emoyhtiön toimintavaluutaksi, euroiksi, käyttäen liiketapahtumien toteutumispäivien kursseja. Tiilin päätöspäivänä valuttamääräiset monetaariset saamiset ja velat muunnetaan euroiksi käyttäen Euroopan keskuspankin tiilin päätöspäivän keskikurssia. Tästä aiheutuvat valuuttakurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti ja ne sisältyvät erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta*

kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot. Ulkomaan rahan määräisten, käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen käypien arvojen muutokset jaotellaan rahoitusvaran jaksotetun hankintamenon muutoksista johtuviin valuuttakurssieroihin ja muihin kirjanpitoarvon muutoksiin. Jaksotetun hankintamenon muutoksiin liittyvät valuuttakurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti, ja muut kirjanpitoarvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

7. Rahoitusinstrumenttien luokittelu-, kirjaamis- ja arvostamisperiaatteet

Rahoitusinstrumenttien luokittelu alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä riippuu kyseisten instrumenttien sopimusehdoista ja rahoitusvarojen osalta myös niiden hallinnointiin sovellettavasta liiketoimintamallista. Rahoitusinstrumentit arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon, ja jos kyseessä on muu kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava rahoitusvara tai -velka, siihen lisätään tai siitä vähennetään rahoitusvaran tai -velan hankkimisesta tai liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot. Myyntisaamiset arvostetaan niiden alkuperäiseen transaktiohintaan.

7.1 Rahoitusvarojen luokittelu ja arvostaminen

Rahoitusvarojen luokittelu riippuu:

- liiketoimintamallista, jolla rahoitusvaroja hallinnoidaan sekä
- rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvista rahavirtaominaisuuksista.

Rahoitusvarat luokitellaan uudelleen vain siinä tapauksessa, että rahoitusvarojen hallinnoinnin liiketoimintamallia muutetaan. Rahoitusvara luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä joko jaksotettuun hankintamenoon, käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Rahoitusvarat, jotka täyttävät edellytykset tulla luokitelluksi jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavaksi, voidaan nimenomaisesti luokitella käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi soveltaen käyvän arvon optiota. Luokittelupäätös nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi on peruuttamaton.

7.1.1 Liiketoimintamallin arviointi

Konserni on määritellyt soveltamansa liiketoimintamallit sen mukaan, mikä parhaiten kuvastaa sen rahoitusvarojen hallinnointitapaa liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseksi. Liiketoimintamallia ei arvioida instrumenttikohtaisesti vaan yleisellä tasolla, ja liiketoimintamalli perustuu seuraaviin havaittaviin tekijöihin:

- Kuinka liiketoimintamallin ja sen mukaisesti hallussa pidettävien rahoitusvarojen tuloksellisuutta arvioidaan ja kuinka siitä raportoidaan konsernin johtoon kuuluville avainhenkilöille.
- Riskit, jotka vaikuttavat liiketoimintamallin ja sen mukaisesti hallussa pidettävien rahoitusvarojen tuloksellisuuteen ja erityisesti tapa, jolla näitä riskejä hallitaan.
- Kuinka liiketoiminnan johtajia palkitaan, esim. perustuuko kompensatio hallinnoitujen varojen käypään arvoon vai kerättyihin sopimukseen perustuviin rahavirtoihin.
- Odotettavissa olevien myyntien toteutumistiheys, arvo ja ajoitus.

Liiketoimintamallin arviointi perustuu kohtuudella odotettavissa oleviin skenaarioihin, eikä huonointa mahdollista (*worst case*) skenaariota tai stressiskenaarioita oteta huomioon. Jos rahavirrat realisoituvat alkuperäisen kirjaamisen jälkeen alkuperäisistä odotuksista poikkeavalla tavalla, konserni ei muuta kyseisessä liiketoimintamallissa jäljellä olevien rahoitusvarojen luokittelua, vaan sisällyttää tällaiset tiedot uusien myönnettyjen tai uusien ostettujen rahoitusvarojen arviointiin jatkossa.

Konserni on tunnistanut kaksi eri liiketoimintamallia rahoitusvarojen hallinnoinnissa: ensimmäinen liiketoimintamalli on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja toinen on liiketoimintamalli, jossa kerätään sopimukseen perustuvia rahavirtoja sekä myydään rahoitusvaroja.

Konsernin antolainauksen liiketoimintamallin tavoite saavutetaan pitämällä hallussa rahoitusvaroja ja keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja. Lisäksi rahoitusvarat, kuten pankkitilisaldot, rahamarkkinatalletukset, vakuustalletusraamukset ja repo-ostosopimukset, ovat osa liiketoimintamallia, jonka tavoite saavutetaan pitämällä rahoitusvaroja sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi.

Likviditeettisijoitukset kuuluvat liiketoimintamalliin, jonka tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja että myymällä rahoitusvaroja. Tämän liiketoimintamallin perusteella rahoitusvarat on luokiteltava käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviksi.

7.1.2 SPPI-testi (*Solely payment of principal and interest*)

Luokitteluprosessin toisessa vaiheessa konserni arvioi rahoitusvarojen sopimusehtoja tunnistaakseen läpäisevätkö ne SPPI-testin. SPPI-testissä arvioidaan rahoitusvaran sopimukseen perustuvia rahavirtaominaisuuksia. Näiden rahavirtojen tulee olla yksinomaan pääoman ja koron maksua läpäistäkseen SPPI-testin.

“Pääomalla” tarkoitetaan tässä testissä rahoitusvarojen käypää arvoa alkuperäisellä kirjaushetkellä, ja se voi muuttua rahoitusvarojen elinkaaren aikana esimerkiksi pääoman takaisinmaksujen tai yli- tai alikurssin jaksottamisen johdosta.

Lainanantojärjestelyssä koron merkittävimmät osatekijät ovat tyypillisesti korvaus rahan aika-arvosta ja luottoriskistä. SPPI-arvioinnissa konserni käyttää harkintaa ja ottaa huomioon merkitykselliset tekijät, kuten missä valuutassa rahoitusvaroihin kuuluva erä on ja mille ajanjaksolle korko on määritetty.

Rahoitusvarat on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti, mikäli:

- ne sisältävät sopimusehtoja, jotka eivät liity pääasialliseen lainajärjestelyyn ja
- synnyttävät rahavirtoja, jotka eivät muodostu pelkästään pääoman takaisinmaksusta ja korosta jäljellä olevalle pääomalle.

Näiden sopimusehtojen on johdettava suurempaan kuin vähäiseen (*de minimis*) altistumiseen riskeille tai volatiliteetille sopimukseen perustuvissa rahavirroissa, jotta ne johtavat siihen, ettei rahoitusvara läpäise SPPI-testiä. Konsernin rahoitusvaroista mm. osa strukturoiduista lainasopimuksista eivät täytä SPPI-kriteereitä. Nämä rahoitusinstrumentit arvostetaan pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti. SPPI-testin vaatimusten seurauksena rahoitusvaroihin sisältyvät kytketyt johdannaiset tulisivat luokitelluiksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti, eikä IFRS 9 -standardi salli kytketyn johdannaisen erottamista rahoitusvaroista.

7.1.3 Jaksotettu hankintameno

Rahoitusvara luokitellaan jaksotettuun hankintamenuon, jos se täyttää molemmat seuraavista ehtoista eikä sitä ole luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi:

- Erä kuuluu liiketoimintamalliin, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi; ja
- Rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua.

Tähän ryhmään kuuluvat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon, jota oikaistaan näihin suoraan liittyvillä transaktiomenoilla. Nämä varat arvostetaan myöhemmin jaksotettuun hankintamenuon käyttämällä efektiivisen koron menetelmää. Arvon alentumisen määrittäminen perustuu odotettavissa olevien luottotappioiden malliin, joka kuvataan luvussa 9. *Rahoitusvarojen arvonalentuminen*. Jaksotettuun hankintamenuon luokitelluista rahoitusvaroista saadut korot kirjataan tulosvaikutteisesti erään *Korkotuotot ja vastaavat tuotot*. Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan tulosvaikutteisesti erään *Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot*.

Liiketoimintamallin arvioinnin perusteella rahoitusvaroihin, jotka luokitellaan jaksotettuun hankintamenuon, sisältyy konsernin antolainaportfolio, johon lasketaan lyhyt- ja pitkäaikaiset antolainat, rahamarkkinatalletukset, repo-ostosopimukset, pankkitiliasaldot ja vakuustalletussuoritukset. Kaikkia edellä mainittuja varoja ei voida luokitella jaksotettuun hankintamenuon liiketoimintamallin edellyttämällä tavalla, sillä tietyt antolainasopimukset eivät läpäise SPPI-testiä. Kyseiset strukturoidut antolainasopimukset arvostetaan pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Konserni suojaa pääsääntöisesti kiinteäkorkoiset ja pitkiin viitekorkoihin sidotut antolainat ja näihin sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa. Suojauslaskennan kohteena olevat antolainat arvostetaan suojatun riskin osalta käypään arvoon. Suojauslaskennan periaatteet kuvataan tämän liitteen kohdassa 10. *Suojauslaskenta*. Liitteessä 24 *Suojauslaskenta* on kuvattu, miten suojauslaskenta on konsernissa toteutettu.

7.1.4 Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat

Vieraan pääoman ehtoinen rahoitusvara luokitellaan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavaksi, jos molemmat seuraavat ehdot täyttyvät, eikä sitä ole luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti:

- Rahoitusvaroihin kuuluvaa erää pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja että myymällä rahoitusvaroja; ja

- Rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusehtojen mukaisesti tiettyinä ajankohtina toteutuvat rahavirrat ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua.

Tähän ryhmään kuuluvat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon, jota oikaistaan näihin suoraan liittyvillä transaktiomenoilla. Myöhemmät muutokset käyvässä arvossa kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta ja esitetään erässä *Käyvän arvon rahasto* oikaistuna laskennallisella verolla. Arvon alentumisen määrittäminen perustuu odotettavissa olevien luottotappioiden malliin, joka kuvataan luvussa 9. *Rahoitusvarojen arvonalentuminen*. Valuuttakurssivoitot ja -tappiot valuuttamääräisistä saamistodistuksista kirjataan tulosvaikutteisesti erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*. Saamistodistuksista saadut korot kirjataan tulosvaikutteisesti erään *Korkotuotot ja muut vastaavat tuotot*. Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan tulosvaikutteisesti erään *Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot*. Myynnin yhteydessä, aiemmin muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattu kumulatiivinen voitto tai tappio luokitellaan uudelleen oman pääoman käyvän arvon rahastosta tuloslaskelmaan ja esitetään erässä *Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot*.

Oman pääoman ehtoisen sijoituksen, jota ei pidetä myyntitarkoituksessa, alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä konserni voi peruuttamattomasti valita, että myöhemmät käyvän arvon muutokset kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta. Kun tämä valinta on tehty, muissa laajan tuloksen erissä esitettyjä määriä ei siirretä myöhemmin tulosvaikutteisiksi. Näille sijoituksille saatavat osingot kirjataan tulosvaikutteisesti, ellei osinko ole selvästi sijoituksen hankintameno palautusta. Valinta tehdään sijoituskohtaisen arvioinnin perusteella. Konserni arvostaa kaikki oman pääoman ehtoiset sijoituksensa käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Liiketoimintamallin arvioinnin perusteella konsernin likvideettisalkussa olevat sijoitukset on luokiteltava käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviksi. Likvideettisalkku koostuu pääosin kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista saamistodistuksista ja sijoitustodistuksista. Nämä sijoitukset läpäisevät SPPI-testin.

7.1.5 Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat
Rahoitusvara luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, ellei sitä luokitella jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavaksi. Kuntarahoitus-konsernissa tämä ryhmä sisältää seuraavat varat:

- johdannaisvarat,
- vieraan pääoman ehtoiset rahoitusinstrumentit, joiden kassavirrat eivät sopimusehtojen perusteella edusta pääoman takaisinmaksuja ja korkoa jäljellä olevalle pääomalle,
- oman pääoman ehtoiset sijoitukset ja
- rahoitusvarat, jotka on luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Tämän ryhmän rahoitusvarat on alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä kirjattu käypään arvoon, ja niihin liittyvät transaktiomenot kirjataan toteutumishetkellä tulosvaikutteisesti. Myöhemmin nämä rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Käypien arvojen muutokset sisältyvät tuloslaskelmassa erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen korot kirjataan tulosvaikutteisesti erään *Korkotuotot ja vastaavat tuotot*.

7.1.6 Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä konserni voi nimenomaisesti määrittää tietyt rahoitusvarat arvostettaviksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti (*käyvän arvon optio*). Tämä peruuttamaton määrittäminen tehdään, jos se poistaa tai vähentää merkittävästi arvostamiseen tai kirjaamiseen liittyvää epäjohdonmukaisuutta (toisin sanoen poistaa kirjanpidollista epäsymmetriaa), jota saattaisi muuten aiheutua rahoitusvarojen arvostamisesta eri perusteilla. Rahoitusvarat, jotka konserni on luokitellut nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi, sisältävät likvideettisalkun saamistodistukset ja yksittäisiä antolainoja, joiden korkoriski ja/tai valuuttariski on suojattu korko- ja valuuttajohdannaisilla.

7.2 Rahoitusvelkojen luokittelu ja arvostaminen

Rahoitusvelka luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi. Tietyt rahoitusvelat, jotka muuten täyttävät vaatimukset jaksotettuun hankintamenoon luokitteluun, voidaan luokitella peruuttamattomasti nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi soveltamalla käyvän arvon optiota. Rahoitusvelkoja ei luokitella uudelleen alkuperäisen kirjaamisen jälkeen.

7.2.1 Jaksotettu hankintameno

Rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenuon, lukuun ottamatta:

- johdannaisvelkoja ja
- velkoja, jotka konserni nimenomaisesti luokittelee käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi.

Tämän ryhmän rahoitusvelat kirjataan alun perin käypään arvoon, jota oikaistaan niihin suoraan liittyvillä transaktiomenoilla. Tämän jälkeen kyseiset rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Veloille maksettu korko kirjataan tulosvaikutteisesti erään *Korkokulut ja vastaavat kulut*.

Rahoitusvelat, jotka luokitellaan jaksotettuun hankintamenuon, sisältävät velkoja luottolaitoksille, velkoja yleisölle ja julkisyhteisöille ja yleiseen liikkeeseen laskettuja velkakirjoja. Konserni soveltaa käyvän arvon suojauslaskentaa IFRS 9 -standardin mukaan rahoitusvelkoihin, jotka on luokiteltu jaksotettuun hankintamenuon ja jotka on suojattu. Suojauslaskennan periaatteet kuvataan tämän liitteen kohdassa 10. *Suojauslaskenta*. Liitteessä 24 *Suojauslaskenta* on kuvattu, miten suojauslaskenta on konsernissa toteutettu.

7.2.2 Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat

Rahoitusvelka luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, ellei sitä ole luokiteltu jaksotettuun hankintamenuon. Tämä ryhmä sisältää johdannaissopimukset ja rahoitusvelat, jotka konserni luokittelee nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Tämän ryhmän rahoitusvelat kirjataan alun perin käypään arvoon. Myöhemmät käypien arvojen muutokset esitetään tuloslaskelman erässä *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*. Veloille maksettu korko kirjataan tulosvaikutteisesti erään *Korkokulut ja vastaavat kulut*.

7.2.3 Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä konserni voi nimenomaisesti luokitella tietyt rahoitusvelat käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi. Tämä nimenomainen luokittelu tehdään:

- jos se poistaa tai vähentää merkittävästi kirjanpidollista epäsymmetriaa (*accounting mismatch*) tai
- jos konserni hallinnoi rahoitusvelkoja ja arvioi niiden tuloksellisuutta käyvän arvon pohjalta, dokumentoidun riskienhallinta- tai sijoitusstrategian mukaisesti.

Kuntarahoitus-konserni on luokitellut lyhytaikaiset valuuttamääräiset velkasitoumukset, jotka on suojattu valuuttajohdannaisilla, nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Luokittelun avulla poistetaan kirjanpidollista epäsymmetriaa, joka muuten syntyisi johdannaisen ja rahoitusvelan eri arvostusperiaatteista johtuen. Lisäksi konserni luokittelee myös tietyt rahoitusvelat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi. Nämä ovat rahoitusvelkoja, jotka on suojattu konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti, mutta joihin ei sovelleta IFRS 9 -standardin mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa. Riskienhallinnallisesta suojauksesta johtuvan kirjanpidollisen epäsymmetrian poistamiseksi nämä velkainstrumentit on luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Luokittelun seurauksena kaikki rahoitusvelat, jotka sisältävät erotettaviksi vaadittavia kytkettyjä johdannaisia, on luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi.

Kytetty johdannainen on osa hybridi-instrumenttia, joka sisältää johdannaisiin kuulumattoman pääsopimuksen ja kytketyn johdannaisen, josta johtuen sopimuksen rahavirrat voivat vaihdella samankaltaisella tavalla kuin itsenäisen johdannaisen rahavirrat. Mikäli kytketyn johdannaisen taloudelliset ominaispiirteet ja riskit eivät liity läheisesti pääsopimuksen taloudellisiin ominaispiirteisiin, on velkainstrumenttiin liittyvä kytketty johdannainen erotettava pääsopimuksesta. Erotettu kytketty johdannainen arvostetaan käypään arvoon ja sen käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Jos kytketyn

johdannaisen arvoa ei pystytä erikseen määrittämään, on koko hybridi-instrumentti luokiteltava nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi. Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemat velkakirjat voivat sisältää korko- tai erääntymisehtoja, joiden taloudelliset ominaispiirteet ja riskit eivät liity läheisesti pääsopimuksen ominaispiirteisiin. Konserni suojaa kaikki strukturoidut korko- ja erääntymisehdot liikkeeseen lasketuissa velkakirjoissa vastakkaisen ehtoisella johdannaisella ja luokittelee ne nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi eikä edellä kuvattuja komponentteja näin ollen eroteta pääsopimuksesta.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen käypien arvojen muutokset, lukuun ottamatta käyvän arvon muutosta, joka johtuu oman luottoriskin muutoksesta, kirjataan tuloslaskelmaan erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*. Rahoitusvelkaa suojaavan johdannaisinstrumentin käyvän arvon muutos kirjataan samaan tuloslaskelmaerään. Kun rahoitusvelka luokitellaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, konsernin oman luottoriskin muutosten osuus käyvän arvon muutoksesta esitetään erikseen muiden laajan tuloksen erässä *Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos*.

Oman luottoriskin muutoksen erottamiseksi rahoitusvelan käyvän arvon muutoksesta konserni soveltaa tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa. Valtaosalle nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitelluille rahoitusveloille ei ole saatavilla markkinahintoja, sillä niillä ei käydä aktiivisesti kauppaa jälkimarkkinoilla. Oman luottoriskin erottamiseksi kehitetyssä arvostusmenetelmässä käytetään syöttötietoina:

- Kuntarahoituksen jälkimarkkinakäyriä eri valuutoissa (*benchmark curves*),
- markkinatietoa valuuttojen välisistä viitekoronvaihtosopimusten preemioista (*cross currency basis spread*), sekä
- toteumatietoa Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemien velkojen luottomarginaalista (*credit spread*).

Näiden tietojen perusteella konserni pystyy määrittämään eri raportointiajankohdille arvostuskäyrän, jolla arvostetaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvelat. Vertaamalla tekopäivän ja raportointipäivän käyrillä laskettua käypää arvoa voidaan määrittää konsernin oman luottoriskin muutoksen vaikutus rahoitusvelan käypään arvoon.

8. Rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen kirjaaminen ja taseesta pois kirjaaminen

Rahoitusvarat merkitään taseeseen selvityspäivänä ja rahoitusvelat silloin, kun vastike saadaan. Johdannaiset merkitään taseeseen kaupantekopäivänä.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus varoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun veloitteet on täytetty.

8.1 Olennaisesta ehtojen muutoksesta johtuva taseesta pois kirjaaminen

Konserni kirjaa rahoitusvaran, kuten antolainan, pois taseesta, kun ehdot on neuvoteltu siinä määrin uudelleen, että kyseessä on uusi laina. Uutena taseeseen kirjatut lainat luokitellaan vaiheeseen 1 odotettavissa olevan luottotappion laskemista varten, ellei konserni katso, että muokattu laina on luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut (*Purchased or Originated Credit Impaired, POCI*). Jos muutos ei johda olennaisesti muuttuneisiin rahavirtoihin, muutos ei aiheuta taseesta pois kirjaamista.

Jos olemassa oleva rahoitusvelka korvataan toisella samalta lainanantajalta huomattavasti erilaisin ehdoin tai nykyisen velan ehtoja muutetaan olennaisesti, tällaista vaihtoa tai muutosta pidetään alkuperäisen velan taseesta pois kirjaamisena ja uuden velan taseeseen kirjaamisena.

9. Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Arvonalentumisen vaatimukset perustuvat kolmivaiheiseen lähestymistapaan odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseksi. Rahoitusvaroihin, jotka luokitellaan jaksotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviksi, sovelletaan IFRS 9 -standardin mukaista arvonalentumisen kirjaamista. Myös rahoitusleasingsaamiset ja taseen ulkopuoliset luottolupaukset ovat arvonalentumisen soveltamisen piirissä johtuen niihin liittyvästä luottoriskistä. Lisätietoja rahoitusvarojen luokittelusta on annettu tämän liitteen luvussa 7. *Rahoitusinstrumenttien luokittelu-, kirjaamis- ja arvostamisperiaatteet.*

Rahoitusvarojen arvonalentuminen lasketaan sen luottotappion perusteella, jonka odotetaan aiheutuvan 12 kuukauden aikana, ellei alkuperäisen kirjaamisen jälkeen ole tapahtunut merkittävää luottoriskin lisääntymistä, jolloin varaus lasketaan siinä tapauksessa varan koko voimassaoloajan aikana odotettavissa olevan luottotappion perusteella. Sekä voimassaoloajan että seuraavien 12 kuukauden aikana odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan yksittäiselle varalle. Ryhmäkohtaista arviointia voidaan käyttää mahdolliseen johdon harkintaan perustuvan lisävarauksen määrittämiseen.

9.1 Odotettavissa olevien luottotappioiden määrittäminen

Odotettavissa olevien luottotappioiden arvonalentumismalliin sisältyvät varat luokitellaan kolmeen vaiheeseen.

- Vaihe 1 sisältää varat, joiden luottoriski ei ole lisääntynyt merkittävästi,
- Vaihe 2 sisältää varat, joiden luottoriski on merkittävästi lisääntynyt, ja
- Vaihe 3 sisältää varat, jotka ovat arvoltaan alentuneita ja siten täyttävät maksukyvyttömyyden määritelmän.

Maksukyvyttömyydeksi määritellään tilanne, jossa saaminen on erääntynyt yli 90 päivää tai konserni arvioi saamisen maksun epätodennäköiseksi esimerkiksi konkurssin tai ongelmallisten uudelleenjärjestelyjen johdosta. Tämä määritelmä on yhtenäinen konsernin vakavaraisuuslaskennassa ja riskienhallinnassa käytettävien määritelmien kanssa sekä kansainvälisten valvojien edellyttämän maksukyvyttömyyden määritelmän kanssa (Euroopan Pankkiviranomaisen ohjeet maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta asetuksen (EU) N:o 575/2013 178 artiklan mukaisesti: EBA/GL/2016/07 ja EBA/RTS/2016/06).

Vaiheessa 1 varaus vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevaa luottotappiota. Vaiheissa 2 ja 3 varaus vastaa koko voimassaoloajalta odotettavissa olevia luottotappioita. Konserni laskee odotettavissa olevat luottotappiot kolmen todennäköisyyksillä painotetun skenaarion perusteella määrittääkseen odotettavissa olevat maksuvajeet. Vastuun sopimukseen perustuvien kassavirtojen nykyarvoa verrataan odotettavissa olevien tulevaisuuden kassavirtojen nykyarvoon. Jos sopimukseen perustuvien kassavirtojen summa on korkeampi kuin odotettavissa olevat tulevaisuuden kassavirrat, erotus kirjataan odotettavissa olevana luottotappiona. Odotettavissa olevat tulevaisuuden kassavirrat diskontataan efektiivisellä korolla. Vakuuksien käypä arvo ja saadut takaukset otetaan huomioon odotettavissa olevien tulevaisuuden kassavirtojen laskennassa.

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan pääelementit ovat seuraavat:

PD *Maksukyvyttömyyden todennäköisyys (Probability of Default, PD)* on arvio siitä todennäköisyydestä, että maksukyvyttömyys tapahtuu tietyllä aikavälillä. Maksukyvyttömyys voi tapahtua vain tietynä aikana arvioinnin kohteena olevan ajanjakson kuluessa, jos vastuuta ei ole aiemmin kirjattu pois taseesta ja se on vielä olemassa. Vaiheiden välisissä siirtymissä käytettävä PD määritetään asiakastasolla. Vastuun odotettavissa olevan luottotappion laskennassa käytettävässä PD:ssä huomioidaan myös saadut takaukset, niin että odotettavissa olevan luottotappion laskennassa käytetään Suomen valtion PD:tä.

EAD *Vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä (Exposure at Default, EAD)* on arvio vastuun määrästä tulevaisuuden maksukyvyttömyyshetkellä ottaen huomioon odotettavissa olevat vastuun muutokset raportointipäivämäärän jälkeen. Muutoksiin luetaan etukäteen tapahtuvat pääoman lyhennykset ja koron maksu sopimuksen aikataulun mukaisesti tai muutoin sekä odotettavissa olevat nostot sitovista järjestelyistä ja kertynyt korko maksamatta jääneistä maksuista.

LGD *Maksukyvyttömyydestä johtuva tappio-osuus (Loss Given Default, LGD)* on arvio tappiosta, joka aiheutuu, kun maksukyvyttömyys tapahtuu tietynä ajankohtana. Se perustuu sopimukseen perustuvien kassavirtojen ja niiden kassavirtojen, joita lainantaja odottaa saavansa, väliseen erotukseen huomioiden vakuuden realisoinnista saatavat kassavirrat.

Odotettavissa olevia luottotappioita määrittäessä konserni huomioi kolme skenaariota. Kuhunkin näistä liittyvät erilaiset maksukyvyttömyyden todennäköisyydet (*PD*), vastuun määrät maksukyvyttömyyshetkellä (*EAD*) ja tappio-osuudet (*LGD*). Tarvittaessa konserni ottaa huomioon useita skenaarioita, ja arviointi sisältää sen, miten laiminlyötyjä lainoja odotetaan perittävän takaisin sisältäen todennäköisyyden, jolla lainat maksetaan takaisin, sekä vakuuden arvon tai määrän, joka voidaan saada kyseisen varan myynnistä. Maksimijanjakso, jolta luottotappiot määritetään, on rahoitusinstrumentin sopimukseen perustuva elinikä, ellei konsernilla ole lainmukaista oikeutta irtisanoa sitä aikaisemmin.

Arvon alentumistappiot ja niiden palautukset kirjataan ja esitetään erillään tappioista ja tuotoista, jotka syntyvät lainaehtojen muutoksista. Lainaehtojen muutosten voitot ja tappiot käsitellään rahoitusvaran bruttokirjanpitoarvon oikaisuna.

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteet on tiivistetty alla:

- Vaihe 1: Jos luottoriski ei ole merkittävästi kasvanut alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, varaus perustuu 12 kuukauden ajalta odotettavissa oleviin tappioihin. Odotettavissa olevat luottotappiot seuraavien 12 kuukauden ajalta lasketaan osuutena koko elinkaaren aikana odotettavissa olevasta luottotappiosta. Tämä osuus sisältää luottotappioita, jotka aiheutuvat rahoitusinstrumentin maksun laiminlyöntitapahtumista, jotka ovat mahdollisia 12 kuukauden kuluessa raportointipäivämäärästä. Konserni laskee 12 kuukauden odotettavissa olevien luottotappioiden varauksen olettaen perusteella, että maksukyvyttömyys tapahtuu raportointipäivää seuraavan 12 kuukauden aikana. Odotettavissa olevia 12 kuukauden maksukyvyttömyystodennäköisyyksiä sovelletaan ennusteeseen vastuun määrästä maksukyvyttömyyshetkellä (*EAD*) ja ne kerrotaan odotettavissa olevalla tappio-osuudella (*LGD*) sekä diskontataan efektiivisellä korolla.

- Vaihe 2: Jos vastuu on osoittanut merkittävää luottoriskin lisääntymistä myöntämisen jälkeen, mutta ei ole luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut, konserni tekee varauksen odotettavissa olevista luottotappioista koko voimassaoloajalta. Laskentatapa vastaa yllä esitettyä useiden skenaarioiden käytön osalta, mutta maksukyvyttömyyden todennäköisyydet (*PD*) ja tappio-osuudet (*LGD*) arvioidaan instrumentin koko voimassaoloajalta. Odotettavissa olevat maksuvajeet diskontataan efektiivisellä korolla.
- Vaihe 3: Jos tiettyjen lainojen katsotaan olevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita, konserni kirjaa odotettavissa olevat luottotappiot koko voimassaoloajalta. Näille vastuille korkotuotto lasketaan soveltamalla efektiivistä korkoa jaksotetulle hankintamenule (vähennettynä arvonalentumiskirjauksella).
- Rahoitusvaroja, joiden katsotaan olevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita jo osto- tai myöntöhetkellä, kutsutaan nimellä POCI-varat (*Purchased or Originated Credit Impaired*).
- Luottolupaukset: Arvioidessaan nostamattomien lainasitoumusten odotettavissa olevia luottotappioita konserni arvioi odotetun voimassaoloajan kuluessa todennäköisesti lainasitoumuksista nostettavaa määrää. Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan odotettavissa olevien maksuvajeiden nykyarvon perusteella, jos laina nostetaan, kolmen todennäköisyyksillä painotetun skenaarion perusteella. Odotettavissa olevat maksuvajeet diskontataan lainan arvioidun odotettavissa olevan efektiivisen koron arvion perusteella.

9.2 Luottoriskin merkittävä lisääntyminen

Jokaisena raportointipäivänä konserni arvioi, ovatko vastuiden luottoriskit lisääntyneet merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen. Arviointi tehdään sopimuskohtaisesti vertaamalla odotetun voimassaoloajan aikana tapahtuvaa maksukyvyttömyyden riskiä raportointiajankohdan ja alkuperäisen kirjausajankohdan välillä. Jos yksi seuraavista tekijöistä osoittaa, että luottoriski on lisääntynyt merkittävästi, instrumentti siirretään vaiheesta 1 vaiheeseen 2:

- Merkittävän luottoriskin lisääntymisen kynnsarvot verrattuna alkuperäiseen vaiheeseen: koko eliniän maksukyvyttömyyden todennäköisyyden kasvu kolminkertainen (200 %) verrattuna alkuperäiseen ja rahoitusinstrumentin yksittäisen ajankohdan (*point in time, PiT*) maksukyvyttömyyden todennäköisyys kyseiselle vuodelle on suurempi kuin 0,3 %.
- Laadulliset lisätekijät, kuten lainanhoitajoukset ja tarkkailulistalla olevat vastapuolet
- Rahoitusvarat, joiden takaisinmaksu on viivästynyt yli 30 päivää.

Siirrot vaiheen 2 ja vaiheen 3 välillä perustuvat siihen, onko rahoitusvara luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut. Rahoitusvara on arvoltaan alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä. Vastuu siirtyy odotettavissa olevien luottotappioiden vaiheesta toiseen, kun luoton laatu heikkenee. Jos myöhemmän ajanjakson aikana luoton laatu paranee ja aiemmin varan myöntämisen jälkeen merkittäväksi arvioitu luottoriskin lisääntyminen peruuntuu, koeajan ja tiettyjen kriteerien täyttämisen jälkeen, odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperusta palaa tällöin elinkaaren aikana odotettavissa olevista luottotappioista takaisin 12 kuukauden aikana odotettavissa oleviksi luottotappioiksi.

Siirrot vaiheesta 1 vaiheisiin 2 tai 3 sekä vaiheesta 2 vaiheeseen 3 tehdään viipymättä. Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1 sekä vaiheesta 3 ja vaiheeseen 2 edellyttää, että siirtokriteerit ovat täyttyneet 6 kuukauden ajan ennen siirtoa (*probation period*).

Odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämisessä konserni sisällyttää laskentamalliin tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota ja makroekonomisia skenaarioita. Käytettävät skenaariot ovat samoja, joita käytetään konsernin taloudellisessa vuosisuunnittelussa sekä stressitestauksessa. Makroekonomiset ennusteet kattavat kolme vuotta ja koska luotettavaa yli kolme vuotta kattavaa ennustetta ei ole saatavilla, myös ennusteisiin ja skenaarioihin perustuva oikaisu tehdään kolmelle vuodelle. Skenaarioita on käytössä pääsääntöisesti kolme; perus, vahva ja heikko.

Skenaarioille arvioidaan toteutumisen todennäköisyydet. Käytössä olevat makrotaloudelliset muuttujat suomalaisille rahoitusvaroilte ovat Suomen valtion pitkäaikaiset korot sekä asuntojen hintakehitys ja työttömyysaste. Niiden ennusteet sisällytetään makrotaloudellisiin skenaarioihin. Muille kuin suomalaisille rahoitusvaroilte käytetään Euroopan keskuspankin julkaisemia stressitestiskenaarioita.

9.3 Lainanhoitojoustot ja muutetut lainat

Konserni tekee toisinaan myönnytyksiä tai muutoksia alkuperäisiin lainan tai muun saamisen ehtoihin velallisen taloudellisten vaikeuksien johdosta sen sijaan, että se ottaisi haltuunsa vakuuksia. Lainanhoitojoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Terveitä lainanhoitojoustosaamisia ovat koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitojoustosaamiset tai saamiset, joissa lainanhoitojousto on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella lainanhoitojoustoiksi. Konserni katsoo kyseessä olevan lainanhoitojousto, kun kyseiset myönnytykset tai muutokset annetaan velallisen nykyisten tai odotettavissa olevien taloudellisten vaikeuksien perusteella, eikä konserni olisi suostunut niihin, jos velallinen olisi ollut hyvässä taloudellisessa tilassa.

Kun laina tai muu saaminen on luokiteltu lainanhoitojoustoksi, se säilyy lainanhoitojoustona vähintään 24 kuukauden koeajan ajan. Jotta laina tai muu saaminen voitaisiin luokitella uudelleen ja poistaa lainanhoitojoustojen ryhmästä, asiakkaan tulee täyttää kaikki seuraavat kriteerit:

- Asiakkaan on suoritettava maksuja kaikkien lainojen ja muiden saamisten osalta.
- Kahden vuoden koeaika on umpeutunut laskien päivämäärästä, josta lähtien lainanhoitojoustetun sopimuksen katsottiin taas suorittavan maksuja.
- Vähintään puolet koeajasta konserni on saanut säännöllisiä maksuja, joiden määrä on enemmän kuin vähäinen osuus pääomasta tai korosta.
- Asiakkaalla ei ole sopimusta, joka olisi viivästynyt enemmän kuin 30 päivää.

Lainanhoitojoustot ja maksuviivästykset raportoidaan säännöllisesti konsernin johdolle viitteenä mahdollisesta asiakkaan maksukyvyttömyydestä.

9.4 Odotettavissa olevan luottotappion vähennyserän esittäminen taseessa

Odotettavissa olevat luottotappioiden vähennyserät kirjataan tulosvaikutteisesti ja vastakirjaus tehdään taseeseen seuraavasti:

- Jaksotettuun hankintamenuon luokitellut rahoitusvarat: varojen bruttokirjanpitoarvon vähennyksenä.
- Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat vieraan pääoman ehtoiset rahoitusvarat: vähennyserää ei kirjata taseen varojen bruttokirjanpitoarvon vähennyksenä, koska kyseisten varojen kirjanpitoarvo on niiden käypä arvo. Vähennyserä kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon rahastoon kirjattu kertynyt vähennyserä kirjataan tulosvaikutteisesti, kun kyseiset rahoitusvarat kirjataan pois taseesta.
- Rahoitusleasingsaamiset: varojen bruttokirjanpitoarvon vähennyksenä.
- Sitovat luottolupaukset: kirjataan erään *Varaukset ja muut velat*.

9.5 Lopullisen luottotappion kirjaaminen

Rahoitusvaroista kirjataan osittainen tai täysimääräinen lopullinen luottotappio, kun konserni ei voi kohtuudella odottaa saavansa perityksi rahoitusvaroihin kuuluvaa erää. Tällainen tilanne on kyseessä yleensä silloin, kun konserni katsoo, että lainanottajalla tai takaajalla ei ole varoja tai tulonlähteitä, jotka voisivat synnyttää riittävästi kassavirtoja arvonalentumisen kohteena olevien summien takaisin maksamiseksi. Konsernin luottoriskiä ja luottoriskin hallintaa käsitellään tarkemmin liitteessä 2 *Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema*. Jos lopullisen luottotappion määrä on suurempi kuin kirjattujen odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserän määrä, erotusta käsitellään ensin vähennyserän lisäyksenä.

Rahoitusvaroihin, jotka on kirjattu luottotappioiksi osittain tai kokonaan, voi edelleen kohdistua perintätoimenpiteitä, joita konserni soveltaa eräänntyneiden saamisten takaisinperintään. Myöhemmät takaisin perityt määrät lopullisista luottotappioista vähentävät kulukirjausta tuloslaskelmassa.

10. Suojauslaskenta

Konsernin korko- ja valuuttakurssiriskejä hallitaan johdannaisten avulla. Markkinariskipolitiikan mukaisesti suojausstrategiana on pääsääntöisesti suojata rahoitusvarojen ja -velkojen merkittävät valuutta- ja korkoriskit niiden erien osalta, joiden maturiteetti ylittää vuoden. Tämän seurauksena ulkomaan valuutan määräiset erät muunnetaan euromääräisiksi sekä kiinteät ja pitkiin viitekorkoihin sidotut

korkoehdot vaihdetaan koronvaihtosopimuksilla ehdoiltaan lyhyempiin vaihtuviin korkoihin.

Kuntarahoitus-konserni soveltaa käyvän arvon suojauslaskentaa:

- euromääräisiin rahoitusvaroihin ja -velkoihin sekä leasingsaamisiin, joissa suojauskohteen korko on johdannaista muuttettu vaihtuvakorkoiseksi, ja
- kiinteäkorkoisiin valuuttamääräisiin rahoitusvelkoihin, joissa johdannaista vaihdetaan suojauskohteen pääoma euromääräiseksi ja sen korkosidonnaisuus vaihtuvakorkoiseksi.

Kuntarahoitus-konserni on dokumentoinut suojauslaskennan piirissä olevat suojaussuhteet, ja ne ovat konsernin riskienhallinnan tavoitteiden ja strategian mukaiset. Konserni ei sovelta rahavirran suojauslaskentaa.

Suojauslaskennan kohteena olevien varojen ja velkojen kirjanpitoarvot esitetään liitteessä 15 *Rahoitusvarat ja -velat*. Suojauslaskentaan kuuluvien johdannaisten käyvät arvot esitetään liitteessä 23 *Johdannaissopimukset*. Suojauslaskennassa olevat pääomat, arvostus suojatun riskin osalta sekä suojauslaskennan tulosvaikutus ja vaikutus omaan pääomaan esitetään liitteessä 24 *Suojauslaskenta*. Suojauslaskennan tulosvaikutus on eritelty myös liitteessä 7 *Suojauslaskennan nettotulos*.

Suojauslaskennan johdannaisten ja suojauskohteiden valuuttakurssieroista johtuvat käypien arvojen muutokset sisältyvät tuloslaskelman erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*. Samassa tuloslaskelman erässä näkyy myös suojauskohteiden ja niitä suojaavien johdannaisten muut käypien arvojen muutokset sekä suojaussuhteen tehoton osuus. Johdannaissopimuksista saadut ja maksetut korot kirjataan suojattavien rahoitusvelkojen oikaisuksi erään *Korkokulut ja vastaavat kulut* tai suojattavien varojen oikaisuksi erään *Korkotuotot ja vastaavat tuotot*.

Konserni soveltaa sekä IFRS 9 -standardin mukaista suojauslaskentaa että IAS 39 -standardin mukaista portfoliosuojauslaskentaa.

10.1 IFRS 9 -suojauslaskenta

IFRS 9 -standardin mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa sovelletaan:

- Kiinteäkorkoiseen euromääräiseen varainhankintaan ja nollakuponkikorkoiseen euromääräiseen varainhankintaan. Suojauskohteena euromääräisessä varainhankinnassa on korkoriski.
- Kiinteäkorkoiseen sekä nollakuponkikorkoiseen valuuttamääräiseen varainhankintaan, ja
- Kiinteäkorkoisiin ja pitkiin viitekorkoihin sidottuihin rahoitusleasingsaamisiin sekä strukturoituun antolainaukseen.

Kaikissa valuuttamääräisissä suojaussuhteissa konserni on ottanut käyttöön ns. suojauskustannuksen eriyttämisen (*Cost-of-Hedging*). Jokaisen suojaussuhteen osalta, kun valuuttavaihtosopimus määritetään suojausinstrumentiksi, eri valuuttojen välinen viitekoronvaihtosopimuksen preemio (*cross currency basis*) erotetaan ja jätetään suojaussuhteen ulkopuolelle. Johdannaisen koko käyvän arvon muutoksen ja suojaussuhteeseen määritetyn osuuden käyvän arvon muutoksen erotus kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta suojauskustannuksena erään *Suojauskustannusrahasto*. Eri valuuttojen välisten viitekoronvaihtosopimusten preemioiden muutokset vaikuttavat siten muihin laajan tuloksen eriin eivätkä luo tehottomuutta suojaussuhteeseen.

Rahoitusvelkojen suojauskohde on arvostettu jaksotettuun hankintamenoön pois lukien suojattavan korkoriskin osuus, johon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa. Konsernin luottoriski ei sisälly suojaussuhteeseen. Tekohetkellä konserni määrittää jokaiselle käyvän arvon suojauslaskennassa olevalle rahoitusvelalle sopimuskohtaisesti luottomarginaalin (*credit spread*). Luottomarginaalin määrä vastaa rahoitusvelan arvostamisessa käytettävään diskonttauskäyrään lisättävää marginaalia, jota soveltamalla rahoitusvelan käypä arvo suojauslaskennassa vastaa tekohetkellä liikkeeseen-laskuhintaa. Luottomarginaali pysyy suojaussuhteen aikana muuttumattomana ja sen nykyarvon perusteella voidaan laskea rahoitusvelan käypä arvo suojatun riskin osalta. Suojatun riskin arvonmuutos kirjataan suojauskohteen kirjanpitoarvon

oikaisuksi tulosvaikutteisesti erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*. Suojauskohteen ja suojausinstrumentista suojaussuhteeseen määritetyn osuuden välinen tehottomuus kirjataan tuloslaskelmaan. Luottoriskin erottaminen käyvästä arvosta on edellytys sille, että suojauslaskentaa voidaan soveltaa vain korko- ja valuuttarisktiin. Konserni käyttää koronvaihtosopimuksia ja valuuttavaihtosopimuksia suojausinstrumentteina.

IFRS 9 -standardin mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa sovelletaan lisäksi strukturoituihin antolainoihin, jotka läpäisevät SPPI-testin ja arvostetaan näin ollen jaksotettuun hankintamenoön ja jotka on suojattu 1:1 koronvaihtosopimuksilla. Antolainaan sisältyvä asiakasmarginaali ei ole osa suojaussuhdetta.

Sekä varainhankinta että strukturoidut antolainat on suojattu johdannaisilla, joilla on suojauskohdetta vastaavat ehdot. Suojausaste suojauskohteen ja suojausinstrumentin välillä on 1:1. Tämän seurauksena johdannaisen käyvän arvon muutoksen voidaan odottaa kumoavan suojauskohteen suojattavan riskin käyvän arvon muutoksen. Prospektiivinen tehokkuustestaus on toteutettu todentamalla, että keskeiset sopimusehdot (*critical terms*) täsmäävät. Tehottomuutta syntyy suojaussuhteeseen johtuen suojauskohteen ja suojausinstrumentin arvostamisessa käytettävien korkokäyrien erosta. Lisäksi tehottomuutta voisi syntyä, mikäli keskeisissä ehdoissa esiintyisi eroja tai johdannaisiin sisältyvä luottoriski kasvaisi. Konsernilla on johdannaisvastapuolten

kanssa vakuussopimuksia, joiden avulla hallitaan johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskiä. Kaikkien suojaussuhteiden tehokkuus varmennetaan suojaussuhteen alkamishetkellä sekä tämän jälkeen säännöllisesti neljännesvuosittain.

IFRS 9 -standardin mukaista suojauslaskentaa sovelletaan myös kiinteäkorkoisiin ja pitkiin viitekorkoihin sidottuihin rahoitusleasingisaamisiin, joiden korkoriskiä suojataan korkojohdannaisilla. Sopimuskoosta johtuen useampi sopimus voidaan suojata yhdellä korkojohdannaisella, jonka ehdot vastaavat suojattavien sopimusten yhdistelmää. Rahoitusleasingisopimukseen sisältyvä asiakasmarginaali ei ole osa suojaussuhdetta. Leasingiin sovellettavan käyvän arvon suojauslaskennan periaatteet vastaavat pitkälti edellä esitettyä, mutta suojaustavasta johtuen prospektiivinen tehokkuustestaus tehdään herkkyyssanalyysillä, jossa simuloidaan suojauskohteen ja suojausinstrumentin käyvän arvon muutosta korkokäyriä muuttamalla.

Rahoitusleasingisaamisten ja antolainauksen suojauskohteet on arvostettu jaksotettuun hankintamenoön lukuun ottamatta korkoriskiä, joka on käyvän arvon suojauslaskennan kohteena. Suojatun riskin arvonmuutos kirjataan suojauskohteen kirjanpitoarvon oikaisuksi tulosvaikutteisesti ja se sisältyy erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*.

10.2 IAS 39 -portfoliosuojauslaskenta

Rahoitusvarojen osalta konserni soveltaa IAS 39 -standardin mukaista käyvän arvon portfoliosuojauslaskentaa kiinteäkorkoiseen ja pitkiin viitekorkoihin sidottuun antolainaukseen. Suojattu riski on korkoriski. Antolainoihin sisältyvä asiakasmarginaali ei ole osa suojaussuhdetta. Negatiiviset viitekorot on huomioitu osana eliminoitavaa marginaalia. Antolainojen suojaus on toteutettu portfoliosuojauksena, jolloin suojauskohde muodostuu useammasta lainasaamisesta. Antolainat ryhmitellään hinnoittelu- tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan suojattavaksi. Portfolioon sisältyviä antolainoja suojaavien koronvaihtosopimusten korot ja maksupäivät määritetään niin, että sopimusten pääoma- ja kassavirrat vastaavat suojattavaan erään kuuluvien lainasaamisten ehtoja. Näin ollen suojausten käypien arvojen oletetaan käyttäytyvän päinvastaisesti suojattaviin lainoihin nähden. Suojausten oletetaan olevan tehokkaita koko suojausperiodin ajan aina niiden erääntymiseen saakka. Portfolio koostuu useasta suojauksesta ja antolainasta, joten prospektiivinen tehokkuustestaus tehdään suojaushetkellä suojauserittäin, mutta myös koko portfolion osalta. Prospektiivinen tehokkuustestaus on toteutettu herkkyyksianalyysinä sekä tarkastelemalla antolainojen ja suojaavien koronvaihtosopimusten pääomia maturiteettijaksoittain. Retrospektiiviseen tehokkuustestaukseen sovelletaan regressioanalyysiä, joka suoritetaan käypien arvojen muutosten perusteella.

Portfoliosuojauslaskennan kohteena olevat antolainat on arvostettu jaksotettuun hankintamenuun lukuun ottamatta korkoriskiä, joka on käyvän arvon suojauslaskennan kohteena. Suojatun riskin arvonmuutos kirjataan suojauskohteen kirjanpitoarvon oikaisuksi tulosvaikutteisesti ja se sisältyy erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*.

11. Rahoitusinstrumenttien netottaminen

Rahoitusvarat ja -velat vähennetään toisistaan ja esitetään taseessa nettomääräisenä silloin, kun kirjattujen määrien vähentämiseen toisistaan on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus ja suoritus aiotaan toteuttaa nettomääräisesti tai omaisuuserä aiotaan realisoida ja velka suorittaa samanaikaisesti. Rahoitusvarojen ja -velkojen netottaminen esitetään liitteessä *18 Rahoitusvarojen ja -velkojen netottaminen*.

12. Rahavarat

Kuntarahoitus-konsernin rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta. Erään voidaan lukea ne talletukset ja sijoitukset, joiden maturiteetti hankinta-ajankohdasta on alle 3 kuukautta.

13. Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanomaisessa liiketoimessa. Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritetään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerausten avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita.

Jos rahoitusinstrumentille ei ole saatavissa toimivilla markkinoilla noteerattua hintaa, konserni käyttää arvostettaville instrumenteille soveltuvia, markkinoilla vakiintuneita arvostusmenetelmiä, joita varten on saatavilla riittävästi tietoa käyvän arvon määrittämiseksi. Valitun arvostusmenetelmän tulee sisältää kaikki tekijät, jotka markkinaosapuolelta ottaisivat huomioon rahoitusinstrumentin hinnoittelussa. Arvostusmenetelmässä käytetään mahdollisimman paljon havainnoitavissa olevia syöttötietoja ja mahdollisimman vähän muita kuin havainnoitavissa olevia syöttötietoja.

Konsernin käypien arvojen luokittelussa käytetään seuraavaa käyvän arvon hierarkiaa, joka kuvaa arvostamisessa käytettyjen syöttötietojen merkitystä:

- Taso 1: Syöttötiedot ovat täysin samanlaisille instrumenteille noteerattuja (oikaisemattomia) hintoja toimivilla markkinoilla, joihin konsernilla on pääsy arvostuspäivänä. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos kauppaa käydään usein ja hintatietoja on saatavilla säännöllisesti. Nämä hintanoteeraukset (keskihinta) edustavat hintaa, johon tavanomainen liiketoimi omaisuuserän myymiseksi tai velan siirtämiseksi toteutuisi markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä tarkasteluhetken markkinaolosuhteiden vallitessa.
- Taso 2: Arvostus on määritelty käyttäen syöttötietoina muita kuin tasolle 1 kuuluvia noteerattuja hintoja, ja jotka ovat havainnoitavissa omaisuuserälle tai velalle joko suoraan (hintoina) tai epäsuorasti (johdettuna hinnoista). Taso 2 sisältää instrumentit, jotka on arvostettu käyttämällä täysin samanlaisten tai vastaavien varojen tai velkojen noteerattuja hintoja markkinoilla, jotka eivät ole täysin toimivat tai muita arvostusmenetelmiä, joissa kaikki merkittävät syöttötiedot ovat suorasti tai epäsuorasti havainnoitavissa markkinoilta.

- Taso 3: Arvostusmenetelmät sisältävät syöttötietoja, jotka eivät ole havainnoitavissa ja muilla kuin havainnoitavissa olevilla syöttötiedoilla on merkittävä vaikutus instrumentin arvostamiseen. Mikäli syöttötieto on epälikvidi, ekstrapoloitu tai historiallisiin hintoihin perustuva, on se määritelmän mukaisesti muu kuin havainnoitavissa oleva ja luokiteltava tasolle 3. Muita kuin havainnoitavissa olevia syöttötietoja käytetään arvostamisessa vain siinä määrin kuin relevantteja havainnoitavissa olevia syöttötietoja ei ole saatavilla.

Jos instrumentin käyvän arvon määrittämisessä käytetyt syöttötiedot luokitellaan käyvän arvon hierarkian eri tasoille, instrumentin arvostus luokitellaan kokonaisuudessaan sen alimman tason syöttötiedon mukaisesti, jolla on merkittävä vaikutus instrumentin arvostamiseen.

Rahoitusinstrumentin alkuperäisen kirjaamisajankohdan käypää arvoa osoittaa yleensä parhaiten transaktiohintaa. Jos käypä arvo alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä eroaa transaktiohinnasta ja käypä arvo ei perustu toimivilla markkinoilla täysin samanlaiselle omaisuuserälle tai velalle noteerattuun hintaan tai se ei perustu arvostusmenetelmään, jonka osalta muiden kuin havainnoitavissa olevien syöttötietojen vaikutus arvostamiseen katsotaan olevan vähäinen, tällöin rahoitusinstrumentti arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon ja tätä oikaistaan alkuperäisen kirjaamisajankohdan käyvän arvon ja transaktiohinnan välisen eron jaksottamiseksi (*ensimmäisen*

päivän voitto tai tappio). Tämä erotus jaksotetaan voitoksi tai tappioksi tasaerinä sopimuksen voimassaoloaikana.

Kuntarahoitus-konserni huomioi Kuntien takauskeskuksen antaman takauksen liikkeeseen laskettujen rahoitusvelkojensa osalta kyseisen rahoitusvelan käyvässä arvossa nettoperiaatteella.

Käyvän arvon hierarkiatasot, Kuntarahoitus-konsernin käyttämät arvostusmenetelmät sekä arvostamisen viitekehys on kuvattu tarkemmin liitteessä *16 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot*.

14. Vuokrasopimukset

Vuokrasopimus on sopimus tai sopimuksen osa, joka antaa määräysvallan tietyn, yksilöidyn omaisuuserän (vuokrauksen kohteen) käyttöön vastiketta vastaan tietyn ajanjaksoksi.

14.1 Kuntarahoitus-konserni vuokralle ottajana

Vuokrasopimusvelat arvostetaan alun perin lisäluoton korolla diskontattujen tulevien vuokratulujen nykyarvoon. Vuokrasopimusvelka arvostetaan myöhemmin jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä. Käyttöoikeusomaisuuserät arvostetaan alun perin hankintamenoon eli vuokrasopimusvelan suuruiseksi. Vuokrasopimusvelka esitetään taseen erässä *Varaukset ja muut velat* ja niiden korkokulut tuloslaskelmaerässä *Korkokulut ja vastaavat kulut*. Vuokratulu jaetaan korkokuluksi ja vuokrasopimusvelan pääoman vähennykseksi. Vuokralle

otetut käyttöoikeusomaisuuserät esitetään erässä *Aineelliset hyödykkeet*. Käyttöoikeusomaisuuseristä kirjataan poistot tasapoistoina joko erän taloudellisena vaikutusaikana tai vuokratkauden aikana sen mukaan kumpi on lyhyempi.

Konsernin vuokraamat käyttöoikeusomaisuuserät ovat pääosin toimitiloja, työsuhdeautoja sekä varastotiloja ja parkkipaikkoja. Vuokrasopimusten ehdot neuvotellaan yksitellen ja ne voivat sisältää mahdollisuuden pidentää vuokratkautta. Määrittäessään vuokrasopimuksen vuokra-aikaa konserni arvioi vuokrasopimusten sisältämät optiot sopimuskohtaisesti. Kun konserni on kohtuullisen varma jatko- ja irtisanomisoptioiden käyttämisestä, otetaan ne huomioon vuokra-ajan määrittämisessä.

Diskonnttauskorkona käytetään Kuntarahoitus-konsernin lisäluoton korkoa (*Incremental Borrowing Rate, IBR*). Diskonnttauskoron maturiteetti on määritelty toimitilojen ja pysäköintitilan jäljellä olevan vuokra-ajan perusteella. Kaikille vuokrasopimuksille käytetään samaa diskonnttauskoron maturiteettia, koska muiden vuokrasopimusten kuin toimitilojen vaikutuksen ei katsota olevan laskennan kannalta olennainen.

Konserni arvioi jokaisena raportointipäivänä, onko käyttöoikeusomaisuuserän osalta olemassa viitteitä arvonalentumisesta joko sisäisten tai ulkoisten tietolähteiden perusteella. Esimerkiksi päätös omaan käyttöön vuokrattujen toimitilojen edelleenvuokrauksesta on

viite käyttöomaisuuserän arvonalentumisesta. Jos viitteitä arvonalentumisesta on olemassa, Kuntarahoitus-konserni suorittaa arvonalentumistestauksen ja määrittää, suorittaako se arvonalentumistestauksen omaisuuserän vai rahavirtaa tuottavan yksikön tasolla.

14.2 Kuntarahoitus-konserni vuokralle antajana

Vuokrasopimukset, joissa Kuntarahoitus-konserni toimii vuokralle antajana, on luokiteltu rahoitusleasingsopimuksiksi. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, jos hyödykkeeseen liittyvät taloudelliset tuotot ja riskit siirtyvät olennaisilta osin hyödykkeen käyttäjälle, eli vuokralle ottajalle. Rahoitusleasingsopimuksella vuokrattu hyödyke esitetään taseessa rahoitusleasingsaamisena, joka vastaa konsernin nettosijoitusta vuokrasopimukseen. Sopimuksista saatava vuokra jaetaan saamisen lyhennykseksi ja korkotuotoksi. Korkotuotto jaksotetaan vuokra-ajalle siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa samansuuruisen tuottoprosentin mukaisen tuoton vuokra-ajalta. Rahoitusleasingsaamiset esitetään erässä *Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä*. Saadut korot esitetään tuloslaskelmassa erässä *Korkotuotot ja vastaavat tuotot*.

Konsernin rahoitusleasing on irtaimen käyttöomaisuuden, kuten erilaisten koneiden, lääketieteen laitteiden, kalusteiden, ajoneuvojen sekä IT- ja toimistolaitteiden pitkäaikaista vuokraamista. Lisäksi konserni tarjoaa kiinteistöleasingiä. Leasingasiakkaat ovat samoja kuin antolainastoiminnassakin eli kunnat, kaupungit, kuntayhtymät, kuntien omistamat tai

määräämisvallassa olevat yhtiöt sekä hyvinvointialueet, hyvinvointiyhtymät, niiden omistamat tai määräämisvallassa olevat yhteisöt ja hyvinvointialueiden liikelaitokset. Konserni ei kannaa leasing-kohteiden jäännösarvoriskiä.

15. Aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke kirjataan taseeseen vain, jos se on aineettoman hyödykkeen määritelmän mukainen, eli esimerkiksi konsernilla on siihen määräysvalta ja on todennäköistä, että omaisuuserästä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja omaisuuserän hankintameno on luotettavasti määriteltävissä. Alkuperäinen arvostaminen tapahtuu hankintameno. Hankintameno käsittää ostohinnan sisältäen kaikki menot, jotka välittömästi johtuvat omaisuuserän saattamisesta valmiiksi sille aiottuun tarkoitukseen sisältäen myös sisäiset henkilöstökulut. Hankintamenoon ei lueta hyödykkeen käytöstä ja henkilökunnan koulutuksesta aiheutuneita menoja eikä hallinnon menoja tai muita yhteisiä yleismenoja.

Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen aineeton hyödyke kirjataan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintameno. Aineettomista hyödykkeistä kirjataan tasapoistot 3–8 vuodessa riippuen hyödykkeen taloudellisesta vaikutusajasta. Poistot aloitetaan, kun hyödyke on valmis käytettäväksi. Aineettomien hyödykkeiden taloudellinen vaikutusaika sekä mahdolliset viitteet arvonalentumisesta arvioidaan jokaisena raportointipäivänä. Keskenäiset aineettomat hyödykkeet testataan vähintään vuosittain arvonalentumisen

varalta. Arvonalentumistestaus suoritetaan useammin, jos arvonalentumisesta on viitteitä. Arvonalentuminen on aineettoman hyödykkeen kirjanpitoarvon ja kerrytettävissä olevan rahamäärän välinen erotus. Kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään sille rahavirtaa tuottavalle yksikölle, johon omaisuuserä kuuluu. Rahavirtaa tuottava yksikkö on pienin yksilöitävissä oleva omaisuuseräryhmä, jonka kerryttämät rahavirrat ovat pitkälti riippumattomia muiden omaisuuseräryhmien kerryttämistä rahavirroista. Koska Kuntarahoituksen liiketoimintaa käsitellään yhtenä segmenttinä eikä liiketoiminta ole jaettavissa pienempiin täysin itsenäisesti rahavirtaa tuottaviin yksikköihin, tarkastellaan arvonalentumista määritettäessä Kuntarahoitusta yhtenä rahavirtaa tuottavana yksikkönä.

16. Pilvipalvelut

Pilvipalveluissa, kuten Software as a Service (SaaS), omaisuuserän määräysvalta on lähtökohtaisesti pilvipalvelun tarjoajalla, eikä palveluista suoritettuja maksuja näin ollen voida aktivoida aineettomana hyödykkeenä konsernin taseeseen. Pilvipalvelun käyttöönottonotot voidaan kuitenkin kirjata taseeseen erään *Siirtosaamiset ja ennakkomaksut* ja jaksottaa kuluksi ohjelmiston käyttöajalle, mutta vain jos käyttöönottonotot koostuvat sellaisista pilvipalvelun toimittajalle maksetuista kuluista, jotka eivät ole erotettavissa ohjelmiston käyttöoikeudesta. Käyttöönottonotot eivät ole erotettavissa ohjelmiston käyttöoikeudesta, kun käyttöönottopalvelun voi suorittaa vain pilvipalvelun toimittaja, esimerkiksi kun pilvipalvelun

toimittaja räättälöi ohjelmistoa muokkaamalla olemassa olevaa ohjelmistokoodia tai kirjoittamalla uutta koodia. Kaikki muut käyttöönotosta johtuvat menot, kuten sisäiset henkilöstökulut, ulkoiset projektinhallintakulut jne., kirjataan kuluksi niiden syntyhetkellä.

17. Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet kirjataan taseeseen alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla. Hyödykkeistä kirjataan tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat:

Toimiston perusparannusmenot	vuokra-ajan kuluessa
Rakennukset	25 vuotta
Koneet ja kalusto	5 vuotta
IT-laitteet	4 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Jokaisena raportointipäivänä arvioidaan, onko aineellisen hyödykkeen arvonalentumisesta viitteitä. Jos arvonalentumisesta on viitteitä, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Mikäli omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin kerrytettävissä oleva rahamäärä, kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappio.

18. Varaukset ja ehdolliset velat

Veloitteen perusteella kirjataan varaus, mikäli veloitte perustuu aiempaan tapahtumaan ja sen toteutuminen on todennäköistä, mutta toteutumisajankohta tai toteutuva määrä on epävarma. Veloitteen pitää perustua joko tosiasialliseen tai oikeudelliseen veloitteeseen ulkopuolista kohtaan. Veloitteita voi syntyä esimerkiksi tappiollisista sopimuksista tai sellaisten uudelleenjärjestelyiden seurauksena, joilla on olennainen vaikutus konsernin toiminnan luonteeseen ja painopisteeseen. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun uudelleenjärjestelysuunnitelma on hyväksytty ja toimeenpano aloitettu tai asianosaiselle henkilöstölle on kerrottu järjestelyn ehdoista. Varaukset esitetään liitteessä 36 *Varaukset ja muut velat*.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen veloitte, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva veloitte, joka ei todennäköisesti edellytä maksuveloitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdolliset velat esitetään liitteessä 39 *Ehdolliset varat ja velat*.

19. Oma pääoma

Oma pääoma koostuu osakepääomasta, kertyneistä voittovaroista ja oman pääoman rahastoista (vararahasto, käyvän arvon rahasto, oman luottoriskin rahasto, suojauskustannusrahasto ja sijoitetun vapaan oman

pääoman rahasto). Omaan pääomaan luokitellaan konsernin liikkeeseen laskemia muita instrumentteja niiden luonteen perusteella. Eräpäivättömät instrumentit, joiden koronmaksu on yksinomaan liikkeeseenlaskijan päätettävissä, luetaan omaksi pääomaksi konsernitilinpäätöksessä. Oma pääoma on esitetty liitteessä 38 *Oma pääoma*.

Tilikaudella 2022 Kuntarahoitus maksoi takaisin 350 miljoonan euron eräpäivättömän AT1-pääomalainan velkakirjaehtojen mukaisesti pääomainstrumentin ensimmäisenä mahdollisena takaisinmaksupäivänä. Instrumentti eräännyttiin nimellisarvoonsa lisättyä eräännyttämispäivään saakka kertyneillä koroilla.

20. Tuottojen ja kulujen kirjaaminen

20.1 Korkokate

Korkotuotot rahoitusvaroista ja korkokulut rahoitusveloista kirjataan korkokatteeseen. Efektiivisen koron laskemisessa otetaan huomioon transaktiomenot, yli-/alihinna sekä saadut ja maksetut palkkiot, joiden katsotaan olevan korvausta konsernin ottamasta rahoitusinstrumenttiin liittyvästä riskistä ja joiden katsotaan kuuluvan kiinteäksi osaksi rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa. Yli-/alihinna jaksetaan vaihtuvakorkoisten rahoitusvelkojen osalta liikkeeseenlaskusta seuraavaan koronmaksupäivään ja kiinteäkorkoisten osalta eräpäivään. Vaihtuvakorkoisten saamistodistusten yli-/alihinnan konserni jaksottaa eräpäivään asti. Vallitsevassa markkinatilanteessa rahoitusvaran yli-/alihinnan ei katsota

johtuvan markkinakorkojen muutoksesta, vaan pääosin luottoriskistä. Sijoituksen arvo ei palaudu nimellisarvoon, kun sen korko tarkistetaan markkinakorkojen mukaiseksi, jolloin jaksottaminen seuraavaan koronmaksupäivään ei ole perusteltua. Konserni arvioi markkinatilanteen muutosten vaikutusta jaksottamisperiaatteeseen ja sen soveltamiseen säännöllisesti.

Varoista syntyvät negatiiviset korkotuotot esitetään korkokuluina ja veloista syntyvät negatiiviset korkokulut korkotuottoina. Kuntarahoitus-konserni kirjaa korkotuottoihin varoja suojaavien, suojauslaskennassa olevien johdannaisten korkotuotot ja -kulut ja korkokuluihin velkoja suojaavien, suojauslaskennassa olevien johdannaisten korkotuotot ja -kulut.

20.2 Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiot, jotka eivät ole kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään IFRS 15 -standardin mukaisesti. Nämä palkkiotuotot tuloutetaan, kun palvelun sovitut suoriteveloitteet luovutetaan asiakkaalle. Keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Palkkiotuotot kirjataan siihen määrään, johon konsernin odotetaan olevan oikeutettu asiakkaalle luovutettavia palveluja vastaan.

Konsernin palkkiotuotot koostuvat pääosin rahoituksen neuvonantopalveluista saatavista palkkioista sekä sähköisistä palveluista perittävistä palkkioista. Palkkioiden suoriteveloitteet täyttyvät palkkion luonteen mukaisesti joko ajan

kuluessa tai yhtenä ajankohtana. Neuvonantopalveluihin liittyvät palkkiot peritään asiakkaalta pääosin palvelun suorittamisen jälkeen sopimusehtojen mukaisesti. Palvelu katsotaan suoritetuksi, kun toimeksiantosopimuksen mukaiset tehtävät ovat valmiit. Sähköisiin palveluihin liittyvät palkkiot laskutetaan kerran vuodessa ja tuloutetaan ajan kuluessa sopimuskaudelle. Muut palkkiot veloitetään ja tuloutetaan palvelun suorituksen yhteydessä yhtenä ajankohtana.

Palkkiokulut sisältävät maksetut takauspalkkiot- ja säilytyskulut sekä varainhankintaohjelmien päivityskulut ja ne kirjataan suoriteperusteella.

20.3 Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot

Erä Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot sisältää rahoitusvarojen ja -velkojen tuloslaskelman kautta kirjattavat nettotuotot. Tämä erä koostuu käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen muutoksista, suojauslaskentaan kuulumattomien johdannaisten (johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti) käypien arvojen muutoksista sekä näiden erien myyntivoitoista ja -tappioista.

Erä Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot sisältää myös valuuttakurssieroista johtuvat nettotuotot. Tämä käsittää kaikkien valuuttamääräisten erien realisoitumattomat ja

realisoituneet kurssierot mukaan lukien valuuttamääräisten suojauslaskennan suojauskohteiden ja suojausinstrumenttien valuuttakurssierot.

Lisäksi erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot* luetaan suojauslaskennan nettotulos, joka sisältää suojauslaskennassa olevien rahoitusvarojen ja -velkojen sekä niitä suojaavien johdannaispimusten nettotuloksen käypään arvoon arvostamisesta suojatun riskin osalta.

20.4 Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

Erä sisältää käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen myyntivoitot ja -tappiot.

20.5 Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina konserni esittää aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot sekä muut tuotot.

20.6 Henkilöstö- ja hallintokulut

Henkilöstö- ja hallintokulut sisältävät palkat ja palkkiot, eläkekulut sekä muut henkilösivukulut. Lisäksi henkilöstö- ja hallintokuluina esitetään IT-, markkinointi- ja muut hallintokulut.

20.7 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

Erään kirjataan aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä käyttöoikeusomaisuuserien poistot sekä mahdolliset arvonalentumiset. Poistoperiaatteet käsitellään luvuissa 15. *Aineettomat hyödykkeet* ja 17. *Aineelliset hyödykkeet* sekä 14. *Vuokrasopimukset*.

20.8 Liiketoiminnan muut kulut

Erään *Liiketoiminnan muut kulut* sisältyy konsernin maksamat viranomaismaksut, vuokrat sekä muut luottolaitoksen varsinaisesta toiminnasta johtuvat kulut.

Viranomaismaksut sisältävät vakaumaksun sekä hallinto- ja valvontamaksut Finanssivalvonnalle ja Euroopan keskuspankille. Vakausmaksuilla kartutetaan EU:n kriisinratkaisurahastoa. Kriisinratkaisurahastoa hallinnoi EU:n yhteinen kriisinratkaisuneuvosto, joka päättää vakaumaksujen suuruudesta. Vakausmaksu määräytyy maksuvelvollisen koon sekä sen liiketoiminnan sisältämien riskien mukaan. Tilikaudelle kohdistettava vakausmaksu kirjataan kokonaan kuluksi tilikauden alussa käyttäen arviota maksun suuruudesta ja sitä oikaistaan sen jälkeen, kun maksu on suoritettu. Vakausmaksun lisäksi konserni maksaa EU:n yhteiselle kriisinratkaisuneuvostolle vuosittaista hallintomaksua. Myös Rahoitusvakausvirastolle maksetaan vuosittaista hallintomaksua, joka määräytyy samoilla perusteilla kuin Finanssivalvonnan valvontamaksu. Hallintomaksut kirjataan suoriteperusteella erään *Liiketoiminnan muut kulut*.

Finanssivalvonnan valvontamaksu perustuu kiinteään perusmaksuun sekä valvottavan taseen loppusummaan. Euroopan keskuspankille maksettava valvontamaksu määräytyy valvottavan merkittävyyden ja riskiprofiiliin perusteella. Valvontamaksut kirjataan suoriteperusteella erään *Liiketoiminnan muut kulut*.

20.9 Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot

Erässä esitetään odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoon luokitelluista rahoitusvaroista sekä käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista sekä lopulliset luottotappiot ja niiden palautukset kaikista rahoitusvaroista.

Luottotappioiden ja arvonalentumisten periaatteet käsitellään luvussa 9. *Rahoitusvarojen arvonalentuminen*.

21. Työsuhde-etuudet

21.1 Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet

Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät palkat, palkkiot sekä luontaisedut, vuosilomat ja tulospalkkiot. Konserni kirjaa näistä etuuksista syntyvät kulut sille kaudelle, jolla työntekijät suorittavat kyseisen työn.

Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet ovat työsuhde-etuuksia (muita kuin työsuhteen päättämiseen liittyviä etuuksia), jotka odotetaan maksettavan kokonaisuudessaan kahdentoista kuukauden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana työntekijät suorittavat asianomaisen työn. Tuloslaskelman erä *Henkilöstö ja hallintokulut / Palkat ja palkkiot* koostuu lyhytaikaisten työsuhde-etuuksien lisäksi työsuhteen päättämiseen liittyvistä etuuksista.

21.2 Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet

Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet ovat työsuhde-etuuksia, jotka annetaan vastikkeeksi siitä, että työntekijän työsuhde päättyy, kun konserni päättää lopettaa työntekijän työsuhteen ennen normaalia eläkkeelle jäämisaikaa tai työntekijä päättää hyväksyä tarjotut etuudet vastikkeeksi työsuhteen päättämisestä. Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet perustuvat työsuhteen päättämiseen, eivät työsuoritukseen.

21.3 Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet maksetaan saajilleen työsuhteen päättymisen jälkeen. Kuntarahoitus-konsernissa nämä etuudet koostuvat eläkkeistä. Konsernin eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia järjestelyitä. Eläketurva on hoidettu ulkopuolisen eläkevakuutusyhtiön kautta. Maksupohjaisissa eläkejärjestelyissä konserni maksaa kiinteitä eläkevakuutusmaksuja eläkevakuutusyhtiölle eikä konsernilla tämän jälkeen ole juridista tai todellista velvollisuutta lisämaksujen suorittamiseen, jos eläkevakuutusyhtiöllä ei ole riittäviä varoja maksaa eläkkeitä kuluvalta tai aiemmilta kausilta. Eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jota veloitus koskee.

Konsernin palkitsemisjärjestelmä on kokonaisuudessaan maksuperusteinen ja sen kuvaus on saatavilla konsernin verkkosivuilla osoitteessa www.kuntarahoitus.fi.

22. Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman erään *Tuloverot* kirjataan konserniyhtiöiden tulosten perusteella määräytyvät kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot sekä laskennallisten verojen muutokset. Verot merkitään tuloslaskelmaan, paitsi jos ne liittyvät muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan

vastaavasti muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan. Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot lasketaan niiden verokantojen ja -lakien perusteella, jotka on tilinpäätöspäivään mennessä säädetty tai käytännössä hyväksytty. Tätä veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin tilikausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot kirjataan omaisuus- ja velkaerien tilinpäätöspäivän kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välisistä väliaikaisista eroista sekä käyttämättömistä verotuksellisista tappioista ja käyttämättömistä verotukseen liittyvistä hyvityksistä. Konsernissa laskennalliset verot muodostuvat emoyhtiössä tehdyn luottotappiovarauksen sekä poistoeron purkamisesta konsernitilinpäätöksessä. Lisäksi laskennallisia veroja muodostuu käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen arvonmuutoksista, oman luottoriskin muutoksista nimenomaisesti käypään arvoon arvostettavista rahoitusveloista sekä suojauskustannusten (*Cost-of-Hedging*) kirjaamisesta muiden laajan tuloksen erien kautta. Laskennalliset verot on esitetty liitteessä *31 Laskennalliset verot*. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyn verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa.

23. IBOR-uudistus

IBOR-uudistuksessa on kyse maailmanlaajuisesta muutoksesta, jonka tavoitteena on IBOR-viitekorkojen (*Interbank Offered Rate*) korvaaminen vaihtoehtoisilla lähes riskittömillä viitekoroilla (*Risk Free Rate, RFR*). Euroopan unionissa uudistusta sääntelee vertailuarvoasetus (*EU Benchmark Regulation*). Näkyvimmin IBOR-uudistus vaikuttaa LIBOR-viitekorkoihin (*London Interbank Offered Rate*), jotka ovat paneelipohjaisia viitekorkoja viidessä eri valuutassa (USD, GBP, EUR, CHF, JPY). GBP, EUR, CHF, JPY ja USD (1 vko, 2 kk) LIBOR-viitekorkojen noteeraus päättyi vuoden 2021 lopussa, ja muut USD LIBOR-viitekoron pidemmät maturiteetit (1, 3, 6 ja 12 kk) päättyivät kesäkuun 2023 lopussa.

Euribor on Kuntarahoitus-konsernin eniten käyttämä IBOR-viitekorko. Euriborkoron laskentaperiaatteet muuttuivat vuoden 2019 aikana. Heinäkuussa 2019 Belgian finanssi- ja markkinaviranomainen (*FSMA*) myönsi euriboriin liittyvän valtuutuksen EU:n vertailuarvoasetuksen nojalla. Tämä mahdollistaa sen, että markkinaosapuolet voivat jatkaa euriborin käyttöä sekä nykyisille että uusille sopimuksille. Konsernin tämänhetkinen näkemys on, että euribor tulee pysymään viitekorkona myös tulevaisuudessa.

Kuntarahoitus-konserni on ottanut käyttöön IASB:n (*International Accounting Standards Board*) julkaisemat vaiheen 1 ja vaiheen 2 standardimuutokset IFRS 9, IAS 39, IFRS 7 ja IFRS 16 -standardeihin. Vaiheen 1 standardimuutoksilla helpotetaan suojauslaskennan edellytyksien täyttymistä IBOR-uudistuksesta johtuvan suojauskohteen tai suojausinstrumentin kassavirtojen ajoitukseen ja määrään liittyvän epävarmuuden aikana, jotta suojauslaskentaa voidaan jatkaa näiden suojaussuhteiden osalta. Konserni on soveltanut 1.1.2020 alkaen IBOR-uudistukseen liittyviä vaiheen 1 muutoksia IFRS 9, IAS 39 ja IFRS 7 -standardeihin. Vaiheen 1 muutosten soveltaminen lopetetaan, kun IBOR-uudistuksen aiheuttamaa epävarmuutta suojauskohteen tai suojausinstrumentin kassavirtojen ajoitukseen ja määrään ei enää ole tai kun suojauslaskenta päätetään.

Vaiheen 2 helpotukset käsittelevät tilanteita, jotka saattavat vaikuttaa taloudelliseen raportointiin, kun nykyinen IBOR-viitekorko korvataan. Vaiheen 2 standardimuutokset mahdollistavat, että suojauslaskentaa ei tarvitse lopettaa pelkästään siksi, että suojauskohdetta, suojausinstrumenttia tai suojattua riskiä muutetaan IBOR-uudistuksen seurauksena. Vaiheen 2 standardimuutokset sisältävät myös helpotuksia rahoitusinstrumentteihin tehtävien muutosten kirjanpitokäsittelyyn. Kuntarahoitus-konserni on soveltanut vaiheen 2 standardimuutoksia 31.12.2020 alkaen. Vaiheen 2 standardimuutosten soveltaminen lopetetaan, kun IBOR-uudistuksen vaatimat muutokset on toteutettu.

Vuoden 2022 lopussa Kuntarahoitus-konsernilla oli joitakin USD LIBOR-viitekorkoon sidottuja velkoja sekä johdannaissopimuksia, joiden eräpäivä oli kesäkuun 2023 jälkeen. Velat on uudelleenstrukturoitu tilikauden 2023 aikana. Johdannaissopimukset sisälsivät sekä suojauslaskennassa olevia sopimuksia että muutoin suojaustarkoituksessa tehtyjä sopimuksia. Suojauslaskennassa olevien instrumenttien osalta sovellettiin ns. fall back -ehtoja huomioiden vaiheen 2 helpotukset, joten muutoksilla ei ollut vaikutusta suojauslaskentaan. Muutoin suojaavat sopimukset on uudelleenstrukturoitu.

24. Tulevilla tilikausilla sovellettaviksi tulevat uudet ja muutetut standardit sekä tulkinnat

* = Kyseistä säännöstä ei ole hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa 31.12.2023 mennessä.

Konserni ei ole vielä soveltanut seuraavia, IASB:n jo julkistamia uusia tai uudistettuja standardeja ja tulkintoja. Standardit ja tulkinnat otetaan käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien. IASB:n julkistamat säännökset, jotka tulevat voimaan myöhemmin kuin 1.1.2023:

Vuokrasopimusvelka myynnissä ja takaisinvuokrauksessa – Muutokset IFRS 16:een Vuokrasopimukset (sovellettava 1.1.2024 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, aikaisempi soveltaminen on sallittua). Muutokset lisäävät uuden, muuttuvia maksuja koskevan kirjanpitomallin ja edellyttävät myyjä-vuokralle ottajan arvioimaan uudelleen ja mahdollisesti oikaisemaan myynti- ja takaisinvuokrausliiketoimet, jotka on tehty vuonna 2019 tapahtuneen IFRS 16:n käyttöönoton jälkeen. Muutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta Kuntarahoitus-konsernin konsernitilinpäätökseen.

Muutokset IAS 1:een Tilinpäätöksen esittäminen *: Classification of Liabilities as Current or Non-current Date; Classification of Liabilities as Current or Non-current – Deferral of Effective Date; Non-current Liabilities with Covenants (sovellettava 1.1.2024 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, aikaisempi soveltaminen on sallittua). Muutosten tavoitteena on yhdenmukaistaa soveltamiskäytäntöä sekä selventää vaatimuksia velkojen luokittelemisesta lyhyt- tai pitkäaikaisiksi. Muutokset täsmentävät, että sellaiset kovenanttiehdot, joiden on täytyttävä raportointikauden päättymispäivän jälkeen, eivät vaikuta velan luokitteluun lyhyt- tai pitkäaikaiseksi raportointikauden päättymispäivänä. Tällaisista kovenanteista on esitettävä tietoja tilinpäätöksen liitetiedoissa. Muutoksilla selvennetään myös, että yhtiön omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien siirto katsotaan velan suorittamiseksi. Jos velkaan liittyy vaihto-oikeus, tämä saattaa vaikuttaa velan luokitteluun lyhyt- tai pitkäaikaiseksi, ellei näitä vaihto-oikeuksia ole kirjattu IAS 32:n mukaisesti omaan pääomaan. Muutoksella ei arvioida olevan vaikutusta Kuntarahoitus-konsernin konsernitilinpäätökseen.

Johto arvioi, että muilla tulevilla tilikausilla sovellettaviksi tulevilla standardeilla ja tulkinnoilla ei ole olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

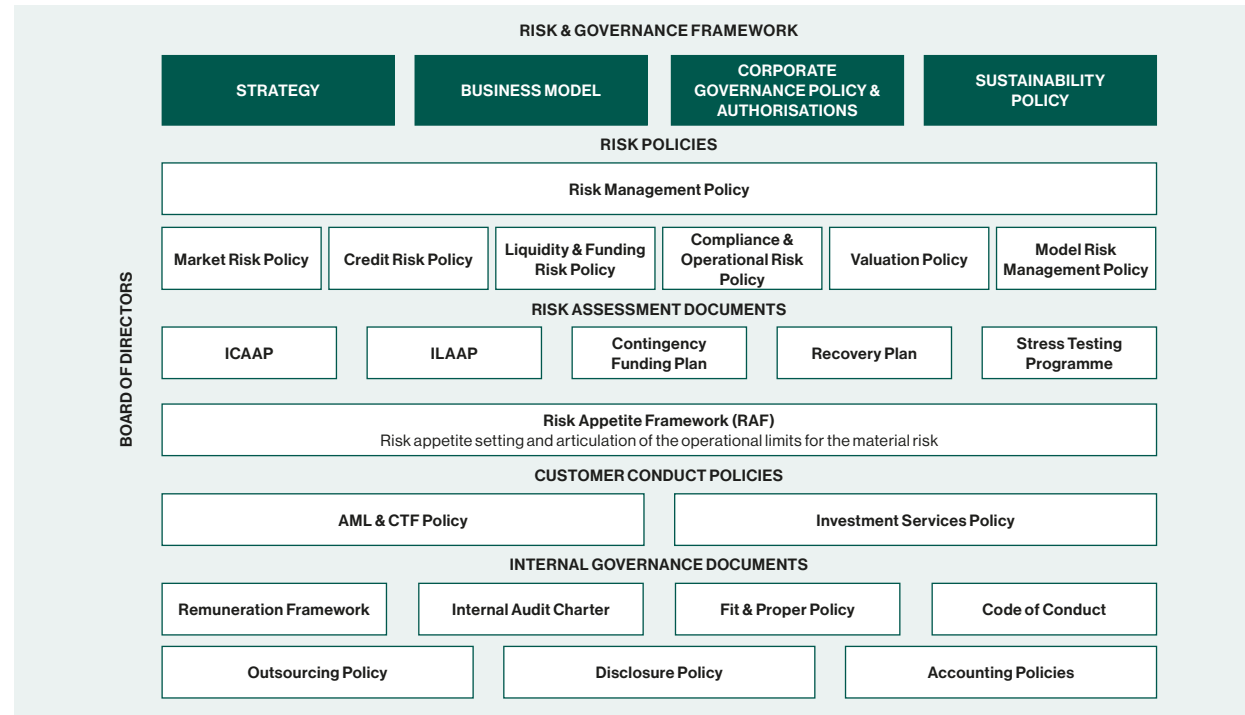
Liite 2. Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema

1. Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Kuntarahoitus-konsernin liiketoiminta edellyttää riittäviä riskienhallintamekanismeja, joilla varmistetaan konsernin riskiaseman säilyminen emoyhtiön hallituksen vahvistamissa puitteissa. Konserni soveltaa riskienhallinnassaan hyvin konservatiivisia periaatteita. Tavoitteena on kokonaisriskiaseman säilyttäminen niin matalalla tasolla, että Kuntarahoituksen hyvää luottoluokitusta ei vaaranneta.

Konserni kartoittaa säännöllisesti toimintaansa liittyviä riskejä ja kehittää jatkuvasti menetelmiä riskien tunnistamiseksi, mittaamiseksi ja hallitsemiseksi. Riskejä arvioidaan säännöllisesti toteutettavien riskianalyyysien avulla. Analyyysien tavoitteena on tunnistaa toimintaympäristön muutosten mukanaan tuomia uusia haasteita ja riskejä sekä priorisoida riskit ja niiden hallinta analyyysien tulosten perusteella. Konserni suojautuu ja vähentää tunnistamiaan riskejä vakuuksilla, takauksilla, johdannaissopimuksilla, vakuutuksilla ja aktiivisella riskien hallinnalla. Konsernilla ei ole arvionsa mukaan vastuita, joihin sisältyy wrong-way -riskiä (vastapuolen maksukyvyttömyyden todennäköisyydellä on positiivinen korrelaatio yleisten markkinariskitekijöiden kanssa).

Hallitus on vahvistanut konsernille sen hallintoa ja riskienhallintaa koskevan kehikon (*Risk and Governance Framework*) ja sen osana keskeiset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehokasta toteuttamista koskevat politiikat ja prosessit alla olevan kuvan mukaisesti.

Konsernin riskinottohalukkuuden viitekehys (*Risk Appetite Framework, RAF*) määrittelee tavoite- ja enimmäistasot eri riski-indikaattoreille. Viitekehystä päivitetään säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa, ja dokumentin hyväksyy emoyhtiön hallitus. Riskinottohalukkuuden viitekehys auttaa:

- Tehokkaasti tunnistamaan, mittaamaan ja hallitsemaan strategiasta lähtöisin olevia riskejä sekä muita liiketoimintaan liittyviä sisäisiä ja ulkoisia riskejä,
- Määrittelemään ja päättämään riskin määrästä, jonka konserni haluaa kantaa toteuttaessaan liiketoimintastrategiaansa, sekä aktiivisesti kommunikoidaan siitä,
- Edistämään asiantuntevaa keskustelua konsernin riskinottohalukkuudesta ja mahdollistamaan päätösten haastamisen koskien liiketoimintaa ja riskien ottamista.

Viitekehys on linkitetty sekä lyhyen että pitkän aikavälin strategiaan suunnitelmiin, pääomaan ja talouteen liittyviin suunnitelmiin, elvytysuunnitelmaan (*Recovery Plan*) ja palkitsemispolitiikkaan. Viitekehys on linjassa ICAAPin (*Internal Capital Adequacy Assessment Process*) ja ILAAPin (*Internal Liquidity Adequacy Assessment Process*) kanssa.

Konsernin riskinottohalukkuuden viitekehys on kuvattuna viereisessä kuvassa. Konserni on pysynyt vuoden aikana hallituksen määrittelemän riskinottohalukkuuden puitteissa.

Yhteenveto konsernin riskinottohalukkuuden viitekehysten indikaattoreista

Riskipilarit	Riski-indikaattorit	Tavoite
Kannattavuus ja pääomat	Luottoluokituksen eroaminen Suomen valtion luottoluokituksesta Vähimmäisomavaraisuusvaatimus Korkokate suhteessa taseen korolliseen eriin CET1-suhdeluvun muutos	Riittävän tulotason, kannattavuuden ja pääomien ylläpitäminen jopa stressitilanteissa.
Jällelelrahoitus- ja maksuvalmiusriski	Maksuvalmiusvaatimus (<i>LCR</i>) Pysyvän varainhankinnan vaatimus (<i>NSFR</i>) Rahoitusvaje Jällelelrahoitukseen liittyvät indikaattorit Pitkäaikaisen likviditeetin vähimmäisriittävyys (<i>Survival Horizon</i>)	Riittävän maksuvalmiuspuskurin ja kestäväen rahoitusaseman ja -profiilin ylläpitäminen jopa stressitilanteissa.
Luottoriskit	Järjestämättömät saamiset Odotettavissa olevat luottotappiot (<i>ECL</i>) Keskimääräinen sisäinen riskiluokitus (asiakasrahoitus) Nimikonsentraatio (asiakasrahoitus) Asuntotuotannon energitehokkuus Ilmasto- ja ympäristöriskiluokitus (kuntien rahoitus) Vihreän rahoituksen määrä pitkäaikaisesta asiakasrahoituksesta Keskimääräinen luottoluokitus (likviditeettiportfolio) Maantieteellinen keskittyneisyys (likviditeettiportfolio) ESG-arvo (likviditeettiportfolio) Stressattu vastapuoliriskin tappio	Kuntarahoituksen liiketoimintamalliin sopivan vakaan luottoriskiprofiilin ylläpitäminen.
Markkinariskit	EVE-riski Tuloriski Basis-riski korkokatteessa Valuutariski Hintariski Käyvän arvon VaR Varovainen arvostaminen (<i>prudent valuation</i>)	Kuntarahoituksen liiketoimintamalliin sopivan vakaan markkinariskiprofiilin ylläpitäminen.
Operatiiviset riskit	Henkilöstön ulosvirtaus Merkittävien IT-häiriöiden esiintyvyys Järjestelmien käyttökatkot Merkittävien järjestelmä- ja tietorikkomusten määrä sekä tiedon ja järjestelmien käytettävyyys Sisäisten väärinkäytösten määrä Valitusten ja reklamaatioiden määrä Sääntelyn noudattamatta jättäminen Kuntarahoituksen oma ESG-rating Merkittävät operatiiviset tappiot	Tehokkaan operatiivisen valvonnan ja sääntöjen noudattamisen ylläpitäminen toimivan ja vastuullisen liiketoiminnan tukemiseksi.

Konsernin riskinottohalukkuudessa ei tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2023 aikana. Konsernin riskiasema on tilikaudella säilynyt vakaana ja riskitasoltaan maltillisena. Konsernin arvion mukaan riskienhallinta on täyttänyt sille asetetut vaatimukset. Konsernin riskienhallintaa ja käytettyjä riskienhallintamenetelmiä ja -prosesseja kehitetään jatkuvasti. Vuoden 2023 aikana on jatkettu erityisesti kehittämistä ESG-riskien kyvykkyyksiin liittyen sekä valmistauduttu uusiin julkistamisvaatimuksiin, jotka tulivat voimaan vuoden 2023 lopussa. Lisäksi konserni kehitti varovaisen arvostamisen periaatteita. Riskiasemasta raportoidaan vähintään kuukausittain emoyhtiön hallitukselle. Lisäksi riskienhallintajohtaja esittää neljännesvuosittain hallituksen riskivaliokunnalle laajemman raportin riskiasemasta suhteessa eri riskialueisiin.

Geopoliittisten jännitteiden lisääntyminen ja markkinoiden ailahtelu eivät vaikuttaneet Kuntarahoitus-konsernin toimintakykyyn tilikaudella. Ukrainassa käytävän Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset konsernin taloudelliseen asemaan tai toiminnan tulokseen ovat edelleen olleet vähäiset. Pääomamarkkinoilla toimintaympäristön muutokset leimasivat vuotta 2023, ja markkinatilanne oli haastava. Inflaation nousu, maailmanlaajuiset pankkisektorin haasteet sekä kohonnut korkotaso loivat markkinoille epävarmuutta, mikä vaikeutti varainhankintaa. Näistä haasteista huolimatta konsernin varainhankinta on toiminut tilikauden aikana normaalisti. Epävarmuuden johdosta konserni on kuitenkin varautumistoimenpiteenä ylläpitänyt

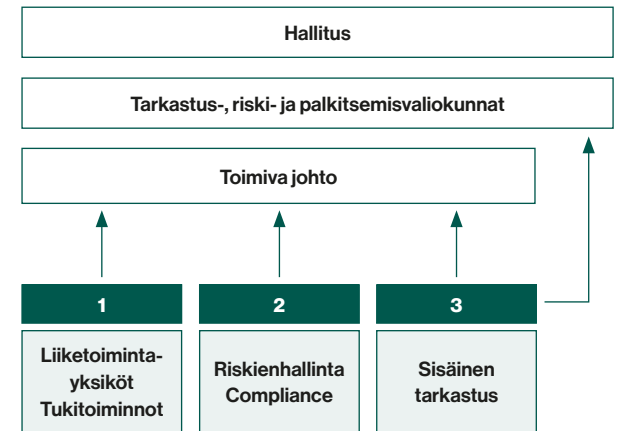
vahvaa likviditeettipuskuria. Venäjän hyökkäyssota vaikuttaa Kuntarahoitus-konsernin riskeihin välillisesti pääosin yleisen markkinatilanteen kautta. Vaikutuksia voisi myös tulla esimerkiksi Kuntarahoitus-konserniin kohdistuvista kyberhyökkäyksistä, joihin on kuitenkin varauduttu huolellisesti.

Tilikauden aikana rahoitusinstrumenttien realisoitumattomat käyvän arvon muutokset aiheuttivat tulosvolatiliteettia. Konserni seuraa ja analysoi jatkuvasti arvostuksista syntyvää volatiliteettia ja on varautunut sen mahdollisesti aiheuttamiin tulos- ja vakavaraisuusvaikutuksiin.

Tilikauden aikana Kuntarahoitus-konserni on saanut valmiiksi IBOR-uudistukseen liittyvät tehtävät. IBOR-uudistuksessa oli kyse maailmanlaajuisesta muutoksesta, jonka tavoitteena on IBOR-viitekorkojen (*Interbank Offered Rate*) korvaaminen vaihtoehtoisilla lähes riskittömillä viitekoroilla (*Risk Free Rate, RFR*). USD LIBOR-viitekoron pidempien maturiteettien (1, 3, 6 ja 12 kk) osalta noteeraus päättyi kesäkuussa 2023. Kuntarahoitus-konsernilla oli joitakin USD LIBOR-viitekorkoon sidottuja velkoja sekä johdannaissopimuksia, joiden eräpäivä oli kesäkuun 2023 jälkeen. Näin ollen nämä velat ja suojaavat instrumentit on uudelleenstrukturoitu tilikauden aikana. Suojauslaskennassa olevien instrumenttien osalta sovellettiin ns. fall back-ehtoja huomioiden IASB:n julkaisemat vaiheen 2 standardimuutokset, jolloin muutoksilla ei ollut vaikutusta suojauslaskennan soveltamiseen.

2. Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan organisointi

Kuntarahoituksen toimintaan liittyvien riskien hallinta on organisoitu kolmeen puolustuslinjaan. Kuntarahoitus-konsernilla on koko toiminnan kattava riskienhallintakehikko, joka pitää sisällään eri yksiköiden ja päätöksentekoelementtien selkeät tehtävät ja vastuut. Sisäisellä valvonnalla varmistetaan, että konsernissa toimitaan vahvistettujen politiikkojen ja prosessien mukaisesti. Tätä tukevat eri prosesseihin liittyvät kontrollit. Sisäistä valvontaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasolla ja sisäisen valvonnan toimintatavat määritetään huomioiden toiminnan luonne ja laajuus. Ensisijaisesti sisäistä valvontaa toteutetaan operatiivisessa liiketoiminnassa, jossa sisäinen valvonta on jatkuvaa ja osa päivittäistä toimintaa.

Hallituksen tehtävänä on huolehtia emoyhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa sille osakeyhtiölaissa, yhtiöjärjestyksessä sekä muussa lainsäädännössä ja viranomaissääntelyssä määritellyistä tehtävistä. Hallituksen tehtävät ja toimintaperiaatteet Kuntarahoituksessa on vahvistettu osana Corporate Governance -politiikkaa ja sen liitteenä olevassa hallituksen työjärjestyksessä. Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on saatavilla Kuntarahoituksen verkkosivuilla. Hallituksen keskeisiin tehtäviin kuuluu vahvistaa konsernin strategia, vuosittainen toimintasuunnitelma ja budjetti, seurata konsernin taloudellista tilannetta ja valvoa, että hallinto ja erityisesti riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty johdon toimesta. Hallitus päättää myös kaikista toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden laajakantoisista asioista.

Lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja järjestääkseen työnsä mahdollisimman tehokkaasti Kuntarahoituksen hallitus on perustanut avukseen tarkastusvaliokunnan, riskivaliokunnan sekä palkitsemisvaliokunnan käsiteltävien asioiden valmisteluun. Hallitus voi perustaa tarpeen mukaan myös muita valiokuntia.

Tarkastusvaliokunnan tarkoituksena on hallituksen valmistelevana elimenä avustaa hallitusta taloudelliseen raportointiin ja sisäiseen valvontaan liittyvissä tehtävissä. Työnsä puitteissa tarkastusvaliokunta valvoo myös tilintarkastajien ja sisäisen tarkastuksen toimintaa.

Riskivaliokunta avustaa hallitusta luottolaitoksen riskistrategiaa ja riskinottoa koskevissa asioissa sekä sen valvomisessa, että toimiva johto noudattaa hallituksen päättämää riskistrategiaa. Riskivaliokunnan on arvioitava, vastaavatko yhtiön pääomaa sitovista palveluista perimät hinnat yhtiön liiketoimintamallia ja riskistrategiaa sekä jos näin ei ole, valmisteltava hallituksen hyväksyttäväksi suunnitelma asian korjaamiseksi. Riskivaliokunnan on myös avustettava hallituksen palkitsemisvaliokuntaa terveiden palkitsemisjärjestelmien luomisessa ja arvioitava, kannustavatko palkitsemisjärjestelmät ottamaan huomioon laitoksen riskit, pääoma- ja maksuvalmiusvaatimukset sekä tuottojen jaksotuksen ja tuottojen kertymistodennäköisyyden.

Hallituksen palkitsemisvaliokunta valmistelee palkitsemisjärjestelmään liittyvien tavoitteiden asettamista, palkitsemisjärjestelmän tavoitteiden saavuttamisen arviointia, palkitsemisjärjestelmän kehittämistä sekä toimitusjohtajan ja toimitusjohtajalle raportoitvien henkilöiden palkkoja, palkkiota ja etuja koskevat asiat hallituksen päätettäväksi.

Ensimmäisessä puolustuslinjassa liiketoimintayksiköillä ja tukitoiminnoilla on omistajuus olennaisista riskityypeistä, ja ne ovat vastuussa riskien tunnistamisesta, mittaamisesta, hallinnasta, seurannasta ja raportoinnista. Kuntarahoituksen riskinottohalukkuus, ohjeet, prosessit, kontrollit ja limiitit ohjaavat tätä työtä. Kaikki työntekijät, jotka toimivat ensimmäisessä puolustuslinjassa ovat omien työtehtäviensä osalta vastuussa riskien hallinnasta.

Toinen puolustuslinja käsittää riippumattoman riskienhallinta- ja compliance -toiminnon. Riskienhallintatoiminto täydentää liiketoimintayksiköiden työskentelyä itsenäisellä valvonta- ja raportointivastuullaan. Se on vastuussa riskienhallinnan menetelmien jatkuvasta kehittämisestä, riskeihin liittyvistä politiikoista ja prosesseista, neuvonnasta ja tiedotuksesta, riskistrategian, -limiittien ja riskinottohalukkuuden linjaamisesta osana riskinottohalukkuuden viitekehystä, sekä hallituksen ja johtoryhmän tiedotuksesta Kuntarahoituksen riskiprofiiliin tai -strategiaan mahdollisesti vaikuttavista asioista. Compliance-toiminnon päätehtäviin kuuluvat johdolle tapahtuva raportointi Kuntarahoitus-konsernin toimintaan vaikuttavan sääntelyn muutoksista ja niiden mahdollisista vaikutuksista operatiivisiin toimintoihin. Lisäksi tehtäviin kuuluvat sisäinen tiedotus, koulutus ja ohjeistus sääntelyyn perustuen, sisäisten prosessien tarkistaminen sääntelyä vastaavaksi sekä kommunikointi valvontaviranomaisten kanssa ja tähän liittyvien toimenpiteiden seuranta konsernissa.

Kolmannessa puolustuslinjassa riippumaton sisäinen tarkastus tekee säännöllisesti riskiperusteisia tarkastuksia hallituksen hyväksymän vuosisuunnitelman mukaisesti. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on kahden ensimmäisen puolustuslinjan riippumaton tarkastelu, ja se hoitaa tehtävänsä täysin muista puolustuslinjoista riippumattomana.

3. Stressitestit

Kuntarahoitus-konserni tekee jatkuvasti liiketoimintaansa liittyvää stressitestausta emoyhtiön hallituksen hyväksymän stressitestiohjelman (*Stress Testing Programme*) mukaisesti. Vuosittaiset ICAAP- ja ILAAP-prosessit sisältävät vakavaraisuuden ja likviditeetin riittävyden stressitestausta. Liiketoiminnasta riippumaton riskienhallinta on vastuussa stressiskenaarioiden suunnittelemisesta yhteistyössä liiketoimintayksiköiden kanssa. Vuonna 2023 suoritettujen testauksen päätavoitteena oli analysoida Kuntarahoitus-konsernin vakavaraisuuden ja kannattavuuden kehitystä ajanjaksolla 2023–2026. Testauksen kohteina olivat liiketoiminta-, markkina- ja luottoriskit ja näiden arvioidut taloudelliset vaikutukset eri olosuhteissa. Lisäksi likviditeetin riittävyttä testattiin usean eri stressiskenaarion avulla. Stressitestien tulokset osoittivat aiempien vuosien tapaan, että nykyisillä vakavaraisuusvaatimuksilla oman pääoman taso on tarkastellun ajanjakson aikana riittävä myös erittäin epäsuotuisten olosuhteiden vallitessa. Lisäksi omien varojen osuus täytti myös 3 %:n vähimmäisomavaraisuusvaatimuksen (*leverage ratio*). Likviditeetin osalta stressitestit osoittivat, että likviditeetin määrä on riittävä myös erittäin epäsuotuisten olosuhteiden vallitessa.

Konserni suoritti lisäksi loppuvuonna 2023 osana elvytysuunnitelmaansa ns. käänteisen stressitestin (*reverse stress testing*). Tämän stressitestin avulla pyritään löytämään liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaavia äärimmäisen negatiivisia skenaarioita sekä toimenpiteitä, joita käyttämällä

konserni pystyy selviytymään tilanteesta ja jatkamaan liiketoimintaansa.

Kuntarahoitus-konserni osallistui alkuvuoden aikana EKP:n ohjaamaan stressitestiin (*SSM Stress Test*), joka kattoi vuodet 2023–2025. Stressitestin tulokset julkistettiin heinäkuussa. Kuntarahoitus-konsernin pääomat ylittivät selvästi stressitestin mukaisen skenaarion edellyttämän pääomatarpeen.

Lisäksi konserni osallistuu joulukuussa 2023 käynnistyneeseen EKP:n ilmatorisikeihin liittyvään stressitesti-harjoitukseen (*Fit-for-55*), jonka tavoitteena on arvioida ilmatorisikien resilienssia finanssisektorilla sekä saada näkemyksiä rahoitusjärjestelmän kyvystä tukea siirtymistä vähähiiliseen talouteen stressitilanteessa. Kuntarahoitus-konserni aloitti myös vuoden 2023 loppupuolella valmistautumisen EKP:n järjestämään kyberriskistressitestiin, jossa vuoden 2024 alkupuolella arvioidaan miten EKP:n suorassa valvonnassa olevat pankit vastaavat ja toipuvat kyberiskusta.

4. Pääoman hallinta

Kuntarahoitus-konsernin omaa pääomaa koskevat tavoitteet suhteessa konsernin riskinottoon ja toimintaympäristöön määritellään vuosisuunnittelun yhteydessä. Suunnitteluhorisontti ulottuu vähintään kolmeen vuoteen, jotta pystytään ennustamaan liiketoiminnan tuloskehitystä ja omien varojen riittävyttä suhteessa muuttuvasta sääntelystä tuleviin kasvaviin pääomavaateisiin sekä reagoimaan riittävän ajoissa mahdollisiin lisäpääomatarpeisiin. Hallitus hyväksyy

vakavaraisuuden hallintasuunnitelman (*ICAAP*) ja valvoo sitä. Konserni päivittää vakavaraisuuden hallintasuunnitelmansa vähintään kerran vuodessa ja suunnitelman toteutumista seurataan neljännesvuosittain.

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on ohjata ja varmistaa, että konsernin vakavaraisuus täyttää asetetut tavoitteet sekä viranomaisvaatimukset, jotta toiminnan jatkuvuus voidaan varmistaa. Vakavaraisuuden hallinta on jatkuva ja olennainen osa konsernin strategisen suunnittelun prosessia, joka kattaa strategisten tavoitteiden asettamisen, kehityshankkeiden määrittämisen sekä taloudelliset ennusteet seuraaville vuosille. Tämä tehdään yhteistyössä toimivan johdon ja hallituksen kanssa, ja lopullisen strategian hyväksyy emoyhtiön hallitus. Toimiva johto huolehtii siitä, että konsernin operatiiviset toimenpiteet vastaavat hallituksen vahvistaman strategian mukaisia linjauksia. Toimiva johto laatii vuosisuunnittelun yhteydessä liiketoimintasuunnitelman tulevalle vuodelle ja liiketoimintaennusteet sitä seuraaville vuosille. Tässä yhteydessä arvioidaan myös konsernin riskiasemaa ja sen vaikutusta taloudelliseen asemaan. Riskien arvioinnissa ja mittaamisessa käytetään apuna säännöllisin väliajoin toteutettavia riskianalysejä sekä erilaisia stressitestiskenaarioita. Näiden pohjalta päivitetään vuosittain vakavaraisuuden hallinnan suunnitelma ja päätetään mahdolliset toimenpiteet omien varojen vahvistamiseksi. Omien varojen riittävyttä seurataan myös kuukausittain liiketoiminnan analysoinnin yhteydessä.

Konserni laskee vakavaraisuuden EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU N:o 575/2013) ja sen muutosasetuksen (EU N:o 876/2019) sekä luottolaitosdirektiivin (2013/36/EU) säännöksiin perustuen. Luottoriskin vakavaraisuusvaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisten riskien vakavaraisuusvaade perusmenetelmällä. Markkinariskin vakavaraisuuslaskennassa huomioidaan vain valuuttariskit, koska konsernilla ei ole kaupankäyntivarastoa eikä osake- ja hyödykepositioita. Valuuttakurssiriskiltä suojaudutaan vaihtamalla johdannaissopimuksilla kaikki valuuttamääräinen varainhankinta ja sijoitukset euromääräiseksi. Konsernin kaikki asiakasrahoitus on euromääräistä. Konsernilla ei ole merkittäviä avoimia valuuttapositioita. Johdannaisten keskusvastapuoliselvityksen vakuushallinnan seurauksena voi kuitenkin syntyä väliaikaisesti vähäistä valuuttakurssiriskiä. Tätä valuuttakurssiriskiä seurataan ja suojataan aktiivisesti.

Vakavaraisuuslaskennassa käytettävien riskipainojen määrittämisessä käytetään Standard & Poor'sin, Moody's Investor Servicen sekä Fitch Ratingsin antamia luokitus-tietoja. Edellä mainitut yhtiöt ovat vakavaraisuuslaskennassa Finanssivalvonnan hyväksymiä luottoluokituslaitoksia. Kuntarahoitus käyttää luottoriskin vakavaraisuuslaskennassa luottoriskin vähentämistekniikoita, kuten antolaina-toiminnassa kuntien antamia takauksia sekä Suomen valtion antamia täydetakauksia. Johdannaisten osalta käytetään vähentämistekniikkana nettoutussopimuksia, lisävakuussopimuksia (*ISDA/Credit Support Annex*) sekä Kuntien takauskeskuksen myöntämiä takauksia joidenkin

johdannaistavastapuolien vastapuoliriskin vakavaraisuusvaateen pienentämiseksi.

Kuntarahoitus-konserni julkistaa tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisen vakavaraisuutta, riskienhallintaa ja palkitsemista koskevan Pilari III -raportin, joka on saatavilla Kuntarahoituksen verkkosivuilla englanninkielisenä.

5. Strategiset riskit

Strategisella riskillä tarkoitetaan sitä, että Kuntarahoitus-konserni valitsisi väärän strategian pyrkiessään taloudellisesti tulokselliseen toimintaan tai että konserni ei pystyisi sopeuttamaan valittua strategiaa toimintaympäristön muutoksiin.

Konsernin strategisten riskien hallinta perustuu jatkuvaan seurantaan ja analyysiin asiakkaiden tarpeista, ennusteisiin markkinoiden kehityksestä sekä kilpailutilanteen ja toimintaympäristön muutosten analysointiin. Riskejä ja niiden merkittävyyttä arvioidaan vuosittain osana strategiaprosessia sekä johtoryhmän toteuttaman vuosittaisen arvioinnin yhteydessä. Kuntarahoitus-konsernin strategia päivitettiin syksyllä 2023. Strategian päivittämisen keskeisenä tavoitteena oli kirkastaa perustehtävän tulkintaa. Kuntarahoituksen perustehtävä on varmistaa rajatun ja julkisia intressejä edistävän asiakaskunnan rahoituksen saatavuus ja edullisuus kaikissa markkinaolosuhteissa, täyttää vastuullisesti ja tehokkaasti asiakkaiden rahoitustarpeet sekä pyrkiä konsernin asiakkaiden aitoon, pitkän aikavälin etuun. Strategian päivitystarvetta arvioidaan vuosittain.

6. Likviditeettiriskit

6.1 Jälleenrahoitus- ja maksuvalmiusriski

Jälleenrahoitusriskillä tarkoitetaan lainojen uudelleen rahoittamiseen liittyvää riskiä. Kuntarahoitus-konserni hallitsee jälleenrahoitusriskiä rajoittamalla rahoitusvarojen ja -velkojen välistä keskimaturiteettia. Rahoitusvaje lasketaan varojen (asiakasrahoitus ja likviditeettiportfolio) ja velkojen (varainhankinta) keskimääräisen maturiteetin erotuksena.

Maksuvalmiusriski tarkoittaa sitä, että konserni ei eräpäivänä kykenisi selviytymään maksuvelvoitteistaan, joita rahoitussopimusten toteuttaminen tai muu rahoitustoiminta aiheuttaa. Konserni hallitsee maksuvalmiusriskiä asettamalla liimitit käytettävissä olevan lyhytaikaisen likviditeetin maksuvalmiusvaatimukselle (*Liquidity Coverage Ratio, LCR*), NSFR-tunnusluvulle (*Net Stable Funding Ratio*) pidemmän aikavälin rakenteellisten likviditeettierojen hallitsemiseksi sekä pitkäaikaisen likviditeetin vähimmäisriittävyydelle (*survival horizon*).

Konserni on tunnistanut useita likviditeetin lähteitä riskinottohalukkuuden viitekehysten määritelmän mukaisen konservatiivisen maksuvalmius- ja jälleenrahoitusriskiprofiilin ylläpitämiseksi. Ensisijaiset likviditeetin lähteet ovat lyhytaikainen ja pitkäaikainen varainhankinta, likviditeettiportfolio, repo-markkinat ja käteinen. Keskuspankin likviditeetti-järjestely on konsernille toissijainen likviditeetin lähde.

Konserni noudattaa etukäteisvarainhankinnan (*prefunding*) -periaatetta ja hankkii rahoitusta lyhyen ja pitkän aikavälin varainhankinnan muodossa. Tällä varmistetaan riittävän likviditeetin jatkuva saatavuus kaikissa markkinaolosuhteissa. Likviditeettiportfolion vähimmäismäärä määritetään skenaarioanalyysien avulla vastaamaan sisäisiä ja lakisääteisiä likviditeettitarpeita. Likviditeettitarpeen kattamiseksi konserni arvioi ensin rahoituksen saatavuutta pitkäaikaisen ja lyhytaikaisen varainhankinnan muodossa. Jos rahoitusta ei tällä tavoin olisi saatavissa, konserni voisi hyödyntää likviditeettiportfoliota myymällä omaisuuseriä tai käyttämällä niitä vakuutena repo-markkinoilla. Konsernilla on voimassa olevat sopimukset vastapuolten kanssa kahdenvälisen takaisinostosopimusten (*repo-sopimusten*) tekemiseksi. Repo-järjestelyjä voidaan käyttää kattamaan lunastuksista johtuvat lyhytaikaiset likviditeettitarpeet ja mahdolliset muut odottamattomat muutokset likviditeettiasemassa. Kuntarahoitus-konserni testaa säännöllisesti sääntelyn vaatimusten mukaisesti likviditeettiportfolion likvidisyyttä tekemällä lyhytaikaisia repo-kauppoja markkinoille.

Keskeinen elementti konsernin jälleärahoitus- ja maksuvalmiusriskien hallinnassa on erittäin likvidin, hyvin tasapainotetun matalariskisen likviditeettiportfolion ylläpitäminen. Likviditeettiportfolio koostuu pääasiassa etukäteisvarainhankinnasta (*prefunding*), jota ei vielä ole käytetty asiakasrahoitukseen. Likviditeettiportfolio pidetään tasolla, jolla sekä likviditeetin vähimmäisriittävyydelle (*LCR*) että pitkäaikaisen likviditeetin vähimmäisriittävyydelle (*survival horizon*) on riittävä puskuri normaalin liiketoiminnan jatkamiseksi ylläpitävässä likviditeettitarpeessa. LCR-asetuksissa¹ määritellyt korkealaatuiset likvidit varat (*High Quality Liquid Assets, HQLA*) on esitetty seuraavassa taulukossa:

Likvidit varat, HQLA (1 000 €)	31.12.2023	%-osuus	31.12.2022	%-osuus
Taso 1	10 138 579	77 %	10 169 999	79 %
Taso 2a	1 042 525	8 %	967 241	7 %
Taso 2b	-	-	24 814	0 %
Taso N*	1 908 562	15 %	1 781 017	14 %
Yhteensä	13 089 668	100 %	12 943 074	100 %

* Sisältää rahamarkkinatodistuksina myönnettyä lyhytaikaista asiakasrahoitusta 1 574 954 tuhatta euroa (1 457 098 tuhatta euroa).

¹ Komission delegoitu asetus (EU) 2015/61 ja komission delegoitu asetus (EU) 2018/1620

Likviditeettiportfolio jaetaan likviditeetin laadun mukaisiin tasoihin, niin että tasoja 1, 2a ja 2b pidetään korkealaatuisina likvideinä varoina. Likviditeettitaso N varat ovat likvidejä normaalissa markkinatilanteessa (muut likvidit varat).

Jos ensisijaiset rahoituksen lähteet eivät joko ole riittäviä, saatavissa ajoissa tai kustannukset niiden käytöstä nousisivat liian korkeiksi, konserni voi käyttää toissijaisena likviditeetin lähteenä keskuspankin likviditeettijärjestelyä. Merkittävä osa konsernin kuntasektorille myöntämistä antolainoista hyväksytään vakuudeksi keskuspankissa. Konserni on pantannut osan lainasalkusta varmistaakseen tarvittaessa tämän likviditeettilähteen saatavuuden milloin tahansa (Liite 40 *Annetut vakuudet*). Lisäksi konserni pystyy kasvattamaan likviditeettijärjestelyä lisäämällä lainoja vakuuspooliin. Likviditeettijärjestely testataan säännöllisesti, jotta voidaan varmistua siitä, että likviditeetti on tarvittaessa käytettävissä päivänsisäisesti.

Likviditeettiaseman stressitestaaminen on keskeinen väline konsernin likviditeetin riittävyyden arvioimisessa. Stressitestauksen tavoitteena on selvittää, onko konsernilla riittävä likviditeetti liiketoiminnan jatkamiseen sekä perus- että stressiskenaariotilanteissa.

Liiketoiminnan vuosisuunnitteluprosessin yhteydessä laaditaan myös likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelma (*Liquidity and Funding Plan*). Suunnitelman hyväksyy

emoyhtiön hallitus ja se katselmoidaan neljännesvuosittain pääomamarkkinoiden johtoryhmän ja riskivaliokunnan toimesta, joka raportoi havaintonsa hallitukselle. Likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelma on osa konsernin ILAAPia, ja se sisältää varainhankinnan ja likviditeetin suunnittelun ja ennustamisen. Likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelma on yhdenmukainen ICAAPin perusskenaarion kanssa. Suunnitelman tavoitteena on pitää konsernin maksuvalmiuden ja varainhankinnan taso hallituksen määrittelemän riskinottohalukkuuden puitteissa. Siinä otetaan huomioon myös taloudelliset näkökulmat konsernin riittävän pitkän aikavälin kannattavuuden varmistamiseksi.

Vuosittain toteutettavan ILAAPin puitteissa konserni arvioi maksuvalmiuden riittävyyttä ennustetun likviditeettitarpeen kattamiseksi sekä perus- että stressiskenaarioiden osalta. ILAAP on olennainen osa konsernin riskienhallinnan viitekehystä, joka sisältää muut strategiset prosessit, kuten riskinottohalukkuuden viitekehysten, ICAAPin, elvytysuunnitelman sekä palkitsemispolitiikan. Riskinottohalukkuuden viitekehys formalisoi näiden prosessien välisen vuorovaikutuksen. Stressitestejä tarvitaan konsernin maksuvalmiuden arvioimiseen kattavalla ja tulevaisuuteen suuntautuvalla tavalla. ILAAP koostuu perusskenaariosta, joka on linjassa ICAAPin perusskenaarion kanssa. Ainoa poikkeus näiden välillä on oletettu rajoitettu pääsy jälleenrahoitusmarkkinoille.

Konserni pyrkii ylläpitämään vahvaa luottoluokitustaan kaikissa markkinaolosuhteissa voidakseen toteuttaa varainhankintasuunnitelmaansa tehokkaasti ja kustannustehokkaasti. Tämän tukemiseksi konsernilla on käytössä standardisoituja viitelainojen liikkeeseenlaskuohjelmia, jotka tarjoavat konsernille joustavuutta ja helpottavat toimeenpanoa. Lisäksi konserni tekee kahdenvälisiä velkakirjalainoja joidenkin varainhankinnan vastapuolten kanssa. Kuntarahoituksen kaikella varainhankinnalla on Kuntien takauskeskuksen (KTK) takaus.

Varainhankinnan keskittymäriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että konserni on liian riippuvainen tietystä tuotteesta, markkinasta, maantieteellisestä alueesta, sijoittajilta tai maturiteetista saadusta varainhankinnasta. Riskin pienentämiseksi Kuntarahoitus varmistaa varainhankinnan hajauttamisen eri tuotteille, markkinoille, maturiteeteille ja sijoittajatyypeille, eikä painota liikaa mitään yksittäistä rahoituslähdettä. Hajautuksen mahdollistamiseksi konserni pyrkii ylläpitämään hyviä suhteita sijoittajiin ja järjestäjäpankkeihin sekä etsimään aktiivisesti uusia potentiaalisia sijoittajia ja markkinoita. Konsernin varainhankinnan hajauttaminen suunnitellaan yksityiskohtaisesti osana vuosittaista likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelmaa.

Seuraavissa taulukoissa esitetään konsernin rahoitusvelkojen maturiteettijakauma.

**Rahoitusvelkojen maturiteettijakauma
31.12.2023 (1 000 €)**

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	84 516	3 458	70 340	62 267	20 389	240 969
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	106 240	174 631	1 144 765	671 645	928 590	3 025 870
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	6 389 618	4 851 648	24 077 826	6 277 658	1 522 661	43 119 410
Varaukset ja muut velat	401 010	-	-	-	-	401 010
Yhteensä	6 981 383	5 029 736	25 292 930	7 011 570	2 471 640	46 787 259

**Rahoitusvelkojen maturiteettijakauma
31.12.2022 (1 000 €)**

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	244 850	2 401	65 919	17 848	19 943	350 960
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	172 630	111 005	1 041 125	799 275	868 092	2 992 127
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	7 515 278	3 671 580	19 320 190	4 580 355	2 028 517	37 115 919
Varaukset ja muut velat	574 192	-	-	-	-	574 192
Yhteensä	8 506 949	3 784 986	20 427 233	5 397 478	2 916 552	41 033 198

Rahoitusvelkojen tasearvot ja tulevat korkokassavirrat on muunnettu euroiksi tilinpäätöskurssiin. Velat, joissa on ennenaikaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteetti luokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista. Konsernin arvio on, että velkoja tullaan vuoden 2024 aikana eräännyttämään ennenaikaisesti 10–45 %. Vuoden 2023 aikana eräänntyi tällaisia velkoja ennenaikaisesti 32 %. Erä *Velat luottolaitoksille* sisältää CSA-vakuustalletuksia 81 640 tuhatta euroa (244 440 tuhatta euroa), jotka on esitetty maturiteetti luokassa 0–3 kuukautta, vaikka niiden tosiasiallinen ulosvirtauspäivä ei ole tiedossa ja riippuu johdannaisten markkina-arvojen kehityksestä.

Seuraavissa taulukoissa esitetään konsernin johdannaisten maturiteettijakauma käyvin arvoin.

**Johdannaisten maturiteettijakauma
31.12.2023 (1 000 €)**

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Johdannaissaamiset	-5 418	56 065	581 860	765 649	458 614	1 856 769
Johdannaisvelat	-130 860	-151 436	-1 165 137	-789 438	-1 135 643	-3 372 514
Johdannaissaamisten ja -velkojen korot	-32 752	-227 276	306 806	-267 903	-85 633	-306 758

**Johdannaisten maturiteettijakauma
31.12.2022 (1 000 €)**

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Johdannaissaamiset	178 219	137 873	610 048	1 111 638	669 325	2 707 103
Johdannaisvelat	-202 197	-270 480	-1 454 294	-1 046 791	-1 642 348	-4 616 111
Johdannaissaamisten ja -velkojen korot	46 388	-147 629	-359 775	-356 449	-121 189	-938 655

Kuntarahoitus-konserni suojaa kaiken varainhankinnan euromääräiseksi ja vaihtuvakorkoiseksi. Lisäksi lähes koko luotonanto on suojattu vaihtuvakorkoiseksi. Korkokatteen vakauttamistavoitteesta johtuen osa kiinteäkorkoisesta luotonannosta jätetään suojaamatta. Suojaavien johdannaisten kokonaisvaikutuksen arvioimiseksi johdannaissaamisten ja -velkojen erääntyvät korkokassavirrat on esitetty nettona. Johdannaiset, joissa on ennenaikaisen eräännättämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteettiluokassa, jolloin eräännättäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista.

Konserni on esittänyt rahoitusvarojen maturiteettijakauman erääntymisen perusteella liitteessä 17 *Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauman tasearvo*in.

6.2 Markkinoiden likviditeettiriski

Markkinoiden likviditeettiriski tarkoittaa sitä, että konserni ei kykenisi realisoimaan tai kattamaan positioitaan markkinahintaan, koska markkinoilla ei ole riittävästi likviditeettiä tai markkinat eivät toimi jonkin häiriön takia.

Konserni seuraa markkinoiden ja sijoitustuotteiden likviditeettiä jatkuvasti. Lisäksi johdannaissopimuksia solmittaessa noudatetaan markkinoiden vakiintuneita standardeja. Lähes kaikki käypään arvoon arvostettavien saamistodistusten markkina-arvot lasketaan markkinoilta saatavien hintanoteerauksien perusteella. Lopuille saamistodistuksista lasketaan markkina-arvo käyttäen muuta markkinainformaatiota. Arvostusmenetelmät ja arvostuksessa käytetyt syöttötiedot on kuvattu tarkemmin liitteessä 16 *Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot*.

Markkinaturbulenssista huolimatta konsernin varainhankinta on toiminut tilikauden aikana normaalisti. Varainhankinnan strategiana on varainhankinnan lähteiden hajautus, jolla pyritään varmistamaan rahoituksen saatavuus markkinaolosuhteista riippumatta. Varainhankintaa hajautetaan aktiivisesti valuutoittain ja maturiteeteittain sekä maantieteellisesti eri sijoittajaryhmittäin. Konsernin strategia on osoittautunut erityisen toimivaksi turvallisuus- ja talouspoliittisten mullistusten keskellä, sillä konsernin pääsy pääomamarkkinoille säilyi vahvana läpi vuoden.

7. Luottoriski

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä mahdollisuutta, että sopimusvastapuoli ei suoriudu sitoumuksistaan. Luottoriski on määritelty olennaiseksi riskiksi riskinottohalukkuuden viitekehyksessä huolimatta siitä, että konsernin luottoriskiä vähennetään merkittävästi takauksilla ja/tai vakuuksilla sekä sillä, että Kuntarahoitus rahoittaa ainoastaan julkisyhteisöjä tai sosiaalisen asuntorahoituksen toimijoita niin, että kaikki myönnetyt luotot luetaan vakavaraisuuslaskennassa nollariskiluokkaan. Asiakasrahoitus on yksi luottoriskien lähde, mutta luottoriskiä voi syntyä myös muunlaisista saamisista, kuten joukkovelkakirjalainoista, lyhytaikaisista saamistodistuksista ja johdannaissopimuksista sekä taseen ulkopuolisista sitoumuksista, kuten käyttämättömistä luottojärjestelyistä ja -limiiteistä sekä takauksista. Myös maa- ja selvitysriskit luetaan luottoriskeihin.

Seuraavassa taulukossa esitetään konsernin enimmäisaltistuminen luottoriskille ryhmiteltynä tase-erän mukaan.

Enimmäisaltistus luottoriskille (1 000 €)	31.12.2023			31.12.2022		
	Jaksotettu hankintameno ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	, josta odotettavissa olevat luottotappiot	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti*	Jaksotettu hankintameno ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	, josta odotettavissa olevat luottotappiot	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti*
Käteiset varat	2	-	-	2	-	-
Saamiset luottolaitoksilta	9 187 071	-73	-	9 625 488	-109	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31 963 909	-2 237	57 808	29 084 839	-800	59 522
Saamistodistukset	1 944 623	-43	3 200 340	1 624 734	-45	3 162 034
Johdannaisoppimukset	-	-	1 856 769	-	-	2 707 103
Muut varat	1 048 412	-6	-	1 219 541	-203	-
Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	3 071 228	-15	-	2 463 964	-14	-
Yhteensä	47 215 246	-2 375	5 114 918	44 018 569	-1171	5 928 659

* Sisältää kaikki rahoitusvarat, jotka on arvostettu käypään arvoon tulosvaikutteisesti (IFRS 9 -luokitukset: luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti, pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti).

Kuntien takauskeskuksesta annettu laki (*KTK-laki*) määrittää, mihin Kuntien takauskeskuksen (*KTK*) takaamaa Kuntarahoituksen varainhankintaa voidaan käyttää ja toimii sitä kautta myös luottoriskin hallinnan välineenä. KTK on julkisoikeudellinen laitos, ja KTK voi myöntää takauksia kuntien suoraan tai välillisesti omistamien tai kuntien määräämisvallassa olevien luottolaitosten sellaiselle varainhankinnalle, joka käytetään antolainaukseen kunnille, kuntayhtymille, hyvinvointialueille ja hyvinvointiyhtymille sekä edellä mainittujen tahojen kokonaan omistamille tai niiden määräämisvallassa oleville yhteisöille sekä valtion viranomaisten nimeämille asuntojen vuokraamista tai tuottamista ja ylläpitoa sosiaalisin perustein harjoitaville yhteisöille tai niiden määräämisvallassa oleville yhteisöille. Kuntarahoituksen kaikella varainhankinnalla on KTK-takaus, minkä lisäksi Kuntarahoituksella on KTK:n myöntämiä takauksia joidenkin vastapuolten johdannaissopimusten vastapuoliriskien pienentämiseksi.

KTK-lain ohella Kuntarahoituksen asiakkaisiin liittyvien luottoriskien hallinnan perusperiaatteena on, että kaiken asiakkaille myönnettävän rahoituksen ja johdannaissaatavien on Kuntarahoituksen vakavaraisuuslaskennassa saatava niin sanottu nollariskipaino. Tämä kaiken rahoituksen nollariskisyyden vaatimus poikkeaa liiketoimintamallina yleisesti muista luottolaitoksista ja näiden luottoriskipolitiikkaan olennaisesti kuuluvista ja edellytettävistä vakuushallinnan yksityiskohtaisemmista riskienhallintalinjauksista. Kuntarahoituksen

luottoriskipolitiikka ja siihen liittyvät toimintatavat nojautuvat keskeisesti tähän periaatteeseen.

Kuntarahoituksen asiakkaita ovat kunnat ja kuntayhtymät, niiden määräämisvallassa olevat yhteisöt, hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät, niiden omistamat tai määräämisvallassa olevat yhteisöt ja hyvinvointialueiden liikelaitokset sekä valtion viranomaisten nimeämät asuntojen vuokraamista tai tuottamista ja ylläpitoa sosiaalisin perustein harjoittavat yhteisöt. Kuntarahoitus voi myöntää luottoja ja leasingrahoitusta ilman erillistä vakuutta ainoastaan suoraan kunnalle, kuntayhtymälle, hyvinvointialueelle ja hyvinvointiyhtymälle. Muille luotoille vakuudeksi hyväksytään vain kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän omavelkainen takaus, tai kiinteistökiinnitys ja valtion täytetakaus. Takauksen tai takaus- ja vakuusjärjestelyn tulee kattaa myönnettävä rahoitus täysimääräisesti. Takaukset ja saatujen vakuuksien käypä arvo otetaan huomioon myös odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa. Kuntarahoitus ei kanna leasingkohteiden jäännösarvoriskiä. Kuntarahoituksella ei ole ollut toimintansa aikana lopullisia luottotappioita asiakkaidensa rahoituksessa mahdollisten kiinteistövakuuksien realisoinnin ja takausten jälkeen.

Kunta-asiakkaat jaetaan kolmeen luokkaan: kunnat, kuntayhtymät ja kuntayhtiöt. Lain mukaan suomalainen kunta ei voi mennä konkurssiin (KonkL 120/2004). Kunnilla on rajoittamaton oikeus nostaa ansiotuloihin perustuvaa

kunnallisveroastetta, ja tästä syystä, yhdessä kuntien muiden itsemääräämisoikeuksien kanssa, suomalaisilla kunnilla on valtioiden mukaisesti nollariskipaino luottolaitosten vakavaraisuuslaskennassa. Suomalaiset kunnat ja kaupungit voivat myös perustaa kuntayhtymiä tarjotakseen palveluja, jotka niiden on laillisesti tarjottava asukkailleen tai harjoittaakseen aluekehitystä. Kunnat ovat yhdessä kuntayhtymien jäseniä ja ovat täysimääräisesti vastuussa niiden rahoituksesta ja muista vastuista. Kaikki kuntayhtiöiden lainat ovat kuntien (tai kuntayhtymien) takaamia. Näin ollen laininlyönnin riskin kattaa aina viimekädessä kunta, joka ei lain mukaan voi mennä konkurssiin. Kun lainalla on kunnan tai kuntayhtymän 100 % omavelkainen takaus, Kuntarahoitus-konserni voi hakea maksua suoraan takaajalta lainaehtojen mukaisesti. Takaajalla on takaussitoumuksen perusteella velvollisuus, lainapääoman lisäksi, maksaa korot ja lainan muut liitännäiskustannukset.

Uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alussa. Hyvinvointialueiden operatiivisen toiminnan rahoitus perustuu valtion rahoitukseen, mutta ne voivat hankkia investointeihinsa pitkäaikaista rahoitusta valtioneuvoston erillisellä luvalla valtion rahoituksen ulkopuolelta. Lisäksi hyvinvointialueet voivat itsenäisesti hankkia lyhytaikaista rahoitusta. Jo kesällä 2021 hyväksytyyn lainsäädännön mukaan Kuntarahoitus voi jatkaa rahoittajana ja vastapuolena niissä luotoissa ja muissa sitoumuksissa, jotka siirtyivät hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Lisäksi eduskunta hyväksyi huhtikuussa 2022 Kuntien takauskeskuksesta

annetun lain muutoksen, jonka myötä Kuntarahoitus voi myöntää rahoitusta myös hyvinvointialueiden uusiin investointeihin tai muihin uusiin rahoitustarpeisiin. Hyvinvointialueiden rahoitukseen liittyy keskeisesti myös Finanssivalvonnan tammikuussa 2022 antama päätös siitä, että hyvinvointialueet ovat valtiota ja kuntia vastaavalla tavalla ns. nollariskiluokkaa pankkien vakavaraisuussäätelyssä. Tämä päätös yksinkertaistaa hyvinvointialueiden rahoituksen järjestämistä, koska sen myötä hyvinvointialueiden rahoitukseen ei tarvita erillisiä valtion takauksia.

Hyvinvointialueet eivät tässä vaiheessa ole vastuussa hyvinvointialueiden rahoitukseen käytettävän Kuntarahoituksen varainhankinnan takauksista, koska ne, kunnista poiketen, eivät ole Kuntien takauskeskuksen jäseniä. Tämän vuoksi Kuntien takauskeskus on päättänyt asettaa vuosittain limiitin Kuntarahoituksen hyvinvointialueille myöntämälle uudelle rahoitukselle. Kuntien takauskeskuksen asettama limiitti Kuntarahoituksen hyvinvointialueille myöntämään pitkäaikaiseen rahoitukseen oli 400 miljoonaa euroa vuonna 2023. Valtioneuvoston hyvinvointialueille myöntämät lainanottovaltuudet vuodelle 2023 olivat tätä huomattavasti suuremmat, ja sen vuoksi myös hyvinvointialueiden rahoitustarpeet olivat Kuntarahoituksen toimintaan vaikuttavaa limiittiä suuremmat. Käytössä ollut 400 miljoonan euron limiitti tuli täyteen ennen vuoden loppua, eikä Kuntarahoitus voinut tämän jälkeen antaa vuotta 2023 koskevia tarjouksia hyvinvointialueiden rahoituspyyntöihin. Kuntarahoituksen hyvinvointialueille myöntämän uuden lyhytaikaisen rahoituksen eli hyvinvointialuetodistusten

määrän Kuntien takauskeskus rajasi limiitillä 900 miljoonaa euroon vuonna 2023. Vuoden 2022 lyhytaikaisen rahoituksen limiitti hyvinvointialueille oli myös 900 miljoonaa euroa.

Asuntoasiakasryhmä koostuu erityyppisistä asuntoyhtiöistä: kuntien (tai kuntayhtymien) omistamat tai määräysvallassa olevat yhtiöt ja muut yleishyödylliseksi nimetyt yhteisöt / kohteet sekä hyvinvointialueiden tai -yhtymien määräämisvallassa olevat yhtiöt. Kunnat takaavat kuntien tai kuntayhtymien omistamille asuntoyhtiöille myönnetty lainat, tai nämä lainat voidaan myös luokitella valtion tuella myönnettyihin asuntolainoihin, jolloin lainoilla on kiinteistövakuus ja Suomen valtion täytetäkaus. Valtion tukemaa asuntotuotantoa ovat valtion viranomaisen nimeämät yhteisöt ja niiden määräysvallassa olevat yhteisöt, jotka harjoittavat asuntojen vuokrausta tai tuotantoa ja ylläpitoa. Asuntoyhtiöt nimeää ympäristöministeriön valvonnassa toimiva valtion virasto Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus, ARA. Asuntoyhtiöiden lainoilla on Suomen valtion täytetäkaus, joka kattaa jäännösriskit, jotka ylittävät kyseisen kiinteistön vakuudesta realisoitavan määrän. Kun lainalla on Suomen valtion täytetäkaus, vaaditaan vakuutena olevalle kiinteistölle pääsääntöisesti ensisijainen kiinnitys, paitsi jos laina on valtion tukema asuntolaina, joka myönnetään kunnalle tai kuntayhtymälle, jolloin laissa ei vaadita vakuutta. Ensisijaisen vakuuden määrän on oltava vähintään 1,3 kertaa lainan määrä. Täytetäkauksen nojalla Suomen valtio vastaa velasta siltä osin kuin sitä ei kateta asuntolainan vakuuden realisoinnista saatavilla varoilla.

Huolimatta Kuntarahoitus-konsernin nollariskiasiakkaisiin perustuvasta liiketoimintamallista konsernilla on käytössä kaikkiin asiakkaisiin nähden riskiluokitusjärjestelmä, jossa asiakkaalle annetaan riskipisteytys osana luotonmyöntöprosessia. Lisäksi riippumaton riskienhallinta laatii vuosittain asiakasanalyysin kaikista asiakkaista, jossa määritetään asiakkaan kulloinenkin riskiluokka. Vuosittainen analyysi ja riskiluokan päivitys tehdään tilinpäätöksen tunnuslukuihin, toimintakertomukseen ja muuhun saatavilla olevaan informaatioon perustuen. Analyysissa huomioidaan ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan (*Environmental, Social, Governance, ESG*) liittyviä riskejä niiltä osin kuin tietoja on asiakkaasta arviointia varten saatavilla. Arvioinnissa korostuvat ilmasto- ja ympäristöriskien mahdolliset vaikutukset, jotka voivat toteutua asiakkaille joko suoraan fyysisinä riskeinä tai ilmastomuutokseen valmistautumiseen liittyvinä siirtymäriskeinä. Asiakkaan riskiluokitus vaikuttaa rahoituksen myöntöä koskeviin lisäanalysoinnin tarpeisiin, rahoituksen myöntämiseen, päätösvaltuuksiin ja mahdollisesti hinnoitteluun. Konsernilla on käytössään asiakaskokonaisuuskohtaiset limiitit. Lisäksi konserni laskee kiinteistövakuudellisten lainojen lainoituksessa rahoituksen suhdetta kohteen vakuusarvoon (*Loan-to-Value, LTV*) ja seuraa säännöllisesti LTV-arvojen kehittymistä.

Seuraavassa taulukossa esitetään konsernin asiakasrahoituksen riskiluokajakajakauma (jossa riskiluokka 5 edustaa parasta luottokelpoisuutta) suhteutettuna kokonaispääomaan, joka pitää sisällään antolainauksen, leasingsaamiset, lyhytaikaisen asiakasrahoituksen ja taseen ulkopuoliset sitovat luottolupaukset.

Asiakasportfolion vastuut riskiluokittain

Riskiluokka	31.12.2023	31.12.2022
5	15,8 %	22,8 %
4	31,5 %	30,6 %
3	41,8 %	38,9 %
2	9,4 %	6,6 %
1	1,6 %	1,2 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %

Luottoriskien hallinta perustuu edellä kuvattujen käytäntöjen lisäksi asiakassuhteen aktiiviseen hoitoon, asiakkaiden tuntemiseen, sopimusvastapuolten huolelliseen valintaan, vastapuolikohtaisiin luottoluokitus- ja määrällimiitteihin, luotettavaan ja ammattitaitoiseen henkilöstöön, päätöksentekovaltuuksiin, kattavaan dokumentointiin sekä jatkuvaan sisäiseen valvontaan ja raportointiin.

Konserni määrittää järjestämättömät saamiset (*Non-Performing Exposures, NPE*) saamisiksi, jotka täyttävät vähintään toisen alla olevista kriteereistä:

- Merkittävät saatavat, jotka ovat viivästyneet yli 90 päivää;
- Konsernin Luottoryhmän (asiakasrahoitus) tai Pääomamarkkinat ja vastuullisuus -toiminnon johtoryhmän (liikviditeettiportfolio) arvion mukaan on todennäköistä, ettei velallinen maksa luottovelvoitettaan kokonaan ilman vakuuksien realisointia, riippumatta siitä, onko viivästyneitä suorituksia tai kuinka monta päivää suoritukset ovat viivästyneet.

Järjestämättömät saamiset käsitellään odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa vaiheen 3 vastuina.

Lainanhoitojoustoina raportoidaan saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyvystä johtuen. Lainanhoitojoustosaamiset on määritelty tarkemmin laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 9.3 *Lainanhoitojoustot ja muutetut lainat*. Järjestämättömät saamiset sekä lainanhoitojoustosaamiset esitetään liitteessä 25 *Saamisten ja sitoumusten luottoriskit* taulukossa *Ongelmasaamiset*.

Luottoihin ja muihin rahoitusvaroihin, jotka luokitellaan IFRS 9 -standardin mukaisesti jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviksi, sovelletaan IFRS 9 -standardin mukaista odotettavissa olevien luottotappioiden mallia arvonalentumisten laskennassa. Myös rahoitusleasingsaamiset ja taseen ulkopuoliset luottolupaukset ovat arvonalentumisen soveltamisen piirissä johtuen niihin sisältyvästä luottoriskistä. Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytetyt menetelmät on kuvattu laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 9. *Rahoitusvarojen arvonalentuminen*. Määrälliset tiedot konsernin odotettavissa olevista luottotappioista sekä niiden kehityksestä tilikauden aikana esitetään liitteissä 13 *Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot* ja 25 *Saamisten ja sitoumusten luottoriskit*.

Konsernin odotettavissa olevien luottotappioiden määrä suhteessa konsernin taseeseen, 0,005 % (0,002 %), on erittäin alhainen. Odotettavissa olevat luottotappiot suhteessa laskennan piirissä oleviin vastuisiin ovat 0,01 % (0,003 %). Odotettavissa olevien luottotappioiden määrään vaikuttavat olennaisesti konsernin konservatiiviset riskienhallinnan periaatteet, erityisesti konsernin saamat takaukset ja vakuudet sekä asiakaskanta ja vastapuolten korkea luottokelpoisuus.

Kuntarahoitus-konserni päivitti tilikaudella 2023 odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa konkurssitodennäköisyyksiä sekä teki muutoksia tappio-osuuden malleihin ja todennäköisyyteen. Lisäksi makroskenaarioita päivitettiin tulevaisuuden informaation huomioimiseksi. Tilikaudella 2023 on myös arvioitu nopeasti kohonneen korkotason vaikutusta asiakasrahoituksen saamisiin ja luottoriikiin. Kesäkuussa 2023 konsernin johto päätti kirjata ryhmäkohtaiseen arvioon perustuvan lisävarauksen 0,6 miljoonaa euroa, sillä johdon arvion mukaan joillakin asiakkailla on kassavirran riittävydessä haasteita loppuvuoden 2023 aikana. Tilikauden 2023 lopussa konsernin johto arvioi edelleen lisävarauksen tarvetta ja päätti kasvattaa hieman lisävarausta. Konsernin arvion mukaan joillakin asiakkailla saattaa olla kassavirran riittävydessä haasteita myös alkuvuonna 2024, mikä voi ilmentyä Kuntarahoitus-konsernille lisääntyneinä maksuviiveinä ja lainanhoitajoustoina. Ryhmäkohtaiseen arvioon perustuvan lisävarauksen määrä oli joulukuun 2023 lopussa 0,6 miljoonaa euroa.

Luottoriskiä Kuntarahoitus-konsernille aiheutuu myös likviditeettiportfolion sijoituksista ja johdannaisinstrumenteista. Vastapuolten valinnassa sovelletaan luottoriskin arvioinnin osalta emoyhtiön hallituksen hyväksymiä, ulkoiseen luottoluokitukseen perustuvia periaatteita ja limiittejä. Sijoitusten luottoluokitus on yksi keskeisimmistä mittareista, joita konserni käyttää likviditeettiportfolion sijoituspäätöksissä. Luottoriskin seurannassa käytetään saamistodistusten nimellisarvoja ja johdannaisten luottovasta-arvoja (käyvän arvon menetelmä). Vastapuolista laaditaan säännöllisesti myös sisäinen riskiarvio, jossa arvioidaan taloudellisia ja laadullisia tekijöitä sekä ESG-riskejä vertaamalla yksittäisen liikkeeseenlaskijan ESG-lukua omaisuuslajin yleisen markkinaindeksin viitearvoon.

Seuraavassa taulukossa esitetään likviditeettiportfolion sijoitusten luottoluokitusjakauma.

Luottoluokitus	31.12.2023	31.12.2022
AAA	60,2 %	60,0 %
AA+	8,7 %	7,6 %
AA	5,8 %	12,9 %
AA-	16,8 %	13,5 %
A+	4,2 %	3,4 %
A	3,1 %	2,5 %
A-	1,2 %	0,1 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %

Kuntarahoitus-konsernilla on lisäksi keskuspankkitalletuksia yhteensä 7 954 miljoonaa euroa (8 112 miljoonaa euroa).

Konserni rajoittaa johdannaissopimuksista syntyvää luottoriskiä solmimalla lisävakuussopimuksia (*ISDA Credit Support Annex*) johdannaisvastapuoltensa kanssa. Kuntarahoitus-konsernilla on 36 (36) sellaista johdannaisvastapuolta, joiden kanssa sillä on voimassa olevia johdannaissopimuksia. Konsernilla on kaikkien näiden vastapuolten kanssa edellä mainittu lisävakuussopimus.

Johdannaissopimusten nimellisarvon jakautuminen vastapuolen luottoluokituksen mukaan (1 000 €)

	31.12.2023	31.12.2022
Suomalaiset kunta- ja hyvinvointialueasiakkaat	1 467 896	1 597 248
Keskusvastapuolet	46 386 905	43 840 377
AA	15 394 010	14 855 710
A	11 512 902	13 570 171
BBB	-	12 133
Yhteensä	74 761 713	73 875 640

CSA-sopimusten perusteella annetut ja saadut vakuudet (1 000 €)

	31.12.2023	31.12.2022
Annetut käteisvakuudet muille kuin keskusvastapuolille	-1 060 940	-1 400 620
Annetut käteisvakuudet keskusvastapuolille	-1 048 419	-1 219 744
Vakuudeksi annetut joukkovelkakirjalainat	70 062	24 942
Saadut käteisvakuudet muilta kuin keskusvastapuolilta	81 640	244 440
Saadut käteisvakuudet keskusvastapuolilta	392 173	570 922
Nettovakuus	-1 565 484	-1 780 060

Johdannaiskaupan vastapuoliin sovelletaan luottokelpoisuuden huomioon ottavia vastapuoliriskikorjauksia (*Credit Valuation Adjustment, CVA*) ja konsernin omaa luottoriskikorjausta (*Debt Valuation Adjustment, DVA*). CVA lasketaan johdannaissopimusten nimellisarvon mukaisesti simuloimalla konsernin odotetut positiiviset vastuut koko portfolion juoksuajalle ottaen huomioon vastapuolen maksukyvyttömyyden todennäköisyyden ja tappio-osuuden, joka arvioidaan menetettävään mahdollisessa tappiotilanteessa. Vastapuolen luottoriskin oikaisun laskennassa käytetään syöttötietoina mm. lisävakuussopimuksien tietoja, markkinoilla yleisesti käytössä olevia oletuksia maksukyvyttömyydestä aiheutuvan todennäköisen tappion osalta sekä luottoriskin vaihtosopimuksista (*Credit Default Swap, CDS*) laskettuja maksukyvyttömyyden todennäköisyyksiä. Vastaavasti määritellään DVA perustuen Kuntarahoitus-konsernin odotettuihin negatiivisiin vastuisiin ottaen huomioon Kuntarahoituksen maksukyvyttömyyden todennäköisyyden ja tappio-osuuden. Lisäksi konserni laskee oikaisun (*Funding Valuation Adjustment*) sellaisten johdannaissopimusten osalta, joissa ei ole käteisvakuusjärjestelyitä (asiakkaiden kanssa tehdyt johdannaissopimukset).

Konserni käyttää EMIR-asetuksen mukaisesti OTC-johdannaissopimusten selvitykseen keskusvastapuoliselvitystä. Toimintamallissa johdannaisten vastapuoleksi muuttuu selvitysprosessin päätteeksi keskusvastapuoli. Järjestelyn tarkoituksena on vähentää yksittäisiin vastapuoliin liittyviä riskejä. Konserni käyttää kahta globaalia pankkia keskusvastapuoliselvityksessä määrittösosapuolena eli clearing broker -palveluiden tarjoajana. Konsernin keskusvastapuoliselvitettyjen johdannaisten vakuuskäsittely perustuu johdannaisten käteisvakuuden päivittäiseen suoritukseen (*Collateralised-to-Market, CTM*). Kuntarahoitus käyttää keskusvastapuoliselvityksessä myös arvopaperivakuuksia alkuvakuuden vaihtamisessa.

Euroopan komission delegoitu asetus (2016/2251) kahdenvälisten johdannaissopimusten alkuvakuuden (*initial margin*) vaihtamisesta arvopaperivakuuksilla tuli Kuntarahoitusta koskevaksi syyskuussa 2022. Kuntarahoituksella on valmius alkuvakuuden vaihtamisesta arvopaperivakuuksilla, mutta toistaiseksi alkuvakuutta ei ole vaihdettu arvopapereilla, sillä asetuksessa määritellyt kynnyksäraja-arvot eivät ole täyttyneet.

Konserni voi toiminnassaan altistua myös selvitysriskeille liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjalainojen, myönnetyn rahoituksen, likviditeettiportfolion sijoitusten tai johdannaistransaktioiden osalta. Konsernin toiminta on asiakkaiden rahoituksen osalta riippuvaista kotimaisten maksuliikennepankkien toiminnasta ja vastaavasti kaiken pääomamarkkinoilla toimimisen osalta konsernin kansainvälisten maksuliikennepankkien sekä selvitysosapuolien toiminnasta. Selvitystoimintaa koskevien luottoriskien minimoimiseksi transaktiot toteutetaan lähtökohtaisesti ns. toimitus maksua vastaan-periaatteella (*delivery vs. payment*).

Kuntarahoituksen toiminnan luonne huomioiden konsernille muodostuu asiakasrahoituksesta todennettuja ja tiedostettuja riskikeskittymiä esimerkiksi maantieteellisesti (toiminta alueellista), toimialoittain (esimerkiksi kuntakonsernit, asunto- ja asuntoyhteisörahoitus) ja vakuuksittain (kiinteistövakuudet). Kuntasektori on konsernin suurin asiakasrahoituksen keskittymä. Tämä kuntasektoriin kohdistuva riskikeskittymä on väistämätön ja olennainen osa konsernin liiketoimintamallia. Lisäksi huomattava osa asiakasvastausta liittyy epäsuorasti Suomen valtion riskiin johtuen valtion tukeman asuntotuotannon rahoituksen täytetakauksista. Myös tämä riskikeskittymä liittyy erottamattomasti konsernin liiketoimintamalliin.

Kuntarahoitus on perustettu nimenomaisesti kuntasektorin ja sosiaalisen asuntotuotannon rahoittamista varten ja toimintaa rajaa KTK-laki. Tämän vuoksi keskittymäriskiä ei voida merkittävästi muuttaa. Toisaalta konsernin kaikki saatavat asiakkailta ovat vakavaraisuuslaskennassa nollariskiluokassa, ja tämän vuoksi keskittymäriski on liiketoimintamalli huomioon ottaen hyväksyttävää ja linjassa konsernin liiketoimintastrategian kanssa. Lisäksi suurten asiakasriskien laskennassa kaikki konsernin asiakassaamiset ovat riskin vähentämistekniikoiden jälkeen nolla, minkä vuoksi konserni hyväksyy asiakasrahoitukseensa liittyvän keskittymäriskin luontaisena osana liiketoimintamalliaan.

Myös likviditeettiportfolioon sisältyy keskittymäriskiä, koska sijoituksia tehdään kohtuullisen suppeaan valikoimaan huomioiden konsernin sijoituksille asettamat korkeat luottoluokitus- ja likviditeettivaatimukset. Jotta konserni voi hallita keskittymäriskiä mahdollisimman kattavasti, on sijoituksille määritelty maakohtaiset rajat. Seuraavassa taulukossa esitetään likviditeettiportfolion sijoitusten jakautuminen maantieteellisesti.

Maa/vastapuoli	31.12.2023	31.12.2022
Suomi	19,9%	14,5%
Ranska	14,1%	12,1%
Kanada	11,7%	14,9%
Norja	9,4%	11,2%
Ruotsi	8,8%	9,1%
Saksa	5,7%	6,0%
Tanska	5,0%	7,4%
Ylikansalliset	4,8%	5,5%
Belgia	4,8%	2,7%
Alankomaat	3,5%	3,8%
Etelä-Korea	3,0%	3,3%
Australia	2,1%	2,8%
Uusi Seelanti	2,0%	2,1%
Luxemburg	1,5%	1,7%
Japani	1,4%	1,5%
Iso-Britannia	0,8%	0,5%
Espanja	0,6%	-
Itävalta	0,4%	0,8%
Latvia	0,4%	-
Sveitsi	0,1%	0,1%
Yhteensä	100,0%	100,0%

Kuntarahoitus-konsernilla on lisäksi keskuspankkitalletuksia yhteensä 7 954 miljoonaa euroa (8 112 miljoonaa euroa).

Kuntarahoituksen luottoriskiasema on säilynyt vuoden aikana vakaana ja riskitasoltaan alhaisena. Myös tulevaisuudessa luottoriskiaseman odotetaan pysyvän vakaana konsernin luottoriskistrategian mukaisesti.

8. Markkinariski

Markkinariski tarkoittaa sitä, että konsernille syntyisi tappio, jos markkinahinta tai sen volatiliteetti muuttuvat konsernin kannalta epäedulliseen suuntaan. Markkinariskejä ovat korko-, valuutta-, osakekurssi- tai muu hintariski.

Konserni on tunnistanut riskinottohalukkuuden viitekehyksessä seuraavat olennaiset markkinariskin lähteet: korkoriski (*Interest Rate Risk in the Banking Book, IRRBB*), valuuttariski, hintariski (*spread risk*) ja käyvän arvon arvostusriski.

Konserni suojautuu markkinariskiltä johdannaissopimuksilla. Johdannaissopimuksia voidaan tehdä ainoastaan suojaustarkoituksessa. Konserni soveltaa suojauksissaan pääsääntöisesti IFRS 9 ja IAS 39 -standardien mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa. Suojauslaskennan soveltamista on käsitelty tarkemmin laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 10. *Suojauslaskenta* sekä määrällistä tietoa voimassa olevista suojaussuhteista ja niiden tulosvaikutuksista esitetään liitteissä 24 *Suojauslaskenta* ja

7 *Suojauslaskennan nettotulos*. Konserni hyödyntää myös IFRS 9 -standardin sallimaa käyvän arvon optiota (*Fair value option, FVO*) osassa suojaussuhteitaan välttääkseen suojauksesta aiheutuvaa kirjanpidollista epäsymmetriaa (*accounting mismatch*). Käyvän arvon option käytöstä on kerrottu tarkemmin laatimisperiaatteissa (Liite 1) luvuissa 7.1.6 ja 7.2.3 *Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi*. Määrällistä tietoa käyvän arvon option käytöstä on esitetty liitteessä 5 *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot* sekä liitteessä 15 *Rahoitusvarat ja -velat*.

8.1 Korkoriski

Kuntarahoitus-konserni hallitsee liiketoiminnasta syntyvää korkoriskiä johdannaissopimusten avulla. Korkoriskiä syntyy pääasiassa euriborkorkojen korkosidonnaisuuden eroista taseen saamisten ja velkojen välillä.

Konsernin strategia rahoitustaseen korkoriskille (*IRRBB*) on varmistaa riittävä kannattavuus korkotasosta riippumatta. Siten konsernin tavoitteena on vakauttaa konsernin korkokate minimoimalla tuloriski (*Nil risk*) -mittaria. Economic Value of Equity (*EVE*) korkoherkkyys -mittari on konsernin käyttämä toissijainen mittari.

Korkoriskienhallinnan pääperiaatteena on käyttää koronvaihtosopimuksia (*Interest Rate Swap, IRS*) kiinteän koron vastuiden suojaamiseksi ja vaihtamiseksi vaihtuvakorkoisiksi. Suojaukset tehdään peilikuvina

(back-to-back) niin, että suojaava koronvaihtosopimus toistaa kaikki suojaavan velan, varan tai portfolion ehdot, jotta se kumoaa suojauskohteen kiinteästä korosta syntyvän korkoriskin.

Huomioiden kuitenkin konsernin ensisijainen tavoite korkokatteen vakauttamisesta konserni voi tavoitteen saavuttamiseksi jättää joitakin kiinteän koron vastuita suojaamatta. Tämä strateginen tavoitepositio luodaan vain käyttämällä konsernin rahoitusvaroja, kuten kiinteäkorkoisia ja pitkiin viitekorkoihin sidottuja lainoja sekä likviditeettiportfolion sijoituksia. Konserni ei käytä johdannaisia tavoiteposition luomisessa.

8.1.1 Tuloriski

Tuloriskillä tarkoitetaan koronmuutosten epäedullista vaikutusta korkokatteeseen. Korkoriskin mittaamiseen käytetään useita eri skenaarioita, joista epäedullisin tulema otetaan huomioon. Vaikutusta tarkastellaan suhteessa edellisen vuoden kokonaiskorkokatteen määrään. Konserni mittaa tuloriskiä sekä nollakorkolattiaehdon kanssa, että ilman sitä. Seuraavassa laskelmassa on huomioitu konsernin antolainoissa oleva nollakorkolattiaehto.

Tuloriski (1 000 €)	Vaikutus	Suhteessa omiin varoihin
31.12.2023	-18 430	1,2 %
31.12.2022	-25 160	9,0 %

Tuloriskin laskennassa käytetyt skenaariot ovat:

1. Rinnakkainen shokki ylös (+50 korkopistettä)
2. Rinnakkainen shokki ylös (+200 korkopistettä)
3. Rinnakkainen shokki alas (-50 korkopistettä)
4. Rinnakkainen shokki alas (-200 korkopistettä)
5. Jyrkkenevän käyrän shokki (lyhytaikaiset korot alas ja pitkäaikaiset korot ylös)
6. Tasaantuvan käyrän shokki (lyhytaikaiset korot ylös ja pitkäaikaiset korot alas)
7. Lyhytaikaisten korkojen shokki ylös
8. Lyhytaikaisten korkojen shokki alas.
9. Valvonnan poikkeavien arvojen testi (*Supervisory Outlier Test, SOT*), rinnakkainen shokki ylös (+200 korkopistettä)
10. Valvonnan poikkeavien arvojen testi (*Supervisory Outlier Test, SOT*), rinnakkainen shokki alas (-200 korkopistettä)

Laskettaessa tuloriskiä vuoden 2023 lopussa epäedullisin skenaario oli lyhytaikaisten korkojen shokki ylös, jonka vaikutus 31.12.2023 oli EUR -18,4 miljoonaa eli 1,2 % omiin varoihin suhteutettuna. Vuoden 2022 lopussa epäedullisin skenaario oli rinnakkainen shokki alas (-200 korkopistettä), jonka vaikutus oli -25,2 miljoonaa euroa.

8.1.2 Economic Value of Equity

Economic Value of Equity (EVE) kuvaa taseen nykyarvon korkoherkkyyttä. Sitä mitataan laskemalla korkoherkkien kassavirtojen nykyarvon muutosta korkokäyrän erilaisilla muutoksilla. Korkoriskin mittaamiseen käytetään useita eri korkoskenaarioita, joista epäedullisin tulema otetaan huomioon. Vaikutusta tarkastellaan suhteessa konsernin omiin varoihin. Konserni mittaa taseen nykyarvon korkoherkkyyttä sekä nollakorkolattiaehdon kanssa, että ilman sitä. Seuraavassa laskelmassa on huomioitu konsernin antolainoissa oleva nollakorkolattiaehto.

(1 000 €)	Vaikutus	Suhteessa omiin varoihin
31.12.2023	-92 760	6,0 %
31.12.2022	-33 530	2,3 %

Laskettaessa EVE-tunnuslukua vuoden 2023 lopussa epäedullisin skenaario oli 200 korkopisteen rinnakkainen shokki ylös, jonka vaikutus oli -92,8 miljoonaa euroa eli 6,0 % suhteessa omiin varoihin. Vuonna 2022 epäedullisin skenaario oli myös 200 korkopisteen rinnakkainen shokki ylös, jonka vaikutus oli -33,5 miljoonaa euroa.

EVE-tunnusluvun laskennassa käytetyt skenaariot ovat:

1. Rinnakkainen shokki ylös (+50 korkopistettä)
2. Rinnakkainen shokki ylös (+200 korkopistettä)
3. Rinnakkainen shokki alas (-50 korkopistettä)
4. Rinnakkainen shokki alas (-200 korkopistettä)
5. Jyrkkenevän käyrän shokki (lyhytaikaiset korot alas ja pitkäaikaiset korot ylös)
6. Tasaantuvan käyrän shokki (lyhytaikaiset korot ylös ja pitkäaikaiset korot alas)
7. Lyhytaikaisten korkojen shokki ylös
8. Lyhytaikaisten korkojen shokki alas.

8.1.3 Basis-riski

Basis-riski mittaa korkoriskiä, joka johtuu eri korkokäyrien välisen erotuksen (*tenor basis spread*) kaventumisesta tai levenemisestä. Vaikutusta tarkastellaan suhteessa edellisen vuoden kokonaiskorkokatteeseen määrään. Laskelmissa on huomioitu konsernin antolainoissa oleva nollakorkolattiaehto.

Basis-riski (1 000 €)	Vaikutus	Suhteessa korko- katteeseen
31.12.2023	-2 240	0,1 %
31.12.2022	-8 980	3,2 %

Basis-riskin mittaamiseen käytetään kahta eri korkoskenaariota, joista epäedullisin tulema otetaan huomioon:

- Kaventuva basis spread -skenaariossa oletetaan, että basis spread kaventuu nykytasosta nolnaan.
- Levenevä basis spread -skenaariossa huomioidaan basis spread muutokset, jotka toteutuivat euroalueen kriisissä vuonna 2011.

8.2 Valuuttariski

Konsernin valuuttariskistrategia on linjassa konsernin konservatiivisen markkinariskien hallinnan kanssa. Konsernilla ei ole merkittäviä avoimia valuuttapositioneja. Konsernin kaikki asiakasrahoitus on euromääräistä. Valuuttariskiltä suojaudutaan vaihtamalla johdannaissopimuksilla kaikki valuuttamääräinen varainhankinta ja sijoitukset euromääräiseksi. Johdannaisten keskusvastapuoliselvityksen vakuushallinnan seurauksena konsernille voi kuitenkin syntyä väliaikaisesti vähäistä valuuttariskiä. Johdannaismarkkinoiden toimivuutta arvioidaan aina ennen uuden liikkeeseenlaskun tai likviditeettisijoituksen tekemistä, jotta voidaan varmistua siitä, että valuuttasuojaukset voidaan tehdä konsernin suojausstrategian mukaisesti. Suojauksissa huomioidaan myös mahdolliset call-optiot kokonaisuudessaan.

Seuraavissa taulukoissa on esitetty konsernin rahoitusvarojen ja -velkojen jakautuminen koti- ja ulkomaan rahan määräisiin eriin.

Rahoitusvarojen jakautuminen koti- ja ulkomaan rahan määräisiin eriin

31.12.2023

(1 000 €)

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä
Käteiset varat	2	-	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 125 525	61 547	9 187 071
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	30 963 194	-	30 963 194
Saamistodistukset	5 135 344	9 620	5 144 963
Muut varat	941 438	106 974	1 048 412
Yhteensä	46 165 503	178 141	46 343 644

Rahoitusvarojen jakautuminen koti- ja ulkomaan rahan määräisiin eriin

31.12.2022

(1 000 €)

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä
Käteiset varat	2	-	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 578 824	46 663	9 625 488
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	28 115 321	-	28 115 321
Saamistodistukset	4 757 376	29 392	4 786 768
Muut varat	1 008 232	211 310	1 219 541
Yhteensä	43 459 754	287 366	43 747 120

**Rahoitusvelkojen jakautuminen koti- ja ulkomaan rahan määräisiin eriin
31.12.2023
(1 000 €)**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	213 695	-	213 695
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 568 350	19 924	2 588 275
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	20 674 897	19 926 749	40 601 646
Varaukset ja muut velat	401 010	-	401 010
Yhteensä	23 857 953	19 946 673	43 804 626

**Rahoitusvelkojen jakautuminen koti- ja ulkomaan rahan määräisiin eriin
31.12.2022
(1 000 €)**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	2 332 623	-	2 332 623
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 509 865	19 720	2 529 585
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	14 918 101	20 673 964	35 592 065
Varaukset ja muut velat	574 192	-	574 192
Yhteensä	20 334 782	20 693 684	41 028 465

Seuraavissa taulukoissa on esitetty konsernin rahoitusvarojen ja -velkojen valuuttajakauma tasearvoin ja niihin kohdistuvat suojaukset.

**Rahoitusvarojen valuuttajakauma tasearvoilla ja suojaus 31.12.2023
(1 000 €)**

	USD	GBP	NOK	CHF	Muut valuutat	Yhteensä
Saamiset luottolaitoksilta	60 460	384	2	417	283	61 547
Saamistodistukset	9 620	-	-	-	-	9 620
Muut varat	106 974	-	-	-	-	106 974
Valuuttariski yhteensä	177 054	384	2	417	283	178 141
Suojaavat johdannaiset	-173 420	-	-	-	-	-173 420
Yhteensä	3 634	384	2	417	283	4 720

**Rahoitusvelkojen valuuttajakauma tasearvoilla ja suojaus 31.12.2023
(1 000 €)**

	USD	GBP	NOK	CHF	Muut valuutat	Yhteensä
Pitkäaikainen varainhankinta	-6 960 949	-3 936 549	-2 643 340	-1 091 659	-1 614 643	-16 247 141
Lyhytaikainen varainhankinta	-3 452 441	-247 091	-	-	-	-3 699 532
Varaukset ja muut velat	-	-	-	-	-	-
Valuuttariski yhteensä	-10 413 390	-4 183 640	-2 643 340	-1 091 659	-1 614 643	-19 946 673
Suojaavat johdannaiset	10 413 390	4 183 640	2 643 340	1 091 659	1 614 643	19 946 673
Yhteensä	0	0	0	0	0	0
Nettvaluuttapositio	3 634	384	2	417	283	4 720

**Rahoitusvarojen valuuttajakauma tasearvoilla ja suojaus 31.12.2022
(1 000 €)**

	USD	GBP	NOK	CHF	Muut valuutat	Yhteensä
Saamiset luottolaitoksilta	45 629	386	3	388	258	46 663
Saamistodistukset	29 392	-	-	-	-	29 392
Muut varat	211 310	-	-	-	-	211 310
Valuuttariski yhteensä	286 331	386	3	388	258	287 366
Suojaavat johdannaiset	-282 533	-	-	-	-	-282 533
Yhteensä	3 798	386	3	388	258	4 832

**Rahoitusvelkojen valuuttajakauma tasearvoilla ja suojaus 31.12.2022
(1 000 €)**

	USD	GBP	NOK	CHF	Muut valuutat	Yhteensä
Pitkäaikainen varainhankinta	-7 181 725	-2 701 197	-3 134 281	-994 265	-2 362 082	-16 373 549
Lyhytaikainen varainhankinta	-3 460 032	-860 103	-	-	-	-4 320 135
Varaukset ja muut velat	-	-	-	-	-	-
Valuuttariski yhteensä	-10 641 757	-3 561 299	-3 134 281	-994 265	-2 362 082	-20 693 684
Suojaavat johdannaiset	10 641 757	3 561 299	3 134 281	994 265	2 362 082	20 693 684
Yhteensä	0	0	0	0	0	0

Nettvaluuttapositio	3 798	386	3	388	258	4 832
----------------------------	--------------	------------	----------	------------	------------	--------------

8.2.1 Valuuttapositio

Valuuttapositio lasketaan eri valuutoissa olevien saamisten ja velkojen erotuksena euromääräisenä.

Valuuttapositio (1 000 €)

	Nettopositio
31.12.2023	4 721
31.12.2022	4 833

8.3 Hintariski

Hintariskillä tarkoitetaan mahdollisuutta etukäteisvarainhankintasijoitusten markkina-arvojen muutokselle markkinoiden lisätuottovaateen muuttuessa sijoituskohteen riskin tai markkinoiden riskiherkkyyden muutoksen seurauksena. Likviditeettiportfolion hallinnoinnin pääperiaatteena on taata likviditeettiportfoliosta riittävä tulojen määrä huomioiden likviditeettitarpeiden (*LCR, NSFR, survival horizon*) asettamat rajat.

Hintariski (1 000 €)	Vaikutus	Suhteessa omiin varoihin
31.12.2023	-44 200	2,9 %
31.12.2022	-37 200	2,5 %

Tuottovaateen muutos lasketaan 99,9 %:n luottamustasolla.

8.4 Arvostusriski

Konserni on myös tunnistanut arvostusriskin olennaiseksi liiketoimintansa riskiksi. Rahoitusinstrumenttien realisoitumattomat käyvän arvon muutokset aiheuttavat konsernille tulosvolatiliteettia. Konsernin omiin varoihin vaikuttaa tuloksen lisäksi myös muiden laajan tuloksen erien (*Other comprehensive income, OCI*) kautta kirjattavat arvostukset. Rahoitusinstrumenttien luokittelua ja arvostamista on käsitelty tarkemmin laatimisperiaatteissa (*Liite 1*) kohdassa 7. *Rahoitusinstrumenttien luokittelu-, kirjaamis- ja arvostamisperiaatteet*.

Käypään arvoon arvostettavien instrumenttien volatiliteetti johtuu markkinafaktoreiden muutoksista, kuten tenor basis spreadien muutoksista eri korkokäyrien välisten erojen muuttuessa. Markkinakäytännön ja IFRS 13 -standardin mukaisesti konserni diskonttaa käypään arvoon arvostettavat ja käyvän arvon suojauslaskennassa olevat rahoitusvelat ja -varat swap-käyrällä sekä niitä suojaavat johdannaiset OIS-käyrällä, mikä aiheuttaa merkittävän osan konsernin arvostusvolatiliteetista. Rahoitusinstrumenttien arvostuksista johtuvat realisoitumattomat käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmassa erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot* ja ne on eritelty liitteessä 5. Suojauslaskennassa olevien rahoitusinstrumenttien (sekä suojauskohteiden että suojausinstrumenttien) arvostukset kirjataan samaan erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen*

rahoitusinstrumenttien nettotuotot ja eritellään liitteessä 7. Konserni seuraa ja analysoi jatkuvasti arvostuksista syntyvää volatiliteettia ja varautuu sen mahdollisesti aiheuttamiin tulos- ja vakavaraisuusvaikutuksiin. Arvostuksiin liittyvä herkkyyshanalyysi esitetään liitteessä 16 *Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot*.

Tilikauden aikana rahoitusinstrumenttien realisoitumattomat käyvän arvon muutokset aiheuttavat konsernille tulosvolatiliteettia. Realisoitumattomiin käyvän arvon muutoksiin ovat vaikuttaneet etenkin konsernin keskeisillä varainhankintamarkkinoilla tapahtuneet korko-odotusten ja luottoriskilisten muutokset sekä pankkisektorin haasteet. Konserni seuraa ja analysoi jatkuvasti arvostuksista syntyvää volatiliteettia ja varautuu sen mahdollisesti aiheuttamiin tulos- ja vakavaraisuusvaikutuksiin.

9. Operatiiviset riskit

Operatiivinen riski tarkoittaa taloudellista tappion vaaraa tai muuta haitallista seuraamusta, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, puutteellisista tai epäonnistuneista menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Operatiivisiin riskeihin sisältyy myös sisäisen ja ulkoisen sääntelyn noudattamatta jättämisestä aiheutuva riski (ns. compliance-riski) ja oikeudelliset riskit. Operatiiviset riskit voivat toteutua esim. kustannuksina, korvauksina, maineen menetyksenä, vääränä positio-, riski- ja tulostietona tai toiminnan keskeytymisenä.

Operatiiviset riskit on tunnistettu osana konsernin toimintoja ja prosesseja. Tämä on toteutettu vuosittaisella operatiivisten riskien kartoituksella, joka tehdään yksikköjen itsearviointina. Operatiivisten riskien hallinta on toimintojen ja yksikköjen vastuulla, minkä lisäksi Riskienhallintatoiminto tukee toimintoja ja yksikköjä tässä työssä ja huolehtii operatiivisten riskien hallinnan koordinoinnista.

Konsernissa on käytössä useita menetelmiä operatiivisten riskien hallitsemiseksi. Konsernissa on voimassa toimintaa ohjaavia emoyhtiön hallituksen vahvistamia sisäisiä politiikkoja ja periaatteita sekä näitä täydentäviä toimivan johdon hyväksymiä sisäisiä ohjeistuksia. Operatiivisia riskejä käsitellään myös hallituksen hyväksymässä riskinottohalukkuuden viitekehyksessä. Keskeiset työtehtävät ja prosessit on kartoitettu ja kuvattu. Sisäiset ohjeet ja prosessit päivitetään säännöllisesti, ja niiden noudattamista valvotaan. Liiketoimintayksiköiden, riskienhallinnan ja kirjanpidon työtehtävät on eriytetty. Konsernilla on riittävät varamiehitysjärjestelyt keskeisten tehtävien jatkuvuuden turvaamiseksi. Henkilöstön ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä huolehditaan säännöllisten kehityskeskustelujen ja koulutussuunnitelmien avulla. Konsernilla on liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelma, jolla varaudutaan liiketoiminnan ja tietojärjestelmien keskeytyksiin siten, että konserni pystyy jatkamaan toimintaansa ja rajoittamaan tappioita erilaisissa liiketoimintaa kohtaavissa häiriötilanteissa. Vuosittainen operatiivisten riskien kartoitus ja operatiivisten riskitapahtumien

vahinkoilmoitusprosessi tukevat konsernin jatkuvuussuunnittelua. Lisäksi konsernilla on toimintaansa liittyvät vakuutukset ja vakuutusturvan taso arvioidaan säännöllisesti.

Kuntarahoitus-konsernin Compliance-yksikkö seuraa jatkuvasti konsernin toimintaan vaikuttavan lainsäädännön ja viranomaissääntelyn kehitystä ja valvoo, että sääntelyssä tapahtuneet muutokset otetaan asianmukaisesti huomioon toiminnassa. Luottolaitosten toimintaan liittyvä lainsäädäntö ja viranomaissääntely ovat olleet viime vuodet ja ovat myös tulevaisuudessa suurien muutosten kohteena, mikä asettaa haasteita compliance-toiminnalle. Tähän liittyviä riskejä on pyritty minimoimaan aktiivisella yhteydenpidolla viranomaisiin ja etujärjestöihin sekä sisäisillä compliance-toiminnan järjestelyillä (ml. järjestelmätuki, vaikutusarviointi, raportointi ja jalkautus).

Konsernissa on meneillään mittavia tietojärjestelmähankkeita ja liiketoimintaprosesseihin liittyviä hankkeita, joiden avulla pyritään parantamaan laatua ja viranomaisvaatimusten noudattamista sekä tehostamaan toimintaa. Näiden projektien laajuuden vuoksi niihin liittyy operatiivisia riskejä, joita on pyritty minimoimaan kehittämällä projektien hallintaan ja seurantaan liittyviä malleja (ml. säännöllinen raportointi) sekä huolehtimalla riittävästä resursoinnista. Kehitysprojekteihin liittyviä riskejä kartoitetaan ja seurataan säännöllisesti.

Konsernissa on käytössä uusien tuotteiden ja palvelujen hyväksymistä koskeva sisäinen prosessi, jonka tavoitteena on huolehtia, että uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä otetaan huomioon kaikki uuteen tuotteeseen ja palveluun liittyvät olennaiset riskit ja operatiivista toimintaa koskevat vaatimukset. Konsernilla on ulkoistamista koskevia järjestelyjä, joista olennaisimmat koskevat tietohallinnon palveluntuotantoa ja infrastruktuuripalveluita sekä järjestelmien ulkoistamista pilvipalveluiden järjestäjille. Operatiivisten riskien toteutumista seurataan systemaattisella vahinkoilmoitusraportoinnilla, jonka pohjalta tarvittaessa muutetaan toimintatapoja tai toteutetaan muita operatiivista riskiä pienentäviä toimenpiteitä. Vahinkotapahtumista raportoidaan johtoryhmälle ja emoyhtiön hallitukselle. Operatiivisista riskeistä ei realisoitunut olennaisia tappioita vuonna 2023.

10. Yritysvastuuriskit

Yritysvastuuriskit voidaan jakaa ilmasto- ja ympäristöriskeihin, yhteiskunnallisiin riskeihin sekä hallintotapaan liittyviin riskeihin (*ESG-riskit*). Yritysvastuuriskeissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia tilikauden aikana.

Konsernin arvion mukaan altistuminen ilmasto- ja ympäristöriskeille on alhaisella tasolla. Kuntarahoituksen liiketoimintamallin mukaisesti asiakassaavat ovat suomalaisilta kunta- ja hyvinvointialuesektoreilta tai Suomen valtiolta riskinsiirron jälkeen (valtion täytetäkaus).

Kuntarahoitus-konserni tunnistaa, että sen asiakkaat voivat altistua sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamille fyysisille riskeille että ilmastonmuutoksen hillintään liittyville siirtymäriskeille. Myös Kuntarahoitus-konserni voi asiakkaidensa kautta altistua näille riskeille. Tunnistetut riskit liittyvät rahoituksen vakuutena oleviin kiinteistövakuuksiin, joista ei kuitenkaan odoteta lopullisia luottotappiota ilmasto- tai ympäristöriskitapahtuman toteutuessa johtuen takausjärjestelyistä. Kuntarahoitus-konsernin sijoitusvastapuolet ovat valtioita, keskuspankkeja, SSA-sektorin toimijoita sekä luottolaitoksia, ja konsernin arvion mukaan näihin toimijoihin kohdistuvien ilmasto- ja ympäristöriskien vaikutus konserniin on vähäinen, sillä Kuntarahoitus sijoittaa vain matalan riskin toimijoihin. Sama koskee myös konsernin johdannaisvastapuoia.

Konsernin tämänhetkisen arvion mukaan ilmasto- ja ympäristöriskien vaikutus konsernille ei toteudu lyhyellä aikavälillä. Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ilmasto- ja ympäristöriskeillä voi kuitenkin olla kielteinen vaikutus Kuntarahoitus-konsernin asiakkaiden taloudelliseen tilanteeseen. Vaikka konserni arvioi siihen kohdistuvat ilmasto- ja ympäristöriskit alhaisiksi, tunnistaa se, että ilmastonmuutoksen edetessä siihen liittyvät riskit lisääntyvät ja epävarmuus kohoaa. Kuntarahoitus-konserni arvioikin sen altistumista ilmasto- ja ympäristöriskeille vähintään vuosittain.

Konsernin tämänhetkisen arvion mukaan konsernilla ei ole merkittäviä yhteiskunnallisia tai hallintotapaan liittyviä riskejä. Altistuminen yhteiskunnallisille riskeille on matalalla tasolla, sillä perusliiketoiminnassa ei ole tunnistettu materiaalista riskiä työläinsäädännön noudattamatta jättämisestä, ihmisoikeuksista tai muista vastaavista sosiaalisen oikeuden osa-alueista. Kuntarahoitus-konserni seuraa asiakkaidensa ja sijoitusvastapuoliensa hallinnon toimintaa ESG-pisteytysmallin kautta, joka arvioi muun muassa hallinnon osalta asiakkaan tai vastapuolen raportoituja hallintojärjestelyitä sekä muita ESG-tekijöitä.

Konserni on vuoden 2023 aikana jatkanut ESG-riskien hallintaan liittyvän riskienhallintakehikon rakentamista sääntelyvaatimusten ja EKP:Ita saadun palautteen mukaisesti. Tämä kehitystyö jatkuu myös tulevien vuosien aikana.

Konserni julkistaa riskeihin liittyviä tietoja tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisessä Pilari III -raportissa, joka on saatavilla Kuntarahoituksen verkkosivuilla englanninkielisenä.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 3. Korkotuotot ja -kulut

(1 000 €)	1-12/2023			1-12/2022		
	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto
Varat						
Jaksotettu hankintameno						
Käteiset varat	-	-	-	30 304	-26 828	3 475
Saamiset luottolaitoksilta	317 664	-29	317 636	8 290	-8 346	-56
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	779 143	-	779 143	220 905	-	220 905
Saamistodistukset	46 110	-23	46 087	5 345	-3 206	2 140
Muut varat	45 861	-	45 861	8 019	-	8 019
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat						
Saamistodistukset	6 982	-	6 982	9	-	9
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	348	-	348	348	-	348
Saamistodistukset	27 395	-	27 395	9 436	-	9 436
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 033	-	1 033	827	-	827
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	441 616	-348 450	93 166	92 225	-87 665	4 560
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	356 190	-	356 190	-34 804	-	-34 804
Leasing	38 640	-	38 640	10 177	-	10 177
Korot rahoitusvaroihin kuulumattomista muista varoista	2	-	2	6	-	6
Korot varoista yhteensä	2 060 984	-348 502	1 712 482	351 089	-126 045	225 044
<i>, josta korkotuotot/-kulut efektiivisen koron menetelmän mukaan</i>	<i>1 195 761</i>	<i>-52</i>		<i>272 863</i>	<i>-38 380</i>	

(1 000 €)	1-12/2023			1-12/2022		
	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto
Velat						
Jaksotettu hankintameno						
Velat luottolaitoksille	-	-26 276	-26 276	11 575	-12 570	-995
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-37 557	-37 557	-	-44 838	-44 838
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-466 008	-466 008	778	-263 148	-262 370
Varaukset ja muut velat	-	-17 106	-17 106	-	-4 286	-4 286
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Velat luottolaitoksille	-	-1 005	-1 005	-	-54	-54
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-37 034	-37 034	-	-34 195	-34 195
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-369 060	-369 060	-	-157 748	-157 748
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	656 535	-604 280	52 255	348 298	-139 384	208 915
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-	-551 439	-551 439	-	311 682	311 682
Korot veloista yhteensä	656 535	-2 109 764	-1 453 229	360 651	-344 540	16 111
<i>, josta korkotuotot/-kulut efektiivisen koron menetelmän mukaan</i>	-	-546 947		12 353	-324 841	
Korkotuotot ja -kulut yhteensä	2 717 519	-2 458 266	259 253	711 740	-470 585	241 155

Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskennassa vaiheen 3 rahoitusvaroista kirjattiin tilikaudella korkotuottoja 1 726 tuhatta euroa (743 tuhatta euroa). Nämä korkotuotot näkyvät taulukon erissä *Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä* ja *Leasing*.

Korkokulut varauksista ja muista veloista sisältää 52 tuhatta euroa (51 tuhatta euroa) IFRS 16 *Vuokrasopimukset* -standardin mukaisesti kirjattuja vuokrasopimusvelkojen korkoja.

Jaksotettuun hankintamenoön luokiteltujen rahoitusvarojen korkokulut käteisistä varoista koostuivat vertailukaudella keskuspankkitalletuksista ja saamisista luottolaitoksilta vastaavasti vakuustalletuksista maksetuista koroista. Korkokulut saamistodistuksista koostuvat lyhytaikaisen asiakasrahoituksen rahamarkkinatodistusten negatiivisista koroista. Korkokulut johdannaissopimuksista käypään arvoon tulosvaikutteisesti koostuvat muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaissopimusten koroista. Tässä erässä esitetyt johdannaissopimukset ovat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen suojaukseksi tehdyt johdannaissopimukset, kuntien kanssa tehdyt johdannaissopimukset, kuntajohdannaisten suojaksi tehdyt johdannaissopimukset sekä taseen korkoriskin suojaukseksi tehdyt johdannaissopimukset, joille ei ole määritelty yksilöityä suojauskohdetta. Johdannaissopimukset suojauslaskennassa suojaavat eriä *Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä* ja *Leasing*.

Jaksotettuun hankintamenoön luokiteltujen rahoitusvelkojen korkotuotot veloista luottolaitoksille koostuivat vertailukaudella vakuustalletuksista saaduista koroista sekä TLTRO III -velan koroista ja korkotuotot yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista koostuivat Kuntarahoituksen velkasitoumuksista (ECP) saaduista koroista. Korkotuotot johdannaissopimuksista käypään arvoon tulosvaikutteisesti koostuvat muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaissopimusten positiivisista korkokuluista. Tässä erässä esitetyt johdannaissopimukset ovat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen suojaukseksi tehtyjä johdannaissopimuksia. Johdannaissopimukset suojauslaskennassa suojaavat eriä *Velat luottolaitoksille*, *Velat yleisölle ja julkisyhteisöille* ja *Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat*.

Liite 4. Palkkiotuotot ja -kulut

(1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Palkkiotuotot		
Rahoituksen neuvonantopalveluista	1 298	1 432
Sähköisistä palveluista	971	868
Muusta toiminnasta	6	2
Yhteensä	2 275	2 302
Palkkiokulut		
Maksetut toimitusmaksut	-264	-272
Muut	-15 374	-5 245
Yhteensä	-15 638	-5 517
Nettopalkkiotuotot yhteensä	-13 363	-3 215

Palkkiotuotot asiakassopimuksista on jaettu taulukossa palvelutyypin mukaisiin ryhmiin. Asiakassopimuksista saaduista palkkiotuotoista 2 168 tuhatta euroa (2 234 tuhatta euroa) on saatu kunnilta, kuntayhtymiltä, hyvinvointialueilta tai kuntien tai hyvinvointialueiden omistamilta yhtiöiltä.

Kuntarahoitus-konserni ei esitä tilinpäätöksessään IFRS 8 *Toimintasegmentit* -standardin mukaisia toimintasegmenttejä, sillä konsernin toimintaa käsitellään yhtenä segmenttinä, jonka perusteella raportoidaan ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle. Segmenttiraportointia on käsitelty laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 5. *Segmenttiraportointi*.

Palkkiotuotot neuvonantopalveluista tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu. Palvelu katsotaan suoritetuksi, kun toimeksiantosopimuksen mukaiset tehtävät ovat valmiit. Palkkiotuotot sähköisistä palveluista veloitetaan kerran vuodessa ja tuloutetaan ajan kulumisen perusteella. Muut palkkiotuotot tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu. Asiakassopimuksista saatujen palkkiotuottojen käsittelyä on kuvattu tarkemmin laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 20.2 *Palkkiotuotot ja -kulut*.

Palkkiokulujen erä *Muut* sisältää muun muassa maksetut takauspalkkiot, säilytyspalkkiot ja varainhankintaohjelmien päivityskulut. Erää kasvatti erityisesti Kuntien takauskeskuksen päätös muuttaa Kuntarahoituksen varainhankintaan kohdistuva takausprovisio kiinteästä taatun varainhankinnan määrään sidotuksi, mikä nosti maksun määrän 13 miljoonaan euroon (4 miljoonaa euroa).

Liite 5. Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot

1-12/2023 (1 000 €)	Realisoituneet voitot	Realisoituneet tappiot	Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Rahoitusvarat				
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-	-	2 592	2 592
Saamistodistukset	-	-	120 709	120 709
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-	-	-827	-827
Rahoitusvelat				
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Velat luottolaitoksille	-	-	-1 212	-1 212
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-	-76 384	-76 384
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat: velkasitoumukset	-	-	1 937	1 937
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat: joukkovelkakirjalainat	-	-	-309 603	-309 603
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	123	-211	252 443	252 354
Ensimmäisen päivän voitto tai tappio (<i>Day 1 gain or loss</i>)	-	-	42	42
Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloslaskelman kautta kirjattavat nettotuotot yhteensä	123	-211	-10 303	-10 391
Valuuttakurssieroista johtuvat nettotuotot	108 801	-102 714	-8 009	-1 923
Suojauslaskennan nettotulos	-	-	-27 147	-27 147
Yhteensä	108 924	-102 926	-45 460	-39 461

Erä *Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloslaskelman kautta kirjattavat nettotuotot* sisältää käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen käyvän arvon muutoksen, suojauslaskentaan kuulumattomien johdannaissopimusten (johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti) käyvän arvon muutoksen sekä näiden erien realisoituneet voitot ja -tappiot. Erä *Valuuttakurssieroista johtuvat nettotuotot* sisältää kaikkien valuuttamääraisten erien osalta realisoituneet ja realisoitumattomat kurssierot. Erä *Suojauslaskennan nettotulos* on esitetty tarkemmin liitteessä 24 *Suojauslaskenta*. Ensimmäisen päivän voitto tai tappio (*Day 1 gain or loss*) -määritelmä on kuvattu laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 13. *Käyvän arvon määräytyminen*. Tilikauden täsmäytyslaskelma esitetään liitteessä 16 *Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot*.

1-12/2022 (1 000 €)	Realisoituneet voitot	Realisoituneet tappiot	Käyvän arvon muutos	Yhteensä
Rahoitusvarat				
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-	-	-9 812	-9 812
Saamistodistukset	-	-	-235 724	-235 724
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-	-	-976	-976
Rahoitusvelat				
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Velat luottolaitoksille	-	-	1 521	1 521
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-	397 597	397 597
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat: velkasitoumukset	-	-	-112	-112
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat: joukkovelkakirjalainat	-	-	160 312	160 312
Johdannaispimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	378	-172	-304 568	-304 363
Ensimmäisen päivän voitto tai tappio (<i>Day 1 gain or loss</i>)	-	-	-156	-156
Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloslaskelman kautta kirjattavat nettotuotot yhteensä	378	-172	8 083	8 288
Valuuttakurssieroista johtuvat nettotuotot	125 198	-136 321	10 976	-148
Suojauslaskennan nettotulos	-	-	36 444	36 444
Yhteensä	125 575	-136 494	55 502	44 583

Seuraavissa taulukoissa on eritelty nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen tasearvot ja tilikauden käyvän arvon muutos tuloslaskelman erässä *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot* ja muun laajan tuloksen erässä *Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksesta aiheutuva käyvän arvon muutos, netto*.

**Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat ja -velat
(1 000 €)**

	Nimellisarvo 31.12.2023	Tasearvo 31.12.2023	Nimellisarvo 31.12.2022	Tasearvo 31.12.2022
Rahoitusvarat				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	30 000	30 326	30 000	28 432
Saamistodistukset	3 284 881	3 200 340	3 355 906	3 162 034
Rahoitusvarat yhteensä*	3 314 881	3 230 667	3 385 906	3 190 465
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	44 000	42 989	5 000	3 291
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 449 753	1 311 174	1 495 567	1 318 658
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 870 880	9 472 387	11 505 250	10 842 676
Rahoitusvelat yhteensä	11 364 633	10 826 551	13 005 818	12 164 626

* Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen osalta luottoriskille alttiina oleva enimmäismäärä on 31.12.2023 ja 31.12.2022 tasearvon suuruinen.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen arvonmuutos (1 000 €)

	31.12.2023	1.1.2023	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2023	,josta luottoriskin osuus	,josta markkinariskin osuus
Rahoitusvarat					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-7 988	-10 581	2 592	151	2 441
Saamistodistukset	-94 789	-215 498	120 709	-6 493	127 202
Rahoitusvarat yhteensä	-102 777	-226 078	123 301	-6 342	129 643

Rahoitusvarat, jotka konserni on luokitellut nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi, sisältävät likvideettisalkun saamistodistukset sekä yksittäisiä antolainoja, joiden korkoriski on suojattu korko- ja valuuttajohdannaisilla. Luokittelu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi tehdään, sillä se vähentää merkittävästi arvostukseen liittyviä epäjohtonmukaisuuksia (*kirjanpidollista epäsymmetriaa*), joka syntyisi siitä, että johdannaissojimus arvostetaan tulosvaikutteisesti ja saamistodistus IFRS 9 -liiketoimintamallin perusteella käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta tai antolaina jaksotettuun hankintamenuon. Konsernilla ei ole luottojohdannaisia, jotka suojaisivat näitä rahoitusvaroja.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen arvonmuutos (1 000 €)

	31.12.2023	1.1.2023	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2023	Oman luottoriskin rahaston muutos muissa laajan tuloksen erissä 1-12/2023	Käyvän arvon muutos yhteensä 1-12/2023
Rahoitusvelat					
Velat luottolaitoksille	495	1 708	-1 212	514	-698
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	169 099	245 483	-76 384	30 218	-46 167
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	425 589	733 254	-307 666	44 669	-262 997
Rahoitusvelat yhteensä	595 183	980 445	-385 262	75 401	-309 862

Netto käyvän arvon muutos erässä Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloksen kautta kirjattavat nettotuotot (1 000 €)	Kumulatiivinen käyvän arvon muutos 31.12.2023	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2023
Rahoitusvelat luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	595 183	-385 262
Rahoitusvelkoja suojaavat johdannaisoppimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-592 125	397 646
Netto käyvän arvon muutos	3 058	12 384

Konserni on luokitellut lyhytaikaiset valuuttamääräiset velkasitoumukset, jotka on suojattu valuuttajohdannaisilla, nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Luokittelun avulla poistetaan kirjanpidollista epäsymmetriaa, joka muuten syntyisi johdannaisen ja rahoitusvelan eri arvostusperiaatteista johtuen. Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvelat ovat rahoitusvelkoja, jotka on suojattu konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti, mutta joihin ei sovelleta IFRS 9 -standardin mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa. Rahoitusvelkojen käyvän arvon muutoksesta syntyy tulosvaikutusta, mutta niiden ollessa suojattu odotettavissa olevat voitot ja tappiot niiden osalta rajoittuvat korkoihin. Yllä oleva taulukko kuvaa rahoitusvelkojen ja niitä suojaavien johdannaisten nettovaikutuksen tulokseen.

Kun rahoitusvelka luokitellaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti, kirjataan käyvän arvon muutos, lukuunottamatta käyvän arvon muutosta, joka johtuu oman luottoriskin muutoksesta, tuloslaskelmassa erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*. Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutoksen osuus käyvän arvon muutoksesta esitetään erikseen muissa laajan tuloksen erissä oman luottoriskin rahaston muutoksena.

Oman luottoriskin muutoksen erottamiseksi rahoitusvelan käyvän arvon muutoksesta Kuntarahoitus-konserni soveltaa IFRS 13 -standardin mukaista tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa (*income approach*). Valtaosalle nimenomaisesti käypään arvoon luokitelluista rahoitusveloista ei ole saatavilla markkinahintoja, sillä niillä ei käydä aktiivisesti kauppaa jälkimarkkinoilla. Oman luottoriskin

erottamiseksi kehitetyssä arvostusmenetelmässä käytetään syöttötietoina Kuntarahoituksen jälkimarkkinakäyriä eri valuutoissa (*benchmark curves*), markkinatietoa valuuttojen välisistä viitekoronvaihtosopimusten preemioista (*cross currency basis*) sekä toteumatietoa Kuntarahoituksen liikkeeseen laskettujen velkojen luottomarginaalista (*credit spread*). Näiden tietojen perusteella saadaan määritettyä eri raportointiajankohdille arvostuskäyrä, jolla arvostetaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvelat. Vertaamalla teko hetken ja raportointihetken käyrillä laskettua käypää arvoa voidaan määrittää Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutoksen vaikutus rahoitusvelan käypään arvoon.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitelluilla rahoitusveloilla ei käydä kauppaa.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen arvonmuutos (1 000 €)

	31.12.2022	1.1.2022	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2022	,josta luottoriskin osuus	,josta markkinariskin osuus
Rahoitusvarat					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-10 581	-769	-9 812	196	-10 008
Saamistodistukset	-215 498	20 226	-235 724	-9 088	-226 635
Rahoitusvarat yhteensä	-226 078	19 457	-245 535	-8 892	-236 643

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen arvonmuutos (1 000 €)

	31.12.2022	1.1.2022	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2022	Oman luottoriskin rahaston muutos muissa laajan tuloksen erissä 1-12/2022	Käyvän arvon muutos yhteensä 1-12/2022
Rahoitusvelat					
Velat luottolaitoksille	1 708	187	1 521	-25	1 496
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	245 483	-152 113	397 597	-12 269	385 327
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	733 254	573 054	160 201	12 111	172 311
Rahoitusvelat yhteensä	980 445	421 127	559 318	-184	559 134

Netto käyvän arvon muutos erässä Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloksen kautta kirjattavat nettotuotot (1 000 €)

	Kumulatiivinen käyvän arvon muutos 31.12.2022	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2022
Rahoitusvelat luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	980 445	559 318
Rahoitusvelkoja suojaavat johdannaispimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-989 771	-554 212
Netto käyvän arvon muutos	-9 325	5 106

Liite 6. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

(1000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Myyntivoitot	-	-
Myyntitappiot	-257	-149
Arvostusvoittojen siirroista käyvän arvon rahastosta	-	-
Arvostustappioiden siirroista käyvän arvon rahastosta	-	-
Yhteensä	-257	-149

Liite 7. Suojauslaskennan nettotulos

(1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Suojausinstrumenttien arvostusvoitot	1 188 433	1 682 551
Suojausinstrumenttien arvostustappiot	-599 048	-3 131 503
Suojausinstrumenttien nettotulos	589 385	-1 448 952
Suojauskohteiden arvostusvoitot	588 283	3 141 349
Suojauskohteiden arvostustappiot	-1 204 554	-1 655 954
Suojauskohteiden nettotulos	-616 271	1 485 395
IBOR-uudistukseen liittyvät kompensatiot*	-260	-
Suojauslaskennan nettotulos	-27 147	36 444

* Kompensatiot liittyvät IBOR-uudistukseen, josta kerrotaan tarkemmin laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 23. *IBOR-uudistus*.

Suojauskohteiden arvostusvoitot ja -tappiot muodostuvat käyvän arvon suojauslaskennan kohteena olevista riskeistä, jotka arvostetaan suojatun riskin osalta käypään arvoon. Suojauskohteiden ja suojausinstrumenttien valuuttakurssimuutokset esitetään valuuttakurssieroista johtuvissa nettotuotoissa liitteessä 5 *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*. Tarkempi erittely suojauslaskennan nettotuloksen muodostumisesta esitetään liitteessä 24 *Suojauslaskenta*.

Liite 8. Uudelleenluokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen vaikutus

Seuraavassa taulukossa esitetään uudelleenluokittelun vaikutus niiden rahoitusvarojen osalta, jotka on IFRS 9 -siirtymässä 1.1.2018 siirretty IAS 39 -standardin mukaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavista IFRS 9 -standardin mukaisesti jaksotettuun hankintamenoon arvostettaviksi. Kuntarahoitus-konserni ei IFRS 9 -siirtymän yhteydessä uudelleenluokitellut rahoitusvelkoja käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavista jaksotettuun hankintamenoon arvostettaviin.

Uudelleenluokitellut rahoitusvarat (1 000 €)	Alkuperäinen luokitteluryhmä IAS 39:n mukaan	Uusi luokitteluryhmä IFRS 9:n mukaan	Käypä arvo 31.12.2023	Käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio tilikaudella*	Efektiivinen korko määritelty 1.1.2018**	Kirjatut korkotuotot 1-12/2023
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Käyvän arvon optio	Jaksotettu hankintameno	86 977	434	0,14 %	2 743

* Käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio, joka olisi kirjattu tulosvaikutteisesti tilikaudella, jos rahoitusvarojen uudelleenluokittelua ei olisi tehty.

** Efektiivinen korko määritelty soveltamisen aloittamisajankohtana.

Uudelleenluokitellut rahoitusvarat (1 000 €)	Alkuperäinen luokitteluryhmä IAS 39:n mukaan	Uusi luokitteluryhmä IFRS 9:n mukaan	Käypä arvo 31.12.2022	Käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio tilikaudella	Efektiivinen korko määritelty 1.1.2018	Kirjatut korkotuotot 1-12/2022
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Käyvän arvon optio	Jaksotettu hankintameno	91 834	-983	0,14 %	478

Liite 9. Liiketoiminnan muut tuotot

(1000 €)

	1-12/2023	1-12/2022
Muut luottolaitoksen varsinaisesta toiminnasta johtuvat tuotot*	139	90
Yhteensä	139	90

* Erä sisältää pääasiassa käyttöomaisuuden myyntivoittoja.

Liite 10. Henkilöstö- ja hallintokulut

(1000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-16 943	-15 520
Eläkekulut	-2 916	-2 717
Muut henkilösivukulut	-617	-525
Henkilöstökulut yhteensä	-20 475	-18 763
Muut henkilösidonniset kulut	-1 850	-1 760
Markkinointi- ja viestintäkulut	-1 142	-876
IT- ja informaatiokulut	-16 788	-15 259
Muut hallintokulut	-456	-702
Yhteensä	-40 711	-37 361

Henkilöstö	2023		2022	
	Keskimäärin	Tilikauden lopussa	Keskimäärin	Tilikauden lopussa
Vakinainen kokoaikainen	168	169	157	159
Vakinainen osa-aikainen	3	3	4	4
Määräaikainen	12	13	12	12
Yhteensä	183	185	172	175

Liite 11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

(1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Poistot		
Poistot aineellisista hyödykkeistä	-3 083	-2 971
Poistot aineettomista hyödykkeistä	-3 460	-2 890
Poistot yhteensä	-6 543	-5 861
Arvonalentumiset		
Aineettomista hyödykkeistä*	-	-4 562
Arvonalentumiset yhteensä	-	-4 562
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-6 543	-10 423

* Vertailukaudella erään sisältyy kertaluonteinen 4 562 tuhannen euron arvonalentuminen merkittävästä keskeytetystä tietojärjestelmähankkeesta.

Liite 12. Liiketoiminnan muut kulut

(1000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Viranomaismaksut		
Vakauserä	-7 353	-9 185
Muut hallinto- ja valvontamaksut	-2 832	-2 324
Vuokrat	-439	-413
Muista ostetut palvelut	-6 723	-5 504
Luottoluokituspalkkiot	-905	-748
Tilintarkastusyhteisölle maksetut palkkiot tilintarkastuksesta*	-470	-508
Vakuutukset	-850	-902
Muut luottolaitoksen varsinaisesta toiminnasta johtuvat kulut	300	-190
Yhteensä	-19 271	-19 774

* Tilintarkastusyhteisölle (KPMG Oy Ab) maksetut palkkiot tilintarkastuksesta vuodelta 2023 olivat 456 tuhatta euroa (492 tuhatta euroa), veroneuvonnasta 9 tuhatta euroa (28 tuhatta euroa) ja muista palveluista 211 tuhatta euroa (189 tuhatta euroa). Tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja toimeksiantoja vuodelta 2023 oli 14 tuhatta euroa (16 tuhatta euroa).

Liite 13. Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot

Kuntarahoitus-konsernin luottoriskin muodostumista on käsitelty liitteessä 2 *Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema* kohdassa 7. *Luottoriski*. Odotettavissa olevien luottotappioiden laskenta ja arvonalentumisvaiheet on kuvattu laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 9. *Rahoitusvarojen arvonalentuminen*.

Arvonalentumis- ja luottotappiot 1–12/2023 (1 000 €)	Odotettavissa olevat luottotappiot			Toteutuneet luottotappiot		
	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön luokitelluista rahoitusvaroista						
Käteiset varat	-	-	-	-	-	-
Saamiset luottolaitoksilta	-10	46	36	-	-	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-1559	123	-1436	-	-	-
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä*	-18	17	-1	-	-	-
Saamistodistukset	-1	1	0	-	-	-
Muihin varoihin sisältyvä käteisvakuus keskusvastapuolelle	-	197	197	-	-	-
Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	-13	11	-2	-	-	-
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön luokitelluista rahoitusvaroista yhteensä	-1601	396	-1205	-	-	-
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot						
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjatut saamistodistukset	-25	27	2	-	-	-
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä	-25	27	2	-	-	-
Yhteensä	-1627	423	-1203	-	-	-

* Leasingsaamisten odotettavissa olevat luottotappiot sisältävät myös IFRS 9 -standardin mukaan ei-rahoitusvaroiksi luokiteltujen leasingsaamisten odotettavissa olevat luottotappiot.

Arvonlentumis- ja luottotappiot 1–12/2022 (1 000 €)	Odotettavissa olevat luottotappiot			Toteutuneet luottotappiot		
	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön luokitelluista rahoitusvaroista						
Käteiset varat	-	0	0	-	-	-
Saamiset luottolaitoksilta	-88	62	-27	-	-	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-1 011	1 386	375	-	-	-
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-29	2	-26	-	-	-
Saamistodistukset	-1	0	-1	-	-	-
Muihin varoihin sisältyvä käteisvakuus keskusvastapuolelle	-190	-	-190	-	-	-
Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	-15	5	-10	-	-	-
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön luokitelluista rahoitusvaroista yhteensä	-1 335	1 455	120	-	-	-
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot						
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjatut saamistodistukset	-29	26	-3	-	-	-
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä	-29	26	-3	-	-	-
Yhteensä	-1 364	1 481	118	-	-	-

Liite 14. Tuloverot

(1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Tilikauden tulokseen perustuva vero	-16 877	-34 545
Edellisten tilikausien verot	-418	-
Laskennalliset verot	-10 763	-8 478
Yhteensä	-28 058	-43 023

(1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Tulos ennen veroja	138 583	215 024
Verot kotimaan verokannalla	-27 717	-43 005
Muut vähennykset	114	14
Vähennyskelvottomat kulut	-37	-32
Verot aikaisemmilta vuosilta	-418	-
Verot tuloslaskelmassa	-28 058	-43 023
Yhteisön tuloveroprosentti	20,0 %	20,0 %
Efektiivinen verokanta	20,2 %	20,0 %

Tasetta koskevat liitetiedot ja muut liitetiedot

Liite 15. Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Yhteensä	Käypä arvo
31.12.2023 (1 000 €)							
Käteiset varat	2	-	-	-	-	2	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 187 071	-	-	-	-	9 187 071	9 187 071
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä*	30 905 386	-	30 326	27 482	-	30 963 194	32 746 762
Saamistodistukset	1 574 954	369 669	3 200 340	-	-	5 144 963	5 145 075
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-	-	-	-	312 957	312 957	312 957
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-	-	-	-	1 543 813	1 543 813	1 543 813
Muut varat**	1 048 412	-	-	-	-	1 048 412	1 048 412
Yhteensä	42 715 826	369 669	3 230 667	27 482	1 856 769	48 200 413	49 984 092

* Erä sisältää 383 163 tuhatta euroa leasingsaamisia, jotka ovat suojauskohteena käyvän arvon suojauslaskennassa. Suojauslaskennan ulkopuolella olevia leasingsaamisia ei ole esitetty rahoitusvarat ja -velat -taulukossa, sillä leasing ei ole IFRS 9 -standardin mukainen rahoitusvara.

** Erä sisältää keskusvastapuolelle annetun käteisvakuuden.

Rahoitusvelat

31.12.2023 (1 000 €)

	Jaksotettu hankintameno	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Yhteensä	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille	170 706	42 989	-	213 695	213 654
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1277 101	1 311 174	-	2 588 275	2 601 224
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	31 129 259	9 472 387	-	40 601 646	40 566 379
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-	-	1 157 142	1 157 142	1 157 142
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-	-	2 215 373	2 215 373	2 215 373
Varaukset ja muut velat*	401 010	-	-	401 010	401 010
Yhteensä	32 978 076	10 826 551	3 372 514	47 177 141	47 154 781

* Erä sisältää keskusvastapuolelta saatua käteisvakuutta 392 173 tuhatta euroa ja IFRS 16 -standardin mukaista vuokrasopimusvelkaa 8 837 tuhatta euroa.

Rahoitusvarat	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Yhteensä	Käypä arvo
31.12.2022 (1 000 €)							
Käteiset varat	2	-	-	-	-	2	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 625 488	-	-	-	-	9 625 488	9 625 488
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä*	28 055 798	-	28 432	31 090	-	28 115 321	29 739 890
Saamistodistukset	1 457 098	167 636	3 162 034	-	-	4 786 768	4 786 383
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-	-	-	-	504 097	504 097	504 097
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-	-	-	-	2 203 006	2 203 006	2 203 006
Muut varat**	1 219 541	-	-	-	-	1 219 541	1 219 541
Yhteensä	40 357 928	167 636	3 190 465	31 090	2 707 103	46 454 223	48 078 407

* Erä sisältää 274 053 tuhatta euroa leasingsaamisia, jotka ovat suojauskohteena käyvän arvon suojauslaskennassa. Suojauslaskennan ulkopuolella olevia leasingsaamisia ei ole esitetty rahoitusvarat ja -velat -taulukossa, sillä leasing ei ole IFRS 9 -standardin mukainen rahoitusvara.

** Erä sisältää keskusvastapuolelle annetun käteisvakuuden.

Rahoitusvelat					
31.12.2022 (1 000 €)	Jaksotettu hankintameno	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Yhteensä	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille	2 329 332	3 291	-	2 332 623	2 332 609
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 210 927	1 318 658	-	2 529 585	2 543 548
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	24 749 389	10 842 676	-	35 592 065	35 650 001
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-	-	1 562 525	1 562 525	1 562 525
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-	-	3 053 586	3 053 586	3 053 586
Varaukset ja muut velat*	574 192	-	-	574 192	574 192
Yhteensä	28 863 840	12 164 626	4 616 111	45 644 576	45 716 461

* Erä sisältää keskusvastapuolelta saatua käteisvakuutta 570 922 tuhatta euroa ja IFRS 16 -standardin mukaista vuokrasopimusvelkaa 3 269 tuhatta euroa.

Liite 16. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

Käypä arvo on hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanomaisessa liiketoimessa. Konsernin käyvän arvon arvostuksissa käytetään seuraavaa käyvän arvon hierarkiaa, joka heijastaa arvostuksissa käytettyjen syöttötietojen merkitystä.

Taso 1

Syöttötiedot ovat täysin samanlaisille instrumenteille noteerattuja (oikaisemattomia) hintoja toimivilla markkinoilla, joihin konsernilla on pääsy arvostuspäivänä. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos kauppaa käydään usein ja hintatietoja on saatavilla säännöllisesti. Nämä hintanoteeraukset (keskihinta) edustavat hintaa, johon tavanomainen liiketoimi omaisuuserän myymiseksi tai velan siirtämiseksi toteutuisi markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä tarkasteluhetken markkinaolosuhteiden vallitessa. Tason 1 instrumentit sisältävät pääosin konsernin sijoituksia joukkovelkakirjalainoihin.

Taso 2

Arvostus on määritelty käyttäen syöttötietoina muita kuin tasolle 1 kuuluvia noteerattuja hintoja, ja jotka ovat havainnoitavissa omaisuuserälle tai velalle joko suoraan (hintoina) tai epäsuorasti (johdettuna hinnoista). Taso 2 sisältää instrumentit, jotka on arvostettu käyttämällä täysin samanlaisten tai vastaavien varojen tai velkojen noteerattuja hintoja markkinoilla, jotka eivät ole täysin toimivat tai muita arvostusmenetelmiä, joissa kaikki merkittävät syöttötiedot ovat suorasti tai epäsuorasti havainnoitavissa markkinoilta. Tason 2 instrumentit sisältävät pääasiassa OTC-johdannaisia (*over-the-counter*), konsernin liikkeeseen laskemia plain vanilla -velkakirjalainoja sekä konsernin antolainasopimuksia.

Taso 3

Tason 3 instrumenttien arvostusmenetelmät sisältävät syöttötietoja, jotka eivät ole havainnoitavissa ja ei-havainnoitavissa olevilla syöttötiedoilla on merkittävä vaikutus instrumentin arvostuksessa. Ei-havainnoitavissa olevia syöttötietoja käytetään arvostuksessa vain siinä määrin kuin relevantteja havainnoitavissa olevia syöttötietoja ei ole saatavilla. Jos syöttötieto on epälikvidi, ekstrapoloitu tai perustuu historialliseen hintaan, syöttötieto määritellään tason 3 syöttötiedoksi, koska tällaiset syöttötiedot eivät ole havainnoitavissa. Rahoitusinstrumentit, joissa on osake- ja valuuttastruktuureja, kuuluvat tähän tasoon johtuen syöttötietojen, kuten osinkotuoton, vaikutuksesta näiden käypään arvoon. Lisäksi taso 3 sisältää joitakin pitkän maturiteetin korkostruktuureja (esimerkiksi yli 35 vuotta) tai valuuttoja, joiden korkokäyrä ei ole kaikilla maturiteeteilla likvidi.

Konsernin varainhankintaportfolion luonne huomioiden (liikkeeseen lasketut velkakirjat suojataan back-to-back), jos suojaava johdannainen määritellään tason 3 instrumentiksi, niin myös suojattu liikkeeseen laskettu velka määritellään tason 3 instrumentiksi. Sama periaate koskee myös muita portfolioita ja käyvän arvon hierarkiatasoja. Konsernilla ei ole muita omaisuuseriä kuin rahoitusvaroja tai -velkoja, jotka arvostetaan käypään arvoon eikä myöskään varoja tai velkoja, jotka arvostetaan kertaluonteisesti käypään arvoon.

Seuraavassa taulukossa esitetään rahoitusinstrumentit käyvän arvon hierarkiatasoinen käypään arvoon.

Rahoitusvarat 31.12.2023 (1 000 €)	Käypä arvo				
	Kirjanpitoarvo	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostetut					
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat					
Saamistodistukset	369 669	369 669	-	-	369 669
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	30 326	-	30 326	-	30 326
Saamistodistukset	3 200 340	3 153 086	47 254	-	3 200 340
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	27 482	-	-	27 482	27 482
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	312 957	-	304 492	8 464	312 957
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	1543 813	-	1543 813	-	1543 813
Käypään arvoon arvostetut yhteensä	5 484 587	3 522 755	1 925 886	35 946	5 484 587
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Jaksotettu hankintameno					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	11 320 629	-	11 872 370	-	11 872 370
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	11 320 629	-	11 872 370	-	11 872 370
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut					
Käteiset varat	2	2	-	-	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 187 071	8 126 158	1 060 913	-	9 187 071
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	19 584 757	-	20 816 584	-	20 816 584
Saamistodistukset	1 574 954	-	1 575 066	-	1 575 066
Muut varat	1 048 412	-	1 048 412	-	1 048 412
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut yhteensä	31 395 197	8 126 160	24 500 975	-	32 627 136
Rahoitusvarat yhteensä	48 200 413	11 648 915	38 299 231	35 946	49 984 093

Rahoitusvelat 31.12.2023 (1 000 €)	Käypä arvo				
	Kirjanpitoarvo	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostetut					
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Velat luottolaitoksille	42 989	-	42 989	-	42 989
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 311 174	-	1 212 590	98 584	1 311 174
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 472 387	-	9 178 791	293 596	9 472 387
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 157 142	-	1 039 248	117 893	1 157 142
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	2 215 373	-	2 201 980	13 393	2 215 373
Käypään arvoon arvostetut yhteensä	14 199 065	-	13 675 599	523 466	14 199 065
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Jaksotettu hankintameno					
Velat luottolaitoksille	86 889	-	86 847	-	86 847
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 277 101	-	1 290 050	-	1 290 050
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat*	30 841 465	-	30 621 730	184 468	30 806 198
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	32 205 454	-	31 998 627	184 468	32 183 095
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut					
Velat luottolaitoksille	83 817	-	83 817	-	83 817
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	287 794	-	287 794	-	287 794
Varaukset ja muut velat	401 010	-	401 010	-	401 010
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut yhteensä	772 622	-	772 622	-	772 622
Rahoitusvelat yhteensä	47 177 141	-	46 446 847	707 935	47 154 781

* Kuntarahoitus-konsernin liikkeeseen laskemat kiinteäkorkoiset viitelainat on esitetty käyvän arvon hierarkiatasolla 2 johtuen siitä, että kyseiset rahoitusvelat ovat suojauskohteena käyvän arvon suojauslaskennassa, minkä seurauksena ne on suojatun riskin osalta arvostettu käypään arvoon. Arvostamisessa on käytetty tason 2 syöttötietoja. Tilinpäätöksen liitetiedoissa Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemien kiinteäkorkoisten viitelainojen käypä arvo on raportoitu kokonaisuudessaan perustuen Bloombergilta saatua hintanoteeraukseen. Hintanoteeraus on tason 1 syöttötieto.

Rahoitusvarat 31.12.2022 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo			Yhteensä
		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut					
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat					
Saamistodistukset	167 636	137 695	29 941	-	167 636
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	28 432	-	28 432	-	28 432
Saamistodistukset	3 162 034	3 057 135	104 899	-	3 162 034
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31 090	-	-	31 090	31 090
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	504 097	-	489 218	14 880	504 097
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	2 203 006	-	2 202 335	671	2 203 006
Käypään arvoon arvostetut yhteensä	6 096 296	3 194 830	2 854 824	46 641	6 096 296
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Jaksotettu hankintameno					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	11 622 665	-	12 214 359	-	12 214 359
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	11 622 665	-	12 214 359	-	12 214 359
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut					
Käteiset varat	2	2	-	-	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 625 488	8 224 415	1 401 072	-	9 625 488
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	16 433 133	-	17 466 009	-	17 466 009
Saamistodistukset	1 457 098	-	1 456 713	-	1 456 713
Muut varat	1 219 541	-	1 219 541	-	1 219 541
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut yhteensä	28 735 262	8 224 417	21 543 335	-	29 767 753
Rahoitusvarat yhteensä	46 454 223	11 419 247	36 612 519	46 641	48 078 407

Rahoitusvelat 31.12.2022 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo			Yhteensä
		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut					
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Velat luottolaitoksille	3 291	-	3 291	-	3 291
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 318 658	-	1 166 432	152 227	1 318 658
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 842 676	-	9 865 856	976 820	10 842 676
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 562 525	-	1 222 013	340 512	1 562 525
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	3 053 586	-	3 047 585	6 001	3 053 586
Käypään arvoon arvostetut yhteensä	16 780 736	-	15 305 177	1 475 559	16 780 736
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Jaksotettu hankintameno					
Velat luottolaitoksille	84 892	-	84 878	-	84 878
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 210 927	-	1 224 889	-	1 224 889
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	24 419 692	-	24 420 879	56 749	24 477 627
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	25 715 510	-	25 730 646	56 749	25 787 395
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut					
Velat luottolaitoksille	2 244 440	-	2 244 440	-	2 244 440
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	329 698	-	329 698	-	329 698
Varaukset ja muut velat	574 192	-	574 192	-	574 192
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut yhteensä	3 148 329	-	3 148 329	-	3 148 329
Rahoitusvelat yhteensä	45 644 576	-	44 184 153	1 532 308	45 716 461

Kaikki arvostusmallit, sekä monimutkaiset että yksinkertaiset, käyttävät markkinahintoja ja muita syöttötietoja. Nämä syöttötiedot pitävät sisällään korot, valuuttakurssit, volatiliiteetit, korrelaatiot jne. Konserni soveltaa erityyppisiä syöttötietoja riippuen instrumentin tyypistä ja monimutkaisuudesta sekä tarvittavista markkinariskifaktoreista ja tuottorakenteista. Käyvän arvon hierarkiatasojen välinen luokittelu perustuu analyysiin, joka tehdään syöttötietojen, stressitestauksen (kohtuullinen mahdollinen vaihtoehtoinen oletus) ja mallin monimutkaisuuden perusteella. Jos instrumentin käyvän arvon määrittämisessä käytetyt syöttötiedot luokitellaan käyvän arvon hierarkian eri tasoille, instrumentin arvostus luokitellaan kokonaisuudessaan sen alimman tason syöttötiedon mukaisesti, jolla on merkittävä vaikutus instrumentin arvostukselle.

IFRS 13 -standardin mukaisesti kolme yleisesti käytettyä arvostusmenetelmää ovat markkinoihin perustuva lähestymistapa, tuottoihin perustuva lähestymistapa ja hankintameno perustuva lähestymistapa. Kuntarahoitus-konserni soveltaa markkinalähtöistä lähestymistapaa, kun instrumentilla on toimivat markkinat ja julkisia hinta-noteerauksia saatavilla. Konserni käyttää markkinalähtöistä lähestymistapaa sijoitussalkun joukkovelkakirjalainojen arvostamiseen. Kaikille tason 1 instrumenteille konserni käyttää täysin samanlaisen instrumentin markkinahintaa (sama ISIN). Konserni ei hyödynnä arvostamisessa vastaavanlaisten rahoitusvarojen hintoja.

Tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa käytetään, kun arvostus perustuu arvostusmalliin, kuten tulevien kassavirtojen nykyarvoon (diskonttaaminen). Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon luottoriskin arviointi, käytetyt diskonttokorot, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuus ja muut tekijät, jotka luotettavasti vaikuttavat rahoitusinstrumentin käypään arvoon. Konserni käyttää tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa monien rahoitusinstrumenttensa arvostamisessa, esimerkiksi johdannais-sopimuksissa, antolainauksessa ja varainhankinnan instrumenteissa. Konserni ei käytä hankintameno perustuvaa lähestymistapaa rahoitusinstrumenttien arvostuksessa.

Konserni käyttää laajalti tunnustettuja ja käytettyjä arvostusmalleja määrittäessään sellaisten yleisten ja yksinkertaisten rahoitusinstrumenttien, kuten korko- ja valuutanvaihtosopimusten käypiä arvoja. Nämä mallit käyttävät vain havainnoitavissa olevia markkinatietoja ja vaativat vain vähän johdon harkintaa ja arvioita. Havainnoitavissa olevat hinnat tai syöttötiedot ovat yleensä saatavissa noteeratuille velkakirjoille ja osakkeille ja yksinkertaisille OTC-johdannaisille, kuten koronvaihtosopimuksille. Havainnoitavissa olevat markkinahinnat ja syöttötiedot vähentävät johdon harkinnan ja arvioiden käyttämistä sekä käypien arvojen määrittämiseen liittyvää epävarmuutta. Havainnoitavissa olevien markkinahintojen ja syöttötietojen saatavuus vaihtelee tuotteista ja markkinoista riippuen ja ne ovat alttiina muutoksille johtuen erityisistä tapahtumista ja rahoitusmarkkinoiden yleisistä olosuhteista.

Kuntarahoitus-konserni soveltaa erilaisia malleja tietyntyyppisten instrumenttien arvostamiseksi. Perusmallien valinta ja mallien kalibrointi riippuvat rahoitusinstrumentin monimutkaisuudesta ja tarkoituksenmukaisten syöttötietojen saatavuudesta. Markkinakäytännön mukaisesti ensisijainen perusmalli määrittyy kohde-etuksina olevien omaisuusserien mukaisesti. Tämän lisäksi instrumentit jaetaan eri luokkiin, jotta tärkeimmät riskitekijät ja erityyppiset kalibrointitekniikat saadaan määriteltyä. Perusmallien, erilaisten oletusten ja kalibrointitekniikoiden yhdistelmä dokumentoidaan. Konsernin arvostusmalleilla arvostettavat rahoitusinstrumentit jaetaan neljään eri luokkaan:

- Korkoinstrumentit,
- Valuuttapohjaiset instrumentit,
- Osakesidonnaiset instrumentit ja
- Hybridi-instrumentit.

Rahoitusinstrumentit, jotka kuuluvat luokkiin *valuuttapohjaiset*, *osakesidonnaiset* ja *hybridi-instrumentit*, luokitellaan käyvän arvon hierarkiassa pääasiassa tason 3 instrumenteiksi.

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo lasketaan yleensä yksittäisten instrumenttien nettonykyarvona. Tätä laskentaa täydennetään vastapuolitason oikaisuilla. Konserni sisällyttää johdannaisten arvostuksiin luottokelpoisuuden huomioivan vastapuoliriskioikaisun (*Credit Valuation Adjustment, CVA*) sekä oman luottoriskioikaisun (*Debit Valuation Adjustment, DVA*). CVA kuvastaa vastapuolen luottoriskin vaikutusta käypään arvoon ja DVA konsernin omaa luottokelpoisuutta.

Konserni soveltaa samaa metodologiaa CVA:n ja DVA:n laske-
miseksi. Molemmissa käytetään kolmea syöttötietoa: maksu-
jen laiminlyönnistä johtuva tappio-osuus (*Loss Given Default, LGD*), laiminlyönnin todennäköisyys (*Probability of Default, PD*),
oma DVA:ssa ja vastapuolen CVA:ssa) sekä odotettu vastuun
määrä (*Expected Exposure, EE*). Lisäksi konserni laskee
oikaisun (*Funding Valuation Adjustment*) sellaisten johdan-
naisoppimusten osalta, joissa ei ole käteisvakuusjärjestelyitä
(asiakkaiden kanssa tehdyt johdannaisoppimukset).

Arvostusten viitekehys

Kuntarahoitus-konsernilla on käytössä viitekehys, joka pitää
sisällään konsernin malliriskien hallinnan järjestelyt, aktiviteetit
ja menettelytavat (*model risk management framework*).
Viitekehysten tarkoituksena on varmistaa malliriskien
tehokas hallinta ja vähentää käyvän arvon arvostukseen
liittyvää epävarmuutta sekä varmistaa ulkoisten ja sisäisten
vaatimusten noudattaminen. Konserni varmistaa, että kaikki
arvostusmallien elinkaaren näkökohdat (ml. hyväksyntä,
suunnittelu, kehittäminen, testaus, ylläpito, valvonta ja
toimeenpano) pitävät sisällään tehokkaan hallinnon, selkeät
tehtävät ja vastuut sekä tehokkaan sisäisen valvonnan.

Konserni hallinnoi ja ylläpitää mallivarastoa, joka tarjoaa
kokonaisvaltaisen kuvan kaikista arvostusmalleista, niiden
liiketoiminnallisista tarkoituksista ja ominaisuuksista sekä
sovelluksista ja käyttöehdoista. Riskienhallinnan johtoryhmä
arvioi ja hyväksyy kaikki mallivarastossa olevat hyväksytyt
arvostusmallit uudelleen vuosittain.

Kuntarahoitus-konsernin Talouden johtoryhmä toimii
arvostusten kontrolliryhmänä, joka valvoo konsernin
arvostuksia ja vastaa arvostusten lopullisesta hyväksynnästä
taloudellisen raportoinnin käyttöön. Talouden johtoryhmä
valvoo ja kontrolloi konsernin arvostusprosessia sekä
arvostusmenetelmien suorituskykyä, päättää tarvittavista
toimenpiteistä ja raportoi edelleen johtoryhmälle. Talouden
johtoryhmä arvioi myös, tuottavatko arvostusmallit ja
-prosessi riittävän oikeaa tietoa konsernin taloudellisen
raportoinnin käyttöön, ja päättää saatujen tietojen perusteella
mahdollisista oikaisuista arvostusprosessin tuottamiin
arvoihin.

Konserni on ottanut käyttöön arvostusmallien tehokkaan
kontrolli- ja suorituskyvyn seurantakehyksen, jolla pyritään
varmistamaan mallien antamien tulosten oikeellisuus ja
asianmukaisuus. Mallien suorituskyvyn seuranta koostuu
neljästä pääkontrollista:

- Vastapuoliarvostusten kontrolli (*Counterparty Valuation Control, CVC*),
- Arvostusten analyysi (*Fair value explanation*),
- Riippumaton arvostusten todentaminen (*Independent Price Verification, IPV*) ja
- Riippumaton mallien validointi.

Riskienhallinta suorittaa päivittäin vastapuoliarvostusten
kontrollin. Kontrollissa analysoidaan mahdolliset poikkeamat
arvostusmallin tuottamassa arvostuksessa verrattuna
konsernin aiempiin arvostuksiin sekä vastapuolien

arvostuksiin. Kontrollin tulokset raportoidaan kuukausittain
talousjohtajalle ja neljännesvuosittain Talouden johtoryhmälle.
Arvostusten analyysi koostuu riskienhallinnan tekemästä
päivittäisestä käypien arvojen muutoksien analysoinnista.
Analyysin tulokset raportoidaan kuukausittain talousjohtajalle
ja neljännesvuosittain Talouden johtoryhmälle. Riippumaton
arvostusten todentaminen tehdään kuukausittain
ulkopuolisen palveluntarjoajan toimesta osana konsernin
IPV-prosessia. IPV-kontrollin tulokset raportoidaan
kuukausittain talousjohtajalle ja neljännesvuosittain Talouden
johtoryhmälle. Riippumaton mallien validointi tehdään
vuosittain valitulle konsernin arvostusmallien otokselle
ulkopuolisen palveluntarjoajan toimesta. Mallivalidoinnin
tulokset raportoidaan Talouden johtoryhmälle.

Siirrot käyvän arvon hierarkian tasojen välillä

Kuntarahoitus-konserni arvioi käyvän arvon
hierarkialuokituksen tarkoituksenmukaisuutta ja
oikeellisuutta alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä ja kunakin
raportointipäivänä. Tämän avulla määritellään tasojen 1, 2
ja 3 instrumenttien alkuperäinen luokitus ja niitä seuraavat
mahdolliset siirrot käyvän arvon hierarkiatasojen välillä.
Käyvän arvon hierarkiatasojen välinen siirto voi tapahtua
esimerkiksi, kun aiemmin havainnoitavaksi katsottu syöttötieto
vaatii oikaisun ei-havainnoitavissa olevaa syöttötietoa
käyttäen. Menettely on sama siirroille käyvän arvon tasoille
ja niiltä pois. Siirtojen eri hierarkiatasojen välillä katsotaan
tapahtuneen sen kvartaalin lopussa, jonka aikana siirron
aiheuttama tapahtuma tai olosuhteiden muutos on toteutunut.

Tilikaudella 2023 siirrettiin rahoitusvaroja tasojen 1 ja 2 välillä yhteensä 71 534 tuhatta euroa. Tilikaudella 2023 siirrettiin rahoitusinstrumentteja tasolta 2 tasolle 3 yhteensä 2 426 tuhatta euroa.

Tason 3 siirrot 2023 (1 000 €)	1.1.2023	Arvonmuutos tuloslaskelmassa	Ostot ja uudet sopimukset	Myynnit ja eräntymiset	Siirrot tasolle 3	Siirrot pois tasolta 3	31.12.2023
Rahoitusvarat							
Käypään arvoon arvostetut							
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31 090	-3 609	-	-	-	-	27 482
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	14 880	-3 418	-	-2 998	-	-	8 464
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	671	-	-	-	-	-671	-
Rahoitusvarat yhteensä	46 641	-7 026	-	-2 998	-	-671	35 946
Rahoitusvelat							
Käypään arvoon arvostetut							
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	152 227	3 983	-	-57 626	-	-	98 584
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	976 820	-6 020	-	-677 204	-	-	293 596
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	340 512	-11 412	-	-211 206	-	-	117 893
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	6 001	808	8 738	-	654	-2 808	13 393
Käyvän arvon suojauslaskennassa							
Jaksotettu hankintameno							
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	56 749	2 718	153 022	-	1 772	-29 792	184 468
Rahoitusvelat yhteensä	1 532 308	-9 923	161 760	-946 036	2 426	-32 601	707 935
Tason 3 rahoitusvarat ja -velat yhteensä*	1 578 949	-16 949	161 760	-949 034	2 426	-33 272	743 881

* Konserni kirjaa nämä voitot ja tappiot tuloslaskelmassa erään Käypään arvoon tuloslaskelmassa kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot. Oman luottoriskin muutoksen osuus arvonmuutoksesta kirjataan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen osalta muihin laajan tuloksen eriin.

Tilikaudella 2022 siirrettiin rahoitusvaroja tasojen 1 ja 2 välillä yhteensä 9 270 tuhatta euroa. Rahoitusinstrumentteja ei siirretty tasolta 2 tasolle 3.

Tason 3 siirrot 2022 (1 000 €)	1.1.2022	Arvonmuutos tuloslaskelmassa	Ostot ja uudet sopimukset	Myynnit ja eräntymiset	Siirrot tasolle 3	Siirrot pois tasolta 3	31.12.2022
Rahoitusvarat							
Käypään arvoon arvostetut							
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	34 861	-3 649	-	-121	-	-	31 090
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	62 829	-42 509	687	-5 415	-	-713	14 880
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	407	515	66	-	-	-317	671
Rahoitusvarat yhteensä	98 097	-45 643	753	-5 536	-	-1 030	46 641
Rahoitusvelat							
Käypään arvoon arvostetut							
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	263 793	-46 923	-	-	-	-64 643	152 227
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 759 569	-122 696	180 471	-796 670	-	-43 855	976 820
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	744 299	150 724	20 607	-569 309	-	-5 809	340 512
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	25 690	-1 179	2 884	-133	-	-21 260	6 001
Käyvän arvon suojauslaskennassa							
Jaksotettu hankintameno							
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	86 040	1 491	26 047	-3 066	-	-53 764	56 749
Rahoitusvelat yhteensä	2 879 390	-18 583	230 009	-1 369 177	-	-189 331	1 532 308
Tason 3 rahoitusvarat ja -velat yhteensä	2 977 487	-64 226	230 762	-1 374 713	-	-190 361	1 578 949

Ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen herkkyysanalyysi

Herkkyysanalyysi esittää mahdollisten vaihtoehtoisten oletusten vaikutuksen niiden rahoitusinstrumenttien käypään arvoon, joiden arvostus on riippuvainen ei-havainnoitavissa olevista syöttötiedoista. On kuitenkin epätodennäköistä, että käytännössä kaikki herkkyysanalyyseissä testattavat ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen vaihtoehtoiset oletukset liikkuisivat yhtäaikaaisesti ääripäihin. Tästä

johtuen tässä liitetiedossa herkkyysanalyysin kuvaama vaikutus käypään arvoon on todennäköisesti suurempi kuin tosiasiallinen epävarmuus tilinpäätöspäivän käyvässä arvossa. Lisäksi tämä herkkyysanalyysi ei ole ennustava tai indikaatiivinen tulevaisuuden muutoksista rahoitusinstrumenttien käyvissä arvoissa.

Vaikka Kuntarahoitus-konserni uskoo käyvän arvon arvostusten olevan asianmukaisia, erilaisten menetelmien

ja oletusten käyttö voisi johtaa erilaisiin käyvän arvon määrittämiin. Tason 3 käyvän arvon määrittämissä yhden tai useamman oletuksen muuttamisella (mahdolliset vaihtoehtoiset oletukset) voisi olla seuraavat vaikutukset arvostuksiin: 31.12.2023 nämä oletukset olisivat voineet kasvattaa käypiä arvoja 21,2 miljoonaa euroa (60,6 miljoonaa euroa) tai pienentää käypiä arvoja 21,1 miljoonaa euroa (71,1 miljoonaa euroa).

Merkittävien ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen herkkyysanalyysi instrumenttityypeittäin (1 000 €)	Positiivinen käyvän arvon vaihteluväli 2023	Negatiivinen käyvän arvon vaihteluväli 2023	Positiivinen käyvän arvon vaihteluväli 2022	Negatiivinen käyvän arvon vaihteluväli 2022
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä				
Antolainat	-26	-81	249	-273
Johdannaissopimukset				
Osakejohdannaiset	668	-641	18 117	-22 052
FX-sidonnaiset koron- ja valuutanvaihtosopimukset	860	-970	834	-1 318
Muut koronvaihtosopimukset	9 975	-10 115	11 726	-11 860
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille				
Osakesidonnaiset velkakirjat	726	-590	16 927	-23 275
FX-sidonnaiset velkakirjat	737	-650	834	-990
Muut velkakirjat	8 310	-8 093	11 919	-11 327
Yhteensä	21 250	-21 141	60 606	-71 095

Tasolle 3 luokiteltavien ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen käyvän arvon muutokset eivät ole välttämättä toisistaan riippumattomia, ja vuorovaikutuksellisia suhteita esiintyy usein ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen ja havainnoitavissa olevien syöttötietojen välillä. Tällaisia suhteita, jotka ovat merkittäviä rahoitusinstrumentin käyvälle arvolle, on kontrolloitu hinnoittelumallien ja arvostusmenetelmien kautta. Kuntarahoitus-konserni käyttää stokastisia malleja tulevaisuuden kassavirtojen luomiseksi. Tulevaisuuden kassavirrat diskontataan nykyhetkeen, minkä jälkeen niistä johdetaan rahoitusinstrumenttien käypä arvo. Konserni käyttää stokastisina arvostusmalleinaan Hull-Whiten mallia ja Dupireen volatiliiteettimallia.

Seuraavaksi on kuvattu konsernin käyttämät ei-havainnoitavissa olevat syöttötiedot, joita käytetään rahoitusinstrumenttien arvostuksessa vain siinä määrin kuin relevantteja havainnoitavissa olevia syöttötietoja ei ole saatavilla.

Korrelaatioparametrit

Korrelaatio kuvaa rahoitusinstrumentin käypään arvoon vaikuttavien kohde-etuuksien vuorovaikutussuhteita tapauksissa, joissa rahoitusinstrumentin käypään arvoon vaikuttaa useampi eri ei-havainnoitavissa oleva syöttötieto. Korrelaatiolla on merkittävä vaikutus esimerkiksi osakesidonnaisten instrumenttien käypään arvoon, jos kohde-etuuden arvo riippuu useammasta eri osakkeesta. FX-sidonnaisten koron- ja valuutanvaihtosopimusten

osalta korrelaatioita esiintyy eri valuuttakurssien välillä, jotka vaikuttavat instrumentin käypään arvoon. Jos ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen välillä on korkea korrelaatio, tämä johtaa rahoitusinstrumentin käyvän arvon nousuun. Jos ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen välillä on matala korrelaatio, tämä johtaa rahoitusinstrumentin käyvän arvon laskuun. Kuntarahoitus-konsernilla on rahoitusinstrumentteja, joissa korrelaatio on merkittävänä ei-havainnoitavissa olevana syöttötietona, pääosin varainhankintaportfoliossa ja sitä suojaavissa johdannaisissa.

Volatiliiteetti (ekstrapoloitu tai epälikvidi)

Rahoitusinstrumentti, jonka arvo johdetaan stokastisella mallilla, käyttää tyypillisesti kohde-etuuden volatiliiteettiä syöttötietona. Stokastisena arvostusmallinaan konserni käyttää Dupireen volatiliiteettimallia. Korkokomponenteissa käytetään arvostuksissa tasaoptioiden implisiittistä volatiliiteettiä. FX- ja osakekomponenteille (sekä osakeindeksit että yksittäiset osakkeet) on käytössä volatiliiteettipinta, joka huomioi instrumenttien eri toteutushinnat ja juoksuajat. Kuntarahoitus-konserni käyttää implisiittistä volatiliiteettiä suurimmalle osalle osakesidonnaisista struktuureista. Joissain tapauksissa osakesidonnaisille struktuureille ei ole kuitenkaan tiedossa volatiliiteettipintaa, joka olisi likvidi. Tällaisissa tapauksissa konserni käyttää proxy-volatiliiteettiä implisiittisen volatiliiteetin sijaan. Kuntarahoitus-konsernilla on rahoitusinstrumentteja, joissa volatiliiteetti on merkittävänä ei-havainnoitavissa olevana syöttötietona, pääosin varainhankintaportfoliossa ja sitä suojaavissa johdannaisissa.

Osinkotuotto

Osakesidonnaisten tuotteiden käypään arvoon vaikuttaa olennaisesti osinkotuotto ja kohde-etuuden volatiliiteetti. Osakesidonnaiset instrumentit vaativat kohde-etuuden osinkotiedon käyvän arvon syöttötietona. Osakesidonnaisten tuotteiden osakekomponentin käypä arvo johdetaan käyttämällä Dupireen volatiliiteettimallia, jossa oletetaan kohde-etuuden osakkeen hinnan noudattavan satunnaista kulkua. Kuntarahoitus-konsernilla on osakesidonnaisia rahoitusinstrumentteja, joissa osinkotuotto on ei-havainnoitavissa olevana syöttötietona, varainhankintaportfoliossa ja sitä suojaavissa johdannaisissa.

Korkostrukturi (ekstrapoloitu tai epälikvidi)

Monimutkaisten korkostruktuurien arvostamisessa käytetään ei-havainnoitavissa olevia syöttötietoja. Tulevaisuuden korkokassavirrat ja näiden käypä arvo lasketaan käyttämällä kohde-etuuden forward-käyriä sekä volatiliiteettiä käyttämällä stokastisena mallina Hull-Whiten mallia. Tasolle 3 luokiteltujen monimutkaisten rahoitusinstrumenttien korkosuoritus on riippuvainen juoksuajan syöttötiedon arvosta. Kuntarahoitus-konsernilla on monimutkaisia korkostruktuureja rahoitusinstrumenteissa, joissa ekstrapoloitu tai epälikvidi korko on ei-havainnoitavissa olevana syöttötietona, pääosin varainhankintaportfoliossa ja sitä suojaavissa johdannaisissa.

Seuraava taulukko kuvaa sitä, mikä vaikutus ei-havainnoitavissa olevan syöttötiedon yhden tai useamman oletuksen muuttamisella (mahdolliset vaihtoehtoiset oletukset) voisi olla arvostuksiin tilinpäätöspäivänä.

**Ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen herkkyyshanalyysi
31.12.2023 (1 000 €)**

	Käypä arvo	Arvostustekniikka	Ei-havainnoitavissa oleva syöttötieto	Positiivinen käyvän arvon vaihteluväli	Negatiivinen käyvän arvon vaihteluväli
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä					
Antolainat	27 482	Stokastinen malli	Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	-26	-81
Johdannaisopimukset					
Osakejohdannaiset	-21 211	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	7	-20
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	627	-607
			Osinkotuotto	34	-14
FX-sidonnaiset koron- ja valuutanvaihtosopimukset	-244	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	125	-111
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	735	-859
			Korkostruktuuri – ekstrapoloitu tai epälikvidi	0	0
Muut koronvaihtosopimukset	-101 367	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	0	0
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	9 267	-9 408
			Korkostruktuuri – ekstrapoloitu tai epälikvidi	708	-708
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille					
Osakesidonnaiset velkakirjat	79 794	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	24	8
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	658	-562
			Osinkotuotto	44	-36
FX-sidonnaiset velkakirjat	107 163	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	80	-73
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	657	-577
			Korkostruktuuri – ekstrapoloitu tai epälikvidi	0	0
Muut velkakirjat	389 692	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	2	-2
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	8 277	-8 060
			Korkostruktuuri – ekstrapoloitu tai epälikvidi	31	-31
Yhteensä				21 250	-21 141

**Ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen herkkyyshanalyysi
31.12.2022 (1 000 €)**

	Käypä arvo	Arvostustekniikka	Ei-havainnoitavissa oleva syöttötieto	Positiivinen käyvän arvon vaihteluväli	Negatiivinen käyvän arvon vaihteluväli
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä					
Antolainat	31 090	Stokastinen malli	Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	249	-273
Johdannaissopimukset					
Osakejohdannaiset	-104 317	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	-1 743	-1 906
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	21 290	-17 708
			Osinkotuotto	-1 430	-2 438
FX-sidonnaiset koron- ja valuutanvaihtosopimukset	-120 294	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	-11	-121
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	845	-1 197
			Korkostrukturi – ekstrapoloitu tai epälikvidi	0	0
Muut koronvaihtosopimukset	-106 351	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	80	14
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	11 510	-11 736
			Korkostrukturi – ekstrapoloitu tai epälikvidi	136	-138
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille					
Osakesidonnaiset velkakirjat	676 238	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	569	-194
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	15 511	-22 611
			Osinkotuotto	847	-470
FX-sidonnaiset velkakirjat	170 030	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	-36	-133
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	870	-857
			Korkostrukturi – ekstrapoloitu tai epälikvidi	0	0
Muut velkakirjat	339 527	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	0	0
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	11 876	-11 285
			Korkostrukturi – ekstrapoloitu tai epälikvidi	43	-43
Yhteensä				60 606	-71 095

Ensimmäisen päivän voitto tai tappio (1 000 €)

	1-12/2023	1-12/2022
Avaava saldo kauden alussa	-392	-236
Tuloslaskelmassa osoitettu ensimmäisen päivän voitto	-	498
Tuloslaskelmassa osoitettu ensimmäisen päivän tappio	-470	-470
Jaksotettu ensimmäisen päivän voitto tai tappio	512	-184
Yhteensä kauden lopussa	-350	-392

Ensimmäisen päivän voitto tai tappio (*Day 1 gain or loss*) -määritelmä ja jaksotustapa on kuvattu laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 13. Käyvän arvon määräytyminen.

Liite 17. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma tasearvoin

Rahoitusvarat 31.12.2023 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Käteiset varat	2	-	-	-	-	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 132 917	25 000	29 155	-	-	9 187 071
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	419 905	1 522 408	7 641 310	7 016 007	14 363 565	30 963 194
, josta leasing*	8 056	25 793	78 191	64 743	206 381	383 163
Saamistodistukset	1 710 671	5 216 613	2 418 010	494 669	-	5 144 963
Johdannaisopimukset	-5 159	60 275	591 362	774 062	436 229	1 856 769
Muut varat**	1 048 412	-	-	-	-	1 048 412
Yhteensä	12 306 749	2 129 297	10 679 836	8 284 737	14 799 794	48 200 413

* Erä sisältää leasingsaamiset, jotka ovat suojauskohteena käyvän arvon suojauslaskennassa. Suojauslaskennan ulkopuolella olevia leasingsaamisia ei esitetä maturiteettijakaumassa, sillä leasing ei ole IFRS 9 -standardin mukainen rahoitusvara.

** Erä sisältää keskusvastapuolelle annetun käteisvakuuden.

Rahoitusvelat 31.12.2023 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	83 817	-	56 101	55 819	17 959	213 695
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	84 957	138 723	972 626	549 697	842 273	2 588 275
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	6 167 913	4 401 266	22 518 036	6 056 018	1 458 415	40 601 646
Johdannaissopimukset	205 672	265 043	1 459 565	865 120	577 115	3 372 514
Varaukset ja muut velat*	392 619	1 142	5 374	1 876	-	401 010
<i>, josta vuokrasopimusvelat</i>	<i>446</i>	<i>1 142</i>	<i>5 374</i>	<i>1 876</i>	<i>-</i>	<i>8 837</i>
Yhteensä	6 934 977	4 806 173	25 011 701	7 528 528	2 895 761	47 177 141

* Erä sisältää keskusvastapuolelta saadun käteisvakuuden ja IFRS 16 -standardin mukaisen vuokrasopimusvelan.

Velat ja niitä suojaavat johdannaissopimukset, joissa on ennenaikaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteettiluokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista. Konsernin arvio on, että velkoja tullaan vuoden 2024 aikana eräännyttämään ennenaikaisesti 10–45 %. Vuoden 2023 aikana eräänntyi tällaisia velkoja ennenaikaisesti 32 %.

Rahoitusvarat 31.12.2022 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Käteiset varat	2	-	-	-	-	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 593 235	-	32 253	-	-	9 625 488
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	398 680	1 473 568	6 922 458	6 460 287	12 860 328	28 115 321
<i>, josta leasing</i>	7 465	20 979	76 516	51 821	117 272	274 053
Saamistodistukset	1 377 556	858 617	2 407 751	142 843	-	4 786 768
Johdannaisopimukset	181 535	138 338	609 483	1 117 589	660 158	2 707 103
Muut varat	1 219 541	-	-	-	-	1 219 541
Yhteensä	12 770 551	2 470 523	9 971 945	7 720 719	13 520 486	46 454 223

Rahoitusvelat 31.12.2022 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	2 244 440	-	54 986	15 806	17 391	2 332 623
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	152 794	77 633	862 967	665 161	771 031	2 529 585
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	7 377 026	3 390 051	18 464 896	4 415 718	1 944 375	35 592 065
Johdannaisopimukset	565 161	263 843	1 753 642	1 160 809	872 656	4 616 111
Varaukset ja muut velat	571 403	1 415	1 374	-	-	574 192
<i>, josta vuokrasopimusvelat</i>	480	1 415	1 374	-	-	3 269
Yhteensä	10 910 824	3 732 942	21 137 865	6 257 493	3 605 452	45 644 576

Velat ja niitä suojaavat johdannaisopimukset, joissa on ennenaikaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteetti luokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista. Vuoden 2022 aikana eräänntyi tällaisia velkoja ennenaikaisesti 19 %.

Liite 18. Rahoitusvarojen ja -velkojen netottaminen

Seuraaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin liittyy täytántöön pantavissa olevia yleisiä nettoutussopimuksia:

Vakuudeksi annettu käteinen sisältyy tase-erään *Saamiset luottolaitoksilta*, poislukien keskusvastapuolille annettu vakuus, joka esitetään erässä *Muut varat*.

Vakuudeksi saatu käteinen sisältyy tase-erään *Velat luottolaitoksille*, poislukien keskusvastapuolilta saatu vakuus, joka esitetään erässä *Varaukset ja muut velat*.

31.12.2023 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo, brutto	Taseessa netotetut, brutto	Kirjanpitoarvo, netto	Rahamäärät, joita ei ole netotettu taseessa		Netto
				Vakuudeksi saatu käteinen*	Vakuudeksi annettu käteinen**	
Rahoitusvarat						
Johdannaissopimukset	1 856 769	-	1 856 769	473 813	-	1 382 957
Rahoitusvarat yhteensä	1 856 769	-	1 856 769	473 813	-	1 382 957
Rahoitusvelat						
Johdannaissopimukset	3 372 514	-	3 372 514	-	2 109 359	1 263 156
Takaisinostosopimukset	-	-	-	-	-	-
Rahoitusvelat yhteensä	3 372 514	-	3 372 514	-	2 109 359	1 263 156

* Sisältää keskusvastapuolelta saatua vakuutta 392 173 tuhatta euroa.

** Sisältää keskusvastapuolelle annettua vakuutta 1 048 419 tuhatta euroa. Lisäksi Kuntarahoitus-konserni on antanut keskusvastapuolelle vakuudeksi saamistodistuksia nimellisarvoltaan yhteensä 70 000 tuhatta euroa.

Konserni ei ole esittänyt rahoitusvaroja tai -velkoja netotettuna taseessa vuonna 2023.

31.12.2022 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo, brutto	Taseessa netotetut, brutto	Kirjanpitoarvo, netto	Rahamäärät, joita ei ole netotettu taseessa		Netto
				Vakuudeksi saatu käteinen*	Vakuudeksi annettu käteinen**	
Rahoitusvarat						
Johdannaissopimukset	2 707 103	-	2 707 103	815 362	-	1 891 741
Rahoitusvarat yhteensä	2 707 103	-	2 707 103	815 362	-	1 891 741
Rahoitusvelat						
Johdannaissopimukset	4 616 111	-	4 616 111	-	2 620 364	1 995 746
Takaisinosopimukset***	-	-	-	-	514	-514
Rahoitusvelat yhteensä	4 616 111	-	4 616 111	-	2 620 878	1 995 232

* Sisältää keskusvastapuolelta saatua vakuutta 570 922 tuhatta euroa.

** Sisältää keskusvastapuolelle annettua vakuutta 1 219 744 tuhatta euroa. Lisäksi Kuntarahoitus-konserni on antanut keskusvastapuolelle vakuudeksi saamistodistuksia nimellisarvoltaan yhteensä 25 000 tuhatta euroa.

*** Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli takaisinosopimuksiin liittyvä avoin vakuussaaminen.

Konserni ei ole esittänyt rahoitusvaroja tai -velkoja netotettuna taseessa vuonna 2022.

Liite 19. Rahavarat

31.12.2023 (1 000 €)	Yhteensä	Rahavarat	Odotettavissa olevat luottotappiot
Kassa	2	2	-
Vaadittaessa maksettavat talletukset keskuspankeissa	0	0	-
Käteiset varat	2	2	-
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	63 211	63 212	0
Rahavarat yhteensä	63 214	63 214	0

31.12.2022 (1 000 €)	Yhteensä	Rahavarat	Odotettavissa olevat luottotappiot
Kassa	2	2	-
Vaadittaessa maksettavat talletukset keskuspankeissa	-	-	-
Käteiset varat	2	2	-
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	48 622	48 622	0
Rahavarat yhteensä	48 624	48 624	0

Liite 20. Saamiset luottolaitoksilta

31.12.2023 (1000 €)	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä
Saamiset keskuspankilta	-	7 988 793	-1	7 988 792
Kotimaisilta luottolaitoksilta	61 552	224 100	-49	285 603
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	1 659	911 040	-23	912 676
Yhteensä	63 212	9 123 933	-73	9 187 071

31.12.2022 (1000 €)	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä
Saamiset keskuspankilta	-	8 143 541	0	8 143 541
Kotimaisilta luottolaitoksilta	30 045	154 000	-47	183 997
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	18 578	1 279 434	-61	1 297 950
Yhteensä	48 622	9 576 975	-109	9 625 488

Liite 21. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

(1000 €)	31.12.2023		31.12.2022	
	Yhteensä	, josta odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä	, josta odotettavissa olevat luottotappiot
Yritykset ja asuntoyhteisöt	16 355 584	-2 051	14 862 774	-595
Julkisyhteisöt	13 880 309	-136	12 635 898	-173
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	344 137	-20	342 595	-3
Leasing	1 441 686	-29	1 303 094	-28
Yhteensä	32 021 717	-2 237	29 144 361	-800

Liite 22. Saamistodistukset

Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset 31.12.2023 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot*
Jaksotettu hankintameno	-	1 317 912	1 317 912	-1
Rahamarkkinatodistukset	-	1 317 912	1 317 912	-1
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	15 164	-	15 164	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	15 164	-	15 164	-
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 445 863	-	1 445 863	-
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	157 259	-	157 259	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 288 604	-	1 288 604	-
Yhteensä	1 461 027	1 317 912	2 778 939	
<i>,joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat</i>	<i>1 279 266</i>	-	<i>1 279 266</i>	<i>-1</i>

Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset
31.12.2023 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot*
Jaksotettu hankintameno	-	257 042	257 042	0
Yritystodistukset	-	257 042	257 042	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	354 505	-	354 505	-42
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	354 505	-	354 505	-42
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1754 477	-	1754 477	-
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1754 477	-	1754 477	-
Yhteensä	2 108 982	257 042	2 366 024	-42
<i>, joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat</i>	<i>1862 506</i>	<i>-</i>	<i>1862 506</i>	<i>-37</i>

31.12.2023 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot*
Saamistodistukset yhteensä	3 570 009	1 574 954	5 144 963	-43

* Odotettavissa olevat luottotappiot on kirjattu saamistodistuksista, jotka on luokiteltu käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviksi. Näin ollen odotettavissa olevia luottotappioita ei kirjata tase-erän vähennyksenä, vaan muiden laajan tuloksen erien kautta käyvän arvon rahastoon laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 9.4 *Odotettavissa olevan luottotappion vähennyserän esittäminen taseessa* kuvatun mukaisesti.

Tilinpäätöspäivänä konserni on antanut keskusvastapuolelle vakuudeksi saamistodistuksia nimellisarvoltaan yhteensä 70 000 tuhatta euroa (25 000 tuhatta euroa).

Kuntarahoitus-konsernilla ei ole pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavia saamistodistuksia tiinpäätöspäivänä 31.12.2023 eikä vertailuhetkellä.

**Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset
31.12.2022 (1 000 €)**

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot
Jaksotettu hankintameno	-	1246 325	1246 325	-1
Rahamarkkinatodistukset	-	1246 325	1246 325	-1
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	58 487	-	58 487	0
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	58 487	-	58 487	0
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1438 177	-	1438 177	-
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	120 539	-	120 539	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1317 638	-	1317 638	-
Yhteensä	1496 664	1246 325	2742 990	-1
<i>,joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat</i>	<i>1286 322</i>	-	<i>1286 322</i>	<i>0</i>

**Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset
31.12.2022 (1 000 €)**

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot
Jaksotettu hankintameno	-	210 773	210 773	0
Yritystodistukset	-	210 773	210 773	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	109 149	-	109 149	-44
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	109 149	-	109 149	-44
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1723 856	-	1723 856	-
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1723 856	-	1723 856	-
Yhteensä	1833 005	210 773	2 043 778	-44
<i>,joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat</i>	<i>1603 853</i>	-	<i>1603 853</i>	<i>-31</i>

31.12.2022 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot
Saamistodistukset yhteensä	3 329 670	1457 098	4 786 768	-45

Liite 23. Johdannaissopimukset

31.12.2023 (1 000 €)	Kohde-etuuden nimellisarvo				Käypä arvo	
	Jäljellä oleva juoksu-aika				Positiivinen	Negatiivinen
	Alle 1 vuotta	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä		
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	4 082 331	11 468 301	18 991 507	34 542 139	1 148 245	-1 581 581
<i>,joista keskusvastapuoliselvitettävät</i>	<i>3 967 376</i>	<i>11 288 451</i>	<i>18 280 451</i>	<i>33 536 278</i>	<i>1 114 996</i>	<i>-1 563 069</i>
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	1 838 537	10 963 203	479 835	13 281 574	395 568	-633 792
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa yhteensä	5 920 868	22 431 503	19 471 342	47 823 713	1 543 813	-2 215 373
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	4 387 178	11 024 261	4 300 134	19 711 573	257 271	-831 692
<i>,joista keskusvastapuoliselvitettävät</i>	<i>3 211 225</i>	<i>8 099 203</i>	<i>1 540 172</i>	<i>12 850 600</i>	<i>173 241</i>	<i>-32 697</i>
Korko-optiot	-	-	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	335 671	2 845 363	69 179	3 250 213	52 741	-203 865
Termiinisopimukset	3 890 874	-	-	3 890 874	2 919	-100 348
Osakejohdannaiset	85 340	-	-	85 340	26	-21 237
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti yhteensä	8 699 063	13 869 624	4 369 313	26 938 000	312 957	-1 157 142
Johdannaissopimukset yhteensä	14 619 930	36 301 128	23 840 655	74 761 713	1 856 769	-3 372 514

Erä *Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti* sisältää kaikki konsernin johdannaissopimukset, jotka eivät ole suojauslaskennassa, vaikka ne olisi tehty riskienhallintatarkoituksessa suojaaviksi. Tähän ryhmään lukeutuvat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen suojaukseksi tehdyt johdannaissopimukset, kuntien kanssa tehdyt johdannaissopimukset, kuntajohdannais-

suojausiksi tehdyt johdannaissopimukset sekä taseen korkorisikin suojaukseksi tehdyt johdannaissopimukset, joille ei ole määritelty yksilöityä suojauskohdetta.

Johdannaissopimusten jaksotetut korkosaamiset tai -velat sisältyvät taseen eriin *Siirtosaamiset ja maksetut ennakot* ja *Siirtovelat ja saadut ennakot*.

31.12.2022 (1 000 €)	Kohde-etuuden nimellisarvo				Käypä arvo	
	Jäljellä oleva juoksu-aika				Positiivinen	Negatiivinen
	Alle 1 vuotta	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä		
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	3 087 053	10 930 604	19 669 762	33 687 419	1 608 625	-2 279 032
<i>,joista keskusvastapuoliselitettävät</i>	<i>2 897 220</i>	<i>10 592 658</i>	<i>18 932 859</i>	<i>32 422 737</i>	<i>1 546 169</i>	<i>-2 240 748</i>
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	3 853 324	8 258 495	455 462	12 567 281	594 381	-774 553
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa yhteensä	6 940 378	19 189 099	20 125 224	46 254 701	2 203 006	-3 053 586
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	5 726 233	8 177 909	4 368 751	18 272 893	411 500	-1 084 554
<i>,joista keskusvastapuoliselitettävät</i>	<i>4 157 199</i>	<i>5 759 356</i>	<i>1 501 085</i>	<i>11 417 640</i>	<i>320 535</i>	<i>-7 895</i>
Korko-optiot	40 000	-	-	40 000	94	-94
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	1 200 762	2 704 383	78 336	3 983 481	81 658	-226 389
Terminisopimukset	4 591 665	-	-	4 591 665	10 848	-147 174
Osakejohdannaiset	732 900	-	-	732 900	-2	-104 314
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti yhteensä	12 291 560	10 882 292	4 447 087	27 620 939	504 097	-1 562 525
Johdannaissopimukset yhteensä	19 231 938	30 071 391	24 572 311	73 875 640	2 707 103	-4 616 111

Liite 24. Suojauslaskenta

Konsernin korko- ja valuuttakurssiriskejä hallitaan johdannaisten avulla. Markkinariskipolitiikan mukaisesti suojausstrategiana on pääsääntöisesti suojata rahoitusvarojen ja -velkojen merkittävät valuutta- ja korkoriskit niiden erien osalta, joiden maturiteetti ylittää vuoden. Näin ollen ulkomaan valuutan määräiset erät muunnetaan euromääräisiksi, ja kiinteät ja pitkiin viitekorkoihin sidotut korkoehdot vaihdetaan koronvaihtosopimuksilla ehdoiltaan lyhyempiin vaihtuviin korkoihin. Konsernin markkinariskien suojaamiseen liittyvät riskienhallintaperiaatteet kuvataan tarkemmin liitteessä 2 *Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema*.

Konserni soveltaa sekä IFRS 9 -standardin mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa että IAS 39 -standardin mukaista käyvän arvon portfoliosuojauslaskentaa. Konserni ei sovelle rahavirran suojauslaskentaa. Suojauslaskentaan liittyvät laatimisperiaatteet kuvataan laatimisperiaatteiden (Liite 1) kohdassa 10. *Suojauslaskenta*.

Seuraavassa taulukossa esitetään suojauslaskennan kohteena olevat varat ja velat tase-erien mukaisesti jaoteltuna IAS 39 -standardin mukaiseen portfoliosuojauslaskentaan ja IFRS 9 -standardin mukaiseen käyvän arvon suojauslaskentaan, joka on edelleen jaettu kahteen osaan sen perusteella sovelletaanko suojauksessa suojauskustannuksen eriyttämistä (*Cost-of-Hedging*).

Suojauslaskenta 31.12.2023 (1 000 €)	Nimellisarvo	Käyvän arvon suojauslaskenta yhteensä	IAS 39 portfolio- suojauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta sis. Cost-of-Hedging
Varat					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä – Antolainat	11 843 871	10 937 466	10 877 199	60 267	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä – Leasing	395 417	383 163	-	383 163	-
Varat yhteensä	12 239 288	11 320 629	10 877 199	443 430	-
Velat					
Velat luottolaitoksille	95 000	86 889	-	86 889	-
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 287 710	1 277 101	-	1 277 101	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	32 537 103	30 841 465	-	17 950 427	12 891 038
Velat yhteensä	33 919 813	32 205 454	-	19 314 416	12 891 038

Suojauslaskenta 31.12.2022 (1 000 €)	Nimellisarvo	Käyvän arvon suojauslaskenta yhteensä	IAS 39 portfolio- suojauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta sis. Cost-of-Hedging
Varat					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä – Antolainat	12 826 877	11 348 612	11 289 353	59 259	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä – Leasing	302 864	274 053	-	274 053	-
Varat yhteensä	13 129 741	11 622 665	11 289 353	333 313	-
Velat					
Velat luottolaitoksille	95 000	84 892	-	84 892	-
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 302 710	1 210 927	-	1 210 927	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	27 163 444	24 419 692	-	12 603 372	11 816 320
Velat yhteensä	28 561 154	25 715 510	-	13 899 190	11 816 320

Viereisessä taulukossa esitetään suojauskohteen suojatun riskin ja suojausinstrumentin kumulatiivinen käypä arvo tilikauden alussa ja lopussa sekä käyvän arvon muutokset tilikauden aikana. Taulukossa esitettävät luvut eivät pidä sisällään suojausinstrumenttien ja suojauskohteiden valuuttakurssieroista johtuvia käyvän arvon muutoksia. Edellä mainitusta syystä johtuen suojausinstrumenttien yhteissumma ei täsmää liitteessä 23 *Johdannaissopimukset* esitettävään erään *Johdannaissopimukset suojauslaskennassa yhteensä*. Suojauskohteiden käyvän arvon muutos suojatun riskin osalta ja niitä suojaavien johdannaisten muut käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmassa erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot*. Suojaussuhteen tehoton osuus näkyy siten tässä tuloslaskelmaerässä. Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusinstrumenttien nettotuotot eritellään liitteessä 5.

Markkinakäytännön ja IFRS 13 *Käyvän arvon määrittäminen* -standardin mukaisesti konserni diskonttaa suojauskohteet swap-käyrällä, kun ne arvostetaan suojatun riskin osalta käypään arvoon. Johdannaissopimukset taas diskontataan OIS-käyrällä. Ero käytetyissä diskonttokäyrissä aiheuttaa merkittävän osan konsernin suojauslaskennan tehottomuudesta. Lisäksi tehottomuutta voi jossain määrin syntyä myös eroista pääomissa, päivälaskentamenetelmissä tai kassavirtojen ajoittumisissa.

Arvostus suojatun riskin osalta (1 000 €)	31.12.2023	1.1.2023	Tulosvaikutus 1–12/2023	31.12.2022	1.1.2022	Tulosvaikutus 1–12/2022
Varat						
IAS 39 portfoliosuojauslaskenta						
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-907 319	-1 476 553	569 233	-1 476 553	122 505	-1 599 058
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	969 754	1 549 315	-579 561	1 549 315	-78 911	1 628 226
Kertyneen käyvän arvon jaksotus suojauslaskennan lopettamisesta	-1 652	-1 721	69	-1 721	218	-1 939
IAS 39 portfoliosuojauslaskenta netto	60 783	71 041	-10 258	71 041	43 812	27 229
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta						
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-10 422	-29 402	18 980	-29 402	25 414	-54 816
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	9 060	28 548	-19 488	28 548	-25 669	54 217
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta netto	-1 362	-855	-507	-855	-255	-599
Velat						
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta						
Velat luottolaitoksille	8 111	10 108	-1 997	10 108	-5 120	15 228
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 425	54 570	-50 145	54 570	-340 433	395 003
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 407 537	2 559 950	-1 152 413	2 559 950	-171 028	2 730 978
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-1 442 656	-2 631 089	1 188 433	-2 631 089	500 306	-3 131 395
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta netto	-22 583	-6 461	-16 122	-6 461	-16 275	9 814
IBOR-uudistukseen liittyvät kompensaatiot*	-3 603	-3 343	-260	-3 343	-3 343	0
Suojauslaskenta yhteensä	33 235	60 382	-27 147	60 382	23 938	36 444

* Kompensaatiot liittyvät IBOR-uudistukseen, josta kerrotaan tarkemmin laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 23. *IBOR-uudistus*.

Viereisessä taulukossa esitetään koron- ja valuutanvaihtosopimusten (*cross currency swaps*) suojauskustannuksen (*Cost-of-Hedging*) vaikutus oman pääoman erään *Suojauskustannusrahasto*. Luvut esitetään verojen jälkeen. Kaikissa valuuttamääräisissä suojaussuhteissa konserni on ottanut käyttöön ns. suojauskustannuksen eriyttämisen (*Cost-of-Hedging*). Jokaisen suojaussuhteen osalta, kun koron- ja valuutanvaihtosopimus määritetään suojausinstrumentiksi, eri valuuttojen välinen viitekoronvaihtosopimuksen preemio (*cross currency basis*) erotetaan ja jätetään suojaussuhteen ulkopuolelle.

Johdannaisen koko käyvän arvon muutoksen ja suojaussuhteeseen määritetyn osuuden käyvän arvon muutoksen erotus kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta erään *Suojauskustannusrahasto*. Muutokset eri valuuttojen välisten viitekoronvaihtosopimusten preemioissa vaikuttavat siten muihin laajan tuloksen eriin eivätkä luo tehottomuutta suojaussuhteeseen.

Suojauslaskennan vaikutus oman pääoman eriin (1 000 €)

Suojauskustannus (*Cost-of-Hedging*)

Johdannaisopimukset suojauslaskennassa

Yhteensä

31.12.2023

1.1.2023

Vaikutus Suojauskustannusrahastoon

21 821

1 488

20 334

21 821

1 488

20 334

Suojauslaskennan vaikutus oman pääoman eriin (1 000 €)

Suojauskustannus (*Cost-of-Hedging*)

Johdannaisopimukset suojauslaskennassa

Yhteensä

31.12.2022

1.1.2022

Vaikutus Suojauskustannusrahastoon

1 488

13 621

-12 133

1 488

13 621

-12 133

Seuraavassa taulukossa esitetään suojauslaskennan kumulatiivinen tehokkuus suojauskohteittain. Lisäksi taulukossa esitetään käytetyt suojausinstrumentit.

**Suojauslaskennan tehokkuus suojauskohteittain
31.12.2023 (1 000 €)**

Suojauskohde	Suojausinstrumentti	Voitot/tappiot suojaussuhteesta		Suojaussuhteen tehoton osuus
		Suojauskohde	Suojausinstrumentti	
Varat				
IAS 39 portfoliosuojauslaskenta				
Kiinteäkorkoiset ja pitkiin viitekorkoihin sidotut lainat	Korkojohdannainen	-907 319	969 754	62 435
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta				
Strukturoitu antolainaus	Korkojohdannainen	1 829	-1 608	222
Kiinteäkorkoinen ja pitkiin viitekorkoihin sidottu leasing	Korkojohdannainen	-12 251	10 668	-1 584
Varat yhteensä		-917 742	978 814	61 072
Velat				
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta				
Euomääräiset rahoitusvelat	Korkojohdannainen	1 105 788	-1 132 380	-26 592
Valuuttamääräiset rahoitusvelat	Valuuttajohdannainen (koron- ja valuuttavaihtosopimukset) Korkojohdannainen	314 285	-310 277	4 009
Velat yhteensä		1 420 073	-1 442 656	-22 583

**Suojauslaskennan tehokkuus suojauskohteittain
31.12.2022 (1 000 €)**

Suojauskohde	Suojausinstrumentti	Voitot/tappiot suojaussuhteesta		Suojaussuhteen tehoton osuus
		Suojauskohde	Suojausinstrumentti	
Varat				
IAS 39 portfoliosuojauslaskenta				
Kiinteäkorkoiset ja pitkiin viitekorkoihin sidotut lainat	Korkojohdannainen	-1476 553	1549 315	72 762
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta				
Strukturoitu antolainaus	Korkojohdannainen	-595	1043	449
Kiinteäkorkoinen ja pitkiin viitekorkoihin sidottu leasing	Korkojohdannainen	-28 808	27 504	-1304
Varat yhteensä		-1505 955	1577 862	71907
Velat				
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta				
Euomääräiset rahoitusvelat	Korkojohdannainen	1967 231	-1972 437	-5 207
Valuuttamääräiset rahoitusvelat	Valuuttajohdannainen (koron- ja valuutanvaihtosopimukset) Korkojohdannainen	657 397	-658 652	-1255
Velat yhteensä		2 624 628	-2 631 089	-6 461

Liite 25. Saamisten ja sitoumusten luottoriskit

Kuntarahoitus-konsernin luottoriskin muodostumista on käsitelty liitteessä 2 *Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema* kohdassa 7. *Luottoriski*. Odotettavissa olevien luottotappioiden laskenta ja arvonalentumisvaiheet on kuvattu laatimisperiaateissa (Liite 1) kohdassa 9. *Rahoitusvarojen arvonalentuminen*.

Seuraavassa taulukossa esitetään odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain.

Vastuut ja odotettavissa olevat luottotappiot saamiseryittäin ja arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet				Arvoltaan alentuneet			Yhteensä
	Vaihe 1		Vaihe 2		Vaihe 3*			
	Tasearvo	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	Koko voimassaoloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	Koko voimassaoloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	
31.12.2023 (1 000 €)								
Käteiset varat jaksotettuun hankintameno	2	-	-	-	-	-	2	-
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintameno	9 187 071	-73	-	-	-	-	9 187 071	-73
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintameno	28 859 061	-122	1 523 016	-1 872	140 146	-214	30 522 223	-2 207
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintameno	1 420 162	-8	21 524	-21	-	-	1 441 686	-29
Saamistodistukset jaksotettuun hankintameno	1 573 802	-1	1 152	0	-	-	1 574 954	-1
Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	369 669	-42	-	-	-	-	369 669	-42
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintameno arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle	1 048 412	-6	-	-	-	-	1 048 412	-6
Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	3 017 822	-15	53 406	0	-	-	3 071 212	-15
Yhteensä	45 476 002	-267	1 599 099	-1 894	140 146	-214	47 215 230	-2 375

* Konsernilla on vaiheen 3 saamisille täydet takaus- ja vakuusjärjestelyt kuten liitteessä 2 *Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema* kohdassa 7. *Luottoriski* on kuvattu. Konsernin johdon arvion mukaan vaiheen 3 saatavat tullaan saamaan kokonaisuudessaan takaisin eikä lopullista luottotappiota synny. Vaiheen 3 saamiset sisältävät 2 031 tuhatta euroa (2 144 tuhatta euroa) saamia, jotka ovat olleet myöntöhetkellä arvoltaan alentuneita (*Purchased or Originated Credit Impaired, POCI*). POCI-saamisista on kirjattu 3 tuhannen euron (8 tuhannen euron) odotettavissa oleva luottotappio.

Vastuut ja odotettavissa olevat luottotappiot saamisierittäin ja arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet				Arvoltaan alentuneet			Yhteensä	
	Vaihe 1		Vaihe 2		Vaihe 3			Tasearvo	Odotettavissa olevat luottotappiot
	Tasearvo	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	Koko voimassaoloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	Koko voimassaoloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo		
31.12.2022 (1 000 €)									
Käteiset varat jaksotettuun hankintamenoön	2	-	-	-	-	-	2	-	
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintamenoön	9 625 488	-109	-	-	-	-	9 625 488	-109	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintamenoön	27 277 326	-89	497 729	-662	6 690	-21	27 781 745	-772	
Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintamenoön	1 283 297	-6	19 655	-22	142	0	1 303 094	-28	
Saamistodistukset jaksotettuun hankintamenoön	1 457 098	-1	-	-	-	-	1 457 098	-1	
Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	167 636	-44	-	-	-	-	167 636	-44	
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenoön arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle	1 219 541	-203	-	-	-	-	1 219 541	-203	
Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	2 447 573	-11	16 392	-2	-	-	2 463 964	-14	
Yhteensä	43 477 961	-464	533 776	-686	6 832	-21	44 018 569	-1171	

Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenvetona odotettavissa olevien luottotappioiden muutos ja täsmäytys arvonalentumisvaiheittain tilikauden aikana.

Odotettavissa olevat luottotappiot yhteensä arvonalentumisvaiheittain (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
Avaava saldo 1.1.2023	-464	-686	-21	-1171	44 018 569	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-60	-65	0	-126	9 306 770	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	87	31	18	136	-6 108 899	
Siirrot vaiheeseen 1	-1	88	-	87	87	
Siirrot vaiheeseen 2	2	-40	-	-38	-38	
Siirrot vaiheeseen 3	0	0	-65	-65	-65	
Kohdistamaton lisävaraus (<i>Management overlay</i>)	-	-625	-	-625	-625	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa* ja parametreissa** koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	168	-596	-145	-573	-569	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-	
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	-	
Yhteensä 31.12.2023	-267	-1 894	-214	-2 375	47 215 230	

* Esittää muutosta mallissa.

** Esittää muutosta mallin parametreissa (esim. bkt, työttömyysluvut).

Kuntarahoitus-konserni päivitti vuoden 2023 aikana konkurssitodennäköisyydet päivityssyklin mukaisesti ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Lisäksi makroskenaarioita on päivitetty tulevaisuuden informaation huomioimiseksi tilikauden lopussa. Samassa yhteydessä päivitettiin myös maksukyvyttömyydestä johtuvan tappio-osuuden laskennassa käytettäviä tervehtymisasteita sekä tappio-osuuksia tietyille asiakassegmenteille. Odotettavissa olevien luottotappioiden määrä kasvoi 573 tuhatta euroa malleissa ja parametreissa tehtyjen muutosten vuoksi.

Konserni on arvioinut nopeasti kohonneen korkotason vaikutusta asiakasrahoituksen saamiin ja luottoriskiiin. Kesäkuussa 2023 konsernin johto päätti kirjata ryhmäkohtaiseen arvioon perustuvan lisävarauksen 609 tuhatta euroa, sillä johdon arvion mukaan joillakin asiakkailla on kassavirran riittävydessä haasteita loppuvuoden 2023 aikana. Tilikauden 2023 lopussa konsernin johto arvioi edelleen lisävarauksen tarvetta ja päätti kasvattaa lisävarausta 16 tuhannella eurolla. Konsernin arvion mukaan joillakin asiakkailla saattaa olla kassavirran riittävydessä haasteita myös alkuvuonna 2024, mikä voi ilmentyä Kuntarahoitus-konsernille lisääntyneinä maksuviiveinä ja lainanhoitajoina. Ryhmäkohtaiseen arvioon perustuvan lisävarauksen määrä oli joulukuun 2023 lopussa 625 tuhatta euroa. Lisävaraus kohdistui tase-erään *Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä*. Lisävarausta ei kohdistettu sopimustasolle.

Kuntarahoitus-konsernin kokonaisluottoriski on pysynyt alhaisena ja odotettavissa olevien luottotappioiden (*ECL*) määrä on edelleen vähäinen. Korkotason nousu ja inflaatio heikensivät erityisesti asuntosektorin asiakkaiden maksukykyä, mikä ilmeni hienoisena maksuviiveiden sekä lainanhoitajousten lisääntymisenä ja luottokelpoisuuden heikentymisenä. Konsernin asiakassaamiset luokitellaan vakavaraisuuslaskennassa 0-riskiluokkaan, koska ne ovat suomalaisilta kunnilta, kuntayhtymiltä, hyvinvointialueilta tai niihin liittyvä turvaava kunnan, kuntayhtymän tai hyvinvointialueen takaus, tai kiinteistövuokutta täydentävä valtion täytetakaus. Johdon arvion mukaan kaikki saatavat tullaan saamaan kokonaisuudessaan takaisin eikä lopullista luottotappiota näin ollen synny. Konsernilla ei ollut 31.12.2023 asiakkaiden maksukyvyttömyydestä johtuvia takaussaamisia julkisyhteisöiltä (4 miljoonaa euroa). Likviditeettisalkun luottoriski on pysynyt hyvällä tasolla, ja salkussa olevien arvopaperisijoitusten keskimääräinen luottoluokitus on AA+ (AA+).

Odotettavissa olevat luottotappiot yhteensä arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3		
(1 000 €)	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo
Avaava saldo 1.1.2022	-166	-578	-546	-1 289	43 092 161
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-361	357	-1	-5	17 324 241
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	95	7	77	179	-16 397 777
Siirrot vaiheeseen 1	-1	496	-	496	496
Siirrot vaiheeseen 2	1	-575	18	-556	-556
Siirrot vaiheeseen 3	0	-	0	0	0
Kohdistamaton lisävaraus (<i>Management overlay</i>)	-	-	430	430	430
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-32	-394	0	-426	-426
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	-
Yhteensä 31.12.2022	-464	-686	-21	-1 171	44 018 568

Seuraavat taulukot kuvaavat odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserän täsmäytystä arvonalentumisvaiheittain avaavasta taseesta tilinpäätöspäivään jokaiselle saamistyyppille erikseen.

Käteiset varat jaksotettuun hankintameno- arvonalentumisvaiheittain (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
Avaava saldo 1.1.2023	-	-	-	-	-	2
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-	0
Takaisinmaksuista ja eräänymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-	0
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-	-
Yhteensä 31.12.2023	-	-	-	-	-	2

Käteiset varat jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odottavissa olevat luottotappiot	
	12 kuukauden odottavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odottavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odottavissa olevat luottotappiot		
(1 000 €)					
Avaava saldo 1.1.2022	0	-	-	0	8 399 045
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	0	-	-	0	-8 399 043
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odottavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-
Yhteensä 31.12.2022	-	-	-	-	2

Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-109	-	-	-109	9 625 488	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-4	-	-	-4	380 576	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	46	-	-	46	-818 987	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-6	-	-	-6	-6	
Yhteensä 31.12.2023	-73	-	-	-73	9 187 071	

Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2022	-82	-	-	-82	1 417 310	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-85	-	-	-85	9 112 062	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	62	-	-	62	-903 880	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-3	-	-	-3	-3	
Yhteensä 31.12.2022	-109	-	-	-109	9 625 488	

Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-89	-662	-21	-772	27 781 745	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-20	-65	0	-85	4 320 154	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	3	12	18	34	-1578 291	
Siirrot vaiheeseen 1	-1	87	-	86	86	
Siirrot vaiheeseen 2	2	-38	-	-36	-36	
Siirrot vaiheeseen 3	0	0	-65	-65	-65	
Kohdistamaton lisävaraus (<i>Management overlay</i>)	-	-625	-	-625	-625	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-18	-582	-145	-745	-745	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-	
Yhteensä 31.12.2023	-122	-1 872	-214	-2 207	30 522 223	

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3		
(1 000 €)	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo
Avaava saldo 1.1.2022	-23	-578	-546	-1147	27 805 752
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-42	357	-1	314	3 871 298
Takaisinmaksuista ja eräänymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	2	4	77	84	-3 895 282
Siirrot vaiheeseen 1	-1	496	-	496	496
Siirrot vaiheeseen 2	0	-573	18	-554	-554
Siirrot vaiheeseen 3	0	-	0	0	0
Kohdistamaton lisävaraus (<i>Management overlay</i>)	-	-	430	430	430
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-25	-370	0	-395	-395
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Yhteensä 31.12.2022	-89	-662	-21	-772	27 781 745

Leasingsaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintameno- arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-6	-22	0	-28	1303 094	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-1	0	-	-1	212 400	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	0	16	0	16	-73 791	
Siirrot vaiheeseen 1	-	1	-	1	1	
Siirrot vaiheeseen 2	0	-2	-	-2	-2	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-1	-14	0	-15	-15	
Yhteensä 31.12.2023	-8	-21	0	-29	1441 686	

Leasingaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintameno- arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odottavissa olevat luottotappiot	
	12 kuukauden odottavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odottavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odottavissa olevat luottotappiot		
(1 000 €)					
Avaava saldo 1.1.2022	-2	-	0	-2	1334 146
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-5	0	0	-5	242 148
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	2	-	-	2	-273 177
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 2	0	0	-	0	0
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odottavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-2	-22	-	-23	-23
Yhteensä 31.12.2022	-6	-22	0	-28	1303 094

Saamistodistukset jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-1	-	-	-1	1457 098	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-1	0	-	-1	1574 954	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	1	-	-	1	-1457 098	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	0	-	-	0	0	
Yhteensä 31.12.2023	-1	0	-	-1	1574 954	

Saamistodistukset jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odottavissa olevat luottotappiot		Tasearvo
	12 kuukauden odottavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odottavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odottavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2022	0	0	-	0	1 088 888	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-1	-	-	-1	1457 098	
Takaisinmaksuista ja eräänymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	0	0	-	0	-1 088 888	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odottavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-	
Yhteensä 31.12.2022	-1	-	-	-1	1 457 098	

Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvonalentumisvaiheittain (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
Avaava saldo 1.1.2023	-44	-	-	-44	167 636	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-22	-	-	-22	267 084	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	27	-	-	27	-65 051	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-		
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-		
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-		
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-3	-	-	-3		
Yhteensä 31.12.2023	-42	-	-	-42	369 669	

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen vieraan pääoman ehtoisten rahoitusvarojen odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserä on kirjattu käyvän arvon rahastoon laatimisperiaatteiden mukaisesti, jotka on kuvattu liitteessä 1 kohdassa 9.4 *Odotettavissa olevan luottotappion vähennyserän esittäminen taseessa*. Kertynyt vähennyserä kirjataan tulosvaikutteisesti varojen taseesta pois kirjaamisen hetkellä.

Saamistodistukset käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2022	-41	-	-	-41	213 466	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-28	-	-	-28	52 770	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	26	-	-	26	-98 599	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-		
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-		
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-		
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-1	-	-	-1		
Yhteensä 31.12.2022	-44	-	-	-44	167 636	

Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenoan arvostettu käteisvaluutus keskusvastapuolelle arvonalentumisvaiheittain (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
Avaava saldo 1.1.2023	-203	-	-	-203	1219 541	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	45 000	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-216 326	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	197	-	-	197	197	
Yhteensä 31.12.2023	-6	-	-	-6	1048 412	

Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenoan arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle arvonalentumisvaiheittain (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3			
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Odotettavissa olevat luottotappiot		
Avaava saldo 1.1.2022	-13	-	-	-13		238 930
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-190	-	-	-190		980 611
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-		-
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-		-
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-		-
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-		-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-		-
Yhteensä 31.12.2022	-203	-	-	-203		1219 541

Muihin varoihin sisältyvät takausaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odottavissa olevat luottotappiot		Tasearvo
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-	-	-	-	-	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-	
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	-	
Yhteensä 31.12.2023	-	-	-	-	-	

Muihin varoihin sisältyvät takausaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odottavissa olevat luottotappiot	
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot		
(1 000 €)					
Avaava saldo 1.1.2022	-	-	-	-	1752
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-1752
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	-
Yhteensä 31.12.2022	-	-	-	-	-

Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä) arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-11	-2	-	-14	2 463 964	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-12	0	-	-12	2 506 600	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	9	2	-	11	-1 899 352	
Siirrot vaiheeseen 1	0	0	-	0		
Siirrot vaiheeseen 2	0	0	-	0		
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-		
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	0	0	-	0		
Yhteensä 31.12.2023	-15	0	-	-15	3 071 212	

Taseen ulkopuolisiin vastuihin liittyvä odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserä on kirjattu erään *Varaukset ja muut velat* laatimisperiaatteiden mukaisesti, jotka on kuvattu liitteessä 1 kohdassa 9.4 *Odotettavissa olevan luottotappion vähennyserän esittäminen taseessa*.

Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä) arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odottavissa olevat luottotappiot	
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot		
(1 000 €)					
Avaava saldo 1.1.2022	-4	0	0	-4	2 592 873
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-9	0	-	-9	1 608 248
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	3	2	0	5	-1 737 157
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	0	-2	-	-2	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-1	-2	-	-4	
Yhteensä 31.12.2022	-11	-2	-	-14	2 463 964

Tulevaisuuteen suuntautuvan informaation huomioiminen

Tulevaisuutta koskevaa informaatiota sisällytetään sekä odotettavissa olevien luottotappioiden laskentamalliin että sen arvioimiseen, onko instrumentin luottoriski lisääntynyt merkittävästi (*Significant Increase in Credit Risk, SICR*). Makrotaloudelliset ennusteet kattavat kolme vuotta ja koska luotettavaa yli kolme vuotta kattavaa ennustetta ei ole saatavilla, myös ennusteisiin ja skenaarioihin perustuva oikaisu tehdään kolmelle vuodelle. Skenaarioita on käytössä pääsääntöisesti kolme: perus, vahva (optimistinen) ja heikko (epäsuotuisa). Skenaarioille arvioidaan toteutumisen todennäköisyydet. Skenaarioiden todennäköisyyspainotukset on kuvattu viereisessä taulukossa.

Skenaario	31.12.2023			31.12.2022		
	2024	2025	2026	2023	2024	2025
Heikko (epäsuotuisa)	40 %	40 %	40 %	30 %	30 %	30 %
Perus	50 %	50 %	50 %	60 %	60 %	60 %
Vahva (optimistinen)	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %

Kuntarahoitus-konserni on tunnistanut kunkin portfolion luottotappioiden keskeiset tekijät, joilla on samanlaiset luottoriskiominaisuudet, ja arvioinut makrotaloudellisten muuttujien ja luottotappioiden välistä suhdetta. Käytössä olevat makrotaloudelliset muuttujat suomalaisille rahoitusvaroilte ovat Suomen valtion pitkäaikaiset korot sekä asuntojen hintakehitys ja työttömyysaste. Muille kuin suomalaisille rahoitusvaroilte käytetään Euroopan keskuspankin julkaisemia stressitestiskenaarioita. Jokainen muuttuja kattaa arvion kolmen vuoden ajalta. Viereisessä taulukossa esitetään makrotaloudelliset muuttujat ja niiden ennusteet kolmen vuoden ennustejaksolle.

Makrotaloudelliset muuttujat	Skenaario	31.12.2023			31.12.2022		
		2024	2025	2026	2023	2024	2025
Suomen valtion pitkäaikaiset korot, %	Heikko	3,8	3,7	3,7	4,0	3,6	3,4
	Perus	3,5	3,5	3,4	3,2	3,1	3,2
	Vahva	3,3	3,2	3,2	2,2	1,9	1,8
Asuntojen hintakehitys (myyntihinta, vuositason muutos), %	Heikko	-13,0	-2,0	3,0	-13,0	0,0	2,0
	Perus	-1,0	4,0	2,5	-2,0	2,0	1,5
	Vahva	2,5	4,0	2,5	0,0	3,0	2,5
Työttömyysaste, %	Heikko	9,9	9,6	8,5	9,5	9,0	8,5
	Perus	7,7	7,4	7,0	7,4	7,3	6,8
	Vahva	7,1	6,1	5,8	6,5	6,0	5,8

Rahapolitiikan nopea kiristyminen ja geopoliittiset jännitteet ovat heikentäneet maailmantalouden näkymiä. Euroalue on jo luisunut hitaan kasvun vaiheeseen, ja kasvun odotetaan pysyvän hyvin hitaana vuoden 2024 ajan. Inflaatio on hidastumassa, mutta sen ennustetaan edelleen olevan ensi vuonna keskimäärin yli EKP:n 2 %:n tavoitetason. Inflaatioon liittyy edelleen paljon epävarmuutta, kuten energian hinnat ja merkittävät palkankorotukset. Rahapolitiikan kiristyminen on tuntunut voimakkaammin Suomessa, ja talouden taantuma on syvempi kuin euroalueella kokonaisuudessaan. Talouden odotetaan joutuvan lievään taantumaa vuoden 2023 jälkimmäisellä puoliskolla–vuoden 2024 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Suomen bruttokansantuotteen odotetaan supistuvan 0,3 % vuonna 2024. Suhdannetilanteen elpymisen ja vihreän siirtymän investointien nähdään kiihdyttävän bkt:n kasvun 2 %:iin vuonna 2025, minkä jälkeen talous lähentyy pitkän aikavälin kasvu-uraansa. Työttömyyden ei odoteta kasvavan merkittävästi, koska useilla aloilla on edelleen työvoimapula. Keskimääräisen vuotuisen työttömyysasteen odotetaan saavuttavan huippunsa 7,7 %:ssa vuonna 2024 ja pysyvän korkeana yli 7 %:ssa vuosina 2025–2026. Suurimmissa kaupungeissa omistusasuntojen hintojen odotetaan laskevan keskimäärin 7 % vuonna 2023. Kiinteistömarkkinoiden elpyminen alkaa vuonna 2024, mutta vuosikeskihinnat laskevat edelleen hieman. Taloustilanteen viileneminen, inflaation selvä hidastuminen ja rahoitusolosuhteiden jo ennestään merkittävä kiristyminen puoltavat näkemystä, että EKP ei nosta ohjaukorkoja nykyiseltä tasolta. Inflaation epävarmuuden vuoksi koronlaskujen odotetaan kuitenkin alkavan vasta vuoden 2024 puolivälin tienoilla ja jatkuvan maltillisesti vuoteen 2025.

Perusskenaarioon verrattuna vahvassa skenaariossa korkean inflaation ja rahoitusolosuhteiden kiristymisen taloudelliset vaikutukset ovat lievempiä. Tässä skenaariossa Suomen bkt:n ennustettu kasvu on 1,3 % vuonna 2024 ja 2,7 % vuonna 2025. Työttömyysasteen odotetaan jatkavan asteittaista laskuaan koko ennustejakson vuodesta 2024 vuoteen 2027. Kuluttajahintainflaation ennustetaan hidastuvan 2,0 %:iin vuonna 2024 ja pysyvän hieman alle 2 %:ssa seuraavien kolmen vuoden ajan. Asuntojen kysynnän ennustetaan elpymisen vuonna 2024, ja asuntojen hintojen odotetaan nousevan 2,5 % edellisvuodesta. Asuntojen hintainflaation odotetaan kiihtyvän 4,0 %:iin vuonna 2025, minkä jälkeen vuotuinen hintojen nousu hidastuu 2,5 %:iin. Koska kokonaiskysyntä elpyy odotettua nopeammin, EKP:n odotetaan laskevan korkoja hitaammin kuin perusskenaariossa.

Heikko skenaario kuvaa lopputulosta, jossa rahapolitiikan kiristäminen lopulta käynnistää synkronoidun taantumaa maailmantaloudessa. Sekä Suomi että koko euroalue kärsivät syvästä taantumasta, joka alkoi vuoden 2023 jälkipuoliskolla ja jatkuu pitkälle vuoteen 2025. Työttömyys kasvaa voimakkaasti ja pysyy korkealla tasolla koko ennustejakson ajan. Kokonaiskysynnän supistuminen pahentaa deflaatiopaineita taloudessa, mikä johtaa perusskenaarioon verrattuna nopeampaan inflaation jäähtymiseen. Hitaampi inflaatio yhdistettynä valtaviin taloudellisiin vastatuuliin saa aikaan äkillisen muutoksen rahapolitiikassa. EKP käynnistää useita koronlaskuja vuonna 2024 ja jatkaa rahapolitiikan keventämistä koko vuoden 2025 ajan. Asuntomarkkinoiden vähentynyt kysyntä johtaa asuntojen hintojen jyrkkään laskuun. Pitkittynyt maailmanlaajuinen taantuma aiheuttaa jännitteitä rahoitusmarkkinoilla ja lisää omaisuuserien hinnoitteluun kohdistuvia riskipreemoita. Heikko talouskehitys ja kasvava julkinen velka kasvattavat merkittävästi Suomen ja Saksan välistä korkoeroa.

Seuraavassa taulukossa esitetään odotettavissa olevien luottotappioiden herkkyys tulevaisuuteen suuntautuvalle informaatiolle olettaen heikon (epäsuotuisan) skenaarion painon olevan 100 % vuoteen 2024 (2023) asti.

Herkkyysanalyysi (1 000 €)	31.12.2023			31.12.2022	
	Käytetyt skenaario- painotukset	Heikko skenaario (100 %)	Ilman skenaario- painotuksia	Käytetyt skenaario- painotukset	Heikko skenaario (100 %)
Odotettavissa olevat luottotappiot	1750	2 414	1618	1171	1547
Vastuiden osuus vaiheissa 2 ja 3	3,94 %	5,10 %	3,78 %	1,27 %	2,57 %

Harkinnanvaraiset lisävaraukset eivät sisälly herkkyysanalyysin lukuihin.

Ongelmasaamiset

Ongelmasaamisina raportoidaan saamiset, jotka ovat yli 90 päivää erääntyneitä ja muita riskillisiksi luokiteltuja saamisista sekä saamisista, joihin kohdistuu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuva lainanhoitojousto.

Ongelmasaamiset 31.12.2023 (1 000 €)	Terveet saamiset	Järjestämättömät saamiset	Saamiset yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot saamisista	Yhteensä
Yli 90 pv erääntyneet saamiset	-	7 491	7 491	-36	7 454
Todennäköisesti maksamatta jäävät	-	19 037	19 037	-59	18 978
Lainanhoitojoustot	377 463	113 832	491 295	-570	490 725
Yhteensä	377 463	140 359	517 823	-666	517 157

Ongelmasaamiset 31.12.2022 (1 000 €)	Terveet saamiset	Järjestämättömät saamiset	Saamiset yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot saamisista	Yhteensä
Yli 90 pv erääntyneet saamiset	-	4 087	4 087	-13	4 074
Todennäköisesti maksamatta jäävät	-	509	509	0	509
Lainanhoitojoustot	77 268	2 513	79 780	-478	79 303
Yhteensä	77 268	7 110	84 377	-491	83 886

Lainanhoitajoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Terveitä lainanhoitajoustosaamisia ovat koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitajoustosaamiset tai saamiset, joissa lainanhoitajousto on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella lainanhoitajoustoiksi. Konserni katsoo kyseessä olevan järjestämätön lainanhoitajousto, kun kyseiset myönnytykset tai muutokset annetaan velallisen nykyisten tai odotettavissa olevien taloudellisten vaikeuksien perusteella, eikä konserni olisi suostunut niihin, jos velallinen olisi ollut hyvässä taloudellisessa tilassa.

Koronapandemia vaikutti Kuntarahoitus-konsernin asiakkaiden taloustilanteeseen ja maksuvalmiuteen. Konserni tarjosi siksi asiakkailleen mahdollisuuden joustoihin lainojen lyhennyksissä, jos koronapandemia vaikutti väliaikaisesti asiakkaan luotonhoitokykyyn. Vuoden 2023 aikana ei myönnetty lainanhoitajoustoja koronapandemiasta johtuvista syistä ja tilikaudella 2022 ainoastaan muutamia yksittäisiä lyhennysvapaita pidennettiin. Perimättä jätetyt lyhennykset on pääosin siirretty laina-ajan loppuun lainan viimeisen maksuerän yhteyteen. Kuntarahoitus-konsernin leasingrahoitukseen ei ole kohdistunut vuokrahelpotuksia.

Venäjän aloittamalla hyökkäyssodalla ei ole ollut suoria vaikutuksia konsernin asiakkaisiin tai saamisiin. Yleinen inflaatio ja korkotason nousu näkyivät vuoden 2023 aikana, ja saattavat edelleen näkyä lisääntyneinä lainanhoitajoustotoimenpiteinä, maksuviiveinä sekä asiakkaiden luottokelpoisuuden heikentymisenä.

Toteutuneet luottotappiot

Konsernilla ei ole ollut toteutuneita lopullisia luottotappioita tilikauden tai vertailukauden aikana.

Liite 26. Aineettomat hyödykkeet

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
IT-järjestelmät	6 311	8 831
, joista keskeneräiset	432	1 050
Yhteensä	6 311	8 831

Konsernin keskeneräiset aineettomat hyödykkeet muodostuvat keskeneräisistä järjestelmähankkeista. Keskeneräisten aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestauksen periaatteet on kuvattu laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 15. *Aineettomat hyödykkeet*.

Liite 27. Aineelliset hyödykkeet

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Kiinteistöt	299	299
Toimitilojen perusparannusmenot	2	5
Käyttöoikeusomaisuuserät	8 792	3 198
Muut aineelliset hyödykkeet	555	1 559
Yhteensä	9 648	5 062

Käyttöoikeusomaisuuserien kasvu johtuu pääsääntöisesti Kuntarahoitus-konsernin toimitiloihin kohdistuvasta uudesta vuokrasopimuksesta.

Liite 28. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

1-12/2023 (1 000 €)	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		
	Yhteensä	Muut kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Käyttöoikeus-omaisuuserät	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	28 074	299	7 230	9 818	17 347
+ Lisäykset	940	-	7	8 013	8 020
- Vähennykset	-	-	-759	-2 425	-3 184
Hankintameno 31.12.	29 014	299	6 478	15 406	22 183
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	19 243	-	5 665	6 620	12 285
- Vähennysten kertyneet poistot	-	-	-739	-2 090	-2 829
+ Suunnitelman mukaiset poistot	3 460	-	995	2 084	3 079
+/- Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-	-	-	-	-
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	22 703	-	5 920	6 614	12 535
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 311	299	557	8 792	9 648

1-12/2022 (1 000 €)	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		Yhteensä
	Yhteensä	Muut kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Käyttöoikeus-omaisuuserät	
Hankintameno 1.1.	39 841	299	8 585	9 335	18 219
+ Lisäykset	3 988	-	16	614	630
- Vähennykset	-15 755	-	-1 371	-131	-1 502
Hankintameno 31.12.	28 074	299	7 230	9 818	17 347
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	27 545	-	5 835	4 893	10 728
- Vähennysten kertyneet poistot	-710	-	-1 302	-112	-1 413
+ Suunnitelman mukaiset poistot	2 890	-	1 132	1 839	2 971
+/- Arvonalentumiset ja niiden peruutukset*	-10 482	-	-	-	-
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	19 243	-	5 665	6 620	12 285
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 831	299	1 565	3 198	5 062

* Erään sisältyy kertaluonteinen 10 482 tuhannen euron arvonalentumisen muutos merkittävästä kauden aikana keskeytetystä tietojärjestelmähankkeesta.

Liite 29. Muut varat

(1000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Laskutetut leasingvuokrat	23 506	11 391
Johdannaissopimuksiin liittyvät vakuussaamiset keskusvastapuolelta*	1 048 412	1 219 541
Muut	1 966	3 878
Yhteensä	1 073 885	1 234 810

* Vakuussaamisiin sisältyy 6 tuhannen euron (203 tuhatta euroa) odotettavissa oleva luottotappio.

Konsernilla ei ollut maksujenvälityssaamisia 31.12.2023 tai 31.12.2022.

Liite 30. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

(1000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Korkosaamiset	415 388	218 417
Muut siirtosaamiset	18 095	7
Ennakkomaksut	2 499	4 680
Yhteensä	435 982	223 104

Liite 31. Laskennalliset verot

Laskennalliset verosaamiset (1 000 €)	1.1.2023	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Kirjattu omaan pääomaan	31.12.2023
Käyvän arvon rahastosta	763	-	-763	-	-
Käyttöoikeusomaisuuseristä	-	1767	-	-	1767
Netotettu laskennallisista verovelosta	-	-1758	-	-	-1758
Yhteensä	763	9	-763	-	9

Laskennalliset verosaamiset (1 000 €)	1.1.2022	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Kirjattu omaan pääomaan	31.12.2022
Käyvän arvon rahastosta	-	-	763	-	763
Yhteensä	-	-	763	-	763

Laskennalliset verovelat (1 000 €)	1.1.2023	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Kirjattu omaan pääomaan	31.12.2023
Käyvän arvon rahastosta*	-	-	21 028	-	21 028
Poistoeron muutoksesta	12 582	5 771	-	-	18 353
Vapaaehtoisten varausten muutoksesta	279 136	5 000	-	-	284 136
Emoyhtiön erillistilinpäätöksessä tehdyn AT1-pääomalainan korkojaksotuksen purusta	-	-	-	-	-
Emoyhtiön erillistilinpäätöksessä tehdyn AT1-pääomalainan transaktiokulujaksotuksen purusta	-	-	-	-	-
Käyttöoikeusomaisuuseristä	-1	1 759	-	-	1 758
Netotettu laskennallisista verosaamisista	-	-1 758	-	-	-1 758
Yhteensä	291 717	10 772	21 028	-	323 517

* Rivi *Käyvän arvon rahastosta* koostuu laskennallisista verovelosta liittyen sijoitusten käyvän arvon rahastoon, oman luottoriskin rahastoon, suojauskustannusrahastoon sekä odotettavissa oleviin luottotappioihin.

Laskennalliset verovelat (1 000 €)	1.1.2022	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Kirjattu omaan pääomaan	31.12.2022
Käyvän arvon rahastosta	3 499	-	-3 499	-	-
Poistoeron muutoksesta	5 544	7 038	-	-	12 582
Vapaaehtoisten varausten muutoksesta	278 506	630	-	-	279 136
Emoyhtiön erillistilinpäätöksessä tehdyn AT1-pääomalainan korkojaksotuksen purusta	2 365	785	-	-3 150	-
Emoyhtiön erillistilinpäätöksessä tehdyn AT1-pääomalainan transaktiokulujaksotuksen purusta	-24	24	-	-	-
Käyttöoikeusomaisuuseristä	-1	0	-	-	-1
Yhteensä	289 887	8 478	-3 499	-3 150	291 717

Liite 32. Velat luottolaitoksille

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Velkakirjat luottolaitoksille	129 878	88 183
Vaadittaessa maksettavat velat luottolaitoksille	2 177	-
TLTRO*	-	2 000 000
Saadut johdannaisvakuudet	81 640	244 440
Yhteensä	213 695	2 332 623

* Kuntarahoitus-konserni osallistui Euroopan keskuspankin kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden kolmanteen operatioon eli niin kutsuttuun TLTRO III -operaatioon yhteensä 2 000 miljoonalla eurolla. Korko määräytyi 23.6.2022 asti 31.12.2021 umpeutuneen nettoluotonannon tarkastelujakson perusteella. Kuntarahoitus-konserni täytti tämän aikavälin nettoluotonannon ehdot alhaisempaan korkotasoon ja näin ollen konserni kirjasi TLTRO III -velan koron -1 %:n mukaisena 23.6.2022 asti. Erityisajanjaksojen ulkopuolinen korko 24.6.2022 alkaen määräytyi EKP:n yön yli -talletuskoron keskiarvona koko operaation juoksujalta. TLTRO III -operaatioiden korkoehdot muuttuivat vielä 23.11.2022 alkaen. Tätä varten määritettiin uusi viimeinen korkojakso, jonka korko määräytyi viimeisen korkojakson aikana vallitsevien EKP-korkojen keskiarvona. Lopullinen korko määräytyi TLTRO III -velan erääntyessä kaikkien eri korkojaksojen korkojen painotettuna keskiarvona. Kuntarahoitus-konserni päätti maksaa takaisin TLTRO-operaation kautta nostetut velat ensimmäisellä vuosipuoliskolla 2023.

Liite 33. Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Velkakirjat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 588 275	2 529 585
Yhteensä	2 588 275	2 529 585

Vaikka edellä kuvattu TLTRO III -velan korkoehto on ollut konsernin näkökulmasta suotuisa, sen ei arvioitu poikkeavan konsernin muusta varainhankinnan hinnasta kuitenkaan siinä määrin, että konsernille olisi muodostunut IAS 20 -standardin mukainen valtion avustus. Näin ollen konserni on käsitellyt TLTRO III -velan kokonaisuudessaan IFRS 9 -standardin mukaisena rahoitusvelkana.

Liite 34. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

(1 000 €)	31.12.2023		31.12.2022	
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Joukkovelkakirjalainat	36 614 320	38 680 909	30 942 233	34 330 170
Muut*	3 987 327	4 017 074	4 649 832	4 668 524
Yhteensä	40 601 646	42 697 983	35 592 065	38 998 694

* Erässä esitetään Kuntarahoituksen lyhytaikaiset velkakirjalainat.

Kuntarahoituksen varainhankinta on Kuntien takauskeskuksen takaamaa.

Merkittävimmät liikkeeseenlaskut tilikauden 2023 aikana	Arvopäivä	Eräpäivä	Korko-%	Nimellisarvo (1 000)	Valuutta
Kiinteäkorkoinen viitelaina, laskettu liikkeelle MTN-ohjelman alla	18.1.2023	18.1.2028	2,875 %	1 500 000	EUR
Kiinteäkorkoinen viitelaina, laskettu liikkeelle MTN-ohjelman alla	22.2.2023	25.9.2028	3,000 %	1 000 000	EUR
Kiinteäkorkoinen viitelaina, laskettu liikkeelle MTN-ohjelman alla	26.4.2023	29.7.2030	3,125 %	1 000 000	EUR
Kiinteäkorkoinen viitelaina, laskettu liikkeelle MTN-ohjelman alla	13.6.2023	15.12.2027	4,125 %	1 000 000	USD
Kiinteäkorkoinen viitelaina, laskettu liikkeelle MTN-ohjelman alla	13.10.2023	13.1.2027	4,875 %	1 250 000	USD

Liikkeeseenlaskut on sisällytetty yllä olevaan taulukkoon arvopäivän mukaisesti. Ohjelmaa koskeva esite on saatavissa englanninkielisenä verkkosivuilta osoitteesta www.munifin.fi/investor-relations.

Kuntarahoitus-konserni huomioi Kuntien takauskeskuksen antaman takauksen liikkeeseen laskettujen rahoitusvelkojensa osalta kyseisen rahoitusvelan käyvässä arvossa nettoperiaatteella.

Liite 35. Liikkeeseen laskettujen velkojen täsmäytyslaskelma

(1000 €)	2023			2022		
	Velat luottolaitoksille	Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	Velat luottolaitoksille	Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Kirjanpitoarvo 1.1.	2 088 183	2 529 585	35 592 065	2 059 906	3 324 685	35 327 525
Liiketoiminnan rahavirtojen muutokset						
Liikkeeseen laskettujen velkojen lisäykset	39 507	25 675	10 011 767	46 609	147 351	7 680 928
Sijoitustodistusten lisäykset "Muut"	-	-	24 054 315	-	-	25 303 337
Lisäykset yhteensä	39 507	25 675	34 066 082	46 609	147 351	32 984 265
Liikkeeseen laskettujen velkojen vähennykset	-2 000 000	-91 758	-5 156 649	-	-267 534	-5 541 011
Sijoitustodistusten vähennykset "Muut"	-	-	-24 716 820	-	-	-24 472 759
Vähennykset yhteensä	-2 000 000	-91 758	-29 873 469	-	-267 534	-30 013 769
Liiketoiminnan rahavirtojen muutokset yhteensä	-1 960 493	-66 084	4 192 613	46 609	-120 183	2 970 495
Tasearvon muutos sisältäen arvostukset ja valuuttakurssimuutokset	2 188	124 773	816 968	-18 332	-674 917	-2 705 955
Kirjanpitoarvo 31.12.	129 878	2 588 275	40 601 646	2 088 183	2 529 585	35 592 065

Liite 36. Varaukset ja muut velat

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Varaukset		
Muut varaukset	-	446
Muut velat		
Vuokrasopimusvelat	8 837	3 269
Johdannaissopimuksiin liittyvät vakuusvelat keskusvastapuolelle	392 173	570 922
Muut velat	17 265	19 210
Yhteensä	418 275	593 848

Erä *Muut varaukset* liittyi verotukselliseen tulkintakysymykseen, johon konserni haki ennakkoratkaisua ja johon se sai Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen alkuvuoden 2023 aikana. Varaus purettiin saadun päätöksen perusteella.

(1 000 €)	Muut varaukset	
	1-12/2023	1-12/2022
Kirjanpitoarvo kauden alussa	446	446
Varausten lisäykset	-	5 100
Varausten peruutukset	-446	-5 100
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	-	446

Tilikauden 2022 aikana tehdyt varausten lisäykset ja peruutukset liittyivät kyseisen tilikauden aikana keskeytettyyn tietojärjestelmähankkeeseen. Vuonna 2023 tehty varauksen peruutus liittyi verotukselliseen tulkintakysymykseen, johon konserni haki ennakkoratkaisua ja johon se sai Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen alkuvuoden 2023 aikana. Varaus purettiin saadun päätöksen perusteella.

Liite 37. Siirtovelat ja saadut ennakot

(1 000 €)

	31.12.2023	31.12.2022
Korkovelat	431 492	139 779
Muut siirtovelat	11 736	8 304
Saadut ennakot*	31 392	18 552
Yhteensä	474 620	166 635

* Erä koostuu pääasiassa leasingennakoista.

Liite 38. Oma pääoma

(1000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Osakepääoma	42 583	42 583
Vararahasto	277	277
Käyvän arvon rahasto: sijoitukset	2 052	-4 457
Oman luottoriskin rahasto	60 238	-83
Suojauskustannusrahasto (<i>Cost-of-Hedging</i>)	21 821	1 488
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	40 366	40 366
Kertyneet voittovarot	1 576 480	1 533 535
Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma	1 743 817	1 613 709
Oma pääoma yhteensä	1 743 817	1 613 709

Osakepääoma ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Emoyhtiö Kuntarahoitus Oyj:llä on kaksi osakesarjaa A ja B, jotka eivät kuitenkaan eroa toisistaan äänivallan tai voitonjaon osalta, vaan jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Osakkeiden hankintaa on rajoitettu yhtiöjärjestyksen suostumus- ja lunastuslausekkein. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. Syyskuusta 2009 lähtien osakkeita on ollut 39 063 798 kpl.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto -erään merkitään se osa osakkeista maksettavasta vastikkeesta, jota ei kirjata osakepääomaan. Emoyhtiön vuoden 2009 osakeannin ehtojen mukaisesti osakeannilla kerätyt varat on kirjattu sijoitetun vapaan oman pääomaan rahastoon. Osakeannin perusteella syntynyttä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoa pidetään mahdollisena voitonjakohetkenä pääoman palautuksena ja näin ollen Kuntarahoitus ei laske sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoa voitonjakokelpoiseksi eräksi. Myös vakavaraisuusasetuksen 4 artiklan perusteella sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoa pidetään jakokelvottomana eränä.

Osakepääoma ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto luokitellaan sidotuksi omaksi pääomaksi.

Muut oman pääoman rahastot

Vararahasto on osakeyhtiölain 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettua sidottua omaa pääomaa. *Käyvän arvon rahasto: sijoitukset* -erään kirjataan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen arvonmuutokset. *Oman luottoriskin rahastoon* kirjataan nimenomaisesti käypään arvoon tuloksen kautta luokiteltujen rahoitusvelkojen oman luottoriskin muutoksen vaikutus. *Suojauskustannusrahastoon* kirjataan käyvän arvon suojauslaskennassa olevien johdannaisten suojauskustannuksen (*Cost-of-Hedging*) vaikutus. Käyvän arvon rahasto, oman luottoriskin rahasto sekä suojauskustannusrahasto luokitellaan sidotuksi oman pääomaksi.

Kertyneet voittovar sisältää aiempien tilikausien voittovar

Kertyneet voittovar

Liite 39. Ehdolliset varat ja velat

Konsernilla ei ole ehdollisia varoja tai velkoja 31.12.2023 eikä vertailuajankohtana 31.12.2022.

Liite 40. Annetut vakuudet

Omasta puolesta annetut vakuudet (1 000 €)

	31.12.2023	31.12.2022
Saamiset luottolaitoksilta johdannaissopimusten vastapuolille*	1 060 913	1 400 559
Saamiset luottolaitoksilta takaisinostosopimusten vastapuolille**	-	514
Saamiset luottolaitoksilta keskuspankille***	35 152	31 745
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä keskuspankille***	4 598 718	3 676 627
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä takauskeskukselle****	12 701 070	12 101 459
Saamistodistukset takaisinostosopimusten vastapuolille**	-	9 580
Saamistodistukset keskusvastapuolelle	70 062	24 942
Muut varat johdannaissopimusten vastapuolille*	1 048 412	1 219 541
Yhteensä	19 514 327	18 464 967

* Konserni on pantannut johdannaissopimusten vastapuolille vakuuksia lisävakuussopimusten (*ISDA/Credit Support Annex*) mukaisesti.

** Konserni on pantannut takaisinostosopimusten vastapuolille vakuuksia GMRA-yleissopimuksen (*General Master Repurchase Agreement*) mukaisesti.

*** Kuntarahoitus on keskuspankin hyväksymä rahapolitiikan vastapuoli ja tätä tarkoitusta varten keskuspankkiin on pantattu vakuuksia kyseiseen asemaan liittyviä mahdollisia operaatioita varten.

**** Konserni on pantannut Kuntien takauskeskukselle antolainaukseensa liittyviä velkakirjoja. Kuntien takauskeskus takaa Kuntarahoituksen varainhankinnan ja Kuntarahoitus antaa takauskeskuksen takauksille vastavakuuksia siten kuin laissa Kuntien takauskeskuksesta on määritetty.

Annetut vakuudet on esitetty tilinpäätöspäivän tasearvoilla.

Liite 41. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

(1000 €)

Luottolupaukset

Yhteensä

31.12.2023

3 071 228

3 071 228

31.12.2022

2 463 978

2 463 978

Liite 42. Lähipiiritapahtumat

Konsernin lähipiiriin kuuluvat:

- Kuntarahoitus Oyj:n osakkeenomistajat, joilla on yli 20 % yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta yhteenlasketusta äänimäärästä
- Johtoon kuuluvat avainhenkilöt: toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen, muut johtoryhmän jäsenet, hallituksen jäsenet sekä näiden henkilöiden puoliset, lapset ja huollettavat sekä puolisoitten lapset ja huollettavat
- Yhteisöt, joissa edellä mainitut henkilöt käyttävät joko välittömästi tai välillisesti määräysvaltaa, toisen kanssa yhteistä määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa
- Emoyhtiön lähipiiriin kuuluu myös tytäryhtiö Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oy.

Konsernin toimintaa rajaa Kuntien takauskeskuksesta annettu laki ja Kuntien takauskeskuksen kanssa allekirjoitettu puitesopimus, joiden perusteella Kuntarahoitus voi myöntää rahoitusta ainoastaan lain mukaisille tahoille (kunnat, kuntayhtymät, kuntien määräämisvallassa olevat yhtiöt, hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät, niiden omistamat tai määräämisvallassa olevat yhteisöt ja hyvinvointialueiden liikelaitokset sekä valtion viranomaisten nimeämät asuntojen vuokraamista tai tuottamista ja ylläpitoa sosiaalisin perustein harjoittavat yhteisöt).

Konserni on toteuttanut lähipiiriin kuuluvien luonnollisten henkilöiden kanssa ainoastaan työsuhdeperäisen palkan- ja palkkiomaksun eikä konsernilla ole laina- tai rahoitussaamiaisia mainitulta luonnollisilta henkilöiltä. Lähipiiriin kuuluvien luonnollisten henkilöiden työsuhdeperäinen palkan- ja palkkionmaksu on raportoitu liitteessä 43 *Palkat ja palkitseminen*.

Tytäryhtiö Inspiran kanssa toteutetut liiketapahtumat käsittävät hallintopalveluihin liittyviä veloituksia ja Kuntarahoituksen Inspiralta ostamia asiantuntijapalveluita.

Lähipiiritapahtumissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia tilikauden aikana.

Tytäryhtiön kanssa toteutuneet liiketoimet (1 000 €)

	1-12/2023	1-12/2022
Myynnit	33	36
Ostot	-124	-145

Konsernin sisäiset saamiset ja velat (1 000 €)

	31.12.2023	31.12.2022
Saamiset	3	3
Velat	5	25

Liite 43. Palkat ja palkitseminen

Johdon työsuhde-etuudet

Kuntarahoituksen toimitusjohtajalle, toimitusjohtajan sijaiselle sekä muille johtoryhmän jäsenille maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat ja palkkiot on esitetty seuraavassa taulukossa.

Palkat ja palkkiot (1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Toimitusjohtaja	-451	-435
Toimitusjohtajan sijainen	-239	-272
Johtoryhmän muut jäsenet yhteensä	-1424	-1436
Yhteensä	-2 114	-2 142

Kuntarahoitus on maksanut toimitusjohtajan, toimitusjohtajan sijaisen ja johtoryhmän muiden jäsenten osalta seuraavat lakisääteiset eläkemaksut:

Lakisääteiset eläkkeet (1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Toimitusjohtaja	-76	-74
Toimitusjohtajan sijainen	-40	-46
Johtoryhmän muut jäsenet yhteensä	-239	-244
Yhteensä	-354	-364

Taulukossa ilmoitetut palkat ja palkkiot sisältävät kiinteät palkat ja maksetut muuttuvat palkkiot. Voimassa olevan sääntelyn edellyttämällä tavalla ansaittuja muuttuvia palkkioita viivästetään maksettavaksi tuleville vuosille, jos palkkion määrä ylittää 50 000 euroa. Lisätietoja Kuntarahoitus-konsernin palkka- ja palkitsemisperiaatteista on saatavilla tästä toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä erillisestä Pilari III -raportista, joka on saatavilla Kuntarahoituksen verkkosivuilla englanninkielisenä. Palkat ja palkkiot koostuvat lyhytaikaisista työsuhde-etuuksista pois lukien työsuhteen päättymisen yhteydessä suoritettut etuudet. Tällaisia työsuhteen päättymisen yhteydessä suoritettuja etuuksia ei ollut tilikaudella 2023 eikä vertailuvuonna 2022.

Ennen 21.12.2017 johtoryhmään nimetyillä jäsenillä (ml. toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen) on Kuntarahoituksen ottama maksuperusteinen ryhmäeläkevakuutus. Vakuutuksesta voidaan maksaa eläkettä 63 vuotta täyttäneelle.

Irtisanomisen yhteydessä, mikäli irtisanominen tapahtuu Kuntarahoituksen puolesta, Kuntarahoitus suorittaa toimitusjohtajalle ja toimitusjohtajan sijaiselle erokorvauksen, joka vastaa johtajan kuuden kuukauden kokonaiskuukausipalkkaa. Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen irtisanomisaika on Kuntarahoituksen puolesta 6 kuukautta. Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen työsuhde-etuudet päättyvät irtisanomisajan päättyessä.

Kuntarahoituksen toimitusjohtajana toimii Esa Kallio, toimitusjohtajan sijaisena toimii johtaja Mari Tyster. Tässä liitetiedossa ilmoitetut luvut sisältävät toimitusjohtajan osalta Esa Kalliolle maksetut palkat ja palkkiot, vastaavasti toimitusjohtajan sijaisen kohdalla ilmoitetut palkat ja palkkiot sisältävät Mari Tysterille maksetut palkat ja palkkiot. Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen eläkeikä määräytyy työntekijän eläkelain mukaan.

Hallituksen palkkiot

Emoyhtiön hallituksen jäsenille maksetaan toimikaudella 2023–2024 yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti vuosipalkkio ja kokouspalkkiot. Hallituksen puheenjohtajan vuosipalkkio on 42 000 euroa, hallituksen varapuheenjohtajan vuosipalkkio 27 500 euroa, riski- ja tarkastusvaliokuntien puheenjohtajien vuosipalkkio on 29 500 euroa ja jäsenen vuosipalkkio 24 000 euroa. Kokouspalkkio hallituksen ja valiokuntien kokouksista on puheenjohtajille 950 euroa kokousta kohden ja jäsenille 600 euroa kokousta kohden. Lisäksi kokouspalkkio maksetaan valvovien viranomaisten edellyttämistä tapaamisista.

Toimikaudella 2022–2023 hallituksen puheenjohtajan vuosipalkkio on ollut 40 000 euroa, hallituksen varapuheenjohtajan vuosipalkkio on ollut 26 000 euroa, riski- ja tarkastusvaliokuntien puheenjohtajien vuosipalkkio on ollut 28 000 euroa ja jäsenen vuosipalkkio on ollut 23 000 euroa. Kokouspalkkio hallituksen ja valiokuntien kokouksista on ollut puheenjohtajille 800 euroa kokousta kohden ja jäsenille 500 euroa kokousta kohden. Lisäksi kokouspalkkio on maksettu valvovien viranomaisten edellyttämistä tapaamisista.

Palkat ja palkitseminen

Kuntarahoitus-konsernin johdon ja henkilöstön palkkiot muodostuvat kiinteästä palkkiosta (peruspalkka ja luontoisedut) ja muuttuvasta palkitsemisesta palkitsemisjärjestelmän ehtojen mukaan. Palkitsemisjärjestelmän periaatteet vahvistaa hallitus ja ne arvioidaan vuosittain. Palkitsemisjärjestelmiin ja palkkioihin liittyvässä työssä hallitusta avustaa emoyhtiön hallituksen palkitsemisvaliokunta. Lisätietoja palkoista ja palkitsemisesta on Kuntarahoituksen verkkosivuilla osoitteessa www.kuntarahoitus.fi.

Palkat ja palkkiot (1 000 €)

Hallituksen jäsenet	1-12/2023	1-12/2022
Kari Laukkanen, hallituksen puheenjohtaja	-63	-54
Maaria Eriksson, hallituksen varapuheenjohtaja	-42	-35
Markku Koponen	-45	-43
Vivi Marttila, hallituksen jäsen 28.3.2023 saakka	-9	-33
Tuomo Mäkinen	-36	-31
Minna Smedsten	-36	-34
Denis Strandell	-34	-34
Leena Vainiomäki	-46	-40
Kimmo Viertola, hallituksen jäsen 24.3.2022 saakka	-	-7
Arto Vuojolainen, hallituksen jäsen 28.3.2023 alkaen	-27	-
Yhteensä	-339	-310

Liite 44. Raportointikauden jälkeiset tapahtumat

Kuntarahoituksen hallituksen tiedossa ei ole sellaisia seikkoja, jotka vaikuttaisivat olennaisesti konsernin taloudelliseen asemaan tilikauden päättymisen jälkeiseltä ajalta.

Emoyhtiön tilinpäätös

Kuntarahoitus

Emoyhtiön tuloslaskelma

(1 000 €)	Liite	1-12/2023	1-12/2022
Korkotuotot	(2)	2 678 852	701 563
Leasingtoiminnan nettotuotot	(3)	38 640	10 177
Korkokulut	(2)	-2 458 262	-474 631
Korkokate		259 230	237 109
Palkkiotuotot	(5)	977	870
Palkkiokulut	(5)	-15 634	-5 514
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot	(6)	-39 461	44 583
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot	(7)	-257	-149
Liiketoiminnan muut tuotot	(9)	171	126
Henkilöstö- ja hallintokulut		-39 522	-36 071
Henkilöstökulut	(45)	-19 381	-17 558
Palkat ja palkkiot		-16 037	-14 527
Henkilöstösivukulut		-3 344	-3 031
Eläkekulut		-2 752	-2 526
Muut henkilösivukulut		-591	-505
Muut hallintokulut		-20 141	-18 512
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä sekä osakkeista ja osuuksista	(10)	-6 398	-10 299
Liiketoiminnan muut kulut	(11)	-19 350	-19 833
Lopulliset ja odotettavissa olevat luottotappiot	(12)	-1 203	118
Liikevoitto		138 552	210 941
Tilinpäätössiirrot		-53 855	-38 342
Tuloverot		-17 281	-34 538
Tilikauden voitto		67 416	138 061

Tuloslaskelmassa on huomioitu soveltuvin osin Finanssivalvonnan *Määräykset ja Ohjeet 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus* vuoden 2023 alusta voimaan tulleet muutokset tiettyihin tuloslaskelman eriin.

Liitetiedot ovat erottamaton osa tilinpäätöstä.

Emoyhtiön tase

(1 000 €)	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Vastaavaa			
Käteiset varat	(15)	2	2
Kassa		2	2
Vaadittaessa maksettavat saamiset keskuspankilta		0	-
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	(18)	3 141 772	2 890 174
Muut		3 141 772	2 890 174
Saamiset luottolaitoksilta	(16)	9 185 977	9 624 470
Vaadittaessa maksettavat		62 117	47 604
Muut		9 123 860	9 576 866
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	(17)	30 580 031	27 841 267
Leasingkohteet	(19)	1 441 686	1 303 094
Saamistodistukset	(18)	2 003 191	1 896 594
Julkisyhteisöiltä		1 317 913	1 246 326
Muilta		685 278	650 267
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	(21)	656	656
Johdannaisopimukset	(22)	1 856 769	2 707 103
Aineettomat hyödykkeet	(24, 26)	6 314	8 837
Aineelliset hyödykkeet	(25, 26)	9 354	4 835
Muut aineelliset hyödykkeet		9 354	4 835
Muut varat	(27)	1 073 765	1 234 662
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	(28)	435 966	223 088
Laskennalliset verosaamiset	(29)	8	763
Vastaavaa yhteensä	(14, 34, 35, 37, 38)	49 735 492	47 735 546

(1 000 €)

Vastattavaa

Vieras pääoma

	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille		213 695	2 332 623
Keskuspankeille		-	2 000 000
Luottolaitoksille		213 695	332 623
Vaadittaessa maksettavat		2 177	-
Muut		211 518	332 623
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille		2 588 275	2 529 585
Muut velat		2 588 275	2 529 585
Muut		2 588 275	2 529 585
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	(30)	40 601 646	35 592 065
Joukkovelkakirjalainat		36 614 320	30 942 233
Muut		3 987 327	4 649 832
Johdannaisopimukset	(22)	3 372 514	4 616 111
Muut velat	(31)	417 883	593 547
Muut velat		417 883	593 101
Pakolliset varaukset		-	446
Siirtovelat ja saadut ennakot	(32)	474 256	166 274
Laskennalliset verovelat	(29)	21 028	-
Vieras pääoma yhteensä	(14, 34, 35, 37, 38)	47 689 297	45 830 205

(1 000 €)

	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Poistoero		91 765	62 910
Verotusperusteiset varaukset		1420 680	1395 680
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä		1512 445	1458 590
Oma pääoma	(39, 40, 41)		
Osakepääoma		43 008	43 008
Muut sidotut rahastot		84 388	-2 775
Vararahasto		277	277
Käyvän arvon rahasto		84 111	-3 052
Käypään arvoon arvostamisesta		84 111	-3 052
Vapaat rahastot		40 743	40 743
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		40 743	40 743
Edellisten tilikausien voitto		298 194	227 714
Tilikauden voitto		67 416	138 061
Oma pääoma yhteensä		533 750	446 750
Vastattavaa yhteensä		49 735 492	47 735 546
Taseen ulkopuoliset sitoumukset			
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset		3 071 228	2 463 978
Muut	(44)	3 071 228	2 463 978

Liitetiedot ovat erottamaton osa tilinpäätöstä.

Emoyhtiön rahavirtalaskelma

(1 000 €)

	1-12/2023	1-12/2022
Liiketoiminnan rahavirta	84 680	-7 991 589
Pitkäaikaisen varainhankinnan nettomuutos	2 782 391	2 063 033
Lyhytaikaisen varainhankinnan nettomuutos	-719 460	1 103 027
Pitkäaikaisten luottojen nettomuutos	-2 305 076	-1 637 350
Lyhytaikaisten luottojen nettomuutos	-107 788	-368 992
Sijoitusten nettomuutos	2 566	-7 919 967
Vakuustalletusten nettomuutos	166 962	-1 332 255
Korkovirta rahoitusvaroista	1 517 884	97 307
Korkovirta rahoitusveloista	-1 196 347	78 156
Muut tuotot	61 460	52 430
Maksut liiketoiminnan kuluista	-82 793	-60 259
Maksetut verot	-35 120	-66 720
Investointien rahavirta	-545	-3 550
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	-7	-16
Aineellisten hyödykkeiden luovutukset	138	149
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	-676	-3 684
Rahoituksen rahavirta	-69 622	-392 012
Pääomalainojen muutokset	-	-350 000
Maksetut osingot	-67 580	-40 236
Vuokrasopimuksista johtuva kokonaisrahavirta	-2 042	-1 776
Rahavarojen muutos	14 513	-8 387 151
Rahavarat 1.1.	47 606	8 434 757
Rahavarat 31.12.	62 119	47 606

Liitetiedot ovat erottamaton osa tilinpäätöstä.

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Emoyhtiön laatimisperiaatteita koskevat liitetiedot

Liite 1. Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 2. Korkotuotot ja -kulut

Liite 3. Leasingtoiminnan nettotuotot

Liite 4. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista

Liite 5. Palkkiotuotot ja -kulut

Liite 6. Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot

Liite 7. Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

Liite 8. Uudelleenluokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen vaikutus

Liite 9. Liiketoiminnan muut tuotot

Liite 10. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä sekä osakkeista ja osuuksista

Liite 11. Liiketoiminnan muut kulut

Liite 12. Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot

Liite 13. Liiketoiminta-alueita ja maantieteellisiä markkina-alueita koskevat tiedot

Tasetta koskevat liitetiedot

Liite 14. Rahoitusvarat ja -velat

Liite 15. Rahavarat

Liite 16. Saamiset luottolaitoksilta

Liite 17. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Liite 18. Saamistodistukset

Liite 19. Leasingkohteet

Liite 20. Saamisten ja sitoumusten luottoriskit

Liite 21. Osakkeet ja osuudet

Liite 22. Johdannaissopimukset

Liite 23. Suojauslaskenta

Liite 24. Aineettomat hyödykkeet

Liite 25. Aineelliset hyödykkeet

Liite 26. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Liite 27. Muut varat

Liite 28. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

Liite 29. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Liite 30. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Liite 31. Muut velat

Liite 32. Siirtovelat ja saadut ennakot

Liite 33. Kriisintarkastuksesta annetun lain (1194/2014) mukaiset velat

Liite 34. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma tasearvoihin

Liite 35. Tase-erien jakautuminen koti- ja ulkomaan rahan määräisiin eriin

Liite 36. Arvopapereiden takaisinostosopimukset

Liite 37. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot

Liite 38. Rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen hierarkia

Liite 39. Oman pääoman erät

Liite 40. Osakepääoma

Liite 41. Suurimmat osakkeenomistajat

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liite 42. Annetut vakuudet

Liite 43. Eläkevastuut

Liite 44. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot

Liite 45. Henkilöstö

Lähipiiriliiketoimet

Liite 46. Lähipiiriin kuuluvilta olevat laina- ja rahoitussaamiset sekä muut vastuut

Omistukset muissa yrityksissä

Liite 47. Omistukset muissa yrityksissä

Muut liitetiedot

Liite 48. Tilintarkastusyhteisölle maksetut tilintarkastus- ja muut palkkiot

Emoyhtiön laatimisperiaatteita koskevat liitetiedot

Liite 1. Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Kuntarahoitus Oyj laatii tilinpäätöksen luottolaitostoiminnasta annettua lakia sekä valtiovarainministeriön asetusta ja Finanssivalvonnan antamaa määräystä ja ohjetta 2/2016 *Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus* noudattaen. Yhtiö raportoi toiminnastaan säännöllisesti Euroopan keskuspankille, Finanssivalvonnalle, Suomen Pankille, Kuntien takauskeskukselle ja Tilastokeskukselle. Kuntarahoitus Oyj on Kuntarahoitus-konsernin emoyhtiö. Emoyhtiön laatimisperiaatteet ja tilinpäätöksen esittämistapa vastaavat konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteita, jotka esitetään konsernitilinpäätöksen liitteessä 1, pois lukien alla kuvatut poikkeukset.

Saamistodistukset

Saamistodistukset esitetään emoyhtiön tilinpäätöksessä kahdessa tase-erässä: *Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset* ja *Saamistodistukset* niin, että *Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset* sisältää nimensä mukaisesti saamistodistukset, jotka oikeuttavat keskuspankkirahoitukseen.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa Kuntarahoitus toimii vuokralle ottajana, käsitellään emoyhtiössä konsernitilinpäätöksessä kuvattujen laatimisperiaatteiden mukaisesti. Vuokrasopimukset, joissa Kuntarahoitus toimii vuokralle antajana, on luokiteltu rahoitusleasingsopimuksiksi sekä konsernissa että emoyhtiössä. Kirjanpidollinen käsittelytapa ei eroa konsernin ja emoyhtiön välillä, mutta konsernitilinpäätöksessä rahoitusleasingsaamiset sisältyvät erään *Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä*. Emoyhtiössä ne on esitetty erässä *Leasingkohteet*. Leasingtoimintaan liittyvät tuotot esitetään tuloslaskelmaerässä *Leasingtoiminnan nettotuotot*. Konsernitilinpäätöksessä kyseiset tuotot esitetään erässä *Korkotuotot ja vastaavat tuotot*.

Muut pitkävaikutteiset menot

Muihin pitkävaikutteisiin menoihin luetaan sellaiset useampana tilikautena tuloa tuottamaan tarkoitettut menot, jotka eivät ole esineitä, erikseen luovutettavia oikeuksia tai muita hyödykkeitä. Kuntarahoituksen muut pitkävaikutteiset menot muodostuvat vuokrattujen toimitilojen perusparannusmenoista. Kyseiset erät esitetään emoyhtiön tilinpäätöksessä osana aineettomia hyödykkeitä erässä *Muut aineettomat hyödykkeet* ja konsernitilinpäätöksessä osana aineellisia hyödykkeitä erässä *Toimitilojen perusparannusmenot*. Poistoaika toimitilojen perusparannusmenoilta on yhdenmukainen vuokra-ajan kanssa.

Tilinpäätössiirrot

Emoyhtiön verotuksessa tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus, poistoero, sekä vapaaehtoinen luottotappiovaraus esitetään taseen erässä *Tilinpäätössiirtojen kertymä*. Poistoeron ja luottotappiovarauksen muutos esitetään tuloslaskelman erässä *Tilinpäätössiirrot*. Suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaisesti erillistilinpäätökseen kirjattu vapaaehtoinen luottotappiovaraus tai poistoero ei täytä IAS 37 *Varaukset, ehdolliset velat ja ehdolliset varat* -standardin kirjausedellytyksiä, joten tehty varaus ja poistoero puretaan konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan IAS 12 *Tuloverot* -standardin mukaisesti. Luottotappiovaraukset on emoyhtiössä tehty verolain (EVL 46§) säästösten puitteissa.

Käyvän arvon rahasto

Luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaan tietyt käyvän arvon muutokset on kirjattava omassa pääomassa olevaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon rahasto vastaa IFRS 9 -standardissa olevaa *Muut laajan tuloksen erät* -termiä, jota käytetään konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa. Seuraavat käyvän arvon muutokset kirjataan käyvän arvon rahastoon: käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset, nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokiteltujen rahoitusvelkojen käyvän arvon muutos, joka johtuu kyseisten velkojen luottoriskin muutoksista sekä käyvän arvon suojauslaskennan suojauskustannus (*Cost-of-Hedging*), joka muodostuu eri valuuttojen välisestä viitekoronvaihtosopimuksen preemiosta (*cross currency basis*), joka on erotettu ja jätetty suojaussuhteen ulkopuolelle.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Yhtiö ei ole yhdistellyt tuloslaskelman eriä VMA:n päätöksen 2 luvun 14 §:n 4 momentin perusteella.

Liite 2. Korkotuotot ja -kulut

(1 000 €)	1-12/2023			1-12/2022		
	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto
Varat						
Jaksotettu hankintameno						
Käteiset varat	-	-	-	30 304	-26 828	3 475
Saamiset luottolaitoksilta	317 637	-29	317 608	8 290	-8 346	-56
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	779 143	-	779 143	220 905	-	220 905
Saamistodistukset	46 110	-23	46 087	5 345	-3 206	2 140
Muut varat	45 861	-	45 861	8 019	-	8 019
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat						
Saamistodistukset	6 982	-	6 982	9	-	9
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	348	-	348	348	-	348
Saamistodistukset	27 395	-	27 395	9 436	-	9 436
Paketetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 033	-	1 033	827	-	827
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	441 616	-348 450	93 166	92 225	-87 665	4 560
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	356 190	-	356 190	-34 804	-	-34 804
Leasing	38 640	-	38 640	10 177	-	10 177
Korot rahoitusvaroihin kuulumattomista muista varoista	2	-	2	6	-	6
Korot varoista yhteensä	2 060 956	-348 502	1 712 454	351 089	-126 045	225 044
,josta korkotuotot/-kulut efektiivisen koron menetelmän mukaan	1 195 733	-52		272 870	-38 380	

(1 000 €)	1-12/2023			1-12/2022		
	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto	Korkotuotot ja vastaavat tuotot	Korkokulut ja vastaavat kulut	Netto
Velat						
Jaksotettu hankintameno						
Velat luottolaitoksille	-	-26 276	-26 276	11 575	-12 570	-995
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-37 557	-37 557	-	-44 838	-44 838
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-466 008	-466 008	778	-263 148	-262 370
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	-	-	-	-4 049	-4 049
Muut velat	-	-17 102	-17 102	-	-4 282	-4 282
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Velat luottolaitoksille	-	-1 005	-1 005	-	-54	-54
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-37 034	-37 034	-	-34 195	-34 195
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-369 060	-369 060	-	-157 748	-157 748
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	656 535	-604 280	52 255	348 298	-139 384	208 915
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-	-551 439	-551 439	-	311 682	311 682
Korot veloista yhteensä	656 535	-2 109 760	-1 453 225	360 651	-348 586	12 066
<i>, josta korkotuotot/-kulut efektiivisen koron menetelmän mukaan</i>	-	-546 943		12 355	-328 887	
Korkotuotot ja -kulut yhteensä	2 717 492	-2 458 262	259 230	711 740	-474 631	237 109
<i>, josta leasingtoiminnasta saadut korkotuotot</i>	38 640			10 177		
Korkotuotot ja -kulut yhteensä ilman leasingtoiminnasta saatuja korkotuottoja	2 678 852			701 563		

Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskennassa vaiheen 3 rahoitusvaroista kirjattiin tilikaudella korkotuottoja 1 726 tuhatta euroa (743 tuhatta euroa). Nämä korkotuotot näkyvät taulukon erissä *Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä* ja *Leasing*.

Korkokulut muista veloista sisältää 48 tuhatta euroa (47 tuhatta euroa) IFRS 16 *Vuokrasopimukset* -standardin mukaisesti kirjattuja vuokrasopimusvelkojen korkoja.

Jaksotettuun hankintamenoön luokiteltujen rahoitusvarojen korkokulut käteisistä varoista koostuivat vertailukaudella keskuspankkitalletuksista ja saamisista luottolaitoksilta vastaavasti vakuustalletuksista maksetuista koroista. Korkokulut saamistodistuksista koostuvat lyhytaikaisen asiakasrahoituksen rahamarkkinatodistusten negatiivisista koroista. Korkokulut johdannaissopimuksista käypään arvoon tulosvaikutteisesti koostuvat muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaissopimusten koroista. Tässä erässä esitetyt johdannaissopimukset ovat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen suojaukseksi tehdyt johdannaissopimukset, kuntien kanssa tehdyt johdannaissopimukset, kuntajohdannaisten suojaaksi tehdyt johdannaissopimukset sekä taseen korkoriskin suojaukseksi tehdyt johdannaissopimukset, joille ei ole määritelty yksilöityä suojauskohdetta. Johdannaissopimukset suojauslaskennassa suojaavat eriä *Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä* ja *Leasing*.

Jaksotettuun hankintamenoön luokiteltujen rahoitusvelkojen korkotuotot veloista luottolaitoksille koostuivat vertailukaudella vakuustalletuksista saaduista koroista sekä TLTRO III -velan koroista ja korkotuotot yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista koostuivat Kuntarahoituksen velkasitoumuksista (ECP) saaduista koroista. Korkotuotot johdannaissopimuksista käypään arvoon tulosvaikutteisesti koostuvat muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaissopimusten positiivisista korkokuluista. Tässä erässä esitetyt johdannaissopimukset ovat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen suojaukseksi tehtyjä johdannaissopimuksia. Johdannaissopimukset suojauslaskennassa suojaavat eriä *Velat luottolaitoksille*, *Velat yleisölle* ja *julkisyhteisöille* ja *Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat*.

Liite 3. Leasingtoiminnan nettotuotot

(1000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Vuokratuotot	121158	88343
Leasingkohteiden suunnitelman mukaiset poistot	-82518	-78590
Palkkiotuotot leasingtoiminnasta	0	425
Yhteensä	38640	10177

Liite 4. Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

Yhtiö ei ole saanut osinkotuottoja tytäryritykseltään tilikauden 2023 ja vertailuvuoden 2022 aikana.

Liite 5. Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot (1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Muu toiminta	977	870
Yhteensä	977	870
Palkkiokulut		
Maksetut toimitusmaksut	-260	-269
Muut	-15 374	-5 245
Yhteensä	-15 634	-5 514
Nettopalkkiotuotot yhteensä	-14 657	-4 644

Palkkiokulujen erä *Muut* sisältää mm. maksetut takauspalkkiot, säilytyspalkkiot ja varainhankinnan ohjelmien päivityskulut.

Liite 6. Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot

1-12/2023 (1 000 €)	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-88	252 443	252 354
Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut erät	-	-261 961	-261 961
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut erät	-	-827	-827
Ensimmäisen päivän voitto tai tappio (<i>Day 1 gain or loss</i>)	-	42	42
Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloslaskelman kautta kirjattavat nettotuotot yhteensä	-88	-10 303	-10 391
Valuuttakurssieroista johtuvat nettotuotot	6 086	-8 009	-1 923
Suojauslaskennan nettotulos	-	-27 147	-27 147
Yhteensä	5 998	-45 460	-39 461

1-12/2022 (1 000 €)	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	205	-304 568	-304 363
Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut erät	-	313 783	313 783
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut erät	-	-976	-976
Ensimmäisen päivän voitto tai tappio (<i>Day 1 gain or loss</i>)	-	-156	-156
Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloslaskelman kautta kirjattavat nettotuotot yhteensä	205	8 083	8 288
Valuuttakurssieroista johtuvat nettotuotot	-11 124	10 976	-148
Suojauslaskennan nettotulos	-	36 444	36 444
Yhteensä	-10 918	55 502	44 583

**Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat ja -velat
(1 000 €)**

	Nimellisarvo 31.12.2023	Tasearvo 31.12.2023	Nimellisarvo 31.12.2022	Tasearvo 31.12.2022
Rahoitusvarat				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	30 000	30 326	30 000	28 432
Saamistodistukset	3 284 881	3 200 340	3 355 906	3 162 034
Rahoitusvarat yhteensä*	3 314 881	3 230 667	3 385 906	3 190 465
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	44 000	42 989	5 000	3 291
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 449 753	1 311 174	1 495 567	1 318 658
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 870 880	9 472 387	11 505 250	10 842 676
Rahoitusvelat yhteensä	11 364 633	10 826 551	13 005 818	12 164 626

* Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen osalta luottoriskille alttiina oleva enimmäismäärä on 31.12.2023 ja 31.12.2022 tasearvon suuruinen.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen arvonmuutos (1 000 €)

	31.12.2023	1.1.2023	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2023	, josta luottoriskin osuus	, josta markkinariskin osuus
Rahoitusvarat					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-7 988	-10 581	2 592	151	2 441
Saamistodistukset	-94 789	-215 498	120 709	-6 493	127 202
Rahoitusvarat yhteensä	-102 777	-226 078	123 301	-6 342	129 643

Rahoitusvarat, jotka Kuntarahoitus on nimenomaisesti määrittänyt arvostettaviksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti, sisältävät likviditeettiportfolion saamistodistukset, joiden korkoriski on suojattu korko- ja valuuttajohdannaisilla. Luokittelu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi tehdään, sillä se vähentää merkittävästi arvostukseen liittyviä epä johdon mukaisuuksia (*kirjanpidollista epäsymmetriaa*), joka syntyisi siitä, että johdannainen arvostetaan tulosvaikutteisesti ja saamistodistus IFRS 9 -liiketoimintamallin perusteella käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta. Kuntarahoituksella ei ole luotto johdannaisia, jotka suojaisivat näitä rahoitusvaroja.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen arvonmuutos (1 000 €)

	31.12.2023	1.1.2023	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2023	Oman luottoriskin rahaston muutos muissa laajan tuloksen erissä 1-12/2023	Käyvän arvon muutos yhteensä 1-12/2023
Rahoitusvelat					
Velat luottolaitoksille	495	1 708	-1 212	514	-698
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	169 099	245 483	-76 384	30 218	-46 167
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	425 589	733 254	-307 666	44 669	-262 997
Rahoitusvelat yhteensä	595 183	980 445	-385 262	75 401	-309 862

Netto käyvän arvon muutos erässä Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloksen kautta kirjattavat nettotuotot (1 000 €)	Kumulatiivinen käyvän arvon muutos 31.12.2023	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1–12/2023
Rahoitusvelat luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	595 183	-385 262
Rahoitusvelkoja suojaavat johdannaisoppimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-592 125	397 646
Netto käyvän arvon muutos	3 058	12 384

Kuntarahoitus on luokitellut lyhytaikaiset valuuttamääräiset velkasitoumukset, jotka on suojattu valuuttajohdannaisilla, nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Luokittelun avulla poistetaan kirjanpidollista epäsymmetriaa, joka muuten syntyisi johdannaisen ja rahoitusvelan eri arvostusperiaatteista johtuen. Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvelat ovat rahoitusvelkoja, jotka on suojattu Kuntarahoituksen riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti, mutta joihin ei sovelleta IFRS 9 -standardin mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa. Rahoitusvelkojen käyvän arvon muutoksesta syntyy tulosvaikutusta, mutta niiden ollessa suojattu odotettavissa olevat voitot ja tappiot niiden osalta rajoittuvat korkoihin. Yllä oleva taulukko kuvaa rahoitusvelkojen ja niitä suojaavien johdannaisten nettovaikutuksen tulokseen.

Kun rahoitusvelka luokitellaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti, kirjataan käyvän arvon muutos, lukuunottamatta käyvän arvon muutosta, joka johtuu oman luottoriskin muutoksesta, tuloslaskelmassa erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot*. Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutoksen osuus käyvän arvon muutoksesta esitetään oman luottoriskin rahaston muutoksena.

Oman luottoriskin muutoksen erottamiseksi rahoitusvelan käyvän arvon muutoksesta Kuntarahoitus soveltaa IFRS 13 -standardin mukaista tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa (*income approach*). Valtaosalle nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitelluille rahoitusveloille ei ole saatavilla markkinahintoja, sillä niillä ei käydä aktiivisesti kauppaa jälkimarkkinoilla. Oman luottoriskin erottamiseksi kehitetyssä arvostusmenetelmässä käytetään syöttötietoina

Kuntarahoituksen jälkimarkkinakäyriä eri valuutoissa (*benchmark curves*), markkinatietoa valuuttojen välisistä viitekoronvaihtosopimusten preemioista (*cross currency basis*) sekä toteumatietoa Kuntarahoituksen liikkeeseen laskettujen velkojen luottomarginaalista (*credit spread*). Näiden tietojen perusteella saadaan määritettyä eri raportointiajankohdille arvostuskäyrä, jolla arvostetaan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvelat. Vertaamalla teko hetken ja raportointihetken käyrillä laskettua käypää arvoa voidaan määrittää Kuntarahoituksen oman luottoriskin muutoksen vaikutus rahoitusvelan käypään arvoon.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitelluille rahoitusveloille ei käydä kauppaa.

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen arvonmuutos (1 000 €)

	31.12.2022	1.1.2022	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2022	, josta luottoriskin osuus	, josta markkinariskin osuus
Rahoitusvarat					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-10 581	-769	-9 812	196	-10 008
Saamistodistukset	-215 498	20 226	-235 724	-9 088	-226 635
Rahoitusvarat yhteensä	-226 078	19 457	-245 535	-8 892	-236 643

Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen arvonmuutos (1 000 €)

	31.12.2022	1.1.2022	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2022	Oman luottoriskin rahaston muutos muissa laajan tuloksen erissä 1-12/2022	Käyvän arvon muutos yhteensä 1-12/2022
Rahoitusvelat					
Velat luottolaitoksille	1 708	187	1 521	-25	1 496
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	245 483	-152 113	397 597	-12 269	385 327
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	733 254	573 054	160 201	12 111	172 311
Rahoitusvelat yhteensä	980 445	421 127	559 318	-184	559 134

Netto käyvän arvon muutos erässä Rahoitusvarojen ja -velkojen tuloksen kautta kirjattavat nettotuotot (1 000 €)

	Kumulatiivinen käyvän arvon muutos 31.12.2022	Käyvän arvon muutos tuloslaskelmassa 1-12/2022
Rahoitusvelat luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	980 445	559 318
Rahoitusvelkoja suojaavat johdannaisoppimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-989 771	-554 212
Netto käyvän arvon muutos	-9 325	5 106

**Suojauslaskennan nettotulos
(1 000 €)**

	1-12/2023	1-12/2022
Suojausinstrumenttien nettotulos	589 385	-1 448 952
Suojauskohteiden nettotulos	-616 271	1 485 395
IBOR-uudistukseen liittyvät kompensatit*	-260	-
Yhteensä	-27 147	36 444

* Kompensatit liittyvät IBOR-uudistukseen, josta kerrotaan tarkemmin konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 23. *IBOR-uudistus*.

Suojauskohteiden arvostusvoitot ja -tappiot muodostuvat käyvän arvon suojauslaskennan kohteena olevista riskeistä, jotka arvostetaan suojatun riskin osalta käypään arvoon. Suojauskohteiden ja suojausinstrumenttien valuuttakurssimuutokset esitetään valuuttakurssieroista johtuvissa nettotuotoissa. Tarkempi erittely suojauslaskennan nettotuloksen muodostumisesta esitetään liitteessä 23 *Suojauslaskenta*.

Liite 7. Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

(1000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Myyntivoitot	-	-
Myyntitappiot	-257	-149
Arvostusvoittojen siirroista käyvän arvon rahastosta	-	-
Arvostustappioiden siirroista käyvän arvon rahastosta	-	-
Yhteensä	-257	-149

Liite 8. Uudelleenluokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen vaikutus

Seuraavassa taulukossa esitetään uudelleenluokittelun vaikutus niiden rahoitusvarojen osalta, jotka on IFRS 9 -siirtymässä 1.1.2018 siirretty IAS 39 -standardin mukaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavista IFRS 9 -standardin mukaisesti jaksotettuun hankintamenoan arvostettaviksi. Kuntarahoitus ei IFRS 9 -siirtymän yhteydessä uudelleenluokitellut rahoitusvelkoja käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavista jaksotettuun hankintamenoan arvostettaviin.

Uudelleenluokitellut rahoitusvarat (1 000 €)	Alkuperäinen luokitteluryhmä IAS 39 mukaan	Uusi luokitteluryhmä IFRS 9 mukaan	Käypä arvo 31.12.2023	Käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio tilikaudella*	Efektiivinen korko määritelty 1.1.2018**	Kirjatut korkotuotot 1-12/2023
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Käyvän arvon optio	Jaksotettu hankintameno	86 977	434	0,14 %	2 743

* Käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio, joka olisi kirjattu tulosvaikutteisesti tilikaudella, jos rahoitusvarojen uudelleenluokittelua ei olisi tehty.

** Efektiivinen korko määritelty soveltamisen aloittamisajankohtana.

Uudelleenluokitellut rahoitusvarat (1 000 €)	Alkuperäinen luokitteluryhmä IAS 39 mukaan	Uusi luokitteluryhmä IFRS 9 mukaan	Käypä arvo 31.12.2022	Käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio tilikaudella*	Efektiivinen korko määritelty 1.1.2018**	Kirjatut korkotuotot 1-12/2022
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Käyvän arvon optio	Jaksotettu hankintameno	91 834	-983	0,14 %	478

Liite 9. Liiketoiminnan muut tuotot

(1000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Muut luottolaitoksen varsinaisesta toiminnasta johtuvat tuotot	171	126
Yhteensä	171	126

Liite 10. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä sekä osakkeista ja osuuksista

(1000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Poistot		
Poistot aineellisista hyödykkeistä	-2 935	-2 843
Poistot aineettomista hyödykkeistä	-3 463	-2 894
Poistot yhteensä	-6 398	-5 737
Arvonalentumiset		
Aineettomista hyödykkeistä*	-	-4 562
Arvonalentumiset yhteensä	-	-4 562
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-6 398	-10 299

* Erään on sisällynyt vertailuvuonna kertaluonteinen 4 562 tuhannen euron arvonalentuminen merkittävästä keskeytetystä tietojärjestelmähankkeesta.

Kuntarahoituksella ei ole poistoja tai arvonalentumisia osakkeista 31.12.2023 ja 31.12.2022.

Liite 11. Liiketoiminnan muut kulut

(1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Viranomaismaksut		
Vakausmaksu	-7 353	-9 185
Muut hallinto- ja valvontamaksut	-2 832	-2 324
Vuokratkulut	-442	-414
Muilta ostetut palvelut	-6 835	-5 590
Luottoluokituspalkkiot	-905	-748
Tilintarkastusyhteisölle maksetut palkkiot tilintarkastuksesta*	-463	-503
Vakuutukset	-834	-897
Muut luottolaitoksen varsinaisesta toiminnasta johtuvat kulut	315	-172
Yhteensä	-19 350	-19 833

* Tilintarkastusyhteisölle (KPMG Oy Ab) maksetut palkkiot tilintarkastuksesta vuodelta 2023 olivat 450 tuhatta euroa (487 tuhatta euroa), veroneuvonnasta 9 tuhatta euroa (28 tuhatta euroa) ja muista palveluista 211 tuhatta euroa (189 tuhatta euroa). Tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja toimeksiantoja vuodelta 2023 oli 14 tuhatta euroa (16 tuhatta euroa). Tilintarkastusyhteisölle maksetut palkkiot on eritelty liitteessä 48.

Liite 12. Rahoitusvarojen arvonalentumis- ja luottotappiot

Kuntarahoituksen luottoriskin muodostumista on käsitelty konsernitilinpäätöksen liitteessä 2 *Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema* kohdassa 7. *Luottoriski*. Odotettavissa olevien luottotappioiden laskenta ja arvonalentumisvaiheet on kuvattu konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 9. *Rahoitusvarojen arvonalentuminen*.

Arvonalentumis- ja luottotappiot 1–12/2023 (1 000 €)	Odotettavissa olevat luottotappiot			Toteutuneet luottotappiot		
	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenuon kirjatusta rahoitusvaroista						
Käteiset varat	-	-	-	-	-	-
Saamiset luottolaitoksilta	-10	46	36	-	-	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-1 559	123	-1 436	-	-	-
Leasingkohteet*	-18	17	-1	-	-	-
Saamistodistukset	-1	1	0	-	-	-
Muihin varoihin sisältyvä käteismakuus keskusvastapuolelle	-	197	197	-	-	-
Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	-13	11	-2	-	-	-
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenuon kirjatusta rahoitusvaroista yhteensä	-1 601	396	-1 205	-	-	-
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot				-	-	-
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjatut saamistodistukset	-25	27	2	-	-	-
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä	-25	27	2	-	-	-
Yhteensä	-1 627	423	-1 203	-	-	-

* Leasingkohteiden odotettavissa olevat luottotappiot sisältävät myös IFRS 9 -standardin mukaan ei-rahoitusvaroiksi luokiteltujen leasingsaamisten odotettavissa olevat luottotappiot.

Arvonlentumis- ja luottotappiot 1–12/2022 (1 000 €)	Odotettavissa olevat luottotappiot			Toteutuneet luottotappiot		
	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusvaroista						
Käteiset varat	-	0	0	-	-	-
Saamiset luottolaitoksilta	-88	62	-27	-	-	-
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	-1011	1386	375	-	-	-
Leasingkohteet	-29	2	-26	-	-	-
Saamistodistukset	-1	0	-1	-	-	-
Muihin varoihin sisältyvä käteisvakuus keskusvastapuolelle	-190	-	-190	-	-	-
Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	-15	5	-10	-	-	-
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusvaroista yhteensä	-1 335	1 455	120	-	-	-
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot						
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjatut saamistodistukset	-29	26	-3	-	-	-
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä	-29	26	-3	-	-	-
Yhteensä	-1 364	1 481	118	-	-	-

Liite 13. Liiketoiminta-alueita ja maantieteellisiä markkina-alueita koskevat tiedot

Kuntarahoitus Oyj:n toimialana on luottolaitostoiminta ja luotonannon markkina-alueena on Suomi.

Tasetta koskevat liitetiedot

Yhtiö ei ole yhdistellyt taseen eriä VMA:n 2 luvun 14 §:n 4 momentin perusteella.

Liite 14. Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat 31.12.2023 (1 000 €)	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Yhteensä	Käypä arvo
Käteiset varat	2	-	-	-	-	2	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 185 977	-	-	-	-	9 185 977	9 185 977
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	30 522 223	-	30 326	27 482	-	30 580 031	32 344 271
Leasingkohteet*	383 163	-	-	-	-	383 163	402 491
Saamistodistukset	1 574 954	369 669	3 200 340	-	-	5 144 963	5 145 075
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	-	-	-	656	-	656	656
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-	-	-	-	312 957	312 957	312 957
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-	-	-	-	1 543 813	1 543 813	1 543 813
Muut varat**	1 048 412	-	-	-	-	1 048 412	1 048 412
Yhteensä	42 714 732	369 669	3 230 667	28 138	1 856 769	48 199 974	49 983 653

* Erä sisältää leasingsaamiset, jotka ovat suojauskohteena käyvän arvon suojauslaskennassa. Suojauslaskennan ulkopuolella olevia leasingsaamisia ei ole esitetty rahoitusvarat ja -velat -taulukossa, sillä leasing ei ole IFRS 9 -standardin mukainen rahoitusvara.

** Erä sisältää keskusvastapuolelle annetun käteisvakuuden.

Rahoitusvelat 31.12.2023 (1 000 €)	Jaksotettu hankintameno	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Yhteensä	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille	170 706	42 989	-	213 695	213 654
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1277 101	1 311 174	-	2 588 275	2 601 224
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	31 129 259	9 472 387	-	40 601 646	40 566 379
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-	-	1 157 142	1 157 142	1 157 142
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-	-	2 215 373	2 215 373	2 215 373
Muut velat*	400 715	-	-	400 715	400 715
Yhteensä	32 977 781	10 826 551	3 372 514	47 176 846	47 154 486

* Erä sisältää keskusvastapuolelta saatua käteisvakuutta 392 173 tuhatta euroa ja IFRS 16 -standardin mukaista vuokrasopimusvelkaa 8 542 tuhatta euroa.

Rahoitusvarat 31.12.2022 (1 000 €)	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Yhteensä	Käypä arvo
Käteiset varat	2	-	-	-	-	2	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 624 470	-	-	-	-	9 624 470	9 624 470
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	27 781 745	-	28 432	31 090	-	27 841 267	29 451 798
Leasingkohteet*	274 053	-	-	-	-	274 053	288 092
Saamistodistukset	1 457 098	167 636	3 162 034	-	-	4 786 768	4 786 383
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	-	-	-	656	-	656	656
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-	-	-	-	504 097	504 097	504 097
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-	-	-	-	2 203 006	2 203 006	2 203 006
Muut varat**	1 219 541	-	-	-	-	1 219 541	1 219 541
Yhteensä	40 356 910	167 636	3 190 465	31 746	2 707 103	46 453 861	48 078 045

* Erä sisältää leasingsaamiset, jotka ovat suojauskohteena käyvän arvon suojauslaskennassa. Suojauslaskennan ulkopuolella olevia leasingsaamisia ei ole esitetty rahoitusvarat ja -velat -taulukossa, sillä leasing ei ole IFRS 9 -standardin mukainen rahoitusvara.

** Erä sisältää keskusvastapuolelle annetun käteisvakuuden.

Rahoitusvelat 31.12.2022 (1 000 €)	Jaksotettu hankintameno	Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Yhteensä	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille	2 329 332	3 291	-	2 332 623	2 332 609
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 210 927	1 318 658	-	2 529 585	2 543 548
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	24 749 389	10 842 676	-	35 592 065	35 650 001
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-	-	1 562 525	1 562 525	1 562 525
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-	-	3 053 586	3 053 586	3 053 586
Muut velat*	573 969	-	-	573 969	573 969
Yhteensä	28 863 617	12 164 626	4 616 111	45 644 353	45 716 238

* Erä sisältää keskusvastapuolelta saatua käteisvakuutta 570 922 tuhatta euroa ja IFRS 16 -standardin mukaista vuokrasopimusvelkaa 3 046 tuhatta euroa.

Liite 15. Rahavarat

Rahavaroihin lasketaan mukaan seuraavat tase-erät:
Käteiset varat ja Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta.

(1 000 €)

	31.12.2023	31.12.2022
Käteiset varat	2	2
Saamiset luottolaitoksilta, vaadittaessa maksettavat	62 117	47 604
Rahavarat yhteensä	62 119	47 606

Liite 16. Saamiset luottolaitoksilta

31.12.2023 (1 000 €)	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä
Saamiset keskuspankilta	-	7 988 793	-1	7 988 792
Kotimaisilta luottolaitoksilta	60 458	224 100	-49	284 509
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	1 659	911 040	-23	912 676
Yhteensä	62 117	9 123 933	-73	9 185 977

31.12.2022 (1 000 €)	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä
Saamiset keskuspankilta	-	8 143 541	0	8 143 541
Kotimaisilta luottolaitoksilta	29 027	154 000	-47	182 979
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	18 578	1 279 434	-61	1 297 950
Yhteensä	47 604	9 576 975	-109	9 624 470

Liite 17. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

(1000 €)	31.12.2023		31.12.2022	
	Yhteensä	, josta odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä	, josta odotettavissa olevat luottotappiot
Yritykset ja asuntoyhteisöt	16 355 584	-2 051	14 862 774	-595
Julkisyhteisöt	13 880 309	-136	12 635 898	-173
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	344 137	-20	342 595	-3
Yhteensä	30 580 031	-2 207	27 841 267	-772

Liite 18. Saamistodistukset

Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset 31.12.2023 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot*
Jaksotettu hankintameno	-	1 317 912	1 317 912	-1
Rahamarkkinatodistukset	-	1 317 912	1 317 912	-1
Käypään arvoon käyvän rahaston kautta kirjattavat	15 164	-	15 164	0
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	15 164	-	15 164	0
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 445 863	-	1 445 863	-
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	157 259	-	157 259	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 288 604	-	1 288 604	-
Yhteensä	1 461 027	1 317 912	2 778 939	-1
<i>,joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat</i>	<i>1 279 266</i>	<i>-</i>	<i>1 279 266</i>	<i>0</i>

**Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset
31.12.2023 (1 000 €)**

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot*
Jaksotettu hankintameno	-	257 042	257 042	0
Yritystodistukset	-	257 042	257 042	0
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	354 505	-	354 505	-42
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	354 505	-	354 505	-42
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1754 477	-	1754 477	-
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1754 477	-	1754 477	-
Yhteensä	2 108 982	257 042	2 366 024	-42
<i>, joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat</i>	<i>1862 506</i>	<i>-</i>	<i>1862 506</i>	<i>-37</i>

31.12.2023 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot*
Saamistodistukset yhteensä	3 570 009	1 574 954	5 144 963	-43

* Odotettavissa olevat luottotappiot on kirjattu saamistodistuksista, jotka on luokiteltu käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattaviksi. Näin ollen odotettavissa olevaa luottotappiota ei kirjata tase-erän vähennyksenä, vaan käyvän arvon rahastoon konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 9.4 *Odotettavissa olevan luottotappion vähennyserän esittäminen taseessa* kuvatun mukaisesti.

Tilinpäätöspäivänä Yhtiö on antanut keskusvastapuolelle vakuudeksi saamistodistuksia nimellisarvoltaan yhteensä 70 000 tuhatta euroa (25 000 tuhatta euroa).

Kuntarahoituksella ei ole pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavia saamistodistuksia tilinpäätöspäivänä 31.12.2023 eikä vertailuhetkellä.

**Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset
31.12.2022 (1 000 €)**

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot
Jaksotettu hankintameno	-	1246 325	1246 325	-1
Rahamarkkinatodistukset	-	1246 325	1246 325	-1
Käypään arvoon käyvän rahaston kautta kirjattavat	58 487	-	58 487	0
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	58 487	-	58 487	0
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1438 177	-	1438 177	-
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	120 539	-	120 539	-
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1317 638	-	1317 638	-
Yhteensä	1496 664	1246 325	2742 990	-1
<i>,joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat</i>	<i>1286 322</i>	-	<i>1286 322</i>	<i>0</i>

**Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset
31.12.2022 (1 000 €)**

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot
Jaksotettu hankintameno	-	210 773	210 773	0
Yritystodistukset	-	210 773	210 773	0
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	109 149	-	109 149	-44
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	109 149	-	109 149	-44
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1723 856	-	1723 856	-
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1723 856	-	1723 856	-
Yhteensä	1833 005	210 773	2 043 778	-44
<i>,joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat</i>	<i>1603 853</i>	-	<i>1603 853</i>	<i>-31</i>

31.12.2022 (1 000 €)

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot
Saamistodistukset yhteensä	3 329 670	1457 098	4 786 768	-45

Liite 19. Leasingkohteet

(1 000 €)

	31.12.2023	31.12.2022
Ennakkomaksut	259 669	317 076
Koneet ja kalusto	264 546	252 030
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	917 305	733 744
Muu omaisuus	196	274
Odotettavissa olevat luottotappiot	-29	-28
Yhteensä	1 441 686	1 303 094

Liite 20. Saamisten ja sitoumusten luottoriskit

Kuntarahoituksen luottoriskin muodostumista on käsitelty konsernitilinpäätöksen liitteessä 2 *Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema* kohdassa 7. *Luottoriski*. Odotettavissa olevien luottotappioiden laskenta ja arvonalentumisvaiheet on kuvattu konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 9. *Rahoitusvarojen arvonalentuminen*.

Seuraavassa taulukossa esitetään odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain.

Vastuut ja odotettavissa olevat luottotappiot saamiseryittäin ja arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet				Arvoltaan alentuneet			Yhteensä
	Vaihe 1		Vaihe 2		Vaihe 3*			
	Tasearvo	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	Koko voimassaoloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	Koko voimassaoloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	
31.12.2023 (1 000 €)								
Käteiset varat jaksotettuun hankintamenuon	2	-	-	-	-	-	2	-
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintamenuon	9 185 977	-73	-	-	-	-	9 185 977	-73
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintamenuon	28 859 061	-122	1523 016	-1872	140 146	-214	30 522 223	-2 207
Leasingkohteet jaksotettuun hankintamenuon	1420 162	-8	21524	-21	-	-	1 441 686	-29
Saamistodistukset jaksotettuun hankintamenuon	1573 802	-1	1152	0	-	-	1574 954	-1
Saamistodistukset käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta	369 669	-42	-	-	-	-	369 669	-42
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenuon arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle	1 048 412	-6	-	-	-	-	1 048 412	-6
Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	3 017 822	-15	53 406	0	-	-	3 071 212	-15
Yhteensä	45 474 907	-267	1 599 099	-1 894	140 146	-214	47 214 136	-2 375

* Kuntarahoituksella on vaiheen 3 saamisille täydet takaus- ja vakuusjärjestelyt kuten konsernitilinpäätöksen liitteessä 2 *Riskienhallinnan periaatteet ja Kuntarahoituksen riskiasema* kohdassa 7. *Luottoriski* on kuvattu. Kuntarahoituksen johdon arvion mukaan vaiheen 3 saatavat tullaan saamaan kokonaisuudessaan takaisin eikä lopullista luottotappiota synny. Vaiheen 3 saamiset sisältävät 2 031 tuhatta euroa (2 144 tuhatta euroa) saamisista, jotka ovat olleet myöntöhetkellä arvoltaan alentuneita (*Purchased or Originated Credit Impaired, POCI*). POCI-saamisista on kirjattu 3 tuhannen euron (8 tuhannen euron) odotettavissa oleva luottotappio.

Vastuut ja odotettavissa olevat luottotappiot saamiserittäin ja arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet				Arvoltaan alentuneet			Yhteensä	
	Vaihe 1		Vaihe 2		Vaihe 3				
	Tasearvo	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo	Odotettavissa olevat luottotappiot	
31.12.2022 (1 000 €)									
Käteiset varat jaksotettuun hankintamenoön	2	-	-	-	-	-	2	-	
Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintamenoön	9 624 470	-109	-	-	-	-	9 624 470	-109	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintamenoön	27 277 326	-89	497 729	-662	6 690	-21	27 781 745	-772	
Leasingkohteet jaksotettuun hankintamenoön	1 283 297	-6	19 655	-22	142	0	1 303 094	-28	
Saamistodistukset jaksotettuun hankintamenoön	1 457 098	-1	-	-	-	-	1 457 098	-1	
Saamistodistukset käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta	167 636	-44	-	-	-	-	167 636	-44	
Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenoön arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle	1 219 541	-203	-	-	-	-	1 219 541	-203	
Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä)	2 447 573	-11	16 392	-2	-	-	2 463 964	-14	
Yhteensä	43 476 943	-464	533 776	-686	6 832	-21	44 017 551	-1171	

Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenvetona odotettavissa olevien luottotappioiden muutos ja täsmäytys arvonalentumisvaiheittain tilikauden aikana.

Odotettavissa olevat luottotappiot yhteensä arvonalentumisvaiheittain (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
Avaava saldo 1.1.2023	-464	-686	-21	-1171	44 017 551	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-60	-65	0	-126	9 306 692	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	87	31	18	136	-6 108 897	
Siirrot vaiheeseen 1	-1	88	-	87	87	
Siirrot vaiheeseen 2	2	-40	-	-38	-38	
Siirrot vaiheeseen 3	-	0	-65	-65	-65	
Kohdistamaton lisävaraus (<i>Management overlay</i>)	-	-625	-	-625	-625	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa* ja parametreissa** koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	168	-596	-145	-573	-569	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-	
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	-	
Yhteensä 31.12.2023	-267	-1 894	-214	-2 375	47 214 136	

* Esittää muutosta mallissa.

** Esittää muutosta mallin parametreissa (esim. bkt, työttömyysluvut).

Kuntarahoitus päivitti vuoden 2023 aikana konkurssitodennäköisyydet päivityssyklin mukaisesti ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Lisäksi makroskenaarioita on päivitetty tulevaisuuden informaation huomioimiseksi tilikauden lopussa. Samassa yhteydessä päivitettiin myös maksukyvyttömyydestä johtuvan tappio-osuuden laskennassa käytettäviä tervehtymisasteita sekä tappio-osuuksia tietyille asiakassegmenteille. Odotettavissa olevien luottotappioiden määrä kasvoi 573 tuhatta euroa malleissa ja parametreissa tehtyjen muutosten vuoksi.

Kuntarahoitus on arvioinut nopeasti kohonneen korkotason vaikutusta asiakasrahoituksen saamiin ja luottoriskiin. Kesäkuussa 2023 Kuntarahoituksen johto päätti kirjata ryhmäkohtaiseen arvioon perustuvan lisävarauksen 609 tuhatta euroa, sillä johdon arvion mukaan joillakin asiakkailla on kassavirran riittävydessä haasteita loppuvuoden 2023 aikana. Tilikauden 2023 lopussa Kuntarahoituksen johto arvioi edelleen lisävarauksen tarvetta ja päätti kasvattaa lisävarausta 16 tuhannella eurolla. Johdon arvion mukaan joillakin asiakkailla saattaa olla kassavirran riittävydessä haasteita myös alkuvuonna 2024, mikä voi ilmentyä Kuntarahoitukselle lisääntyneinä maksuviiveinä ja lainanhoitojoustoina. Ryhmäkohtaiseen arvioon perustuvan lisävarauksen määrä oli joulukuun 2023 lopussa 625 tuhatta euroa. Lisävaraus kohdistui tase-erään *Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä*. Lisävarausta ei kohdistettu sopimustasolle.

Kuntarahoituksen kokonaisluottoriski on pysynyt alhaisena ja odotettavissa olevien luottotappioiden (*ECL*) määrä on edelleen vähäinen. Korkotason nousu ja inflaatio heikensivät erityisesti asuntosektorin asiakkaiden maksukykyä, mikä ilmeni hienoisena maksuviiveiden sekä lainanhoitojoustojen lisääntymisenä ja luottokelpoisuuden heikentymisenä. Kuntarahoituksen asiakassaamiset luokitellaan vakavaraisuuslaskennassa 0-riskiluokkaan, koska ne ovat suomalaisilta kunnilta, kuntayhtymiltä, hyvinvointialueilta tai niihin liittyä turvaava kunnan, kuntayhtymän tai hyvinvointialueen takaus, tai kiinteistövakuutta täydentävä valtion täytetakaus. Johdon arvion mukaan kaikki saatavat tullaan saamaan kokonaisuudessaan takaisin eikä lopullista luottotappiota näin ollen synny. Kuntarahoituksella ei ollut 31.12.2023 asiakkaiden maksukyvyttömyydestä johtuvia takaussaamisia julkisyhteisöiltä (4 miljoonaa euroa). Likviditeettisalkun luottoriski on pysynyt hyvällä tasolla, ja salkussa olevien arvopaperisijoitusten keskimääräinen luottoluokitus on AA+ (AA+).

Odotettavissa olevat luottotappiot yhteensä arvon alentumisvaiheittain (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
Avaava saldo 1.1.2022	-166	-578	-546	-1 289	43 091 415	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-361	357	-1	-5	17 324 241	
Takaisinmaksuista ja eräänymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	95	7	77	179	-16 398 049	
Siirrot vaiheeseen 1	-1	496	-	496	496	
Siirrot vaiheeseen 2	1	-575	18	-556	-556	
Siirrot vaiheeseen 3	0	-	0	0	0	
Kohdistamaton lisävaraus (<i>Management overlay</i>)	-	-	430	430	430	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-32	-394	0	-426	-425	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-	
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	-	
Yhteensä 31.12.2022	-464	-686	-21	-1 171	44 017 551	

Seuraavat taulukot kuvaavat odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserän täsmäytystä arvonalentumisvaiheittain avaavasta taseesta tilinpäätöspäivään jokaiselle saamistyyppille erikseen.

Käteiset varat jaksotettuun hankintameno- arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-	-	-	-	-	2
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-	0
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-	0
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-	-
Yhteensä 31.12.2023	-	-	-	-	-	2

Käteiset varat jaksotettuun hankintamenuon arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odottavissa olevat luottotappiot	
	12 kuukauden odottavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odottavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odottavissa olevat luottotappiot		
(1 000 €)					
Avaava saldo 1.1.2022	0	-	-	0	8 399 045
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	0	-	-	0	-8 399 043
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odottavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-
Yhteensä 31.12.2022	-	-	-	-	2

Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-109	-	-	-109	9 624 470	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-4	-	-	-4	380 498	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	46	-	-	46	-818 984	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-6	-	-	-6	-6	
Yhteensä 31.12.2023	-73	-	-	-73	9 185 977	

Saamiset luottolaitoksilta jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2022	-82	-	-	-82	1 416 564	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-85	-	-	-85	9 112 062	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	62	-	-	62	-904 152	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-3	-	-	-3	-3	
Yhteensä 31.12.2022	-109	-	-	-109	9 624 470	

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-89	-662	-21	-772	27 781 745	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-20	-65	0	-85	4 320 154	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	3	12	18	34	-1578 291	
Siirrot vaiheeseen 1	-1	87	-	86	86	
Siirrot vaiheeseen 2	2	-38	-	-36	-36	
Siirrot vaiheeseen 3	0	0	-65	-65	-65	
Kohdistamaton lisävaraus (<i>Management overlay</i>)	-	-625	-	-625	-625	
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-18	-582	-145	-745	-745	
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-	
Yhteensä 31.12.2023	-122	-1 872	-214	-2 207	30 522 223	

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3		
(1 000 €)	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo
Avaava saldo 1.1.2022	-23	-578	-546	-1147	27 805 752
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-42	357	-1	314	3 871 298
Takaisinmaksuista ja eräänymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	2	4	77	84	-3 895 282
Siirrot vaiheeseen 1	-1	496	-	496	496
Siirrot vaiheeseen 2	0	-573	18	-554	-554
Siirrot vaiheeseen 3	0	-	0	0	0
Kohdistamaton lisävaraus (<i>Management overlay</i>)	-	-	430	430	430
Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-25	-370	0	-395	-395
Toteutuneet luottotappiot	-	-	-	-	-
Yhteensä 31.12.2022	-89	-662	-21	-772	27 781 745

Leasingkohteet jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-6	-22	0	-28	1 303 094	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-1	0	-	-1	212 400	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	0	16	0	16	-73 791	
Siirrot vaiheeseen 1	-	1	-	1	1	
Siirrot vaiheeseen 2	0	-2	-	-2	-2	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-1	-14	0	-15	-15	
Yhteensä 31.12.2023	-8	-21	0	-29	1 441 686	

Leasingkohteet jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2022	-2	-	0	-2	1334 146	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-5	0	0	-5	242 148	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	2	-	-	2	-273 177	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	0	0	-	0	0	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-2	-22	-	-23	-23	
Yhteensä 31.12.2022	-6	-22	0	-28	1303 094	

Saamistodistukset jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-1	-	-	-1	1457 098	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-1	0	-	-1	1574 954	
Takaisinmaksuista ja eräänymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	1	-	-	1	-1457 098	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	0	-	-	0	0	
Yhteensä 31.12.2023	-1	0	-	-1	1574 954	

Saamistodistukset jaksotettuun hankintameno- arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3		
(1 000 €)	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Odotettavissa olevat luottotappiot	Tasearvo
Avaava saldo 1.1.2022	0	0	-	0	1 088 888
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-1	-	-	-1	1 457 098
Takaisinmaksuista ja eräänymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	0	0	-	0	-1 088 888
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-
Yhteensä 31.12.2022	-1	-	-	-1	1 457 098

Saamistodistukset käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-44	-	-	-44	167 636	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-22	-	-	-22	267 084	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	27	-	-	27	-65 051	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-		
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-		
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-		
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-3	-	-	-3		
Yhteensä 31.12.2023	-42	-	-	-42	369 669	

	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3			
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Odotettavissa olevat luottotappiot		
Saamistodistukset käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta						
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2022	-41	-	-	-41		213 466
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-28	-	-	-28		52 770
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	26	-	-	26		-98 599
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-		
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-		
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-		
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-1	-	-	-1		
Yhteensä 31.12.2022	-44	-	-	-44		167 636

Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen vieraan pääoman ehtoisten rahoitusvarojen odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserä on kirjattu käyvän arvon rahastoon laatimisperiaatteiden mukaisesti. Periaatteet on kuvattu konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 9.4 *Odotettavissa olevan luottotappion vähennyserän esittäminen taseessa*. Kertynyt vähennyserä kirjataan tulosvaikutteisesti varojen taseesta pois kirjaamisen hetkellä.

Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenoan arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle arvonalentumisvaiheittain (1 000 €)	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
Avaava saldo 1.1.2023	-203	-	-	-203	1219 541	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	45 000	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-216 326	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	197	-	-	197	197	
Yhteensä 31.12.2023	-6	-	-	-6	1048 412	

Muihin varoihin sisältyvä jaksotettuun hankintamenoön arvostettu käteisvakuus keskusvastapuolelle arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3			
(1 000 €)	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Odotettavissa olevat luottotappiot		
Avaava saldo 1.1.2022	-13	-	-	-13		238 930
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-190	-	-	-190		980 611
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-		-
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-		-
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-		-
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-		-
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-		-
Yhteensä 31.12.2022	-203	-	-	-203		1219 541

Muihin varoihin sisältyvät takausaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odottavissa olevat luottotappiot		Tasearvo
	12 kuukauden odottavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odottavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa- oloajan odottavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-	-	-	-	-	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odottavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-	
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	-	
Yhteensä 31.12.2023	-	-	-	-	-	

Muihin varoihin sisältyvät takausaamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä arvonalentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odottavissa olevat luottotappiot		Tasearvo
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2022	-	-	-	-	1751603	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-	-	-	-	-	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	-	-	-	-	-1751603	
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	-	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-	-	-	-	-	
Toteutuneisiin luottotappioihin tapahtuneet palautukset	-	-	-	-	-	
Yhteensä 31.12.2022	-	-	-	-	-	

Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä) arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä	Tasearvo
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odotettavissa olevat luottotappiot		
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot			
(1 000 €)						
Avaava saldo 1.1.2023	-11	-2	-	-14	2 463 964	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-12	0	-	-12	2 506 600	
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	9	2	-	11	-1 899 352	
Siirrot vaiheeseen 1	0	0	-	0		
Siirrot vaiheeseen 2	0	0	-	0		
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-		
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	0	0	-	0		
Yhteensä 31.12.2023	-15	0	-	-15	3 071 212	

Taseen ulkopuolisiin vastuihin liittyvä odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserä on kirjattu *Muihin velkoihin* laatimisperiaatteiden mukaisesti, jotka on kuvattu konsernitilinpäätöksen (Liite 1) kohdassa 9.4 *Odotettavissa olevan luottotappion vähennyserän esittäminen taseessa*.

Luottolupaukset (taseen ulkopuolinen erä) arvon alentumisvaiheittain	Ei arvoltaan alentuneet		Arvoltaan alentuneet		Yhteensä
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Odottavissa olevat luottotappiot	
	12 kuukauden odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot	Koko voimassa-oloajan odotettavissa olevat luottotappiot		
(1 000 €)					
Avaava saldo 1.1.2022	-4	0	0	-4	2 592 873
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-9	0	-	-9	1 608 248
Takaisinmaksuista ja erääntymisistä johtuvat vähennykset (pois lukien toteutuneet luottotappiot)	3	2	0	5	-1 737 157
Siirrot vaiheeseen 1	-	-	-	-	
Siirrot vaiheeseen 2	0	-2	-	-2	
Siirrot vaiheeseen 3	-	-	-	-	
Muutokset mallissa ja parametreissa koskien odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaperiaatteita	-1	-2	-	-4	
Yhteensä 31.12.2022	-11	-2	-	-14	2 463 964

Tulevaisuuteen suuntautuvan informaation huomioiminen

Tulevaisuutta koskevaa informaatiota sisällytetään sekä odotettavissa olevien luottotappioiden laskentamalliin että sen arvioimiseen, onko instrumentin luottoriski lisääntynyt merkittävästi (*Significant Increase in Credit Risk, SICR*). Makrotaloudelliset ennusteet kattavat kolme vuotta ja koska luotettavaa yli kolme vuotta kattavaa ennustetta ei ole saatavilla, myös ennusteisiin ja skenaarioihin perustuva oikaisu tehdään kolmelle vuodelle. Skenaarioita on käytössä pääsääntöisesti kolme: perus, vahva (optimistinen) ja heikko (epäsuotuisa). Skenaariolle arvioidaan toteutumisen todennäköisyydet. Skenaarioiden todennäköisyyspainotukset on kuvattu viereisessä taulukossa.

Skenaario	31.12.2023			31.12.2022		
	2024	2025	2026	2023	2024	2025
Heikko (epäsuotuisa)	40 %	40 %	40 %	30 %	30 %	30 %
Perus	50 %	50 %	50 %	60 %	60 %	60 %
Vahva (optimistinen)	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %

Kuntarahoitus on tunnistanut kunkin portfolion luottotappioiden keskeiset tekijät, joilla on samanlaiset luottoriskiominaisuudet, ja arvioinut makrotaloudellisten muuttujien ja luottotappioiden välistä suhdetta. Käytössä olevat makrotaloudelliset muuttujat suomalaisille rahoitusvaroilta ovat Suomen valtion pitkäaikaiset korot sekä asuntojen hintakehitys ja työttömyysaste. Muille kuin suomalaisille rahoitusvaroilta käytetään Euroopan keskuspankin julkaisemia stressitestiskenaarioita. Jokainen muuttuja kattaa arvion kolmen vuoden ajalta. Viereisessä taulukossa esitetään makrotaloudelliset muuttujat ja niiden ennusteet kolmen vuoden ennustejaksolle.

Makrotaloudelliset muuttujat	Skenaario	31.12.2023			31.12.2022		
		2024	2025	2026	2023	2024	2025
Suomen valtion pitkäaikaiset korot, %	Heikko	3,8	3,7	3,7	4,0	3,6	3,4
	Perus	3,5	3,5	3,4	3,2	3,1	3,2
	Vahva	3,3	3,2	3,2	2,2	1,9	1,8
Asuntojen hintakehitys (myyntihinta, vuositason muutos), %	Heikko	-13,0	-2,0	3,0	-13,0	0,0	2,0
	Perus	-1,0	4,0	2,5	-2,0	2,0	1,5
	Vahva	2,5	4,0	2,5	0,0	3,0	2,5
Työttömyysaste, %	Heikko	9,9	9,6	8,5	9,5	9,0	8,5
	Perus	7,7	7,4	7,0	7,4	7,3	6,8
	Vahva	7,1	6,1	5,8	6,5	6,0	5,8

Rahapolitiikan nopea kiristyminen ja geopoliittiset jännitteet ovat heikentäneet maailmantalouden näkymiä. Euroalue on jo luisunut hitaan kasvun vaiheeseen, ja kasvun odotetaan pysyvän hyvin hitaana vuoden 2024 ajan. Inflaatio on hidastumassa, mutta sen ennustetaan edelleen olevan ensi vuonna keskimäärin yli EKP:n 2 %:n tavoitetason. Inflaatioon liittyy edelleen paljon epävarmuutta, kuten energian hinnat ja merkittävät palkankorotukset. Rahapolitiikan kiristyminen on tuntunut voimakkaammin Suomessa, ja talouden taantuma on syvempi kuin euroalueella kokonaisuudessaan. Talouden odotetaan joutuvan lievään taantumaa vuoden 2023 jälkimmäisellä puoliskolla–vuoden 2024 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Suomen bruttokansantuotteen odotetaan supistuvan 0,3 % vuonna 2024. Suhdannetilanteen elpymisen ja vihreän siirtymän investointien nähdään kiihdyttävän bkt:n kasvun 2 %:iin vuonna 2025, minkä jälkeen talous lähentyy pitkän aikavälin kasvu-uraansa. Työttömyyden ei odoteta kasvavan merkittävästi, koska useilla aloilla on edelleen työvoimapula. Keskimääräisen vuotuisen työttömyysasteen odotetaan saavuttavan huippunsa 7,7 %:ssa vuonna 2024 ja pysyvän korkeana yli 7 %:ssa vuosina 2025–2026. Suurimmissa kaupungeissa omistusasuntojen hintojen odotetaan laskevan keskimäärin 7 % vuonna 2023. Kiinteistömarkkinoiden elpyminen alkaa vuonna 2024, mutta vuosikeskihinnat laskevat edelleen hieman. Taloustilanteen viileneminen, inflaation selvä hidastuminen ja rahoitusolosuhteiden jo ennestään merkittävä kiristyminen puoltavat näkemystä, että EKP ei nosta ohjaukorkoja nykyiseltä tasolta. Inflaation epävarmuuden vuoksi koronlaskujen odotetaan kuitenkin alkavan vasta vuoden 2024 puolivälin tienoilla ja jatkuvan maltillisesti vuoteen 2025.

Perusskenaarioon verrattuna vahvassa skenaariossa korkean inflaation ja rahoitusolosuhteiden kiristymisen taloudelliset vaikutukset ovat lievempiä. Tässä skenaariossa Suomen bkt:n ennustettu kasvu on 1,3 % vuonna 2024 ja 2,7 % vuonna 2025. Työttömyysasteen odotetaan jatkavan asteittaista laskuaan koko ennustejakson vuodesta 2024 vuoteen 2027. Kuluttajahintainflaation ennustetaan hidastuvan 2,0 %:iin vuonna 2024 ja pysyvän hieman alle 2 %:ssa seuraavien kolmen vuoden ajan. Asuntojen kysynnän ennustetaan elpyvän vuonna 2024, ja asuntojen hintojen odotetaan nousevan 2,5 % edellisvuodesta. Asuntojen hintainflaation odotetaan kiihtyvän 4,0 %:iin vuonna 2025, minkä jälkeen vuotuinen hintojen nousu hidastuu 2,5 %:iin. Koska kokonaiskysyntä elpyy odotettua nopeammin, EKP:n odotetaan laskevan korkoja hitaammin kuin perusskenaariossa.

Heikko skenaario kuvaa lopputulosta, jossa rahapolitiikan kiristäminen lopulta käynnistää synkronoidun taantumaa maailmantaloudessa. Sekä Suomi että koko euroalue kärsivät syvästä taantumasta, joka alkoi vuoden 2023 jälkipuoliskolla ja jatkuu pitkälle vuoteen 2025. Työttömyys kasvaa voimakkaasti ja pysyy korkealla tasolla koko ennustejakson ajan. Kokonaiskysynnän supistuminen pahentaa deflaatiopaineita taloudessa, mikä johtaa perusskenaarioon verrattuna nopeampaan inflaation jäähtymiseen. Hitaampi inflaatio yhdistettynä valtaviin taloudellisiin vastatuuliin saa aikaan äkillisen muutoksen rahapolitiikassa. EKP käynnistää useita koronlaskuja vuonna 2024 ja jatkaa rahapolitiikan keventämistä koko vuoden 2025 ajan. Asuntomarkkinoiden vähentynyt kysyntä johtaa asuntojen hintojen jyrkkään laskuun. Pitkittynyt maailmanlaajuinen taantuma aiheuttaa jännitteitä rahoitusmarkkinoilla ja lisää omaisuuserien hinnoitteluun kohdistuvia riskipreemoita. Heikko talouskehitys ja kasvava julkinen velka kasvattavat merkittävästi Suomen ja Saksan välistä korkoeroa.

Seuraavassa taulukossa esitetään odotettavissa olevien luottotappioiden herkkyys tulevaisuuteen suuntautuvalle informaatiolle olettaen heikon (epäsuotuisan) skenaarion painon olevan 100 % vuoteen 2024 (2023) asti.

Herkkyysanalyysi (1 000 €)	31.12.2023			31.12.2022	
	Käytetyt skenaario- painotukset	Heikko skenaario (100 %)	Ilman skenaario- painotuksia	Käytetyt skenaario- painotukset	Heikko skenaario (100 %)
Odotettavissa olevat luottotappiot	1750	2 414	1618	1171	1547
Vastuiden osuus vaiheissa 2 ja 3	3,94 %	5,10 %	3,78 %	1,27 %	2,57 %

Harkinnanvaraiset lisävaraukset eivät sisälly herkkyysanalyysin lukuihin.

Ongelmasaamiset

Ongelmasaamisina raportoidaan saamiset, jotka ovat yli 90 päivää erääntyneitä ja muita riskillisiksi luokiteltuja saamisista sekä saamisista, joihin kohdistuu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuva lainanhoitojousto.

Ongelmasaamiset 31.12.2023 (1 000 €)	Terveet saamiset	Järjestämättömät saamiset	Saamiset yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot saamisista	Yhteensä
Yli 90 pv erääntyneet saamiset	-	7 491	7 491	-36	7 454
Todennäköisesti maksamatta jäävät	-	19 037	19 037	-59	18 978
Lainanhoitojoustot	377 463	113 832	491 295	-570	490 725
Yhteensä	377 463	140 359	517 823	-666	517 157

Ongelmasaamiset 31.12.2022 (1 000 €)	Terveet saamiset	Järjestämättömät saamiset	Saamiset yhteensä	Odotettavissa olevat luottotappiot saamisista	Yhteensä
Yli 90 pv erääntyneet saamiset	-	4 087	4 087	-13	4 074
Todennäköisesti maksamatta jäävät	-	509	509	0	509
Lainanhoitojoustot	77 268	2 513	79 780	-478	79 303
Yhteensä	77 268	7 110	84 377	-491	83 886

Lainanhoitajoukot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Terveitä lainanhoitajoukostaamisia ovat koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitajoukostaamiset tai saamiset, joissa lainanhoitajoukko on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella lainanhoitajoukoiksi. Kuntarahoitus katsoo kyseessä olevan järjestämätön lainahoitajoukko, kun kyseiset myönnytykset tai muutokset annetaan velallisen nykyisten tai odotettavissa olevien taloudellisten vaikeuksien perusteella, eikä Kuntarahoitus olisi suostunut niihin, jos velallinen olisi ollut hyvässä taloudellisessa tilassa.

Koronapandemia vaikutti Kuntarahoituksen asiakkaiden taloustilanteeseen ja maksuvalmiuteen. Kuntarahoitus tarjosi siksi asiakkailleen mahdollisuuden joustoihin lainojen lyhennyksissä, jos koronapandemia vaikutti väliaikaisesti asiakkaan luotonhoitokykyyn. Vuoden 2023 aikana ei myönnetty lainanhoitajoukkoja koronapandemiasta johtuvista syistä ja tilikaudella 2022 ainoastaan muutamia yksittäisiä lyhennysvapaita pidennettiin. Perimättä jätetyt lyhennykset on pääosin siirretty laina-ajan loppuun lainan viimeisen maksuerän yhteyteen. Kuntarahoituksen leasingrahoitukseen ei ole kohdistunut vuokrahelputuksia.

Venäjän aloittamalla hyökkäyssodalla ei ole ollut suoria vaikutuksia Kuntarahoituksen asiakkaisiin tai saamisiin. Yleinen inflaatio ja korkotason nousu näkyivät vuoden 2023 aikana, ja saattavat edelleen näkyä lisääntyneinä lainanhoitajoukotoimenpiteinä, maksuviiveinä sekä asiakkaiden luottokelpoisuuden heikentymisenä.

Toteutuneet luottotappiot

Kuntarahoituksella ei ole ollut toteutuneita lopullisia luottotappioita tilikauden tai vertailukauden aikana.

Liite 21. Osakkeet ja osuudet

31.12.2023 (1 000 €)	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	, joista luottolaitoksissa
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	-	656	656	-
Yhteensä	-	656	656	-
<i>, joista hankintameno</i>	-	656	656	-

Kuntarahoituksella ei ole käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavia oman pääoman ehtoisia instrumentteja. Kuntarahoituksella ei ole osakelainauksen kohteena olevia osakkeita ja osuuksia.

31.12.2022 (1 000 €)	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	, joista luottolaitoksissa
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	-	656	656	-
Yhteensä	-	656	656	-
<i>, joista hankintameno</i>	-	656	656	-

Liite 22. Johdannaissopimukset

31.12.2023 (1 000 €)	Kohde-etuuden nimellisarvo				Käypä arvo	
	Jäljellä oleva juoksuaika				Positiivinen	Negatiivinen
	Alle 1 vuotta	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä		
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	4 082 331	11 468 301	18 991 507	34 542 139	1 148 245	-1 581 581
,joista keskusvastapuoliselvitettävät	3 967 376	11 288 451	18 280 451	33 536 278	1 114 996	-1 563 069
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	1 838 537	10 963 203	479 835	13 281 574	395 568	-633 792
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa yhteensä	5 920 868	22 431 503	19 471 342	47 823 713	1 543 813	-2 215 373
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	4 387 178	11 024 261	4 300 134	19 711 573	257 271	-831 692
,joista keskusvastapuoliselvitettävät	3 211 225	8 099 203	1 540 172	12 850 600	173 241	-32 697
Korko-optiot	-	-	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	335 671	2 845 363	69 179	3 250 213	52 741	-203 865
Termiinisopimukset	3 890 874	-	-	3 890 874	2 919	-100 348
Osakejohdannaiset	85 340	-	-	85 340	26	-21 237
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti yhteensä	8 699 063	13 869 624	4 369 313	26 938 000	312 957	-1 157 142
Johdannaissopimukset yhteensä	14 619 930	36 301 128	23 840 655	74 761 713	1 856 769	-3 372 514

Erä *Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti* sisältää kaikki Kuntarahoituksen johdannaissopimukset, jotka eivät ole suojauslaskennassa, vaikka ne olisi tehty riskienhallintatarkoituksessa suojaaviksi. Tähän ryhmään lukeutuvat nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen ja -velkojen suojaukseksi tehdyt johdannaissopimukset, kuntien kanssa tehdyt johdannaissopimukset, kuntajohdannaisten

suojausiksi tehdyt johdannaissopimukset sekä taseen korkorisikin suojaukseksi tehdyt johdannaissopimukset, joille ei ole määritetty yksilöityä suojauskohdetta.

Johdannaissopimusten jaksotetut korkosaamiset tai -velat sisältyvät taseen eriin *Siirtosaamiset ja maksetut ennakot* ja *Siirtovelat ja saadut ennakot*.

31.12.2022 (1 000 €)	Kohde-etuuden nimellisarvo				Käypä arvo	
	Jäljellä oleva juoksuaika				Positiivinen	Negatiivinen
	Alle 1 vuotta	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä		
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	3 087 053	10 930 604	19 669 762	33 687 419	1608 625	-2 279 032
<i>,joista keskusvastapuoliselitettävät</i>	<i>2 897 220</i>	<i>10 592 658</i>	<i>18 932 859</i>	<i>32 422 737</i>	<i>1 546 169</i>	<i>-2 240 748</i>
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	3 853 324	8 258 495	455 462	12 567 281	594 381	-774 553
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa yhteensä	6 940 378	19 189 099	20 125 224	46 254 701	2 203 006	-3 053 586
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	5 726 233	8 177 909	4 368 751	18 272 893	411 500	-1 084 554
<i>,joista keskusvastapuoliselitettävät</i>	<i>4 157 199</i>	<i>5 759 356</i>	<i>1 501 085</i>	<i>11 417 640</i>	<i>320 535</i>	<i>-7 895</i>
Korko-optiot	40 000	-	-	40 000	94	-94
Valuuttajohdannaiset						
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	1 200 762	2 704 383	78 336	3 983 481	81 658	-226 389
Termiinisopimukset	4 591 665	-	-	4 591 665	10 848	-147 174
Osakejohdannaiset	732 900	-	-	732 900	-2	-104 314
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti yhteensä	12 291 560	10 882 292	4 447 087	27 620 939	504 097	-1 562 525
Johdannaissopimukset yhteensä	19 231 938	30 071 391	24 572 311	73 875 640	2 707 103	-4 616 111

Liite 23. Suojauslaskenta

Kuntarahoituksen korko- ja valuuttakurssiriskejä hallitaan johdannaisten avulla. Markkinariskipolitiikan mukaisesti suojausstrategiana on pääsääntöisesti suojata rahoitusvarojen ja -velkojen merkittävät valuutta- ja korkoriskit niiden erien osalta, joiden maturiteetti ylittää vuoden. Näin ollen ulkomaan valuutan määräiset erät muunnetaan euromääräisiksi ja kiinteät ja pitkiin viitekorkoihin sidotut korkoehdot vaihdetaan koronvaihtosopimuksilla ehdoiltaan lyhyempiin vaihtuviin korkoihin. Kuntarahoituksen markkinariskien suojaamiseen liittyvät riskienhallintaperiaatteet kuvataan tarkemmin konsernitilinpäätöksen liitteessä 2 *Riskienhallinnan periaatteet ja konsernin riskiasema*.

Kuntarahoitus soveltaa sekä IFRS 9 -standardin mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa että IAS 39 -standardin mukaista käyvän arvon portfoliosuojauslaskentaa. Kuntarahoitus ei sovelta rahavirran suojauslaskentaa. Suojauslaskentaan liittyvät laatimisperiaatteet kuvataan konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteiden (Liite 1) kohdassa 10. *Suojauslaskenta*.

Seuraavassa taulukossa esitetään suojauslaskennan kohteena olevat varat ja velat tase-erien mukaisesti jaoteltuna IAS 39 -standardin mukaiseen portfoliosuojauslaskentaan ja IFRS 9 -standardin mukaiseen käyvän arvon suojauslaskentaan, joka on edelleen jaettu kahteen osaan sen perusteella sovelletaanko suojauksessa suojauskustannuksen eriyttämistä (*Cost-of-Hedging*).

Suojauslaskenta 31.12.2023 (1 000 €)	Nimellisarvo	Käyvän arvon suojauslaskenta yhteensä	IAS 39 portfolio- suojauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta sis. Cost-of-Hedging
Varat					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	11 843 871	10 937 466	10 877 199	60 267	-
Leasingkohteet	395 417	383 163	-	383 163	-
Varat yhteensä	12 239 288	11 320 629	10 877 199	443 430	-
Velat					
Velat luottolaitoksille	95 000	86 889	-	86 889	-
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 287 710	1 277 101	-	1 277 101	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	32 537 103	30 841 465	-	17 950 427	12 891 038
Velat yhteensä	33 919 813	32 205 454	-	19 314 416	12 891 038

Suojauslaskenta 31.12.2022 (1 000 €)	Nimellisarvo	Käyvän arvon suojauslaskenta yhteensä	IAS 39 portfoliosuo- jauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta	IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta sis. Cost-of-Hedging
Varat					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	12 826 877	11 348 612	11 289 353	59 259	-
Leasingkohteet	302 864	274 053	-	274 053	-
Varat yhteensä	13 129 741	11 622 665	11 289 353	333 313	-
Velat					
Velat luottolaitoksille	95 000	84 892	-	84 892	-
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 302 710	1 210 927	-	1 210 927	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	27 163 444	24 419 692	-	12 603 372	11 816 320
Velat yhteensä	28 561 154	25 715 510	-	13 899 190	11 816 320

Viereisessä taulukossa esitetään suojauskohteen suojatun riskin ja suojausinstrumentin kumulatiivinen käypä arvo tilikauden alussa ja lopussa sekä käyvän arvon muutokset tilikauden aikana. Taulukossa esitettävät luvut eivät pidä sisällään suojausinstrumenttien ja suojauskohteiden valuuttakurssieroista johtuvia käyvän arvon muutoksia. Edellä mainitusta syystä johtuen suojausinstrumenttien yhteissumma ei täsmää liitteessä 22 *Johdannaissopimukset* esitettävään erään *Johdannaissopimukset suojauslaskennassa yhteensä*. Suojauskohteiden käyvän arvon muutos suojatun riskin osalta ja niitä suojaavien johdannaisten muut käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmassa erään *Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot*. Suojaussuhteen tehoton osuus näkyy siten tässä tuloslaskelmaerässä. Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot eritellään liitteessä 6.

Markkinakäytännön ja IFRS 13 *Käyvän arvon määrittäminen* -standardin mukaisesti Kuntarahoitus diskonttaa suojauskohteet swap-käyrällä, kun ne arvostetaan suojatun riskin osalta käypään arvoon. Johdannaissopimukset taas diskontataan OIS-käyrällä. Ero käytetyissä diskonttokäyrissä aiheuttaa merkittävän osan Kuntarahoituksen suojauslaskennan tehottomuudesta. Lisäksi tehottomuutta voi jossain määrin syntyä myös eroista pääomissa, päivälaskentamenetelmissä tai kassavirtojen ajoittumisissa.

Arvostus suojatun riskin osalta (1 000 €)	31.12.2023	1.1.2023	Tulosvaikutus 1–12/2023	31.12.2022	1.1.2022	Tulosvaikutus 1–12/2022
Varat						
IAS 39 portfoliosuojauslaskenta						
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-907 319	-1 476 553	569 233	-1 476 553	122 505	-1 599 058
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	969 754	1 549 315	-579 561	1 549 315	-78 911	1 628 226
Kertyneen käyvän arvon jaksotus suojauslaskennan lopettamisesta	-1 652	-1 721	69	-1 721	218	-1 939
IAS 39 portfoliosuojauslaskenta netto	60 783	71 041	-10 258	71 041	43 812	27 229
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta						
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 829	-595	2 424	-595	25 908	-26 503
Leasingkohteet	-12 251	-28 808	16 557	-28 808	-495	-28 313
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	9 060	28 548	-19 488	28 548	-25 669	54 217
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta netto	-1 362	-855	-507	-855	-255	-599
Velat						
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta						
Velat luottolaitoksille	8 111	10 108	-1 997	10 108	-5 120	15 228
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 425	54 570	-50 145	54 570	-340 433	395 003
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 407 537	2 559 950	-1 152 413	2 559 950	-171 028	2 730 978
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	-1 442 656	-2 631 089	1 188 433	-2 631 089	500 306	-3 131 395
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta netto	-22 583	-6 461	-16 122	-6 461	-16 275	9 814
IBOR -uudistukseen liittyvät kompensatiot*	-3 603	-3 343	-260	-3 343	-3 343	0
Suojauslaskenta yhteensä	33 235	60 382	-27 147	60 382	23 938	36 444

* Kompensatiot liittyvät IBOR-uudistukseen, josta kerrotaan tarkemmin konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 23. *IBOR-uudistus*.

Viereisessä taulukossa esitetään koron- ja valuutanvaihtosopimusten (*cross currency swaps*) suojauskustannuksen (*Cost-of-Hedging*) vaikutus oman pääoman erään *Suojauskustannusrahasto*. Luvut esitetään verojen jälkeen. Kaikissa valuuttamääraisissä suojaussuhteissa Kuntarahoitus on ottanut käyttöön ns. suojauskustannuksen eriyttämisen (*Cost-of-Hedging*).

Jokaisen suojaussuhteen osalta, kun koron- ja valuutanvaihtosopimus määritetään suojausinstrumentiksi, eri valuuttojen välinen viitekoronvaihtosopimuksen preemio (*cross currency basis*) erotetaan ja jätetään suojaussuhteen ulkopuolelle.

Johdannaisen koko käyvän arvon muutoksen ja suojaussuhteeseen määritetyn osuuden käyvän arvon muutoksen erotus kirjataan suojauskustannuksena erään *Suojauskustannusrahasto*. Muutokset eri valuuttojen välisten viitekoronvaihtosopimusten preemioissa eivät siten luo tehottomuutta suojaussuhteeseen.

Suojauslaskennan vaikutus oman pääoman eriin (1 000 €)

Suojauskustannus (*Cost-of-Hedging*)

Johdannaisopimukset suojauslaskennassa

Yhteensä

31.12.2023

1.1.2023

Vaikutus Suojauskustannusrahastoon

21 821

1 488

20 334

21 821

1 488

20 334

Suojauslaskennan vaikutus oman pääoman eriin (1 000 €)

Suojauskustannus (*Cost-of-Hedging*)

Johdannaisopimukset suojauslaskennassa

Yhteensä

31.12.2022

1.1.2022

Vaikutus Suojauskustannusrahastoon

1 488

13 621

-12 133

1 488

13 621

-12 133

Seuraavassa taulukossa esitetään suojauslaskennan kumulatiivinen tehokkuus suojauskohteittain. Lisäksi taulukossa esitetään käytetyt suojausinstrumentit.

**Suojauslaskennan tehokkuus suojauskohteittain
31.12.2023 (1 000 €)**

Suojauskohde	Suojausinstrumentti	Voitot/tappiot suojaussuhteesta		Suojaussuhteen tehoton osuus
		Suojauskohde	Suojausinstrumentti	
Varat				
IAS 39 portfoliosuojauslaskenta				
Kiinteäkorkoiset ja pitkiin viitekorkoihin sidotut lainat	Korkojohdannainen	-907 319	969 754	62 435
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta				
Strukturoitu antolainaus	Korkojohdannainen	1 829	-1 608	222
Kiinteäkorkoinen ja pitkiin viitekorkoihin sidottu leasing	Korkojohdannainen	-12 251	10 668	-1 584
Varat yhteensä		-917 742	978 814	61 072
Velat				
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta				
Euomääräiset rahoitusvelat	Korkojohdannainen	1 105 788	-1 132 380	-26 592
Valuuttamääräiset rahoitusvelat	Valuuttajohdannainen (koron- ja valuutanvaihtosopimukset) Korkojohdannainen	314 285	-310 277	4 009
Velat yhteensä		1 420 073	-1 442 656	-22 583

**Suojauslaskennan tehokkuus suojauskohteittain
31.12.2022 (1 000 €)**

Suojauskohde	Suojausinstrumentti	Voitot/tappiot suojaussuhteesta		Suojaussuhteen tehoton osuus
		Suojauskohde	Suojausinstrumentti	
Varat				
IAS 39 portfoliosuojauslaskenta				
Kiinteäkorkoiset ja pitkiin viitekorkoihin sidotut lainat	Korkojohdannainen	-1476 553	1549 315	72 762
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta				
Strukturoitu antolainaus	Korkojohdannainen	-595	1043	449
Kiinteäkorkoinen ja pitkiin viitekorkoihin sidottu leasing	Korkojohdannainen	-28 808	27 504	-1304
Varat yhteensä		-1505 955	1577 862	71907
Velat				
IFRS 9 käyvän arvon suojauslaskenta				
Euomääräiset rahoitusvelat	Korkojohdannainen	1967 231	-1972 437	-5 207
Valuuttamääräiset rahoitusvelat	Valuuttajohdannainen (koron- ja valuutanvaihtosopimukset) Korkojohdannainen	657 397	-658 652	-1255
Velat yhteensä		2 624 628	-2 631 089	-6 461

Liite 24. Aineettomat hyödykkeet

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
IT-järjestelmät	6 311	8 831
Muut aineettomat hyödykkeet	2	5
Yhteensä	6 314	8 837

Aineettomissa hyödykkeissä ei ole muita kehittämismenoja eikä liikearvoa.

Liite 25. Aineelliset hyödykkeet

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Muut kiinteistöosakkeet	299	299
Käyttöoikeusomaisuuserät	8 500	2 980
Muut aineelliset hyödykkeet	555	1 557
Yhteensä	9 354	4 835

Kuntarahoituksella ei ole sijoituskiinteistöjä.

Liite 26. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

1-12/2023 (1 000 €)	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		
	Yhteensä	Muut kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Käyttöoikeus-omaisuuserät	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	29 634	299	5 644	9 174	15 117
+ Lisäykset	940	-	7	7 785	7 792
- Vähennykset	-	-	-733	-2 344	-3 076
Hankintameno 31.12.	30 574	299	4 918	14 616	19 832
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	20 798	-	4 087	6 195	10 282
- Vähennysten kertyneet poistot	-	-	-715	-2 021	-2 736
+ Tilikauden poisto	3 463	-	991	1 942	2 933
+/- Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-	-	-	-	-
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	24 261	-	4 363	6 116	10 479
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 314	299	555	8 500	9 354

1-12/2022 (1 000 €)	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		
	Yhteensä	Muut kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Käyttöoikeus-omaisuuserät	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	41 401	299	6 999	8 743	16 041
+ Lisäykset	3 988	-	16	564	579
- Vähennykset	-15 755	-	-1 371	-132	-1 503
Hankintameno 31.12.	29 634	299	5 644	9 174	15 117
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	29 097	-	4 261	4 592	8 853
- Vähennysten kertyneet poistot	-710	-	-1 302	-113	-1 415
+ Tilikauden poisto	2 894	-	1 128	1 715	2 843
+/- Arvonalentumiset ja niiden peruutukset*	-10 482	-	-	-	-
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	20 798	-	4 087	6 195	10 282
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 837	299	1 557	2 980	4 835

* Erään sisältyy kertaluonteinen 10 482 tuhannen euron arvonalentumisen muutos merkittävästä kauden aikana keskeytetystä tietojärjestelmähankkeesta.

Liite 27. Muut varat

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Laskutetut leasingvuokrat	23 506	11 391
Johdannaissopimuksiin liittyvät vakuussaamiset keskusvastapuolelta*	1 048 412	1 219 541
Muut	1 846	3 730
Yhteensä	1 073 765	1 234 662

* Vakuussaamisiin sisältyy 6 tuhannen euron (203 tuhatta euroa) odotettavissa oleva luottotappio.

Yhtiöllä ei ollut maksujenvälityssaamisia 31.12.2023 tai 31.12.2022.

Liite 28. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Korkosaamiset	415 388	218 417
Muut siirtosaamiset	18 089	0
Ennakkomaksut	2 489	4 671
Yhteensä	435 966	223 088

Liite 29. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Laskennalliset verosaamiset (1 000 €)	1.1.2023	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Maksettu tilikauden aikana	31.12.2023
Käyvän arvon rahastosta	763	-	-763	-	-
Käyttöoikeusomaisuuseristä	-	8	-	-	8
Yhteensä	763	8	-763	-	8

Laskennalliset verovelat (1 000 €)	1.1.2023	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Maksettu tilikauden aikana	31.12.2023
Käyvän arvon rahastosta	-	-	21 028	-	21 028
Yhteensä	-	-	21 028	-	21 028

Vapaaehtoiseen luottotappiovaraukseen ja poistoeroon sisältyy kirjaamatonta laskennallista verovelkaa yhteensä 302 489 tuhatta euroa.

Laskennalliset verosaamiset (1 000 €)	1.1.2022	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Maksettu tilikauden aikana	31.12.2022
Käyvän arvon rahastosta	-	-	763	-	763
Yhteensä	-	-	763	-	763

Laskennalliset verovelat (1 000 €)	1.1.2022	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Maksettu tilikauden aikana	31.12.2022
Käyvän arvon rahastosta	3 499	-	-3 499	-	-
Yhteensä	3 499	-	-3 499	-	-

Vapaaehtoiseen luottotappiovaraukseen ja poistoeroon sisältyy kirjaamatonta laskennallista verovelkaa yhteensä 291 718 tuhatta euroa.

Liite 30. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

(1 000 €)	31.12.2023		31.12.2022	
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Joukkovelkakirjalainat	36 614 320	38 680 909	30 942 233	34 330 170
Muut*	3 987 327	4 017 074	4 649 832	4 668 524
Yhteensä	40 601 646	42 697 983	35 592 065	38 998 694

* Erässä esitetään Kuntarahoituksen lyhytaikaiset velkakirjalainat.

Kuntarahoituksen varainhankinta on Kuntien takauskeskuksen takaamaa.

Merkittävimmät liikkeeseenlaskut tilikauden 2023 aikana	Arvopäivä	Eräpäivä	Korko-%	Nimellisarvo (1 000)	Valuutta
Kiinteäkorkoinen viitelaina, laskettu liikkeelle MTN-ohjelman alla	18.1.2023	18.1.2028	2,875 %	1 500 000	EUR
Kiinteäkorkoinen viitelaina, laskettu liikkeelle MTN-ohjelman alla	22.2.2023	25.9.2028	3,000 %	1 000 000	EUR
Kiinteäkorkoinen viitelaina, laskettu liikkeelle MTN-ohjelman alla	26.4.2023	29.7.2030	3,125 %	1 000 000	EUR
Kiinteäkorkoinen viitelaina, laskettu liikkeelle MTN-ohjelman alla	13.6.2023	15.12.2027	4,125 %	1 000 000	USD
Kiinteäkorkoinen viitelaina, laskettu liikkeelle MTN-ohjelman alla	13.10.2023	13.1.2027	4,875 %	1 250 000	USD

Liikkeeseenlaskut on sisällytetty yllä olevaan taulukkoon arvopäivän mukaisesti. Ohjelmaa koskeva esite on saatavissa englanninkielisenä verkkosivuilta osoitteesta www.munifin.fi/investor-relations.

Liikkeeseen laskettujen velkojen täsmäytyslaskelma (1 000 €)	2023			2022		
	Velat luottolaitoksille	Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	Velat luottolaitoksille	Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Kirjanpitoarvo 1.1.	2 088 183	2 529 585	35 592 065	2 059 906	3 324 685	35 327 525
Liiketoiminnan rahavirtojen muutokset						
Liikkeeseen laskettujen velkojen lisäykset	39 507	25 675	10 011 767	46 609	147 351	7 680 928
Sijoitustodistusten lisäykset "Muut"	-	-	24 054 315	-	-	25 303 337
Lisäykset yhteensä	39 507	25 675	34 066 082	46 609	147 351	32 984 265
Liikkeeseen laskettujen velkojen vähennykset	-2 000 000	-91 758	-5 156 649	-	-267 534	-5 541 011
Sijoitustodistusten vähennykset "Muut"	-	-	-24 716 820	-	-	-24 472 759
Vähennykset yhteensä	-2 000 000	-91 758	-29 873 469	-	-267 534	-30 013 769
Liiketoiminnan rahavirtojen muutokset yhteensä	-1 960 493	-66 084	4 192 613	46 609	-120 183	2 970 495
Tasearvon muutos sisältäen arvostukset ja valuuttakurssimuutokset	2 188	124 773	816 968	-18 332	-674 917	-2 705 955
Kirjanpitoarvo 31.12.	129 878	2 588 275	40 601 646	2 088 183	2 529 585	35 592 065

Liite 31. Muut velat

(1 000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Pakolliset varaukset		
Muut varaukset	-	446
Muut velat		
Vuokrasopimusvelat	8 542	3 046
Johdannaissopimuksiin liittyvät vakuusvelat keskusvastapuolelle	392 173	570 922
Muut velat	17 168	19 132
Yhteensä	417 883	593 547

Erä *Muut varaukset* liittyi verotukselliseen tulkintakysymykseen, johon konserni haki ennakkoratkaisua ja johon se sai Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen alkuvuoden 2023 aikana. Varaus purettiin saadun päätöksen perusteella.

(1 000 €)	Muut varaukset	
	2023	2022
Kirjanpitoarvo kauden alussa	446	446
Varausten lisäykset	-	5 100
Käytetyt varaukset	-446	-5 100
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	-	446

Tilikauden 2022 aikana tehdyt varausten lisäykset ja peruutukset liittyivät kyseisen tilikauden aikana keskeytettyyn tietojärjestelmähankkeeseen. Tilikauden 2023 aikana tehty varauksen peruutus liittyi verotukselliseen tulkintakysymykseen, johon konserni haki ennakkoratkaisua ja johon se sai Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen alkuvuoden 2023 aikana. Varaus purettiin saadun päätöksen perusteella.

Liite 32. Siirtovelat ja saadut ennakot

(1000 €)

	31.12.2023	31.12.2022
Korkovelat	431 492	139 779
Muut siirtovelat	11 372	7 943
Saadut ennakot*	31 392	18 552
Yhteensä	474 256	166 274

* Erä koostuu pääasiassa leasingennakoista.

Liite 33. Kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) mukaiset velat

Kuntarahoituksen kriisinratkaisuviranomainen on EU:n yhteinen kriisinratkaisuneuvosto (*Single Resolution Board, SRB*). Yhteinen kriisinratkaisuneuvosto on asettanut Kuntarahoitukselle sitovan omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärää koskevan vaatimuksen (*Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities, MREL*), joka on suuruudeltaan 10 % kokonaisriskin määrästä ja 3 % vähimmäisomavaraisuusasteen laskennassa käytetystä vastuiden kokonaismäärästä. MREL-vaateessa on otettu huomioon SRB:n päätös siitä, että Kuntarahoitusta koskee yksinkertaistettu kriisinratkaisustrategia.

MREL-vaade tuli voimaan 11.2024. Kuntarahoituksen on kuitenkin tullut täyttää 11.2022 alkaen täysimääräisesti lopullisen MREL-vaateen tasot, jotka ovat yhtä suuria kuin vakavaraisuuden ja vähimmäisomavaraisuuden vähimmäisvaateet. Kuntarahoituksen omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen yhteismäärä ylittää moninkertaisesti Kuntarahoitukselle asetettavan vähimmäisvaatimuksen. Kuntarahoituksella ei ole tällä hetkellä tarvetta MREL-vaateen täyttämiseen liittyvien Tier 3 -instrumenttien liikkeeseenlaskuille.

Liite 34. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma tasearvoin

Rahoitusvarat 31.12.2023 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Käteiset varat	2	-	-	-	-	2
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	268 971	296 563	2 114 997	461 241	-	3 141 772
Saamiset luottolaitoksilta	9 131 822	25 000	29 155	-	-	9 185 977
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	411 849	1 496 616	7 563 119	6 951 263	14 157 184	30 580 031
Leasingkohteet*	8 056	25 793	78 191	64 743	206 381	383 163
Saamistodistukset	1 441 700	225 051	303 013	33 427	-	2 003 191
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	-	-	-	-	656	656
Johdannaisopimukset	-5 159	60 275	591 362	774 062	436 229	1 856 769
Muut varat**	1 048 412	-	-	-	-	1 048 412
Yhteensä	12 305 654	2 129 297	10 679 836	8 284 737	14 800 449	48 199 974

* Erä sisältää leasingsaamiset, jotka ovat suojauskohteena käyvän arvon suojauslaskennassa. Suojauslaskennan ulkopuolella olevia leasingsaamisia ei ole esitetty taulukossa, sillä leasing ei ole IFRS 9 -standardin mukainen rahoitusvara.

** Erä sisältää keskusvastapuolelle annetun käteisvakuuden.

Rahoitusvelat 31.12.2023 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	83 817	-	56 101	55 819	17 959	213 695
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	84 957	138 723	972 626	549 697	842 273	2 588 275
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	6 167 913	4 401 266	22 518 036	6 056 018	1 458 415	40 601 646
Johdannaissopimukset	205 672	265 043	1 459 565	865 120	577 115	3 372 514
Muut velat*	392 584	1 067	5 227	1 836	-	400 715
<i>, joista vuokrasopimusvelat</i>	<i>411</i>	<i>1 067</i>	<i>5 227</i>	<i>1 836</i>	<i>-</i>	<i>8 542</i>
Yhteensä	6 934 943	4 806 098	25 011 555	7 528 489	2 895 761	47 176 846

* Erä sisältää keskusvastapuolelta saadun käteisvakuuden ja IFRS 16 -standardin mukaisen vuokrasopimusvelan.

Velat ja niitä suojaavat johdannaiset, joissa on ennaikaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteettiluokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista. Yhtiön arvio on, että velkoja tullaan vuoden 2024 aikana eräännyttämään ennaikaisesti 10–45 %. Vuoden 2023 aikana eräännytti tällaisia velkoja ennaikaisesti 32 %.

Rahoitusvarat 31.12.2022 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Käteiset varat	2	-	-	-	-	2
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	136 726	528 552	2 113 901	110 996	-	2 890 174
Saamiset luottolaitoksilta	9 592 217	-	32 253	-	-	9 624 470
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	391 216	1 452 589	6 845 942	6 406 524	12 744 997	27 841 267
Leasingkohteet	7 465	20 979	76 516	51 821	117 272	274 053
Saamistodistukset	1 240 831	330 065	293 850	31 848	-	1 896 594
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	-	-	-	-	656	656
Johdannaisopimukset	181 535	138 338	609 483	1 117 589	660 158	2 707 103
Muut varat	1 219 541	-	-	-	-	1 219 541
Yhteensä	12 769 533	2 470 523	9 971 945	7 718 778	13 523 082	46 453 861

Rahoitusvelat 31.12.2022 (1 000 €)	0–3 kuukautta	3–12 kuukautta	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	2 244 440	-	54 986	15 806	17 391	2 332 623
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	152 794	77 633	862 967	665 161	771 031	2 529 585
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	7 377 026	3 390 051	18 464 896	4 415 718	1 944 375	35 592 065
Johdannaisopimukset	565 161	263 843	1 753 642	1 160 809	872 656	4 616 111
Muut velat	571 370	1 317	1 281	-	-	573 969
<i>,joista vuokrasopimusvelat</i>	<i>448</i>	<i>1 317</i>	<i>1 281</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>3 046</i>
Yhteensä	10 910 791	3 732 844	21 137 772	6 257 493	3 605 452	45 644 353

Velat ja niitä suojaavat johdannaiset, joissa on ennakaisen eräännyttämisen mahdollisuus, ovat taulukossa sen mukaisessa maturiteetti luokassa, jolloin eräännyttäminen olisi ensimmäisen kerran mahdollista. Vuoden 2022 aikana erääntyi tällaisia velkoja ennakaisesti 19 %.

Liite 35. Tase-erien jakautuminen koti- ja ulkomaan rahan määräisiin eriin

Varat 31.12.2023 (1 000 €)	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	, josta samaan konsernin kuuluilta
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	3 141 772	-	3 141 772	-
Saamiset luottolaitoksilta	9 124 430	61 547	9 185 977	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	30 580 031	-	30 580 031	-
Leasingkohteet	1 441 686	-	1 441 686	-
Saamistodistukset	1 993 571	9 620	2 003 191	-
Johdannaissopimukset	1 857 589	-819	1 856 769	-
Muu omaisuus mukaan lukien käteiset varat	1 419 090	106 974	1 526 065	658
Yhteensä	49 558 170	177 322	49 735 492	658

Velat ja oma pääoma 31.12.2023 (1 000 €)	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	, josta samaan konsernin kuuluilta
Velat luottolaitoksille	213 695	-	213 695	-
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 568 350	19 924	2 588 275	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	20 674 897	19 926 749	40 601 646	-
Johdannaissopimukset	3 137 458	235 057	3 372 514	-
Muut velat mukaan lukien tilinpäätössiirrot ja oma pääoma	2 959 328	33	2 959 361	5
Yhteensä	29 553 729	20 181 763	49 735 492	5

Varat 31.12.2022 (1 000 €)	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	, josta samaan konsernin kuuluilta
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	2 890 174	-	2 890 174	-
Saamiset luottolaitoksilta	9 577 806	46 663	9 624 470	-
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	27 841 267	-	27 841 267	-
Leasingkohteet	1 303 094	-	1 303 094	-
Saamistodistukset	1 867 201	29 392	1 896 594	-
Johdannaissopimukset	2 705 581	1 522	2 707 103	-
Muu omaisuus mukaan lukien käteiset varat	1 261 533	211 310	1 472 843	659
Yhteensä	47 446 658	288 888	47 735 546	659

Velat ja oma pääoma 31.12.2022 (1 000 €)	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	, josta samaan konsernin kuuluilta
Velat luottolaitoksille	2 332 623	-	2 332 623	-
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 509 865	19 720	2 529 585	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	14 918 101	20 673 964	35 592 065	-
Johdannaissopimukset	4 224 574	391 537	4 616 111	-
Muut velat mukaan lukien tilinpäätössiirrot ja oma pääoma	2 665 154	7	2 665 161	25
Yhteensä	26 650 317	21 085 228	47 735 546	25

Liite 36. Arvopapereiden takaisinostosopimukset

Yhtiöllä ei ollut arvopapereiden takaisinostosopimuksista johtuvia saamisia tai velkoja 31.12.2023.

Vertailuhetkellä 31.12.2022 Yhtiöllä oli arvopaperin takaisinostosopimuksesta johtuva 9 580 tuhannen euron saaminen, joka koostui takaisinostosopimuksen kohteena olleesta pantatusta arvopaperista, jota vastapuoli ei ole toimittanut arvopaperin takaisinostosopimuksen eräpäivänä takaisin yhtiölle. Arvopaperi esitettiin tilinpäätöksessä erässä *Saamistodistukset, Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti*. Lisäksi Yhtiöllä oli tilinpäätöshetkellä avoin vakuussaaminen liittyen erääntyneisiin takaisinostosopimuksiin.

Liite 37. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot

Rahoitusvarat (1 000 €)	31.12.2023		31.12.2022	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Käteiset varat	2	2	2	2
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	3 141 772	3 141 772	2 890 174	2 890 174
Saamiset luottolaitoksilta	9 185 977	9 185 977	9 624 470	9 624 470
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	30 580 031	32 344 271	27 841 267	29 451 798
Leasingkohteet*	383 163	402 491	274 053	288 092
Saamistodistukset	2 003 191	2 003 303	1 896 594	1 896 208
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	656	656	656	656
Johdannaisopimukset	1 856 769	1 856 769	2 707 103	2 707 103
Muut varat**	1 048 412	1 048 412	1 219 541	1 219 541
Yhteensä	48 199 974	49 983 653	46 453 861	48 078 045

* Erä sisältää leasingsaamiset, jotka ovat suojauskohteena käyvän arvon suojauslaskennassa. Suojauslaskennan ulkopuolella olevia leasingsaamisia ei ole esitetty taulukossa, sillä leasing ei ole IFRS 9 -standardin mukainen rahoitusvara.

** Erä sisältää keskusvastapuolelle annetun käteisvakuuden.

Rahoitusvelat (1 000 €)	31.12.2023		31.12.2022	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille	213 695	213 654	2 332 623	2 332 609
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 588 275	2 601 224	2 529 585	2 543 548
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	40 601 646	40 566 379	35 592 065	35 650 001
Johdannaissopimukset	3 372 514	3 372 514	4 616 111	4 616 111
Muut velat*	400 715	400 715	573 969	573 969
Yhteensä	47 176 846	47 154 486	45 644 353	45 716 238

* Erä sisältää keskusvastapuolelta saadun käteisvakuuden ja IFRS 16 -standardin mukaisen vuokrasopimusvelan.

Liite 38. Rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen hierarkia

Käypä arvo on hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanomaisessa liiketoimessa. Kuntarahoituksen käyvän arvon arvostuksissa käytetään seuraavaa käyvän arvon hierarkiaa, joka heijastaa arvostuksissa käytettyjen syöttötietojen merkitystä:

Taso 1

Syöttötiedot ovat täysin samanlaisille instrumenteille noteerattuja (oikaisemattomia) hintoja toimivilla markkinoilla, joihin Kuntarahoituksella on pääsy arvostuspäivänä. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos kauppaa käydään usein ja hintatietoja on saatavilla säännöllisesti. Nämä hintanoteeraukset (keskihinta) edustavat hintaa, johon tavanomainen liiketoimi omaisuuserän myymiseksi tai velan siirtämiseksi toteutuisi markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä tarkasteluhetken markkinaolosuhteiden vallitessa. Tason 1 instrumentit sisältävät pääosin Kuntarahoituksen sijoituksia joukkovelkakirjalainoihin.

Taso 2

Arvostus on määritelty käyttäen syöttötietoina muita kuin tasolle 1 kuuluvia noteerattuja hintoja, ja jotka ovat havainnoitavissa omaisuuserälle tai velalle joko suoraan (hintoina) tai epäsuorasti (johdettuna hinnoista). Taso 2 sisältää instrumentit, jotka on arvostettu käyttämällä täysin samanlaisten tai vastaavien varojen tai velkojen noteerattuja hintoja markkinoilla, jotka eivät ole täysin toimivat tai muita arvostusmenetelmiä, joissa kaikki merkittävät syöttötiedot ovat suorasti tai epäsuorasti havainnoitavissa markkinoilta. Tason 2 instrumentit sisältävät pääasiassa OTC-johdannaisia (*over-the-counter*), Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemia plain vanilla -velkakirjalainoja sekä antolainasopimuksia.

Taso 3

Tason 3 instrumenttien arvostusmenetelmät sisältävät syöttötietoja, jotka eivät ole havainnoitavissa ja ei-havainnoitavissa olevilla syöttötiedoilla on merkittävä vaikutus instrumentin arvostuksessa. Ei-havainnoitavissa olevia syöttötietoja käytetään arvostuksessa vain siinä määrin kuin relevantteja havainnoitavissa olevia syöttötietoja ei ole saatavilla. Jos syöttötieto on epälikvidi, ekstrapoloitu tai perustuu historialliseen hintaan, syöttötieto määritellään tason 3 syöttötiedoksi, koska tällaiset syöttötiedot eivät ole havainnoitavissa. Rahoitusinstrumentit, joissa on osake- ja valuuttastruktuureja, kuuluvat tähän tasoon johtuen syöttötietojen, kuten osinkotuoton, vaikutuksesta näiden käypään arvoon. Lisäksi taso 3 sisältää joitakin pitkän maturiteetin korkostruktuureja (esimerkiksi yli 35 vuotta) tai valuuttoja, joiden korkokäyrä ei ole kaikilla maturiteeteilla likvidi.

Kuntarahoituksen varainhankintaportfolion luonne huomioiden (liikkeeseen lasketut velkakirjat suojataan back-to-back), jos suojaava johdannainen määritellään tason 3 instrumentiksi, niin myös suojattu liikkeeseen laskettu velka määritellään tason 3 instrumentiksi. Sama periaate koskee myös muita portfolioita ja käyvän arvon hierarkiatasoja. Kuntarahoituksella ei ole muita omaisuuseriä kuin rahoitusvaroja tai -velkoja, jotka arvostetaan käypään arvoon eikä myöskään varoja tai velkoja, jotka arvostetaan kertaluonteisesti käypään arvoon.

Seuraavassa taulukossa esitetään rahoitusinstrumentit käyvän arvon hierarkiatasoinen käypään arvoon.

Rahoitusvarat 31.12.2023 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo			Yhteensä
		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut					
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat					
Saamistodistukset	369 669	369 669	-	-	369 669
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	30 326	-	30 326	-	30 326
Saamistodistukset	3 200 340	3 153 086	47 254	-	3 200 340
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	27 482	-	-	27 482	27 482
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	656	-	-	656	656
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	312 957	-	304 492	8 464	312 957
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	1 543 813	-	1 543 813	-	1 543 813
Käypään arvoon arvostetut yhteensä	5 485 243	3 522 755	1 925 886	36 602	5 485 243
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Jaksotettu hankintameno					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	10 937 466	-	11 469 879	-	11 469 879
Leasingkohteet	383 163	-	402 491	-	402 491
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	11 320 629	-	11 872 370	-	11 872 370
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut					
Käteiset varat	2	2	-	-	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 185 977	8 125 064	1 060 913	-	9 185 977
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	19 584 757	-	20 816 584	-	20 816 584
Saamistodistukset	1 574 954	-	1 575 066	-	1 575 066
Muut varat	1 048 412	-	1 048 412	-	1 048 412
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut yhteensä	31 394 102	8 125 066	24 500 975	-	32 626 041
Rahoitusvarat yhteensä	48 199 974	11 647 821	38 299 231	36 602	49 983 653

Rahoitusvelat 31.12.2023 (1 000 €)	Käypä arvo				
	Kirjanpitoarvo	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostetut					
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Velat luottolaitoksille	42 989	-	42 989	-	42 989
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 311 174	-	1 212 590	98 584	1 311 174
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 472 387	-	9 178 791	293 596	9 472 387
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 157 142	-	1 039 248	117 893	1 157 142
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	2 215 373	-	2 201 980	13 393	2 215 373
Käypään arvoon arvostetut yhteensä	14 199 065	-	13 675 599	523 466	14 199 065
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Jaksotettu hankintameno					
Velat luottolaitoksille	86 889	-	86 847	-	86 847
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 277 101	-	1 290 050	-	1 290 050
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat*	30 841 465	-	30 621 730	184 468	30 806 198
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	32 205 454	-	31 998 627	184 468	32 183 095
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut					
Velat luottolaitoksille	83 817	-	83 817	-	83 817
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	287 794	-	287 794	-	287 794
Muut velat	400 715	-	400 715	-	400 715
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut yhteensä	772 326	-	772 326	-	772 326
Rahoitusvelat yhteensä	47 176 846	-	46 446 551	707 935	47 154 486

* Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemat kiinteäkorkoiset viitelainat on esitetty käyvän arvon hierarkiatasolla 2 johtuen siitä, että kyseiset rahoitusvelat ovat suojauskohteena käyvän arvon suojauslaskennassa, minkä seurauksena ne on suojatun riskin osalta arvostettu käypään arvoon. Arvostamisessa on käytetty tason 2 syöttötietoja. Tilinpäätöksen liitetiedoissa Kuntarahoituksen liikkeeseen laskemien kiinteäkorkoisten viitelainojen käypä arvo on raportoitu kokonaisuudessaan perustuen Bloombergilta saatuun hintanoteeraukseen. Hintanoteeraus on tason 1 syöttötieto.

Rahoitusvarat 31.12.2022 (1 000 €)	Käypä arvo				
	Kirjanpitoarvo	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostetut					
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat					
Saamistodistukset	167 636	137 695	29 941	-	167 636
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	28 432	-	28 432	-	28 432
Saamistodistukset	3 162 034	3 057 135	104 899	-	3 162 034
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31 090	-	-	31 090	31 090
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	656	-	-	656	656
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	504 097	-	489 218	14 880	504 097
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	2 203 006	-	2 202 335	671	2 203 006
Käypään arvoon arvostetut yhteensä	6 096 951	3 194 830	2 854 824	47 297	6 096 951
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Jaksotettu hankintameno					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	11 348 612	-	11 926 267	-	11 926 267
Leasingkohteet	274 053	-	288 092	-	288 092
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	11 622 665	-	12 214 359	-	12 214 359
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut					
Käteiset varat	2	2	-	-	2
Saamiset luottolaitoksilta	9 624 470	8 223 397	1 401 072	-	9 624 470
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	16 433 133	-	17 466 009	-	17 466 009
Saamistodistukset	1 457 098	-	1 456 713	-	1 456 713
Muut varat	1 219 541	-	1 219 541	-	1 219 541
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut yhteensä	28 734 245	8 223 399	21 543 335	-	29 766 735
Rahoitusvarat yhteensä	46 453 861	11 418 229	36 612 519	47 297	48 078 045

Rahoitusvelat 31.12.2022 (1 000 €)	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo			Yhteensä
		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut					
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Velat luottolaitoksille	3 291	-	3 291	-	3 291
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 318 658	-	1 166 432	152 227	1 318 658
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 842 676	-	9 865 856	976 820	10 842 676
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti					
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 562 525	-	1 222 013	340 512	1 562 525
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	3 053 586	-	3 047 585	6 001	3 053 586
Käypään arvoon arvostetut yhteensä	16 780 736	-	15 305 177	1 475 559	16 780 736
Käyvän arvon suojauslaskennassa					
Jaksotettu hankintameno					
Velat luottolaitoksille	84 892	-	84 878	-	84 878
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 210 927	-	1 224 889	-	1 224 889
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	24 419 692	-	24 420 879	56 749	24 477 627
Käyvän arvon suojauslaskennassa yhteensä	25 715 510	-	25 730 646	56 749	25 787 395
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut					
Velat luottolaitoksille	2 244 440	-	2 244 440	-	2 244 440
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	329 698	-	329 698	-	329 698
Muut velat	573 969	-	573 969	-	573 969
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut yhteensä	3 148 106	-	3 148 106	-	3 148 106
Rahoitusvelat yhteensä	45 644 353	-	44 183 930	1 532 308	45 716 238

Kaikki arvostusmallit, sekä monimutkaiset että yksinkertaiset, käyttävät markkinahintoja ja muita syöttötietoja. Nämä syöttötiedot pitävät sisällään korot, valuuttakurssit, volatiliiteetit, korrelaatiot jne. Kuntarahoitus soveltaa erityyppisiä syöttötietoja riippuen instrumentin tyypistä ja monimutkaisuudesta sekä tarvittavista markkinariskifaktoreista ja tuottorakenteista. Käyvän arvon hierarkiatasojen välinen luokittelu perustuu analyysiin, joka tehdään syöttötietojen, stressitestauksen (kohtuullinen mahdollinen vaihtoehtoinen oletus) ja mallin monimutkaisuuden perusteella. Jos instrumentin käyvän arvon määrittämisessä käytetyt syöttötiedot luokitellaan käyvän arvon hierarkian eri tasoille, instrumentin arvostus luokitellaan kokonaisuudessaan sen alimman tason syöttötiedon mukaisesti, jolla on merkittävä vaikutus instrumentin arvostukselle.

IFRS 13 -standardin mukaisesti kolme yleisesti käytettyä arvostusmenetelmää ovat markkinoihin perustuva lähestymistapa, tuottoihin perustuva lähestymistapa ja hankintameno perustuva lähestymistapa. Kuntarahoitus soveltaa markkinalähtöistä lähestymistapaa, kun instrumentilla on toimivat markkinat ja julkisia hintanoteerauksia saatavilla. Kuntarahoitus käyttää markkinalähtöistä lähestymistapaa sijoitusalkun joukkovelkakirjalainojen arvostamiseen. Kaikille tason 1 instrumenteille Kuntarahoitus käyttää täysin samanlaisen instrumentin markkinahintaa (sama ISIN). Kuntarahoitus ei hyödynnä arvostamisessa vastaavanlaisten rahoitusvarojen hintoja.

Tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa käytetään, kun arvostus perustuu arvostusmalliin, kuten tulevien kassavirtojen nykyarvoon (diskonttaaminen). Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon luottoriskin arviointi, käytetyt diskonttokorot, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuus ja muut tekijät, jotka luotettavasti vaikuttavat rahoitusinstrumentin käypään arvoon. Kuntarahoitus käyttää tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa monien rahoitusinstrumenttensa arvostamisessa, esimerkiksi johdannaissopimuksissa, antolainauksessa ja varainhankinnan instrumenteissa. Kuntarahoitus ei käytä hankintameno perustuvaa lähestymistapaa rahoitusinstrumenttien arvostuksessa.

Kuntarahoitus käyttää laajalti tunnustettuja ja käytettyjä arvostusmalleja määrittäessään sellaisten yleisten ja yksinkertaisten rahoitusinstrumenttien, kuten korko- ja valuutanvaihtosopimusten käypiä arvoja. Nämä mallit käyttävät vain havainnoitavissa olevia markkinatietoja ja vaativat vain vähän johdon harkintaa ja arvioita. Havainnoitavissa olevat hinnat tai syöttötiedot ovat yleensä saatavissa noteeratuille velkakirjoille ja osakkeille ja yksinkertaisille OTC-johdannaisille, kuten koronvaihtosopimuksille. Havainnoitavissa olevat markkinahinnat ja syöttötiedot vähentävät johdon harkinnan ja arvioiden käyttämistä sekä käypien arvojen määrittämiseen liittyvää epävarmuutta. Havainnoitavissa olevien markkinahintojen ja syöttötietojen saatavuus vaihtelee tuotteista ja markkinoista riippuen ja ne ovat

altiina muutoksille johtuen erityisistä tapahtumista ja rahoitusmarkkinoiden yleisistä olosuhteista.

Kuntarahoitus soveltaa erilaisia malleja tietyntyyppisten instrumenttien arvostamiseksi. Perusmallien valinta ja mallien kalibrointi riippuvat rahoitusvälineen monimutkaisuudesta ja tarkoituksenmukaisten syöttötietojen saatavuudesta. Markkinakäytännön mukaisesti ensisijainen perusmalli määrittyy kohde-etuuksina olevien omaisuuserien mukaisesti. Tämän lisäksi instrumentit jaetaan eri luokkiin, jotta tärkeimmät riskitekijät ja erityyppiset kalibrointitekniikat saadaan määriteltyä. Perusmallien, erilaisten oletusten ja kalibrointitekniikoiden yhdistelmät dokumentoidaan. Kuntarahoituksen arvostusmalleilla arvostettavat rahoitusinstrumentit jaetaan neljään eri luokkaan:

- korkoinstrumentit,
- valuuttapohjaiset instrumentit,
- osakesidonnaiset instrumentit ja
- hybridi-instrumentit.

Rahoitusinstrumentit, jotka kuuluvat luokkiin *valuuttapohjaiset*, *osakesidonnaiset* ja *hybridi-instrumentit*, luokitellaan käyvän arvon hierarkiassa pääasiassa tason 3 instrumenteiksi.

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo lasketaan yleensä yksittäisten instrumenttien nettoykyarvona. Tätä laskentaa täydennetään vastapuolitason oikaisulla. Kuntarahoitus sisällyttää johdannaisten arvostuksiin luottokelpoisuuden huomioivan vastapuoliriskioikaisun (*Credit Valuation Adjustment, CVA*) sekä oman luottoriskioikaisun (*Debit Valuation Adjustment, DVA*). CVA kuvastaa vastapuolen luottoriskin vaikutusta käypään arvoon ja DVA yhtiön omaa luottokelpoisuutta. Kuntarahoitus soveltaa samaa metodologiaa CVA:n ja DVA:n laskemiseksi. Molemmissa käytetään kolmea syöttötietoa: maksujen laiminlyönnistä johtuva tappio-osuus (*LGD*), laiminlyönnin todennäköisyys (*PD*, oma DVA:ssa ja vastapuolen CVA:ssa) sekä odotettu vastuun määrä (*EE*). Lisäksi konserni laskee oikaisun (*Funding Valuation Adjustment*) sellaisten johdannaissopimusten osalta, joissa ei ole käteisvakuusjärjestelyitä (asiakkaiden kanssa tehdyt johdannaissopimukset).

Arvostusten viitekehys

Kuntarahoituksella on käytössä viitekehys, joka pitää sisällään yhtiön malliriskien hallinnan järjestelyt, aktiviteetit ja menettelytavat (*model risk management framework*). Viitekehyksen tarkoituksena on varmistaa malliriskien tehokas hallinta ja vähentää käyvän arvon arvostukseen liittyvää epävarmuutta sekä varmistaa ulkoisten ja sisäisten vaatimusten noudattaminen. Kuntarahoitus varmistaa, että kaikki arvostusmallien elinkaaren näkökohdat (ml. hyväksyntä, suunnittelu, kehittäminen, testaus, ylläpito, valvonta ja toimeenpano) pitävät sisällään tehokkaan hallinnon, selkeät tehtävät ja vastuut sekä tehokkaan sisäisen valvonnan.

Kuntarahoitus hallinnoi ja ylläpitää mallivarastoa, joka tarjoaa kokonaisvaltaisen kuvan kaikista arvostusmalleista, niiden liiketoiminnallisista tarkoituksista ja ominaisuuksista sekä sovelluksista ja käyttöehdoista. Riskienhallinnan johtoryhmä arvioi ja hyväksyy kaikki mallivarastossa olevat hyväksytyt arvostusmallit uudelleen vuosittain.

Kuntarahoituksen Talouden johtoryhmä toimii arvostusten kontrolliryhmänä, joka valvoo Kuntarahoituksen arvostuksia ja vastaa arvostusten lopullisesta hyväksynnästä taloudellisen raportoinnin käyttöön. Talouden johtoryhmä valvoo ja kontrolloi yhtiön arvostusprosessia sekä arvostusmenetelmien suorituskykyä, päättää tarvittavista toimenpiteistä ja raportoi edelleen johtoryhmälle. Talouden johtoryhmä arvioi myös, tuottavatko arvostusmallit ja -prosessi riittävän oikeaa tietoa yhtiön taloudellisen raportoinnin käyttöön, ja päättää saatujen tietojen perusteella mahdollisista oikaisuksista arvostusprosessin tuottamiin arvoihin.

Kuntarahoitus on ottanut käyttöön arvostusmallien tehokkaan kontrolli- ja suorituskyvyn seurantakehyksen, jolla pyritään varmistamaan mallien antamien tulosten oikeellisuus ja asianmukaisuus. Mallien suorituskyvyn seuranta koostuu neljästä pääkontrollista:

- Vastapuoliarvostusten kontrolli (*Counterparty Valuation Control, CVC*),
- Arvostusten analyysi (*Fair value explanation*),
- Riippumaton arvostusten todentaminen (*Independent Price Verification, IPV*) ja
- Riippumaton mallien validointi.

Riskienhallinta suorittaa päivittäin vastapuoliarvostusten kontrolliin. Kontrollissa analysoidaan mahdolliset poikkeamat arvostusmallin tuottamassa arvostuksessa verrattuna Kuntarahoituksen aiempiin arvostuksiin sekä vastapuolien arvostuksiin. Kontrollin tulokset raportoidaan kuukausittain talousjohtajalle ja neljännesvuosittain Talouden johtoryhmälle. Arvostusten analyysi koostuu riskienhallinnan tekemästä päivittäisestä käypien arvojen muutoksien analysoinnista. Analyysin tulokset raportoidaan kuukausittain talousjohtajalle ja neljännesvuosittain Talouden johtoryhmälle. Riippumaton arvostusten todentaminen tehdään kuukausittain ulkopuolisen palveluntarjoajan toimesta osana konsernin IPV-prosessia. IPV-kontrollin tulokset raportoidaan kuukausittain talousjohtajalle ja neljännesvuosittain Talouden johtoryhmälle. Riippumaton mallien validointi tehdään vuosittain valitulle Kuntarahoituksen arvostusmallien otokselle ulkopuolisen palveluntarjoajan toimesta. Mallivalidoinnin tulokset raportoidaan Talouden johtoryhmälle.

Siirrot käyvän arvon hierarkian tasojen välillä

Kuntarahoitus arvioi käyvän arvon hierarkialuokituksen tarkoituksenmukaisuutta ja oikeellisuutta alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä ja kunakin raportointipäivänä. Tämän avulla määritellään tasojen 1, 2 ja 3 instrumenttien alkuperäinen luokitus ja niitä seuraavat mahdolliset siirrot käyvän arvon hierarkiatasojen välillä. Käyvän arvon hierarkiatasojen välinen siirto voi tapahtua esimerkiksi, kun aiemmin havainnoitavaksi katsottu syöttötieto vaatii oikaisun ei-havainnoitavissa olevaa syöttötietoa käyttäen. Menettely on sama siirroille käyvän arvon tasoille ja niiltä pois. Siirtojen eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen sen kvartaalin lopussa, jonka aikana siirron aiheuttama tapahtuma tai olosuhteiden muutos on toteutunut.

Tilikaudella 2023 siirrettiin rahoitusvaroja tasojen 1 ja 2 välillä yhteensä 71 534 tuhatta euroa. Tilikaudella 2023 siirrettiin rahoitusinstrumentteja tasolta 2 tasolle 3 yhteensä 2 426 tuhatta euroa.

Tason 3 siirrot 2023 (1 000 €)	1.1.2023	Arvonmuutos tuloslaskelmassa	Ostot ja uudet sopimukset	Myynnit ja erääntymiset	Siirrot tasolle 3	Siirrot pois tasolta 3	31.12.2023
Rahoitusvarat							
Käypään arvoon arvostetut							
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31 090	-3 609	-	-	-	-	27 482
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	656	-	-	-	-	-	656
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	14 880	-3 418	-	-2 998	-	-	8 464
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	671	-	-	-	-	-671	-
Rahoitusvarat yhteensä	47 297	-7 026	-	-2 998	-	-671	36 602
Rahoitusvelat							
Käypään arvoon arvostetut							
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	152 227	3 983	-	-57 626	-	-	98 584
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	976 820	-6 020	-	-677 204	-	-	293 596
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	340 512	-11 412	-	-211 206	-	-	117 893
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	6 001	808	8 738	-	654	-2 808	13 393
Käyvän arvon suojauslaskennassa							
Jaksotettu hankintameno							
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	56 749	2 718	153 022	-	1 772	-29 792	184 468
Rahoitusvelat yhteensä	1 532 308	-9 923	161 760	-946 036	2 426	-32 601	707 935
Tason 3 rahoitusvarat ja -velat yhteensä*	1 579 605	-16 949	161 760	-949 034	2 426	-33 272	744 537

* Kuntarahoitus kirjaa nämä voitot ja tappiot tuloslaskelmassa erään Käypään arvoon tuloslaskelmassa kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot. Oman luottoriskin muutoksen osuus arvonmuutoksesta kirjataan nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen osalta Oman luottoriskin rahastoon.

Tilikaudella 2022 siirrettiin rahoitusvaroja tasojen 1 ja 2 välillä yhteensä 9 270 tuhatta euroa. Rahoitusinstrumentteja ei siirretty tasolta 2 tasolle 3.

Tason 3 siirrot 2022 (1 000 €)	1.1.2022	Arvonmuutos tuloslaskelmassa	Ostot ja uudet sopimukset	Myynnit ja erääntymiset	Siirrot tasolle 3	Siirrot pois tasolta 3	31.12.2022
Rahoitusvarat							
Käypään arvoon arvostetut							
Pakotetusti käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	34 861	-3 649	-	-121	-	-	31 090
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	656	-	-	-	-	-	656
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	62 829	-42 509	687	-5 415	-	-713	14 880
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	407	515	66	-	-	-317	671
Rahoitusvarat yhteensä	98 753	-45 643	753	-5 536	-	-1 030	47 297
Rahoitusvelat							
Käypään arvoon arvostetut							
Luokiteltu nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	263 793	-46 923	-	-	-	-64 643	152 227
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 759 569	-122 696	180 471	-796 670	-	-43 855	976 820
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti							
Johdannaissopimukset käypään arvoon tulosvaikutteisesti	744 299	150 724	20 607	-569 309	-	-5 809	340 512
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	25 690	-1 179	2 884	-133	-	-21 260	6 001
Käyvän arvon suojauslaskennassa							
Jaksotettu hankintameno							
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	86 040	1 491	26 047	-3 066	-	-53 764	56 749
Rahoitusvelat yhteensä	2 879 390	-18 583	230 009	-1 369 177	-	-189 331	1 532 308
Tason 3 rahoitusvarat ja -velat yhteensä	2 978 143	-64 226	230 762	-1 374 713	-	-190 361	1 579 605

Ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen herkkyyshanalyysi

Herkkyyshanalyysi esittää mahdollisten vaihtoehtoisten oletusten vaikutuksen niiden rahoitusinstrumenttien käypään arvoon, joiden arvostus on riippuvainen ei-havainnoitavissa olevista syöttötiedoista. On kuitenkin epätodennäköistä, että käytännössä kaikki herkkyyshanalyysissä testattavat ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen vaihtoehtoiset oletukset liikkuisivat yhtäaikaaisesti ääripäihin. Tästä johtuen tässä liitetiedossa herkkyyshanalyysin kuvaama vaikutus käypään arvoon on todennäköisesti suurempi kuin tosiasiallinen epävarmuus tilinpäätöspäivän käyvässä arvossa. Lisäksi tämä herkkyyshanalyysi ei ole ennustava tai indikaatiivinen tulevaisuuden muutoksista rahoitusinstrumenttien käyvissä arvoissa.

Vaikka Kuntarahoitus uskoo käyvän arvon arvostusten olevan asianmukaisia, erilaisten menetelmien ja oletusten käyttö voisi johtaa erilaisiin käyvän arvon määrittäisiin. Tason 3 käyvän arvon määrittämisessä yhden tai useamman oletuksen muuttamisella (mahdolliset vaihtoehtoiset oletukset) voisi olla seuraavat vaikutukset arvostuksiin: 31.12.2023 nämä oletukset olisivat voineet kasvattaa käyviä arvoja 21,2 miljoonaa euroa (60,6 miljoonaa euroa) tai pienentää käyviä arvoja 21,1 miljoonaa euroa (71,1 miljoonaa euroa).

Merkittävien ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen herkkyyshanalyysi instrumenttityypeittäin (1 000 €)	Positiivinen käyvän arvon vaihteluväli 2023	Negatiivinen käyvän arvon vaihteluväli 2023	Positiivinen käyvän arvon vaihteluväli 2022	Negatiivinen käyvän arvon vaihteluväli, 2022
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä				
Antolainat	-26	-81	249	-273
Johdannaissopimukset				
Osakejohdannaiset	668	-641	18 117	-22 052
FX-sidonnaiset koron- ja valuutanvaihtosopimukset	860	-970	834	-1 318
Muut koronvaihtosopimukset	9 975	-10 115	11 726	-11 860
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille				
Osakesidonnaiset velkakirjat	726	-590	16 927	-23 275
FX-sidonnaiset velkakirjat	737	-650	834	-990
Muut velkakirjat	8 310	-8 093	11 919	-11 327
Yhteensä	21 250	-21 141	60 606	-71 095

Tasolle 3 luokiteltavien ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen käyvän arvon muutokset eivät ole välttämättä toisistaan riippumattomia ja vuorovaikutuksellisia suhteita esiintyy usein ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen ja havainnoitavissa olevien syöttötietojen välillä. Tällaisia suhteita, jotka ovat merkittäviä rahoitusinstrumentin käyvälle arvolle, on kontrolloitu hinnoittelumallien ja arvostusmenetelmien kautta. Kuntarahoitus käyttää stokastisia malleja tulevaisuuden kassavirtojen luomiseksi. Tulevaisuuden kassavirrat diskontataan nykyhetkeen, minkä jälkeen niistä johdetaan rahoitusinstrumenttien käypä arvo. Kuntarahoitus käyttää stokastisina arvostusmalleinaan Hull-Whiten mallia ja Dupireen volatiliteettimallia.

Seuraavaksi on kuvattu Kuntarahoituksen käyttämät ei-havainnoitavissa olevat syöttötiedot, joita käytetään rahoitusinstrumenttien arvostuksessa vain siinä määrin kuin relevantteja havainnoitavissa olevia syöttötietoja ei ole saatavilla.

Korrelaatioparametrit

Korrelaatio kuvaa rahoitusinstrumentin käypään arvoon vaikuttavien kohde-etuuksien vuorovaikutussuhteita tapauksissa, joissa rahoitusinstrumentin käypään arvoon vaikuttaa useampi eri ei-havainnoitavissa oleva syöttötieto. Korrelaatiolla on merkittävä vaikutus esimerkiksi osakesidonnaisten instrumenttien käypään arvoon, jos kohde-etuuden arvo riippuu useammasta eri osakkeesta. FX-sidonnaisten koron- ja valuutanvaihtosopimusten

osalta korrelaatioita esiintyy eri valuuttakurssien välillä, jotka vaikuttavat instrumentin käypään arvoon. Jos ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen välillä on korkea korrelaatio, tämä johtaa rahoitusinstrumentin käyvän arvon nousuun. Jos ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen välillä on matala korrelaatio, tämä johtaa rahoitusinstrumentin käyvän arvon laskuun. Kuntarahoituksella on rahoitusinstrumentteja, joissa korrelaatio on merkittävänä ei-havainnoitavissa olevana syöttötietona, pääosin varainhankintaportfoliossa ja sitä suojaavissa johdannaisissa.

Volatiliteetti (ekstrapoloitu tai epälikvidi)

Rahoitusinstrumentti, jonka arvo johdetaan stokastisella mallilla, käyttää tyypillisesti kohde-etuuden volatiliteettia syöttötietona. Stokastisena arvostusmallinaan yhtiö käyttää Dupireen volatiliteettimallia. Korkokomponenteissa käytetään arvostuksissa tasaoptioiden implisiittistä volatiliteettia. FX- ja osakekomponenteille (sekä osakeindeksit että yksittäiset osakkeet), on käytössä volatiliteettipinta, joka huomioi instrumenttien eri toteutushinnat ja juoksuajat. Kuntarahoitus käyttää implisiittistä volatiliteettia suurimmalle osalle osakesidonnaisista struktuureista. Joissain tapauksissa osakesidonnaisille struktuureille ei ole kuitenkaan tiedossa volatiliteettipintaa, joka olisi likvidi. Tällaisissa tapauksissa yhtiö käyttää proxy-volatiliteettia implisiittisen volatiliteetin sijaan. Kuntarahoituksella on rahoitusinstrumentteja, joissa volatiliteetti on merkittävänä ei-havainnoitavissa olevana syöttötietona, pääosin varainhankintaportfoliossa ja sitä suojaavissa johdannaisissa.

Osinkotuotto

Osakesidonnaisten tuotteiden käypään arvoon vaikuttaa olennaisesti osinkotuotto ja kohde-etuuden volatiliteetti. Osakesidonnaiset instrumentit vaativat kohde-etuuden osinkotiedon käyvän arvon syöttötietona. Osakesidonnaisten tuotteiden osakekomponentin käypä arvo johdetaan käyttämällä Dupireen volatiliteettimallia, jossa oletetaan kohde-etuuden osakkeen hinnan noudattavan satunnaista kulkua. Kuntarahoituksella on osakesidonnaisia rahoitusinstrumentteja, joissa osinkotuotto on ei-havainnoitavissa olevana syöttötietona, varainhankintaportfoliossa ja sitä suojaavissa johdannaisissa.

Korkostrukturi (ekstrapoloitu tai epälikvidi)

Monimutkaisten korkostruktuurien arvostamisessa käytetään ei-havainnoitavissa olevia syöttötietoja. Tulevaisuuden korkokassavirrat ja näiden käypä arvo lasketaan käyttämällä kohde-etuuden forward-käyriä sekä volatiliteettia käyttämällä stokastisena mallina Hull-Whiten mallia. Tasolle 3 luokiteltujen monimutkaisten rahoitusinstrumenttien korkosuoritukset on riippuvainen juoksuajan syöttötiedon arvosta. Kuntarahoituksella on monimutkaisia korkostruktoureja rahoitusinstrumenteissa, joissa ekstrapoloitu tai epälikvidi korko on ei-havainnoitavissa olevana syöttötietona, pääosin varainhankintaportfoliossa ja sitä suojaavissa johdannaisissa.

Seuraava taulukko kuvaa sitä, mikä vaikutus ei-havainnoitavissa olevan syöttötiedon yhden tai useamman oletuksen muuttamisella (mahdolliset vaihtoehtoiset oletukset) voisi olla arvostuksiin tilinpäätöspäivänä:

**Ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen herkkyyshanalyysi
31.12.2023 (1 000 €)**

	Käypä arvo	Arvostustekniikka	Ei-havainnoitavissa oleva syöttötieto	Positiivinen käyvän arvon vaihteluväli	Negatiivinen käyvän arvon vaihteluväli
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä					
Antolainat	27 482	Stokastinen malli	Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	-26	-81
Johdannaissopimukset					
Osakejohdannaiset	-21 211	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	7	-20
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	627	-607
			Osinkotuotto	34	-14
FX-sidonnaiset koron- ja valuutanvaihtosopimukset	-244	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	125	-111
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	735	-859
			Korkostruktuuri – ekstrapoloitu tai epälikvidi	0	0
Muut koronvaihtosopimukset	-101 367	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	0	0
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	9 267	-9 408
			Korkostruktuuri – ekstrapoloitu tai epälikvidi	708	-708
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille					
Osakesidonnaiset velkakirjat	79 794	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	24	8
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	658	-562
			Osinkotuotto	44	-36
FX-sidonnaiset velkakirjat	107 163	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	80	-73
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	657	-577
			Korkostruktuuri – ekstrapoloitu tai epälikvidi	0	0
Muut velkakirjat	389 692	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	2	-2
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	8 277	-8 060
			Korkostruktuuri – ekstrapoloitu tai epälikvidi	31	-31
Yhteensä				21 250	-21 141

**Ei-havainnoitavissa olevien syöttötietojen herkkyyshanalyysi
31.12.2022 (1 000 €)**

	Käypä arvo	Arvostustekniikka	Ei-havainnoitavissa oleva syöttötieto	Positiivinen käyvän arvon vaihteluväli	Negatiivinen käyvän arvon vaihteluväli
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä					
Antolainat	31 090	Stokastinen malli	Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	249	-273
Johdannaissopimukset					
Osakejohdannaiset	-104 317	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	-1 743	-1 906
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	21 290	-17 708
			Osinkotuotto	-1 430	-2 438
FX-sidonnaiset koron- ja valuutanvaihtosopimukset	-120 294	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	-11	-121
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	845	-1 197
			Korkostrukturi – ekstrapoloitu tai epälikvidi	0	0
Muut koronvaihtosopimukset	-106 351	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	80	14
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	11 510	-11 736
			Korkostrukturi – ekstrapoloitu tai epälikvidi	136	-138
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille					
Osakesidonnaiset velkakirjat	676 238	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	569	-194
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	15 511	-22 611
			Osinkotuotto	847	-470
FX-sidonnaiset velkakirjat	170 030	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	-36	-133
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	870	-857
			Korkostrukturi – ekstrapoloitu tai epälikvidi	0	0
Muut velkakirjat	339 527	Stokastinen malli	Korrelaatioparametrit	0	0
			Volatiliteetti – ekstrapoloitu tai epälikvidi	11 876	-11 285
			Korkostrukturi – ekstrapoloitu tai epälikvidi	43	-43
Yhteensä				60 606	-71 095

Ensimmäisen päivän voitto tai tappio (1 000 €)

	1-12/2023	1-12/2022
Avaava saldo 1.1.	-392	-236
Tuloslaskelmassa osoitettu ensimmäisen päivän voitto	-	498
Tuloslaskelmassa osoitettu ensimmäisen päivän tappio	-470	-470
Jaksotettu ensimmäisen päivän voitto tai tappio	512	-184
Yhteensä 31.12.	-350	-392

Ensimmäisen päivän voitto tai tappio (*Day 1 gain or loss*) -määritelmä ja jaksotustapa on kuvattu konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa (Liite 1) kohdassa 13. *Käyvän arvon määräytyminen.*

Liite 39. Oman pääoman erät

2023 (1 000 €)	Osakepääoma	Vararahasto	Käyvän arvon rahasto: sijoitukset	Oman luottoriskin rahasto	Suojaus- kustannus- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.	43 008	277	-4 457	-83	1 488	40 743	365 775	446 750
+ lisäykset	-	-	6 511	60 320	20 334	-	67 416	154 581
- vähennykset	-	-	-2	-	-	-	-67 580	-67 582
Kirjanpitoarvo 31.12.	43 008	277	2 052	60 238	21 821	40 743	365 611	533 750

2022 (1 000 €)	Osakepääoma	Vararahasto	Käyvän arvon rahasto: sijoitukset	Oman luottoriskin rahasto	Suojaus- kustannus- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.	43 008	277	309	64	13 621	40 743	267 950	365 972
+ lisäykset	-	-	2	-	-	-	138 061	138 063
- vähennykset	-	-	-4 769	-147	-12 133	-	-40 236	-57 284
Kirjanpitoarvo 31.12.	43 008	277	-4 457	-83	1 488	40 743	365 775	446 750

Laskelma jakokelpoisesta omasta pääomasta (1 000 €)

	31.12.2023	31.12.2022
Edellisten tilikausien voitto	298 194	227 714
Tilikauden voitto	67 416	138 061
Yhteensä	365 611	365 775

31.12.2023 yhtiön voitonjakokelpoiset varat olivat 365 610 693,66 euroa (365 774 616,34 euroa). Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon on kirjattu Kuntarahoituksen vuoden 2009 osakeannista saadut varat. Osakeannin perusteella syntynyttä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoa pidetään mahdollisena voitonjakohetkenä pääoman palautuksena ja näin ollen Kuntarahoitus ei laske sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoa voitonjakokelpoiseksi eräksi. Myös vakavaraisuusasetuksen 4 artiklan perusteella sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoa pidetään jakokelvottomana eränä.

Liite 40. Osakepääoma

Kuntarahoitus Oyj:llä on kaksi osakesarjaa A ja B, jotka eivät kuitenkaan eroa toisistaan äänivallan tai voitonjaon osalta, vaan kumpikin osake oikeuttaa yhteen ääneen. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Osakkeiden hankintaa on rajoitettu yhtiöjärjestyksen suostumus- ja lunastuslausekkein. Vuoden 2023 lopussa yhtiön maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli 43 008 tuhatta euroa (43 008 tuhatta euroa). Yhtiön osakkeiden lukumäärä on 39 063 798 (39 063 798), josta A-sarjan osakkeita 26 331 646 (26 331 646) kappaletta ja B-sarjan osakkeita 12 732 152 (12 732 152) kappaletta.

Liite 41. Suurimmat osakkeenomistajat

Kymmenen äänivallaltaan suurinta osakkeenomistajaa sekä heidän omistamiensa osakkeiden lukumäärä ja niiden osuus luottolaitoksen kaikista osakkeista ja kaikkien osakkeiden äänimäärästä sekä osakkeenomistajien yhteenlaskettu lukumäärä:

31.12.2023	kpl	%-osuus
1. Keva	11 975 550	30,66 %
2. Suomen valtio	6 250 000	16,00 %
3. Helsingin kaupunki	4 066 525	10,41 %
4. Espoon kaupunki	1 547 884	3,96 %
5. VAV Asunnot Oy*	963 048	2,47 %
6. Tampereen kaupunki	919 027	2,35 %
7. Oulun kaupunki	903 125	2,31 %
8. Turun kaupunki	763 829	1,96 %
9. Kuopion kaupunki	592 028	1,52 %
10. Lahden kaupunki	537 926	1,38 %

* VAV Asunnot Oy on Vantaan kaupungin täysin omistama yhtiö.

Osakkeenomistajia on yhteensä 276 (276).

Taulukossa esitetyt osakemäärät eivät sisällä näiden osakkeenomistajien konserniyhtiöiden mahdollisesti omistamia osakkeita.

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liite 42. Annetut vakuudet

Omasta puolesta annetut vakuudet (1 000 €)

	31.12.2023	31.12.2022
Saamiset luottolaitoksilta johdannaissopimusten vastapuolille*	1 060 913	1 400 559
Saamiset luottolaitoksilta takaisinostosopimusten vastapuolille**	-	514
Saamiset luottolaitoksilta keskuspankille***	35 152	31 745
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä keskuspankille***	4 598 718	3 676 627
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä takauskeskukselle****	12 701 070	12 101 459
Saamistodistukset takaisinostosopimusten vastapuolille**	-	9 580
Saamistodistukset keskusvastapuolelle	70 062	24 942
Muut varat johdannaissopimusten vastapuolille*	1 048 412	1 219 541
Yhteensä	19 514 327	18 464 967

* Kuntarahoitus on pantannut johdannaissopimusten vastapuolille vakuuksia lisävakuussopimusten (*ISDA/Credit Support Annex*) mukaisesti.

** Kuntarahoitus on pantannut takaisinostosopimusten vastapuolille vakuuksia GMRA-yleissopimuksen (*General Master Repurchase Agreement*) mukaisesti.

*** Kuntarahoitus on keskuspankin hyväksymä rahapolitiikan vastapuoli ja tätä tarkoitusta varten keskuspankkiin on pantattu vakuuksia kyseiseen asemaan liittyviä mahdollisia operaatioita varten.

**** Kuntarahoitus on pantannut Kuntien takauskeskukselle antolainaukseensa liittyviä velkakirjoja. Kuntien takauskeskus takaa Kuntarahoituksen varainhankinnan ja Kuntarahoitus antaa takauskeskuksen takauksille vastavakuuksia siten kuin laissa Kuntien takauskeskuksesta on määritelty.

Annetut vakuudet on esitetty tilinpäätöspäivän tasearvoilla.

Liite 43. Eläkevastuut

Eläketurva on hoidettu ulkopuolisen eläkevakuutusyhtiön kautta. Eläkejärjestelyt luokitellaan maksupohjaisiksi järjestelyiksi.

Liite 44. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

(1000 €)	31.12.2023	31.12.2022
Luottolupaukset	3 071 228	2 463 978
Yhteensä	3 071 228	2 463 978

Henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot

Liite 45. Henkilöstö

	2023		2022	
	Keskimäärin	Tilikauden lopussa	Keskimäärin	Tilikauden lopussa
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	158	158	147	149
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	3	3	3	4
Määräaikainen henkilöstö	11	13	12	12
Yhteensä	172	174	162	165

Johdon työsuhde-etuudet

Toimitusjohtajalle, toimitusjohtajan sijaiselle ja muille johtoryhmän jäsenille maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat ja palkkiot:

Palkat ja palkkiot (1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Toimitusjohtaja	-451	-435
Toimitusjohtajan sijainen	-239	-272
Johtoryhmän muut jäsenet yhteensä	-1 424	-1 436
Yhteensä	-2 114	-2 142

Ennen 21.12.2017 johtoryhmään nimetyillä jäsenillä (ml. toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen) on yhtiön ottama maksuperusteinen ryhmäeläkevakuutus. Vakuutuksesta voidaan maksaa eläkettä 63 vuotta täyttäneelle.

Yhtiö on maksanut toimitusjohtajan, toimitusjohtajan sijaisen ja johtoryhmän muiden jäsenten osalta seuraavat lakisääteiset eläkemaksut:

Lakisääteiset eläkkeet (1 000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Toimitusjohtaja	-76	-74
Toimitusjohtajan sijainen	-40	-46
Johtoryhmän muut jäsenet yhteensä	-239	-244
Yhteensä	-354	-364

Hallituksen palkkiot

Emoyhtiön hallituksen jäsenille maksetaan toimikaudella 2023–2024 yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti vuosipalkkio ja kokouspalkkiot. Hallituksen puheenjohtajan vuosipalkkio on 42 000 euroa, hallituksen varapuheenjohtajan vuosipalkkio 27 500 euroa, riski- ja tarkastusvaliokuntien puheenjohtajien vuosipalkkio on 29 500 euroa ja jäsenen vuosipalkkio 24 000 euroa. Kokouspalkkio hallituksen ja valiokuntien kokouksista on puheenjohtajille 950 euroa kokousta kohden ja jäsenille 600 euroa kokousta kohden. Lisäksi kokouspalkkio maksetaan valvovien viranomaisten edellyttämistä tapaamisista.

Toimikaudella 2022–2023 hallituksen puheenjohtajan vuosipalkkio on ollut 40 000 euroa, hallituksen varapuheenjohtajan vuosipalkkio on ollut 26 000 euroa, riski- ja tarkastusvaliokuntien puheenjohtajien vuosipalkkio on ollut 28 000 euroa ja jäsenen vuosipalkkio on ollut 23 000 euroa. Kokouspalkkio hallituksen ja valiokuntien kokouksista on ollut puheenjohtajille 800 euroa kokousta kohden ja jäsenille 500 euroa kokousta kohden. Lisäksi kokouspalkkio on maksettu valvovien viranomaisten edellyttämistä tapaamisista.

Palkat ja palkkiot (1 000 €)**Hallituksen jäsenet**

	1-12/2023	1-12/2022
Kari Laukkanen, hallituksen puheenjohtaja	-63	-54
Maaria Eriksson, hallituksen varapuheenjohtaja	-42	-35
Markku Koponen	-45	-43
Vivi Marttila, hallituksen jäsen 28.3.2023 saakka	-9	-33
Tuomo Mäkinen	-36	-31
Minna Smedsten	-36	-34
Denis Strandell	-34	-34
Leena Vainiomäki	-46	-40
Kimmo Viertola, hallituksen jäsen 24.3.2022 saakka	-	-7
Arto Vuojolainen, hallituksen jäsen 28.3.2023 alkaen	-27	-
Yhteensä	-339	-310

Lähipiiriliiketoimet

Liite 46. Lähipiiriin kuuluvilta olevat laina- ja rahoitussaamiset sekä muut vastuut

Kuntarahoituksella ei ole luottolaitostoinnasta annetun lain 15 luvun 13 §:n 2 momentin mukaisia laina- tai rahoitussaamisia tai muita vastuuta lähipiiriltä.

Omistukset muissa yrityksissä

Liite 47. Omistukset muissa yrityksissä

(1000 €)	2023		2022	
	Osuus kaikista osakkeista, %	Kirjanpitoarvo	Osuus kaikista osakkeista, %	Kirjanpitoarvo
Tytäryritykset				
Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oy	100,0	656	100,0	656
Yhteensä	100,0	656	100,0	656

Muut liitetiedot

Liite 48. Tilintarkastusyhteisölle maksetut tilintarkastus- ja muut palkkiot

(1000 €)	1-12/2023	1-12/2022
Tilintarkastus	-363	-393
Tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	-11	-13
Veroneuvonta	-7	-23
Muut palvelut	-170	-153
Yhteensä	-551	-581

Summat eivät sisällä arvonlisäveroa.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 9. helmikuuta 2024

Kuntarahoitus Oyj

Kari Laukkanen
hallituksen puheenjohtaja

Maaria Eriksson
hallituksen varapuheenjohtaja

Markku Koponen
hallituksen jäsen

Tuomo Mäkinen
hallituksen jäsen

Minna Smedsten
hallituksen jäsen

Denis Strandell
hallituksen jäsen

Leena Vainiomäki
hallituksen jäsen

Arto Vuojolainen
hallituksen jäsen

Esa Kallio
Toimitusjohtaja

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 9. helmikuuta 2024

KPMG Oy Ab

Tiia Kataja
KHT

Tilintarkastuskertomus

Kuntarahoitus Oyj
Tilintarkastuskertomus
tilikaudelta 1.1.–31.12.2023

Kuntarahoitus Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Kuntarahoitus Oyj:n (y-tunnus 1701683-4) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2023. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien olennainen tilinpäätöksen laatimisperiaatteita koskeva informaatio, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernin tilinpäätöksen liitetiedossa 12.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olenaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olenaisuus. Olenaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olenaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisällynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat (konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1, 2, 3, 5, 6, 15, 18, 23, ja 24)

- Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen tasearvo on 5,5 miljardia euroa ja rahoitusvelkojen tasearvo 14,2 miljardia euroa.
- Käypään arvoon arvostettavien rahoitusinstrumenttien arvo määritellään toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, Kuntarahoituksen omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Käyvän arvon määrittämiseen liittyy harkintaa erityisesti niiden instrumenttien osalta, joiden markkina-arvoa ei saada julkisista markkinanoteerauksista.
- Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen osuus konsernitaseen varoista ja veloista on merkittävä. Markkinakorkojen ja valuuttakurssien muutoksilla voi olla merkittävä vaikutus tilikauden tulokseen ja omaan pääomaan, minkä takia käypään arvoon arvostettujen rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitokäsittely on määritelty tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.
- Olemme arvioineet Kuntarahoituksen soveltamien tilinpäätösperiaatteiden ja arvostusmenetelmien asianmukaisuutta sekä testanneet arvostusprosessin keskeisiä kontrolleja.
- Johdannaisopimusten osalta olemme arvioineet kirjanpitokäsittelyn asianmukaisuutta suhteessa IFRS-säännösten vaatimuksiin.
- Tilinpäätöstarkastuksen yhteydessä olemme verranneet käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen arvostuksessa käytettyjä arvoja markkinanoteerauksiin ja muihin ulkopuolisiin hintalähteisiin, arvioineet arvostuksessa käytettyjen syöttötietojen oikeellisuutta sekä käytettyjen oletusten ja arvioiden kohtuullisuutta.
- Lisäksi olemme arvioineet käypään arvoon arvostettavia rahoitusvaroja ja -velkoja koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.
- Tarkastukseen on osallistunut KPMG:n IFRS- ja rahoitusasiantuntijoita.

Suojauslaskenta (konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1, 2, 7, 23 ja 24)

- Kuntarahoitus soveltaa suojauslaskentaa suojautuakseen rahoitusvarojen ja -velkojen korko- ja valuuttariskeiltä sekä pienentääkseen kirjanpidollista epäsymmetriaa.
- Kuntarahoitus soveltaa IFRS 9 -standardin mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa ja IAS 39 -standardin mukaista käyvän arvon portfoliosuojauslaskentaa.
- Suojauslaskennan soveltamisen seurauksena konsernitaseen suojauslaskennan piirissä olevien rahoitusvarojen ja -velkojen tasearvoihin sisältyy suojattuihin riskeihin liittyvää realisoitumatonta käyvän arvon muutosta.
- Suojauslaskentaprosessiin sisältyy monimuotoisia laskentavaiheita ja suojauslaskennan vaikutukset konsernitilinpäätökseen voivat olla merkittäviä, minkä takia suojauslaskenta on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.
- Olemme arvioineet sovellettuja suojauslaskentakäytäntöjä suhteessa IFRS-standardien vaatimuksiin.
- Olemme arvioineet Kuntarahoituksen laatimia suojauslaskennan tehokkuutta koskevia testaustoimenpiteitä ja suojauslaskentadokumentaation asianmukaisuutta.
- Lisäksi olemme arvioineet tilinpäätöksen suojauslaskennan liitetietojen asianmukaisuutta.
- Tarkastukseen on osallistunut KPMG:n IFRS- ja rahoitusasiantuntijoita.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei

ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa,

että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen

perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun

äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voisi kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2001 alkaen yhtäjaksoisesti 23 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömme kyseisen päivän jälkeen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko

toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 9. helmikuuta 2024

KPMG OY AB

Tiia Kataja
KHT

Kuntarahoitus Oyj

Jaakonkatu 3 A, PL 744

00101 Helsinki

Puh. 09 6803 5666

www.kuntarahoitus.fi

info@kuntarahoitus.fi

Kuntarahoitus